

Deze download is uitsluitend voor eigen gebruik bedoeld. Doorsturen per e-mail of anderszins, kopiëren, op websites of anderszins op internet plaatsen, of verhandelen is niet toegestaan.

De boeken van Uitgeverij Nieuwezijds zijn verkrijgbaar in de boekhandel.
Zie ook: www.nieuwezijds.nl

De Big 5 persoonlijkheidsfactoren

Een methode voor het beschrijven van
persoonlijkheidseigenschappen

Boele de Raad
Mien Doddema-Winsemius

UITGEVERIJ NIEUWEZIJD

Uitgegeven door: Uitgeverij Nieuwezijds, Amsterdam
Zetwerk: Holland Graphics, Amsterdam
Omslag: Studio Jan de Boer, Amsterdam

Copyright © 2006, 2015, Boele de Raad & Mien Doddema-Winsemius

ISBN 978 90 5712 203 3
NUR 770

Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze ook en evenmin in een retrieval system worden opgeslagen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoewel dit boek met veel zorg is samengesteld, aanvaarden schrijver(s) noch uitgever enige aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten en/of onvolkomenheden in dit boek.

Voorwoord

Dit boek is behalve een woordenboek van de persoonlijkheid, ook een korte inleiding in de persoonlijkheidspsychologie waarin de nadruk ligt op het zogenaamde Big Five model van eigenschappen van personen. Dat model is internationaal steeds meer geaccepteerd als het toonaangevende instrument voor het in kaart brengen van eigenschappen. De herkomst van dat model en de centrale inhoudelijke kenmerken ervan worden uitvoerig toegelicht. De meeste pagina's in dit boek zijn gewijd aan het zogenaamde 'Idioticon van de persoonlijkheid', het systematische en uitgebreide vocabulaire voor de beschrijving van eigenschappen van personen.

Het idee om het omvangrijke vocabulaire van persoonlijkheidseigenschappen voor een breed publiek toegankelijk te maken vloeit min of meer logisch voort uit het persoonlijkheidspsychologisch onderzoek aan de universiteit van Groningen waar de auteurs in participeren. Eén van de doelstellingen van dat onderzoek is het systematisch in kaart brengen van alle belangrijke eigenschappen van personen. De taal vormt daarin een centraal aandachtspunt omdat het gezien kan worden als het sediment van de opvattingen die mensen over elkaar hebben.

Het Idioticon-deel van dit boek over de Big Five persoonlijkheidsfactoren verschilt niet van het eerder verschenen (1997) 'Idioticon van de persoonlijkheid' van Doddema-Winsemius en De Raad. Alleen de inleiding is uitgebreid

en aangepast en de titel van het boek past meer in de huidige traditie van de persoonlijkheidspsychologie.

Boele de Raad

Mien Doddema-Winsemius

Inhoud

Inleiding	ix
<i>Geschiedenis van de vijf dimensionele begrippen</i>	xi
<i>Karakterpraat</i>	xiii
<i>Context</i>	xiv
<i>Duurzaamheid van eigenschappen</i>	xvi
<i>Waardegeladenheid</i>	xvii
<i>Karakertypes: soorten personen</i>	xviii
<i>De taal van de verschillen en de lexicale hypothese</i>	xx
<i>De Big Five factoren: soorten eigenschappen</i>	xxii
<i>Het periodiek systeem van persoonlijkheidseigenschappen: factoren en facetten</i>	xxiii
<i>Het AB5C-model</i>	xxvi
<i>Idioticon van de persoonlijkheid</i>	xxvii
<i>Het gebruik van het Idioticon</i>	xxx
<i>Literatuur</i>	xxxv
Idioticon van de persoonlijkheid	I
I Extraversie	3
II Vriendelijkheid	19
III Zorgvuldigheid	51
IV Emotionele Stabiliteit	75
V Intellectuele Autonomie	93
Index	107

Inleiding

De Big Five persoonlijkheidsfactoren vormen een efficiënt systeem voor het identificeren en communiceren van persoonlijkheidseigenschappen. Nagenoeg alles wat je over de persoonlijkheid van iemand zou kunnen zeggen – zowel het gewone of normale als het ongewone of abnormale, is door deze vijf factoren of in combinaties ervan uit te drukken. Het Big Five systeem van eigenschappen is wetenschappelijk betrouwbaar, en het wordt wereldwijd toegepast op allerlei terreinen van onderzoek waar men gedrag deels wil verklaren of begrijpen vanuit de persoonlijkheid, maar ook bij de professionele beoordeling, in het bijzonder in de personeelspsychologie en in de klinische psychologie. Persoonlijkheidsstoornissen, bijvoorbeeld, kunnen heel goed beschreven worden in termen van de extreme varianten van deze vijf factoren (zie hierover o.a. Ostendorf & Riemann, 2005). De Big Five factoren, die bedoeld zijn voor een zeer breed gebruik, omvatten de volgende vijf basiskwaliteiten, ofwel *dimensies*, van persoonlijkheid: Extraversie, Vriendelijkheid, Zorgvuldigheid, Emotionele Stabiliteit, en Intellectuele Autonomie. Het aantal van vijf basiskwaliteiten lijkt misschien weinig, maar deze vijf vormen slechts het topje van een ijsberg, zoals een snelle blik in het nagenoeg complete register van persoonlijkheidseigenschappen verderop in dit boek zal bewijzen.

Elk van deze basiskwaliteiten representeert een uiteinde of pool van een dimensie, ieder met een bijbehorende tegenpool. Zo staat Extraversie tegenover Introversie, Vriendelijkheid tegenover Onvriendelijkheid, Zorgvuldigheid tegenover Onzorgvuldigheid, enzovoort. In Figuur 1 is een vereenvoudigde

vorm van het Big Five model weergegeven. Voor Extraversie, bijvoorbeeld, staat een drietal eigenschappen die typisch zijn voor de Extraverte pool van deze dimensie, en een drietal eigenschappen die typisch zijn voor de Introverte pool van die dimensie. Die drie (of zes) eigenschappen representeren samen een nog veel grotere verzameling eigenschappen. Hoewel er zeer betrouwbare vragenlijsten zijn, zoals de Nederlandse FFPI (Five-Factor Personality Inventory van Hendriks, Hofstee & De Raad, 1999), zou het schema van Figuur 1 al heel goed gebruikt kunnen worden voor een snelle beoordeling van personen – voor Extraversie probeer je dan, bijvoorbeeld, aan te geven of iemand eerder ‘spontaan, lawaaierig, spraakzaam’ is of ‘gesloten, gereserveerd, individualistisch’. Voor Vriendelijkheid moet worden aangegeven of iemand eerder ‘hartelijk, mild, tolerant’ is of ‘bazig, dominant, veeleisend’. Voor de andere drie dimensies moet iets dergelijks gedaan worden, zodat een beoordeling plaatsvindt in termen van alle vijf dimensies. De woorden in dit schema zijn waarschijnlijk niet toereikend om allerlei nuances uit te drukken. Voor een veel genuanceerder beeld kan men gebruik maken van het uitgebreide register van uitdrukkingen, het zogenaamde *idioticon*, verderop in dit boek. Dat register bevat enkele duizenden uitdrukkingen en is gedistilleerd uit het eigenlijke lexicon, de complete woordenschat van een taal.

Extraversie	spontaan lawaaierig spraakzaam	<i>versus</i>	gesloten gereserveerd individualistisch
Vriendelijkheid	hartelijk mild tolerant	<i>versus</i>	bazig dominant veeleisend
Zorgvuldigheid	ijverig voorzichtig plichtsgetrouw	<i>versus</i>	ongedisciplineerd gemakzuchtig chaotisch
Emotionele Stabiliteit	zeker beheerst gevoelloos	<i>versus</i>	teder lichtgeraakt paniekerig
Intellectuele Autonomie	origineel onafhankelijk rebels	<i>versus</i>	behoudend volgzaam onkritisch

Figuur 1: Het Big Five model

Ondanks die duizenden uitdrukkingen lijken oordelen over persoonlijkheid toch eigenlijk steeds neer te komen op onderscheidingen in termen van de meest belangrijke en bruikbare aspecten van die uitdrukkingen, en die bruikbare aspecten zijn redelijk goed samen te vatten met de vijf dimensies van het Big Five model.

Geschiedenis van de vijf dimensionele begrippen

De vijf Big Five begrippen (en hun tegenhangers) hebben ieder een eigen geschiedenis. Het tweetal Extraversie en Emotionele Stabiliteit is verreweg het meest bestudeerd en heeft ook de langste geschiedenis, die teruggaat naar het begin van de twintigste eeuw. Overigens figureerde de term ‘Emotionele Stabiliteit’ aanvankelijk alleen als ‘Neuroticisme’, het begrip waarmee de eigenschappen van de tegenpool, Emotionele Instabiliteit, worden beschreven. Extraversie en Neuroticisme zijn ooit door Wiggins (1968) de ‘Big Two’ genoemd. Deze twee dimensies heten ook wel de ‘*temperament*-factoren’. In die factoren ligt het accent op de emotionele aspecten van eigenschappen.

Van deze twee is Extraversie (en daarmee Introversie) misschien wel de oudste in de geschiedenis van de persoonlijkheidspsychologie. In elke serieuze persoonlijkheidsvragenlijst worden extraverte en introverte eigenschappen gemeten. Het was waarschijnlijk Carl Jung (1917) die voor het eerst Extraversie en Introversie als de twee kenmerkende oriëntaties van de persoonlijkheid onderscheidde. Hij beschreef Extraversie en Introversie als *attitudes* die tegelijkertijd voorkwamen in de persoonlijkheid, waarbij gewoonlijk één van beide dominant was. Iemand met een extraverte attitude was op de buitenwereld georiënteerd en iemand met een introverte attitude was op het eigen innerlijk georiënteerd. Tegenwoordig worden de twee eigenschappen opgevat als uiteinden van een en dezelfde dimensie, en dus niet meer als attitudes. Hans Eysenck bijvoorbeeld, beschreef de typische extravert als iemand die houdt van feestjes, veel vrienden heeft, en erg actief is. De typische introvert, daarentegen, werd door hem beschreven als iemand die het liefst alleen is, weinig vrienden heeft, afstandelijk is en wat rustiger aan doet. Uit onderzoek is bekend dat extraverten vaker leiderschapsrollen bekleden, en ze zijn inderdaad vaker op feestjes te vinden.

Emotionele Stabiliteit (tegenover Neuroticisme) werd voor het eerst uitgebreid gemeten gedurende de Eerste Wereldoorlog om vast te stellen of militairen in staat waren met stress om te gaan. De dimensie heeft enkele naamswijzigingen ondergaan, waarbij vooral verwijzingen naar angst populair waren, maar nu wordt bijna exclusief het begrippenpaar Emotionele Stabiliteit en

Neuroticisme voor die dimensie gebruikt. De eerste term wordt vooral gebruikt in situaties waar de eigenschap wordt benadrukt als een positieve kwaliteit of een positief vermogen. Neuroticisme wordt vooral gebruikt in klinische contexten waar neurotisch gedrag zich als probleem aandient.

Kennis van iemands Emotionele Stabiliteit is relevant in een reeks van contexten waarin sprake is van uitdagingen, obstakels, en stress. Geconfronteerd met dergelijke situaties is een deel van de mensen niet goed in staat tot effectief functioneren; soms komt dergelijk ineffectief gedrag tot uiting in de vorm van psychologische stoornissen.

De dimensies Vriendelijkheid en Zorgvuldigheid hebben misschien wel de kortste historie in de persoonlijkheidspsychologie; ze zijn vooral prominent geworden met de opkomst van het Big Five model. Waar Extraversie en Emotionele Stabiliteit de ‘temperament-factoren’ worden genoemd, kunnen Vriendelijkheid en Zorgvuldigheid worden aangeduid als ‘*karakter*-factoren’, waarbij het accent ligt op het morele aspect van eigenschappen. De twee zijn echter ook duidelijk van elkaar te onderscheiden. Vriendelijkheid heeft (tezamen met Extraversie) vooral betrekking op het interpersoonlijke gedrag en is van fundamenteel belang voor de beschrijving van sociale oriëntaties. Zorgvuldigheid daarentegen is vooral van belang in allerlei situaties waarin prestatie een belangrijke waarde is. Als je georganiseerd, systematisch, efficiënt, en praktisch bent ingesteld, dan is dat zeker in je voordeel in bijvoorbeeld het bedrijfsleven en in leersituaties, dat wil zeggen in situaties die worden gekenmerkt door een taakstructuur. Situaties met zo’n taakstructuur zijn overigens evenzeer, maar misschien minder expliciet, in de huiselijke sfeer te vinden.

Intellectuele Autonomie vormt een verhaal apart. Het is vooral de verwijzing naar intelligentie die hier, overigens terecht, voorop staat, maar die verwijzing zorgt ook voor verwarring. Dat laatste blijkt uit de verschillende benamingen waaronder deze dimensie bekend is. In plaats van de term ‘Intellectuele Autonomie’ spreekt men ook wel van ‘Intellect’, van ‘Cultuur’, en van ‘Creativiteit’, en in sommige kringen geeft men de voorkeur aan het label ‘Openstaan voor Ervaringen’. In het algemeen omvat deze dimensie, welke naam er ook aan is gegeven, zekere aspecten van de intellectuele en creatieve kwaliteiten van individuen. Binnen het kader van dit boek gaat het er echter steeds om een beschrijving te geven van zogenaamde ‘*dispositionele* kwaliteiten’, zoals ook het geval is voor de andere vier dimensies. Dat betekent dat wordt beschreven hoe iemand zich doorgaans, in vergelijking tot anderen, gedraagt, of geneigd is te gedragen. In het geval van Intelligentie of Intellectuele Autonomie gaat het dan om de vraag of iemand vaker of juist minder vaak dan ande-

ren uit zich zelf bijvoorbeeld oplossingen voor problemen aandraagt. Dat gedrag typeert dan die persoon. Deze dispositionele opvatting staat in duidelijk contrast met de procedure bij intelligentietests, waar verwacht wordt dat een individu streeft naar een optimale score op de test. Het onderscheid waar het hier om gaat wordt wel aangeduid met de tegenstelling ‘typische’ versus ‘maximale’ verrichting of handeling. Het verschil van mening, ook internationaal, betreft echter vooral de precieze inhoud en de naamgeving van deze vijfde dimensie.

De Big Five dimensies hebben hun oorsprong in de gewone alledaagse taal, daarin ligt een deel van hun kracht. Big Five oordeelsschema’s als Figuur 1 zijn bij voorkeur gesteld in toegankelijke taal. Over de achtergrond van de Big Five dimensies en over de rationale achter deze lexicale benadering van de persoonlijkheid valt echter vanuit wetenschappelijk oogpunt meer te zeggen. Dat doen we in de volgende paragrafen.

Karakterpraat

Dagelijkse gesprekken op het werk, thuis of in het café hebben voor het merendeel betrekking op gedrag en eigenschappen van jezelf of van anderen: Wie doet wat met wie, en is dat goed of slecht? Wie is populair en wie niet, en waarom? Hoe moet je omgaan met een moeilijk kind, of met een moeilijke partner of collega? De meest verkochte boeken zijn romans die gaan over hoe de hoofdpersonen hun intieme ervaringen verwerken en reageren op veranderingen in het leven. Het doorsnee dagblad heeft al gauw meer dan een derde van de redactionele pagina’s gewijd aan stukken waarin de lezer wordt blootgesteld aan het intieme leven van anderen. In bijna ieder krantenartikel zijn wel karakteruitspraken te vinden. Uit *de Volkskrant* van 13 december 2004 is, bijvoorbeeld, binnen vijf minuten de volgende serie uitspraken opgetekend, elk afzonderlijk uit een willekeurig artikel op één van de negen redactionele pagina’s:

Prins Bernhard, de dekselse dode deugniet
Dit is mijn eerste daad van verzet
Bekennende verdachten zijn vaak labiel
Niet alleen een draaikont, maar ook nog laf
Haar neiging om te nuanceren wordt haar niet altijd in dank afgenomen
Onthullingen over de handel en wandel van een minister
De bevlogen politicus
Managers zijn extraverte, gemotiveerde types

De hoofdredacteur is een pompeuze hofdienaar

Karakteruitspraken zoals hierboven zijn niet alleen een expressie van hoe we onze ideeën over mensen in taal vorm geven, maar de continue kennisname van zulke uitspraken bepaalt ook hoe we over karakter en persoonlijkheid denken.

Het onder woorden brengen van ideeën over iemand, het inschatten van een karakter, is meer dan het opsommen van een aantal eigenschappen, net zoals taal meer is dan een verzameling woorden. Dat komt doordat het mensen zijn die over mensen spreken. Ze gebruiken woorden om iets uit te drukken of om iets gedaan te krijgen, en ze worden door woorden van anderen in hun ziel geraakt of tot lachen bewogen. Het gaat hierbij zowel om zakelijke aspecten – is de observatie goed weergegeven; is de ander goed geïnformeerd? – als om gebruiksaspecten – heb ik gezegd wat ik wilde zeggen; hoe wordt erop gereageerd? – Als woorden ontbreken of tekortschieten, worden nieuwe of meer prozaïsche uitdrukkingen bedacht of metaforen gebruikt – en soms worden deze overgenomen door anderen. Het praktische gebruik levert feedback over de effectiviteit: is het gemoed gelucht, is de juiste toon aangeslagen, is er een gevoelige snaar geraakt? Woorden worden continu beproefd op hun werkzaamheid. Karakterpraat is dagelijkse kost. Vooral daar waar het wordt gebruikt in functie van het aangaan van verbanden met anderen is het volgens Dunbar (1997) vergelijkbaar met het vlooiën bij apen.

Context

Om uit te maken wat de betekenis is van een uitdrukking waarmee een eigenschap aan iemand wordt toegeschreven, is het goed om te weten met welke non-verbale informatie die uitdrukking gepaard gaat, én om de situatie te kennen waarin de uitdrukking gebezigd is. Lichaamstaal zoals gelaatsexpressie en gebaren informeert over de bedoeling van de spreker. Maar ook de talige context is medebepalend voor hoe uitingen moeten worden opgevat. De Raad (1985) onderscheidt drie typen context waarin dezelfde uitdrukkingen steeds anders lijken te functioneren. Dat zijn de gesprekken in de *eerste* persoon, in de *tweede* persoon, en in de *derde* persoon. Van elk van deze gespreksvormen volgt hier een typische variant.

Misschien wel het meest bekende soort gesprekken in de *derde* persoon, is het gesprek over iemand die niet aanwezig is. De meest alledaagse vorm daarvan is de *roddelsituatie*. Pierre Janet (1929) sprak over roddelen als sociale techniek bij uitstek om vast te stellen wie eigenlijk wie is:

Waar praten die dames toch altijd en altijd maar over? 'Maar wat is er met die gebeurd? Is hij getrouwd? Met wie? Hoe? Is het een goed huwelijk of niet? Is hij ziek geweest? Heeft hij griep gehad? Heeft hij kinderen?' Uren en uren lang wordt alleen maar daarover gesproken. Van al die verhalen zal iets blijven hangen en wie het heeft gehoord komt thuis van de visite met weer een kleine aanvulling op haar biografisch woordenboekje van de personen om haar heen (p. 521).

Roddelen heeft hier de functie van het bijhouden van persoonlijke wetenswaardigheden die belangrijk genoeg zijn om te weten wat men in bepaalde situaties van anderen kan verwachten. Naast dit informatie-aspect van roddelen is er natuurlijk nog het feit dat roddelen gewoon een aangenaam tijdverdrijf is. Maar veel belangrijker is dat roddelen een sterk, vaak negatief, evaluerende toon heeft: in het gesprek over mensen zijn de normen en waarden impliciet in het geding. Een overzicht van de verschillende functies van roddelen kan men vinden in een artikel van Fine en Rosnow (1978).

Naast zo'n gesprek over derden is er het gesprek in de *tweede* persoon. Dergelijke gesprekken ontstaan vaak wanneer er iets in het gedrag of de houding van een ander is dat prikkelt of waar men zich aan stoort en dat men graag anders zou zien. De volgende twee uitingen geven goed de variatie in inhoud van dit type gesprek aan:

Why do you sit there looking like an envelope without any address on it?
(Mark Twain)

Away, you scullion! You rampallion! You fustilarian! I'll tickle your catastrophe (William Shakespeare)

Een uitgebreide bloemlezing van dit type uitspraken van en over bekende historische personen kan men vinden in *The Complete Book of Insults* van McPhee (1982).

Het derde type is uiteraard het gesprek waarin mensen iets over zichzelf zeggen: het gesprek in de *eerste* persoon. Mensen willen soms hun gemoed luchten, of ze zijn er op uit om een bepaalde sfeer van intimiteit te creëren waarbij ze proberen iets persoonlijks aan de ander te ontlokken door iets van de eigen gevoelens bloot te geven. Een verbijzondering van dit gesprek in de eerste persoon is het spreken van de verliefde prater, waarbij de ander (het voorwerp van de liefde) niets terugzegt. Roland Barthes (1980) heeft op briljante wijze de taal van de verliefde beschreven in een compendium met tachtig trefwoor-

den. Elk woord staat voor een figuur waarin de ‘minnaar-aan-het-werk’ in al zijn eenzaamheid zo goed mogelijk wordt getekend. Een voorbeeld is het trefwoord ‘Ik-hou-van-je’, een figuur die geen betrekking heeft op de liefdesverklaring, maar op de herhaalde uiting van de liefdeskreet. De trefwoorden zijn voorzien van teksten over verliefdheid, geschreven door beroemde verliefden zoals Schubert, Leibnitz, of de romanfiguur Werther.

De drie soorten gesprekken hebben elk hun eigen patroon, gemarkeerd door de persoonsvorm, maar ook gekenmerkt door een eigen doelstructuur. Hoewel in de drie situaties ook telkens verschillende aspecten van persoonlijkheid worden besproken, ligt de nadruk toch vooral op pragmatische aspecten. Daarbij gaat het deels om wat met de uitspraken wordt beoogd, en deels gaat het om effecten die er mee gesorteerd worden, zowel bedoelde als onbedoelde. Eigenschapswoorden bouwen zo hun eigen gebruiksbetekenis op, door hun eigen context van ontwikkeling en toepassing. Eigenschappen worden benoemd in termen van standaarden en interesses van een bepaald tijdsbestek.

Zo is van sommige eigenschappen bekend dat deze vooral van belang zijn in bepaalde, duidelijk afgebakende contexten. Stipt, precies, punctueel, efficiënt en ambitieus zijn bijvoorbeeld eigenschappen die vooral relevant zijn in contexten met een taak-oriëntatie (werk, school). Het woord ‘brutaal’ verwijst altijd naar gedrag ten opzichte van een meerdere, en ‘kalm’ en ‘paniekerig’ verwijzen naar situaties waarin er obstakels zijn of waarin de zaak uit de hand dreigt te lopen. Sommige eigenschappen lijken dus specifiek van toepassing te zijn in één bepaald soort situatie, terwijl andere eigenschappen relevant zijn in verschillende soorten situaties. In dat laatste geval wil je bij een beoordeling wellicht eerst weten voor welke situatie het oordeel gevraagd wordt.

Duurzaamheid van eigenschappen

Het Idioticon beperkt zich tot eigenschappen die de aard of de natuur van een persoon beschrijven. Die eigenschappen zijn de stabiele, duurzame, bestendige, niet lichamelijke kenmerken, aan de hand waarvan mensen van elkaar kunnen worden onderscheiden. De bestendigheid van die eigenschappen is voor een vrij groot deel al in het erfelijk materiaal meegegeven. Het gezegde ‘Hij heeft een aardje naar zijn vaartje’ was al in de zestiende eeuw bekend. Toestandbeschrijvingen komen in dit Idioticon eigenlijk niet voor. Bij dergelijke beschrijvingen gaat het om niet-stabiele ‘eigenschappen’ zoals stemmingen (bedroefd) en emotionele reacties (geïrriteerd) – uitingen waaraan vaak wel één of meer persoonlijkheidskenmerken van de betreffende persoon ten grondslag liggen, maar die meestal meer door omstandigheden worden opge-

roepen. (De twee termen ‘bedroefd’ en ‘geïrriteerd’ staan overigens wel in het *Idioticon*, als toelichting op de respectieve eigenschappen ‘droefgeestig’ en ‘prikkelbaar’). Zo zal een heethoofd gemakkelijk in woede kunnen uitbarsten, en vaak bij het minste of geringste. Maar ook een zachtmoedig mens kan behoorlijk boos worden wanneer men hem of haar maar lang genoeg treitert. Een heethoofd reageert gewoon vaker heethoofdig dan de meeste mensen, en een zachtaardig mens minder vaak dan de meeste mensen.

Duurzaamheid van eigenschappen sluit verandering overigens niet uit. Hoewel sommige mensen plotselinge en dramatische veranderingen ondergaan, bijvoorbeeld als gevolg van traumatische gebeurtenissen, is een dergelijke verandering van duurzame kenmerken meestal een zaak van geleidelijkheid. Iemand met intellectuele capaciteiten kan een karakteristieke stijl van werken ontwikkelen die bijvoorbeeld past in een academisch-wetenschappelijke omgeving. Sommige mensen ontwikkelen een grotere mate van onafhankelijkheid in hun oordeel, en anderen leren hun specifieke gevoeligheden beter te bedwingen. Sommigen worden in de loop der jaren milder, anderen juist tegendraadser. Verandering is dus wel mogelijk, maar wanneer er over persoonlijkheid wordt gesproken, staat dat niet op de voorgrond. Bij persoonlijkheid gaat het toch eerder om het bestendige aspect van de menselijke persoonlijkheid, en het *Idioticon* bevat dan ook die eigenschappen die bedoeld zijn om dat bestendige aspect te beschrijven.

Waardegeladenheid

Persoonlijkheidstaal is geen neutrale taal. Dat geldt in het bijzonder voor de gewone alledaagse taal ter beschrijving van de persoonlijkheid. Van veel woorden is de betekenis bijvoorbeeld vooral gearticuleerd onder invloed van christelijke waarden, zoals ‘devoot’, ‘medelijden’ en ‘geduld’. Verder komt bijvoorbeeld ‘joviaal’ uit de astrologie (onder invloed van Jupiter), ‘radicaal’ uit de politiek, en ‘neurotisch’ uit de psychologie. Niet alleen het tijdsbestek, ook de tijdgeest is van invloed. De extravert is ooit beschreven als geestelijk armoedig en oppervlakkig en de introvert als hoogstaand en innerlijk rijk. Nu is de introvert eerder zonderling en individualistisch en de extravert energiek en gezellig. Sommige woorden worden alleen in specifieke contexten gebruikt – ze zijn regiogebonden, behoren tot een bepaald jargon of dienen een deftig doel. Woorden kunnen geheimen prijsgeven, frustreren, of kwetsen. Eigenschapswoorden kunnen als wapens worden gebruikt. Zo kunnen ze als scheldwoorden het verbale vitriool zijn waarmee reputaties worden geruïneerd en mensen ertoe worden gebracht elkaar naar het leven te staan.

Brokken (1978) heeft van 1203 persoonlijkheidseigenschappen de evaluatieve waarde vastgesteld. Hoewel 'goed' en 'slecht' bij uitstek figuren als evaluatieve ankerwoorden, hebben ze in die lijst van Brokken toch niet respectievelijk de hoogste en laagste waarde. De 'slechtste' woorden in die lijst zijn 'ingemeen', 'moordlustig' en 'corrupt'. Deze staan tegenover 'oprecht', 'gelukkig' en 'rechtvaardig'. Er bestaan overigens meer negatief geladen eigenschapstermen dan positief geladen termen.

Karaktertypes: soorten personen

In alledaagse gesprekken over personen voert de evaluerende aard van het gesprek meestal de boventoon. Ook in het vroegst bekende overzicht, de dertig karaktertypes van Theophrastus uit de derde eeuw voor Christus, is het morele, evaluerende aspect de belangrijkste boodschap. Barendregt (1977) heeft de karakters van Theophrastus getransponeerd tot een persiflage op de zeden in het wereldje van psychologen. Hier is het tot de verbeelding sprekende geval van 'De lomperik' (oorspr. 'De ongegeneerde'):

Lomp is de cultus van de eerlijkheid. De lomperik is zo iemand die zegt waar het op staat. En mensen, die dat te onbehouwen is, noemt hij huichelars. Indirecte taal verstaat hij niet, dus het beste is die uit te roeien. En aan kinderen leert hij om hun zin luidkeels door te drijven. Pas dan kunnen ze de trots zijn van hun ouders. En partners moedigt hij aan elkaar af te tuigen, want het gaat immers alleen maar om de macht. En je hoeft alleen maar ruzie met je ouders te maken om volwassen en zelfstandig te zijn. En van zichzelf zegt hij dat hij goede en slechte kanten heeft en dat het niet oprecht zou zijn daarvan iets te verbergen. En dat ze bij hem thuis geen geheimen voor elkaar hebben en dat iedereen zichzelf is. En dat plichtplegingen niet nodig zijn, zodat zijn huis steeds vol vrienden zit; hoewel hij daar ook wel eens genoeg van krijgt. En heeft hij gasten dan preekt hij openheid. En daartoe moeten ze drinken en vrolijk zijn. En als ze ook zo omgaan met vrouwen wordt alles nog veel leuker. En als de mensen op die manier gaan leven wordt de psychologie een heldere wetenschap.

In een bondige vorm, die doet denken aan Theophrastus, heeft Elias Canetti (1975) in een schitterende typologie het bijzondere in gedragspatronen van de mens uitgetekend door vijftig in eigenzinnige en literaire stijl geschreven karakters, zoals 'de tranenwarmer', 'de hebhoudster', 'de onheilsgenieter' en 'de bitterwikkelaarster'. Het gaat in deze karakterschetsen telkens om een

treffende typering van een persoon. De persoon vormt het bindmiddel in die typering. Hier volgt een gedeelte van ‘de tranenwarmer’:

De tranenwarmer gaat elke dag naar de bioscoop. Hij hoeft niet altijd iets nieuws te zien, ook oude programma's trekken hem aan. Hoofdzaak is dat ze aan hun doel beantwoorden en hem tranen in overvloed ontlokken. Je zit in het donker, de anderen zien je niet en je wacht op de vervulling. De wereld is koud en harteloos en je zou niet willen leven zonder het warme nat op je wangen te voelen. Als de tranen beginnen te vloeien kom je in een prettige stemming, je bent heel stil en verroert geen vin, je zorgt ervoor niets met je zakdoek weg te vegen, elke traan moet al zijn warmte afstaan en of hij nu de mond bereikt of de kin, of er zelfs in slaagt langs de hals naar de borst af te glijden – de tranenwarmer neemt het met dankbare bescheidenheid in ontvangst en staat pas weer op na een royaal bad.

In het zelfde genre, maar nu toegespitst op een bepaald gedragsdomein, heeft Maarten Huygen (1989) veertien kantoorkarakters beschreven, zoals ‘de blauwdrukker’ en ‘de ritselaar’. Interessant aan Huygens karakters is dat hij ze elk voorzien heeft van een voorbeeld, een korte typering van de biotoop en van het kenmerkende voedsel. Zo wordt er van ‘de sloffer’ gezegd dat deze het beste gedijt bij ‘koffie-automaten, op gangen, in kantines’, dat deze zich voedt met ‘12 kopjes koffie, 9 kano's, 4 rondo's, 3 pennywafels’, en dat voor hem als voorbeeld geldt ‘de enige verantwoordelijke: niemand’.

Het bijzondere van karaktertyperingen is dat ze zo gemakkelijk voor de geest kunnen worden gehaald. Het kost niet veel moeite je ‘de lomperik’, ‘de tranenwarmer’ of ‘de sloffer’ voor te stellen. Dat heeft waarschijnlijk van alles te maken met de details die worden toegevoegd, de gebaren en de situationele verwijzingen. Hoe meer details, hoe echter de types lijken. Maar die echtheid is schijn. Ze lijken zo echt dat ze op toneel zijn uit te beelden, ze zijn toneelecht. Veel types in de literaire kunst komen hiervoor in aanmerking. Diderot (1959) beschreef bijvoorbeeld de klaploper (‘de eerste zorg 's ochtends bij het opstaan is waar te gaan lunchen, en na de lunch na te gaan denken over waar later te gaan dineren’). Gontsjarov (1938) verhief in de figuur van Oblomov luiheid tot kunst (‘liggen was zijn normale houding. Zodra hij wakker werd besloot hij op te staan, zich te wassen, thee te drinken en eens goed na te denken, tot een besluit te komen, te schrijven, kortom, de zaak behoorlijk af te handelen. Met dat besluit bleef hij een half uur liggen en vond toen dat hij na de thee nog genoeg tijd had om te werken’). En Nescio (1933) bracht op onnavolgbare manier de uitvreter tot leven (‘die je sigaren oprookte, geld van je leende, en een jas van je aantrok als-i in de regen naar huis

moest'). Deze drie voorbeelden leggen verschillende facetten bloot van Onzorgvuldigheid, de negatieve pool van één van de Big Five dimensies.

Het meest efficiënte type beschrijvingen is natuurlijk de rake typering door een enkel woord. In *Van Apekop tot Zielepoet* heeft Frank Jansen (1985) 673 van dergelijke typeringen bijeengebracht, zich beperkend tot zogenaamde samengestelde persoonsaanduidingen. Hiervan duidt een deel, los gebruikt, primair iets anders aan dan een persoon. Voorbeelden zijn 'kniesoor', 'blaaskaak', 'kletskaus' en 'stoeipoes'.

Een probleem bij het communiceren in termen van types is dat ze al gauw kunstmatig worden. Het gaat vaak om een aspect dat is afgezonderd en aangedikt. Iets specifieks, bijvoorbeeld lomphheid, wordt tot in detail opgeblazen. 'De lomperik' is doortrokken van lomphheid tot in elke vezel van zijn bestaan. Daardoor verworden zulke beschrijvingen al gauw tot een karikatuur van het individu; ze bestaan eigenlijk alleen maar op het toneel. Ze zijn misleidend voor zover ze betrekking hebben op individuen. Zulke beschrijvingen kunnen echter wel interessant zijn voor zover ze betekenis geven aan begrippen. Ze leren ons precies wat we met lomphheid bedoelen.

De taal van de verschillen en de *lexicale hypothese*

Dit boek wil de mogelijkheid bieden om de psychologische verschillen tussen personen ten volle te appreciëren. Daartoe is het van belang dat de talloze eigenschapsbegrippen en hun nuanceringen zoveel mogelijk in kaart worden gebracht. Aanzetten daartoe zijn al geleverd in zulke werken als die van Theophrastus en Frank Jansen. Richard Aldington ging in het begin van de twintigste eeuw een stap verder. In het door hem samengestelde *A Book of Characters* bracht hij tientallen systemen van andere auteurs en honderden types uit de karaktergeschiedenis samen, maar ook daarbij blijft het steeds de vraag of die bonte stoet van persoonlijkheden en eigenschappen uit de geschiedenis gezamenlijk wel een compleet beeld geven van alles wat er aan psychologisch onderscheid te maken valt.

Echt pionierswerk op het gebied van het systematisch in kaart brengen van eigenschappen van personen is verricht door Allport en Odbert (1936), Cattell (1943) en Goldberg (1982). Zij gingen uit van de zogenaamde *lexicale hypothese*: wanneer een eigenschap, karakteristiek of gedrag, van belang is om zich daarmee van anderen te onderscheiden, dan zal die eigenschap, de karakteristiek of dat gedrag in de taal zijn uitgedrukt of worden uitgedrukt. Deze redenering is meerdere keren onder woorden gebracht, niet alleen door de bovengenoemde pioniers, maar ook door de taalfilosoof Austin (1970), de schrijver Thersman (1974), en de psycholinguïst Miller (1991). Genoemde

pioniers gebruikten het woordenboek als uitvalsbasis voor de selectie van alle woorden die gebruikt kunnen worden voor de beschrijving van persoonlijkheidseigenschappen.

De achterliggende filosofie bij de lexicale hypothese is dat dagelijkse gesprekken, maar ook geschreven stukken, een soort continue 'survival-test' vormen voor bruikbare begrippen ter beschrijving van persoonlijkheidseigenschappen. Als talige uitdrukkingen, bijvoorbeeld 'egoïstisch', 'agressief' of 'verlegen' hun nut bewezen hebben, door vaak jarenlange beproeving op hun vermogen om ervaringsfeiten te representeren en daarover te communiceren, dan maken die uitdrukkingen een goede kans op een vaste plaats in ons lexicon. En, hoe vaker men een eigenschap of dispositie in het gedrag van mensen aantreft, hoe groter de kans dat die eigenschap een naam krijgt en een communicatief gebruiksartikel wordt. Daarom is men zich gaan richten op wat het lexicaal pakhuis in petto heeft voor de persoonlijkheid, op het onderscheidend en detaillenderend vermogen van het lexicon van de persoonlijkheid.

Het eigenlijke lexicon bevat miljoenen woorden. Om uit dat enorme bestand de bruikbare eigenschapswoorden te kunnen selecteren is het woordenboek gebruikt, als weldoordachte representatie van dat eigenlijke lexicon. Generaties van lexicografen hebben zich immers ingespannen om van woordenboeken bruikbare en complete naslagwerken te maken. Voor de selectie van bruikbare eigenschapswoorden is een criterium gehanteerd zoals dat van Allport en Odbert (1936). Dat criterium luidde dat een woord of uitdrukking het vermogen moest hebben om het gedrag van de ene persoon te onderscheiden van het gedrag van de andere persoon. Dat is een onscherpe en ruime definitie, maar wel de meest adequate omdat op die manier niet gauw een woord of uitdrukking wordt gemist.

Hoewel er eerder door anderen met dezelfde psycholexicale intentie lijsten waren aangelegd van eigenschappen, waren het Allport en Odbert (1936) die voor de Engelse taal voor het eerst een nagenoeg volledig overzicht van ongeveer 18.000 uitdrukkingen aanlegden, waarvan uiteindelijk ongeveer 1700 bruikbaar bleken voor de beoordeling van personen. In Nederland is in de jaren zeventig door Groningse onderzoekers bij deze traditie aangesloten. Uit *Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal* (Kruyskamp, 1970) werd door Hofstee en Brokken een lijst van 8 à 9000 adjectieven samengesteld waarmee in principe eigenschappen van personen zouden kunnen worden beschreven. Maar die lijst bevatte nog veel niet erg gangbare woorden, zoals bijvoorbeeld 'bekotebikkerd', 'dedaigneus', 'gepasporteerd' en 'zoor'. Met behulp van een aantal criteria van bruikbaarheid is deze lijst uiteindelijk gereduceerd tot een totaal van 1203 eigenschapstermen, een lijst die kan worden opgevat als een goede representatie van het complete gebied van de persoonlijk-

heidstaal. De alfabetische versie van deze lijst is integraal opgenomen als appendix in het proefschrift van Brokken (1978).

De Big Five factoren: soorten eigenschappen

Van honderden mensen zijn beoordelingen op die 1203 eigenschappen verzameld, zowel zelf-beoordelingen als beoordelingen van en door anderen. Deze mensen dienden voor elk van de eigenschappen aan te geven in hoeverre ze van toepassing waren, en vervolgens is systematisch nagegaan welke eigenschappen zich in de beoordeling op een vergelijkbare manier gedroegen.

Wanneer men in verschillende personen combinaties van dezelfde uitenlopende eigenschappen aantreft, dan kan dat duiden op het bestaan van een onderliggende basiseigenschap of factor, waarmee die verschillende eigenschappen samenhangen. Deze treedt naar voren wanneer personen worden beoordeeld op een aantal eigenschappen en blijkt dat sommige van die eigenschappen – bijvoorbeeld ‘egoïstisch’, ‘hebzuchtig’, ‘zelfzuchtig’, ‘zelfingenomen’, ‘wantrouwig’ en ‘hooghartig’ – zich in die beoordelingen op dezelfde manier gedragen. Als men de gemeenschappelijke of onderliggende betekenis van deze eigenschappen zou willen samenvatten, dan zou dat misschien kunnen met een begrip als ‘zelforiëntatie’. In dit geval zou dat de naam kunnen zijn van de factor waarmee al die eigenschappen samenhangen.

De analyse van de beoordelingen op alle 1203 eigenschappen leidde tot de bevestiging van een vijftal basiseigenschappen of factoren (Brokken, 1978; De Raad, 1992). Deze vijf factoren waren al als de zogenaamde ‘Big Five’ in Amerikaans onderzoeksmateriaal gevonden (Norman, 1963; Goldberg, 1982; 1990). Intussen zijn de Big Five factoren in meer dan tien zeer verschillende talen en culturen teruggevonden, te weten in drie Germaanse, in Latijnse en Slavische talen, maar ook in het Hongaars, het Koreaans, en het Filippijnse Tagalog. Het mag gerust een mirakel worden genoemd dat in zulke verschillende talen en culturen de eigenschappen telkens door ongeveer vijf dimensies kunnen worden samengevat en dat deze dimensies bovendien telkens sterk lijken op de Big Five. De gelijkenissen vallen althans veel meer op dan de verschillen. De grootste overeenkomsten zijn overigens gevonden tussen het Nederlands en het Hongaars en tussen het Nederlands en het Italiaans. De overeenkomsten en verschillen houden kennelijk geen rekening met familie-verbandschappen tussen talen.

Het periodiek systeem van persoonlijkheidseigenschappen: factoren en facetten

De Big Five factoren, die werden samengevat in Figuur 1, zijn nu in detail weergegeven in het zogenaamde ‘periodiek systeem van eigenschappen’ (Tabel 1) – een ordening die enigszins verwant is aan het scheikundige periodiek systeem van elementen. In het systeem heeft elke *factor* steeds twee kolommen (verticaal), één voor de plus-pool (I+, II+, enz.) en één voor de min-pool (I–, II–, enz.). Het totaal aan woorden dat in een enkele kolom voorkomt, representeert tezamen de betekenis van de betreffende factor-pool. Dus de adjectieven ‘spontaan’, ‘mededeelzaam’, ‘opgewekt’ en ‘gezellig’ tot en met ‘onstuimig’, ‘welbespraakt’ en ‘praatziek’ drukken allemaal Extraversie uit, en de eigenschappen ‘gesloten’ en ‘introvert’ tot en met ‘timide’, ‘saai’ en ‘tam’ drukken allemaal Introversie uit. Uit overwegingen van spaarzaamheid zijn in het hierna weergegeven periodiek systeem nooit meer dan drie adjectieven per cel gegeven. De lijst van 1203 eigenschappen van Brokken vormt de inhoudelijke begrenzing van het periodiek systeem.

Rijgewijs (horizontaal) keren de tien factor-polen terug; dat is het periodieke aspect van het systeem. Nu functioneren ze als *facetten* van de factoren. Dus het groepje ‘opgewekt’, ‘gezellig’ en ‘joviaal’ vormt een II+-facet van Extraversie (I+). Het blijft primair Extraversie, maar het is bijgemengd met wat Vriendelijkheid. En ‘zorgzaam’, ‘goed’ en ‘beleefd’ vormen een III+-facet van Vriendelijkheid (II+). Dat groepje drukt primair Vriendelijkheid uit, maar secundair drukt het Zorgvuldigheid (III+) uit. De woorden in de diagonaal geplaatste cellen, de groepjes beginnend met ‘spontaan’, ‘gesloten’, ‘mild’, ‘oninschikkelijk’, ‘zorgvuldig’, enzovoort, zijn niet bijgemengd: zij drukken Extraversie, Vriendelijkheid, Zorgvuldigheid, enzovoort, in de meer pure vorm uit.

Mensen kunnen nu dus worden beschreven door een combinatie van factoren (kolommen) en facetten (rijen). In de symboliek van het schema zou je van een persoon kunnen zeggen dat hij nogal III+V+ is, dus ‘oplettend’, ‘leerzuchtig’ en ‘princiepelijk’, dat is primair Zorgvuldig, maar gemengd (secundair) met Intellectuele Autonomie. De eerste van de symbolen van zo’n paar (bijv. III+V+) duidt altijd op de kolom (verticaal) en de tweede op de rij (horizontaal). Of men noemt een persoon erg V–III+, dus ‘gezagsgetrouw’, ‘conventioneel’ en ‘burgerlijk’, dat zijn eigenschappen die primair een gebrek aan Intellectuele Autonomie uitdrukken, maar er is Zorgvuldigheid aan toegevoegd (secundair). Twee cellen in het schema zijn leeg gebleven en sommige cellen bevatten slechts één of twee adjectieven. Dat is overeenkomstig de re-

Tabel 1: het periodiek systeem

		EXTRAVERSIE		VRIENDELIJKHEID	
		I+	I-	II+	II-
FACETTEN	I+	spontaan uitbundig mededeelzaam		hartelijk prettig warmvoelend	bazig schreeuwerig dominant
	I-		gesloten zwijgzaam introvert	bescheiden zachtmoedig geduldig	nors kortaangebonden zelfzuchtig
	II+	opgewekt gezellig joviaal	rustig bedaard	mild vreedzaam goedhartig	
	II-	fel lawaaierig druk	ontoegankelijk stug ondoorgroendelijk		oninschikkelijk stijfhoofdig ontoegeeflijk
	III+	bedrijvig energiek vief	gereserveerd ernstig nadenkend	zorgzaam goed beleefd	eerzuchtig streberisch prekerig
	III-	ongeremd onbesuisd rumoerig	apathisch passief onpeilbaar	buigzaam plooibaar	egocentrisch tegendraads ontactisch
	IV+	optimistisch levenslustig levenskrachtig		tolerant tevreden ingood	autoritair hardvochtig heerszuchtig
	IV-	impulsief babbelziek kletserig	somber teruggetrokken mensenschuw	zachtaardig zacht gevoelvol	opvliegend mokkerig snuwerig
	V+	temperamentvol onstuimig welbespraakt	individualistisch	flexibel verdraagzaam humaan	opstandig dwars veeleisend
	V-	praatziek	timide saai tam	goedig goedmoedig gemoedelijk	onverdraagzaam kwaadwillig hebberig

FACTOREN					
ZORGVULDIGHEID		EMOTIONELE STABILITEIT		INTELECTUELE AUTONOMIE	
III+	III-	IV+	IV-	V+	V-
vlijtig arbeidzaam werkwilleg	roekeloos losbandig onbezonnen	zelfverzekerd zeker besluitvaardig	ontvlambaar onbeheerst romantisch	boeiend geestkrachtig origineel	chauvinistisch reactionair
voorzichtig serieus perfectionistisch	laks arbeidsschuw verstrooid	doodkalm nuchter beheerst	onzeker depressief onevenwichtig	filosofisch complex diepzinnig	behoudend slaafs bekrompen
oppassend correct welgemanierd	nonchalant argeloos	stabiel kalm gelijkmoedig	teder teergevoelig aanhankelijk	vrijheidlievend subtiel ruimdenkend	volgzaam gehoorzaam gedwee
streng kieskeurig	hardleers asociaal getikt	keihard despotisch ongevoelig	wisselvallig lichtgeraakt onrustig	rebels onaangepast ironisch	stompzinnig kreterig bekakt
zorgvuldig nauwgezet stipt		evenwichtig vastberaden standvastig	zorgelijk overbezorgd	karaktervol constructief geïnteresseerd	gezagsgetrouw conventioneel burgerlijk
	ordeloos gemakzuchtig lichtzinnig	laconiek	onstabiel labiel irrationeel	vrijgevochten ondogmatisch revolutionair	onkritisch oppervlakkig karakterloos
accuraat exact systematisch	zorgeloos onbezorgd crimineel	onverstoorbaar koelbloedig		kritisch scherpzinnig inventief	oerdegelijk aartsgierig aanmatigend
	chaotisch inaccuraat onbedachtzaam		paniekerig bang huilerig	poëtisch gepassioneerd idealistisch	kleingeestig onbenullig aanstellerig
oplettend leerzuchtig princiepelijk	ongedisciplineerd jongensachtig extravagant	doortastend onafhankelijk onbevreesd	veranderlijk sensitief bewogen	fantasierijk creatief reflectief	
plichtsgetrouw gedisciplineerd keurig	onnozel onverschillig leugenachtig	emotieloos gevoelloos	schrikachtig bangelig vreesachtig		overbeleeft

aliteit. Kennelijk zijn er, bijvoorbeeld, geen adjectieven te vinden die goed het mengsel van Zorgvuldigheid en Emotionele Instabiliteit (III+IV-) uitdrukken, of een mengsel van Introversie en Emotionele Stabiliteit (I-IV+). Uitgesloten zijn de combinaties van de polen van dezelfde factoren (de grijs gedrukte cellen).

Het AB5C-model

Het systeem van eigenschappen waarin zowel factoren als facetten zijn weergegeven – het periodiek systeem – is één van mogelijke voorstellingen van het zogenaamde AB5C-model, ontwikkeld door Hofstee en De Raad in 1991. AB5C staat voor Abridged Big Five-dimensional Circumplex. Het heet ‘abridged’ (verkort) omdat gebleken is dat de betekenis van de individuele eigenschappen in de regel niet meer dan twee van de vijf dimensies wordt weergegeven. Dat is goed te zien in het periodiek systeem.

De meeste eigenschappen zijn op te vatten als mengsels van telkens twee factoren, bijvoorbeeld II+I+, III+II-, enzovoort. Je zou je natuurlijk kunnen voorstellen dat een eigenschap een mengsel is van drie of vier factoren, of zelfs van alle vijf, en dat de betekenis van zo’n eigenschap dan dus drie-, vier-, of vijf-dimensioneel zou zijn. Zulke eigenschappen komen nagenoeg niet voor. Uit onderzoek bleek dat de overgrote meerderheid van de eigenschappen betekenisvolle relaties heeft met niet meer dan twee factoren. Voor de representatie van de afzonderlijke eigenschappen zijn daarom niet de vijf dimensies nodig, maar slechts twee van de vijf. Alleen, verschillende eigenschappen kunnen telkens verschillende combinaties van twee van de vijf factoren nodig hebben voor hun representatie.

Voor het weergeven van alle verschillende eigenschappen zijn meerdere twee-dimensionele voorstellingen nodig, namelijk elke mogelijke combinatie van twee factoren uit de vijf; dat zijn er tien in totaal. Elk van die twee-dimensionele voorstellingen kan als cirkelvormig schema worden weergegeven (een circumplex). Figuur 2 bevat de circumplex waarin de factoren I en IV (de temperament-factoren) de assen vormen.

In Figuur 2 zijn alle cellen uit het periodiek systeem die betrekking hebben op de factoren I en IV in een cirkel weergegeven; dat zijn, met de klok mee, respectievelijk de cellen I+I+, I+IV+, IV+I+, IV+IV+, IV+I-, I-IV+, I-I-, I-IV-, IV-I-, IV-IV-, IV-I+, I+IV-.

In de figuur staan I+I+ en I-I- lijnrecht tegenover elkaar: ze zijn elkaars tegengestelden. Hetzelfde geldt voor de paren I+IV+ en I-IV-, IV+I+ en IV-I-, enzovoort. De circulaire weergave is er vooral om te tonen dat er van elke cel een vloeiende overgang is naar de naastgelegen cellen. Dus I+I+ ligt qua bete-

kenis dicht bij I+IV+, en deze laatste ligt qua betekenis dicht bij IV+I+, enzovoort. De betekenis van elke cel is op te vatten als een mengsel van de twee cellen aan weerszijden.

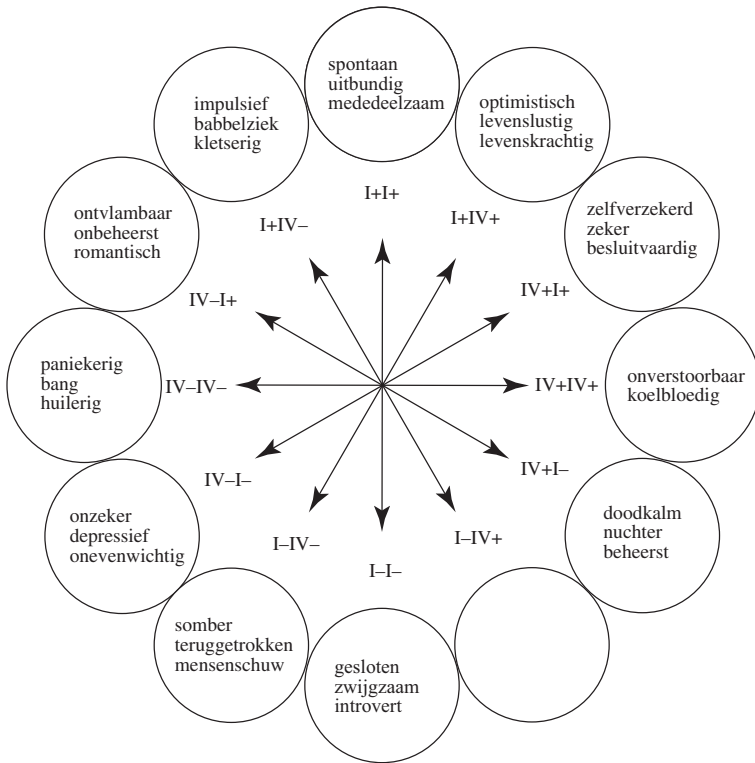
De andere negen circumplexen zijn gemakkelijk uit het periodiek systeem te reconstrueren. Dus de circumplex gebaseerd op de factoren II en III (de karakter-factoren), bevat klokgewijs de volgende cellen: II+II+, op twaalf uur, II+III+ op één uur, III+II+ op twee uur, III+III+ op drie uur, III+II– op vier uur, enzovoort (zie Figuur 3).

De tien circumplexen zijn dus, naast het periodiek systeem, een andere manier om de informatie van het AB5C-model weer te geven. Terwijl het periodiek systeem vooral de facetstructuur van alle eigenschappen bij elkaar weergeeft, maken de circumplexen duidelijk dat persoonlijkheidskenmerken qua betekenis vloeiend in elkaar overlopen en presenteren ze de cellen met tegengestelde betekenissen directer.

Idioticon van de persoonlijkheid

Een idioticon (idio betekent ‘eigen’) is een woordenboek met een verzameling eigenaardige woorden en uitdrukkingen (een idioom) binnen een taal. Het bekendste voorbeeld van een idioticon is wellicht het totaal aan woorden en uitdrukkingen dat karakteristiek is voor een dialect. Maar een idioticon kan ook het gespecialiseerde vocabulaire bevatten dat eigen is aan een interessegebied of beroep. Voorbeelden hiervan zijn woordenboeken van het pottenbakken, van de liefde, of van het beledigen. Het *Idioticon van de persoonlijkheid* bevat het gespecialiseerde lexicon waarmee menselijke persoonlijkheidseigenschappen kunnen worden beschreven.

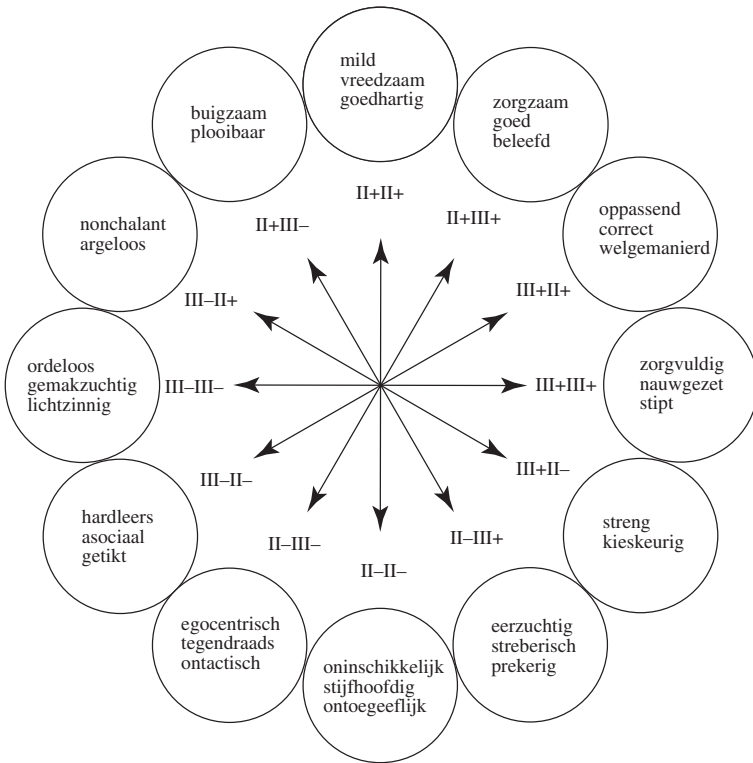
Woordenboeken zijn er in vele soorten, veelal onderscheiden naar omvang, de idee erachter, en de wijze waarop de woorden zijn gedefinieerd. De omvang van dit Idioticon is vanzelfsprekend bepaald door het gespecialiseerde karakter ervan. De idee erachter beschrijft vooral de wijze waarop de woorden en uitdrukkingen zijn georganiseerd. De woorden zijn extensief gedefinieerd: hoewel een woord soms voorzien is van de etymologie, en hier en daar de gebruikscontext is aangegeven, is de betekenis van de woorden toch hoofdzakelijk gegeven via synonieme woorden en uitdrukkingen met verwante betekenissen; in dit opzicht is het Idioticon ook een soort ‘synoniemicon’. Qua vorm is het Idioticon van de persoonlijkheid nog het beste te beschouwen als een thesaurus, een woordenboek waarin de woorden primair zijn geordend volgens een bepaald systeem of raamwerk, waarbinnen synonymie weer een belangrijk ordeningsprincipe kan zijn.

Figuur 2: De circumplex van de factoren I en IV (de temperament-factoren)

Het ‘periodiek systeem’ is in dit boek gebruikt als uitgangspunt voor de opbouw van het Idioticon. De vijf factoren vormen de hoofdstukken, met overeenkomstige kolommen voor de factor-polen. De hoofdstukken zijn onderverdeeld in paragrafen, die de bijbehorende cellen (facetten) van het periodiek systeem vertegenwoordigen met in de linkerkolom de cellen van de positieve pool van de factor. In de rechterkolom is iets afgeweken van het periodiek systeem. In dat systeem liggen de tegengestelden (I+I+ vs I-I-, I+II+ vs I-II-, enz.) niet horizontaal in dezelfde rij, maar in het Idioticon is om voor de hand liggende redenen besloten de tegengestelde eigenschappen wél direct naast elkaar te plaatsen.

Een voorbeeld: het eerste hoofdstuk beschrijft Extraversie. Het is onderverdeeld in tweekoloms-paragrafen, waarvan de eerste kolom is genoemd naar het groepje adjectieven ‘spontaan’, ‘uitbundig’ en ‘mededeelzaam’ uit de cel

Figuur 3: De circumplex van de factoren II en III (de karakter-factoren)

I+I+, en de tweede kolom naar de tegengestelden ‘gesloten’, ‘zwijgzaam’ en ‘introvert’ uit de cel I-I-. De vetgedrukte woorden in de paragraaf zijn de eigenschapstermen uit de genoemde lijst van 1203 van Brokken.

Voor de verdere samenstelling van het Idioticon is gebruik gemaakt van de gangbare woordenboeken en van een gecomputeriseerd woordenbestand van de Nederlandse taal, dat door CELEX, het Centrum voor Lexicale Informatie in Nijmegen, in 1993 vrij toegankelijk gemaakt werd voor onderzoekers. Alle in dat bestand aanwezige zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, werkwoorden, en bijwoorden werden geëxtraheerd, en daarvan zijn weer alle woorden die passen in het periodiek systeem – dat reeds de vetgedrukte woorden bevatte – in dit Idioticon opgenomen. Bij elke vetgedrukte term zijn synoniemen geplaatst uit het CELEX-bestand, vaak los maar vooral ook veel in korte, naar het inzicht van de auteurs geconstrueerde, zinnen. Daarbij is

vooral voor de constructie van de zinnestelsels veelvuldig gebruik gemaakt van de twaalfde herziene druk van *Van Dale, Groot Woordenboek der Nederlandse Taal* (Geerts en Heestermans, 1992).

De uiteindelijk gekozen woorden, afkomstig uit zowel het CELEX-bestand als de *Van Dale*, die bruikbaar werden geacht voor de beschrijving van persoonlijkheidseigenschappen, staan in het alfabetische register. De geconstrueerde zinnestelsels zijn zo geformuleerd dat ze antwoord moeten kunnen geven op de in een alledaags gesprek gestelde vraag: ‘Wat is dat eigenlijk voor iemand?’ In deze antwoordzinnestelsels is het persoonlijk voornaamwoord ‘hij’ of ‘zij’ weggelaten en is in de regel steeds de kortst mogelijke vorm aangehouden. Wanneer de betekenis naar de mening van de auteurs voor een groot publiek onbekend is, is deze tussen haakjes vermeld. Soms wijkt een betekenis af van wat men zou verwachten; dan is er ‘sic’ achter het betreffende woord gezet. Etymologische vermeldingen zijn afkomstig uit de *Van Dale* uit 1992, of uit het *Etymologisch Woordenboek* van Van Dale (Van Veen, 1990). Voor de oorsprong van sommige gezegden is een beroep gedaan op *Nederlandse Spreekwoorden en Gezegden* van dr. F.A. Stoett (1981) of op de Statenvertaling van het Oude en het Nieuwe Testament.

Het zal de lezer opvallen dat er in de kolommen van het Idioticon soms grote stukken wit blijven. Dat is overeenkomstig het periodiek systeem, waarin ook enkele lege cellen staan. Kennelijk is het zo dat er voor sommige persoonlijkheidseigenschappen (veel) minder woorden of uitdrukkingen zijn dan voor andere. Het zou natuurlijk ook gek zijn te veronderstellen dat er voor elke persoonlijkheidseigenschap in de taal precies evenveel woorden zijn. Wat vooral opvalt, is dat over het algemeen in de rechterkolommen veel meer woorden en uitdrukkingen voorkomen dan in de linkerkolommen. Voor de negatieve aspecten van het menselijk gedrag bestaan meer woorden: de onaangename trekjes van mensen behoeven waarschijnlijk meer verklaring en meer discussie dan de positieve, en daarom zijn er meer woorden voor bedacht.

Het gebruik van het Idioticon

Dit boek pretendeert een weergave te zijn van het haast complete lexicon van de taal waarin menselijke eigenschappen worden uitgedrukt. Het past in de traditie van andere serieus en minder serieus bedoelde werken: van de psychologisch beschreven karakters van de eerder genoemde Theophrastus, tot bijvoorbeeld het scheldwoordenboek *Luilebol* van Hans Heestermans uit 1989. Een mooi vroeg voorbeeld van een alfabetisch idioticon is het *Karakterkundig Woordenboek der Nederlandse Taal* van Dr. G. Ubbink, verschenen in 1951. Hierin worden de betekenissen van 363 eigenschapswoorden, die

alle ook in het *Idioticon* van de persoonlijkheid voorkomen, uitvoerig beschreven. Het literaire equivalent van Ubbinks woordenboek is Gerrit Komrij's *Humeuren en temperamenten: een encyclopedie van het gevoel* (1989), waarin hij van negentig eigenschappen, van 'aanstellerij' tot 'zuiverheid', eigenzinnige en creatieve interpretaties geeft.

In het *Idioticon* van de persoonlijkheid gaat het niet om het gebruik van de taal maar om de inhoud ervan. De nadruk ligt niet op het sprekende of het evocatieve aspect, zoals in de karaktertyperingen, maar op het begrip. Het gaat om een representatie van de woorden en uitdrukkingen en hun betekenissen, en niet om hoe mooi het is gezegd, hoe je erdoor wordt geraakt, en wat je ermee teweeg kunt brengen. Gewoon de woorden op een rij, en de betekenissen erachter, dat is de bedoeling.

Het *Idioticon* confronteert de lezer¹ met de ongekend rijke woordenschat waarmee hij uiting kan geven aan wat hij van zijn medemensen denkt. Deze confrontatie kan zowel schokkend als vermakelijk blijken te zijn. Mocht de lezer in een situatie komen te verkeren waarin hij zijn mening over een bepaalde persoon weloverwogen op schrift wil zetten, dan kan hij het boek als naslagwerk gebruiken: de ordening van het 'periodiek systeem' maakt dat het zoeken naar een originele uitdrukking om een hebbelijkheid van betrokkene weer te geven een fluitje van een cent zal zijn. We hopen dat het veelvuldig bladeren in het *Idioticon* de woordenschat van de lezer zodanig zal verrijken dat hij ook in een situatie waarin hij mondeling zijn mening over iemand wil geven, dat op een originele, kleurrijke wijze zal kunnen doen.

De wetenschappelijke basis van het periodiek systeem maakt dat men door het boek te lezen een beetje meer inzicht kan krijgen in de verschillende manieren waarop mensen kunnen worden getypeerd. Het lezen ervan kan echter ook een spel zijn: hoe verderfelijker het soms ook wordt geacht om mensen in hokjes te stoppen, het kan ook heel leuk zijn. De lezer kan, door zijn buurman of zijn ideale vrouw in verschillende hokjes in te delen, een min of meer compleet beeld van hem of haar doen ontstaan, met natuurlijk de beperking dat dat het beeld is dat slechts bestaat in de geest van de lezer. En als die lezer een mensenkenner is, komt het beeld van de buurman overeen met dat in de hoofden van andere bekenden van de buurman, inclusief de buurman zelf.

Het spel dat een geïnteresseerde en nu wellicht voldoende in het model ingevoerde lezer zou kunnen spelen met het hier gebodene, kan verder worden toegelicht aan de hand van het voorbeeld van de bekende historische romanfi-

¹ In de tekst van het gehele boek gebruiken we uit de overweging dat 'hij/zij' en dergelijke tijdens het lezen storend werkt, alleen de mannelijke vorm, tenzij alleen de vrouwelijke van toepassing kan zijn. De lezer wordt dan ook verzocht overal waar die mannelijke vorm van een woord staat in gedachten te houden dat ook de vrouwelijke is bedoeld.

guur Don Quichot. De waarschijnlijk meest gangbare opvatting over hem is die van een dwaze, wereldvreemde romanticus die tegen windmolens vecht. Zijn meest opvallende eigenschap lijkt ons zijn onrealistische ridderlijkheid. Die ridderlijkheid brengt hem als extravert naar factor I+, zijn onvermogen om de realiteit te zien leidt echter tot emotioneel gedrag, dus IV-. Overheerst de ridderlijkheid? Dat betekent dat onze Don in I+IV- terecht komt: 'impulsief', 'babbelziek' en 'kletserig'. Overheerst de wereldvreemdheid dan wordt het IV-I+: 'ontvlambaar', 'onbeheerst' en 'romantisch'. Wij kiezen voor het laatste als overheersende kenmerken van Don Quichot. Er zijn meer mogelijkheden: in zijn avonturen streeft de ridder idealen na. Daarin is hij creatief: V+, helaas natuurlijk wel op emotionele wijze: IV-, dus dat wordt V+IV- en wel 'poëtisch', 'gepassioneerd' en 'idealistisch'.

Ten slotte willen we kort ingaan op de mogelijke vraag naar het nut van al die onderzoeken naar de persoonlijkheid. Die vraag wordt ons als theoretici vaak gesteld: wat heeft de mensheid er aan te weten dat naar verwachting wereldwijd de betekenissen van persoonlijkheidseigenschappen in ongeveer dezelfde vijf basiseigenschappen of factoren kunnen worden gevangen? Het antwoord hierop is in de eerste plaats de menselijke of wetenschappelijke nieuwsgierigheid: we willen het gewoon graag weten. Verder is het buitengewoon nuttig en efficiënt om over een soort communicatiemedium te beschikken dat internationaal aanvaardbaar is. In heel veel onderzoek heeft het Big Five model inmiddels al de functie van een soort referentiekader verkregen. Verder zijn er de zeer praktische en nuttige uitwerkingen voor professionele doeleinden. In nogal wat toegepaste contexten, bijvoorbeeld de personeelspsychologie, de klinische psychologie en de gezondheidszorg, is er behoefte aan een degelijk en adequaat beoordelingsinstrument door middel waarvan de belangrijkste eigenschappen snel en betrouwbaar kunnen worden gemeten. Er zijn zelfbeoordelingslijsten en lijsten voor de beoordeling door anderen – zowel lange als korte versies. In Canada is er door Paunonen en Ashton (2002) een nonverbaal instrument ontwikkeld voor het meten van de Big Five factoren, waarbij specifieke gedragingen in situaties worden uitgedrukt in tekeningen. Een beoordelaar dient dan aan te geven wat de kans is dat hij of zij het geschetste gedrag zal vertonen. Aan de universiteit van Groningen is een instrument ontwikkeld dat zowel geschikt is voor zelfbeoordeling als voor beoordeling door anderen, een vragenlijst die is gebaseerd op het AB5C-model en die in zeer korte tijd een vrij compleet beeld van de beoordeelde geeft. De ontwikkeling van deze vragenlijst, de zogenaamde Five Factor Personality Inventory (FFPI), is beschreven door Hendriks (1997). De handleiding bij de

FFPI, van Hendriks, Hofstee en De Raad, voor toepassing in de professionele praktijk, is verschenen in 1999.

In de loop van de geschiedenis zijn er talloze pogingen gedaan om de diepere aard van iemands persoonlijkheid te begrijpen en zijn of haar toekomst te voorspellen. Veel van die pogingen, bijvoorbeeld die van de astrologie en de handleeskunde, hebben de toets van de wetenschappelijke kritiek niet kunnen doorstaan. Vooral typologieën waarin een link wordt verondersteld met het kosmische, het bovennatuurlijke, de Oudheid, of het onbekende en exotische, roepen gemakkelijk grote fascinatie op bij een breed publiek, ook als er geen enkele wetenschappelijke grond voor is te vinden. En soms wordt wetenschappelijk vakmanschap volledig terzijde geschoven wanneer de waarde van een model afhankelijk blijkt te zijn van de speciale inzichten van een enkel individu. Dit laatste is bijvoorbeeld het geval bij het zogenaamde Enneagram, een model met negen types, in oorsprong afkomstig van een zekere George Ilych Gurdjieff die tot zijn inzichten kwam binnen de gesloten muren van een klooster.

De Big Five persoonlijkheidsfactoren zijn volledig traceerbaar, empirisch gefundeerd, en zeer betrouwbaar te meten. De verschillende fasen van onderzoek die geleid hebben tot het model, zijn uitgebreid gedocumenteerd. Het bijzondere kenmerk van het model, dat het is gebouwd op de gewone, alledaagse taal, versterkt zijn toegankelijkheid en zijn manifeste eenvoud. Persoonlijkheidsvragenlijsten, ook die voor de Big Five, streven doorgaans naar een zekere beknoptheid. In dit verband is het Idioticon vooral ook een aanvulling op het gebruik van persoonlijkheidsvragenlijsten. Voor de psychologische rapportering is het een handig hulpmiddel bij het vinden van alternatieve karakterisering; synoniemen en nuanceringen en hun tegenstellingen kunnen in een handomdraai worden gevonden. En meer algemeen is het Idioticon vooral ook voor professionele taalgebruikers een bijzondere aanvulling op algemene synoniemen-woordenboeken zoals *Het juiste woord* van Brouwers en Claes (2002).

Literatuur

- Aldington, R., 1925, *A book of 'characters'*, George Routledge & Sons Ltd., Londen.
- Allport, G.W. & Odbert, H.S., 1936, Trait-names: A psycho-lexical study, *Psychological Monographs*, 47 (1, Whole No. 211).
- Austin, J.L., 1970, *Philosophical Papers*, Oxford University Press, Londen.
- Barendregt, J.T., 1972, *Karakters van en naar Theophrastus*, Van Loghum Slaterus, Deventer.
- Barthes, R., 1980, *De taal der verliefden*, Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam.
- Brokken, F.B., 1978, *The language of personality*, Ongepubliceerd proefschrift, Universiteit Groningen.
- Brouwers, L. & Claes, F., 2002, *Het juiste woord, Systematische ordening, betekenisvarianten, stijlvarianten, synoniemen*, Standaard/Spectrum, Antwerpen/Utrecht.
- Canetti, E., 1975, *De oorgetuige: Vijftig karakterschetsen*, Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam.
- Cattell, R.B., 1943, The description of personality: Basic traits resolved into clusters, *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 38, 476-507.
- Diderot, D., 1959, *De neef van Rameau*, De Bezige Bij, Amsterdam.
- Dunbar, R., 1997, *Vlooiën, roddelen en de ontwikkeling van taal*, Ambo, Baarn.
- Fine, G.A. & Rosnow, R.L., 1978, Gossip, gossipers, gossiping, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 4, 161-168.
- Geerts, G. & Heestermans, H., 1992, *Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*, Van Dale lexicografie, Utrecht/Antwerpen.
- Goldberg, L.R., 1982, From Ace to Zombie: some explorations in the language of personality. In: Spielberger, C.D. & Butcher, J.N. (red.), *Advances in Personality Assessment*, Vol.1, blz. 203-234, Erlbaum, Hillsdale, NJ.
- Goldberg, L.R., 1990, An alternative 'description of personality': the Big-Five factor structure, *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 1216-1229.
- Gontsjarov, I.A., 1938, *Oblomov*, Wereldbibliotheek B.V., Amsterdam.
- Heestermans, H., 1989, *Luilebol: Het Nederlands Scheldwoordenboek*, Thomas Rap, Amsterdam.
- Hendriks, A.A.J., 1997, *The construction of the Five-Factor Personality Inventory (FFPI)*, Ongepubliceerd proefschrift, Rijksuniversiteit Groningen.
- Hendriks, A.A.J., Hofstee, W.K.B., & De Raad, B. (1999). *Handleiding bij de Five-Factor Personality Inventory (FFPI)*. Swets Test Publishers, Lisse.
- Hofstee, W.K.B. & De Raad, B., 1991, Persoonlijheidsstructuur: de AB5C-taxonomie van Nederlandse eigenschapstermen, *Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie*, 46, 262-274.
- Huygen, M., 1989, *Kantoor-karakters: kleine typologie van de bureaucratie*, Nijgh & Van Ditmar, 's Gravenhage.
- Janet, P., 1929, *L'évolution psychologique de la personnalité*, Chahine, Parijs.

- Jansen, F., 1985, *Van Apekop tot Zielepoot, Hoe mensen elkaar typeren*, Nijgh & Van Ditmar, 's Gravenhage.
- Jung, C.G., 1917, *On the Psychology of the Unconscious*, Standard Edition, Princeton, NJ.
- Komrij, G., 1989, *Humeuren en temperamenten*, Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam.
- Kruyskamp, C., 1970, *Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*, Martinus Nijhoff, 's Gravenhage.
- McPhee, N., 1982, *The complete book of insults*, Book Club Associates, Londen.
- Miller, G.A., 1991, *The science of words*, Scientific American Library, New York.
- Nescio, 1933, *De uitvreter, Titaantjes, Dichtertje, Mene Tekel*, Nijgh & Van Ditmar, Den Haag.
- Norman, W.T., 1963, Toward an adequate taxonomy of personality attributes: replicated factor structures in peer nomination personality ratings, *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 66, 573-583.
- Ostendorf, F., & Riemann, R. (2005). Personality and Personality Disorders. *European Journal of Personality, Special Issue*, 4.
- Paunonen, S.V., & Ashton, M.C. (2002). The nonverbal assessment of personality: The NPQ and the FF-NPQ. In: B. De Raad & M. Perugini (red.), *Big Five Assessment*, blz.171-194. Hogrefe & Huber Publishers, Seattle.
- De Raad, B., 1985, *Person-talk in everyday life: pragmatics of utterances about personality*, Ongepubliceerd proefschrift, Universiteit van Groningen.
- De Raad, B., 1992, The replicability of the Big Five personality dimensions in three word-classes of the Dutch language, *European Journal of Personality*, 6, 15-29.
- Stoett, F.A., 1981, *Nederlandse Spreekwoorden en Gezegden*, Uitgeversmaatschappij Thieme, Zutphen.
- Themerson, S., 1974, *Logic, Labels, and Flesh*, Gaberbocchus, Londen.
- Ubbink, G., 1951, *Karakterkundig Woordenboek der Nederlandse Taal*, Bosch & Keuning, Baarn.
- Van Veen, P.A.F., 1990, *Etymologisch Woordenboek: De herkomst van onze woorden*, Van Dale Lexicografie, Utrecht/Antwerpen.
- Wiggins, J.S., 1968. Personality structure, *Annual Review of Psychology*, 19, 293-350.

Idioticon van de persoonlijkheid

- I Extraversie 3
- II Vriendelijkheid 19
- III Zorgvuldigheid 51
- IV Emotionele Stabiliteit 75
- V Intellectuele Autonomie 93

AFKORTINGEN

Am.	Amerikaans	me.	middeleeuws
arch.	archaïsch	M.E.	Middeleeuwen
Barg.	Bargoens	Mhd.	Middelhoogduits
Belg.	België	Mlat.	Middeleeuws Latijn
ca.	circa	Mnl.	Middelnederlands
chr.	christelijk	m.n.	met name
Cor.	Corintiërs	Nd.	Nederduits
Deut.	Deuteronomium	Nl.	Nederlands
eig.	eigenlijk	N.T.	Nieuwe Testament
Eng.	Engels	oorspr.	oorspronkelijk
Ezr.	Ezra	O.T.	Oude Testament
Fr.	Frans	Oudfr.	Oudfrans
Gal.	Galaten	overl.	overleden
germ.	germanisme	Port.	Portugees
gew.	gewestelijk	Ps.	Psalm
Gr.	Grieks	psych.	psychologie
Hd.	Hoogduits	Richt.	Richteren
Hebr.	Hebreeuws	Russ.	Russisch
hist.	historisch	Sp.	Spaans
iem.	iemand	verbast.	verbastering
It.	Italiaans	verm.	vermoedelijk
Jer.	Jeremias	veroud.	verouderd
jeugd.	jeugdterm	vgl.	vergelijk
Jidd.	Jiddisch	vlg.	volgens
Lat.	Latijn	volkst.	volkstaal
lett.	letterlijk	vr.	vrouwelijk
Lit.t.	literaire taal	z.	zich
Luc.	Lucas	Z.Ndl.	Zuid-Nederlands
Mal.	Maleis	z.z.	zichzelf
Matth.	Mattheus		

I Extraversie

I+I+
SPONTAAN, UITBUNDIG,
MEDEDEELZAAM

spontaan maakt gemakkelijk contact, spreekt onvoorbedacht

uitbundig dionysisch [*Dionysus*, Griekse god van de wijn en de uitbottende natuur], geëxalteerd, uitheinig (gezegd van kinderen, gew.), vreugdedronken, opgetogen van blijdschap, uitzinnig van vreugde, door het dolle heen, in een hoerastemming, van de ketting (uitgelaten), huppelt van plezier, staat vaak te jeukelen (luidruchtig te lachen, gew.)/joechelen (gew.)/joechjachen (gew.)/juichen, scheert de bonte stier, zet de bloemetjes buiten, laat de molen door de vang (soort rem) lopen, raakt in extase

mededeelzaam communicatief, heeft een expansieve natuur

spraakzaam praatief (inform.), praterig, causeur, gezellige prater, heeft van het tatervat (gew.) gedronken, roert de kaken, roert zijn tong

enthousiast gemotiveerd, enthousiasteling, overall voor in, overall voor te porren/vinden, raakt snel in vervoering, doet dingen met animo, doet dingen vol enthousiasme, echauffeert zich snel, raakt in geestdrift, geeft zich voor de volle honderd procent

I-I-
GESLOTEN, ZWIJGZAAM, INTROVERT

gesloten gesloten als een brandkast/oester, gesloten als het graf, zo dicht als een pot, propt/pot dingen op, heeft een pantser om zich heen

zwijgzaam zwijger, breikous (vrouw die weinig zegt), zo droog als een haring, karig/spaarzaam/zuinig met woorden, van weinig praats, weinig van zeggen, zegt boe noch ba, zwijgt als het graf, zwijgt als een mof/pot, zwijgt in alle/zeven talen, houdt de kaken/kiezen op elkaar, houdt zijn kakement/mond/waffel/smoel, houdt zich piet, houdt zich zo piet als een muisje (gew.), speelt stommetje, zegt geen stom woord

introvert in zichzelf gekeerd

stil stille in den lande [Ps. 35:20; Want zij spreken niet van vrede, maar zij bedenken bedrieglijke zaken tegen de *stillen in het land*], stil water [van het gezegde 'stille waters hebben diepe gronden']

terughoudend coulissenfiguur, houdt zich op de achtergrond/vlakte, houdt zich afzijdig, houdt zich zo stom als een vis, houdt de tong achter de kiezen, houdt een slag/slinger om de arm, laat nooit het achterste van zijn tong zien,

praatlustig praterig, leuter, leuteraar, leuterkont, praatla, praatgraag, pratersbaas, praatkous, praatvaar, altijd om een praatje verlegen, zit vaak te klappen/klapzeiken/ouwehoeren/zwetsen/pratelen (gew.), praat graag over koeftjes en kalfjes

extravert naar buiten gekeerd, op anderen gericht

I+II+ OPGEWEKT, GEZELLIG, JOVIAAL

opgewekt hups, goedsmoeds, is in zijn hofknollentuin/lobbe/schik/sas, heeft een goede luim, zijn hoofdje staat op zij, zet de muts op zij (gew.), weet zich te vermaken/vermeien [van maand *mei*]

gezellig sociabel, gezelligheidsdier, omgeeft zich graag met mensen, houdt van een hoop reuring (volkst.)/vertier

joviaal linkmiegel (sic) [van *link+Michel*], getapte figuur

zonnig zonnestraaltje, het zonnetje in huis, heeft een zondags humeur

blij levensblij, zo blij als een hondje met zeven staarten, schept vreugde in het leven, straalt blijheid uit, voelt zich de koning te rijk

vrolijk leutig, lustig, feestnummer, fuifnummer, giebel, giechel, hollewaai (gew.), leutig-aard, lachebek, lachgraag, kwast (gew.), pretfiguur, pretmaker, vrolijke Frans [naar de held van een 17de-eeuwse roman, "t Kluchtige Leven van *vrolyke Fransje*"], Jan Pret, (ver)diverteert zich, zit altijd pret te maken, zit altijd te ketteren (gew.)/giebelen/giechelen/gindegappen/grunniken (gew.), zit te kokkelen (lachen, gew.) van plezier, zit te schateren van het lachen, leukt/leukert (gew.) [van *op+leukeren*, warmen]/montert/vrolijkt anderen op, maakt

laat dingen in de schaduw, geeft zich niet bloot, verbergt zijn gedachten

onmededeelzaam laat dingen binnenskamers blijven, houdt de bocht om/achter de arm (gew.), houdt dingen vóór zich, houdt zich gedeisd/luikes (Barg., houdt zich van de domme)/sjakes [*Jakus* is persoon uit Vlaemische klucht van Sinjoor Jakus Smul uit 1645]/smok/koest, laat de zon niet van zich schijnen, bijt zich liever de tong af dan iets te zeggen

afstandelijk gedistantieerd, niemandsvriend, gesteld op privacy, bewaart afstand, heeft geen boodschap aan anderen, men moet van zijn kantje blijven, men moet hem niet te na komen, weert mensen af, negeert mensen, wijst toenadering af, houdt anderen van zijn kleren, houdt anderen van het lijf

eenkennig inkennig, lijdt aan contactarmoede

I-II- ONTOEGANKELIJK, STUG, ONDOORGRONDELIJK

ontoegekankelijk onbenaderbaar, innerlijk onbereikbaar, horende doof, moeilijk te benaderen, niet te genaken, schernt zich af, houdt zich gedekt, verbergt zich achter een façade, isoleert zich, sluit zich op, klapt dicht, houdt zich (Oostindisch) doof [verm. ontstaan door de omgang van Nederlanders met oosterlingen die niet reageerden op de tot hen gerichte Nederlandse woorden die zij uiteraard niet verstonden], heeft een gepantserd gemoed, zit in een eigen denkwereld ingekapseld, draagt een masker, trekt een muur om zich heen, leeft als een oester

stug stugkop, houten/stijve klaas, maakt moeilijk contact, doet als de Maas bij Bokhoven (gaat zonder groeten voorbij), refouleert (psych., verdringt zijn gevoelens), geeft geen sjochem/sjoeg (Barg.), speelt stommetje

ondoorgegrondelijk ongrijpbaar, duisterling, sfinx, sibille [in de Romeinse oudheid waren de *Sibyllen* waarzeggende vrouwen, die onder andere ongeluk over steden en volken voorspelden], niet te sonderen/doorgegronden, hult zich in raadselen

eenzelvig eenbaar, solist, eenling, eenzame wolf (angl.), in zichzelf gekeerd, zichzelf genoeg, niet voor de omgang, plooit zich op zichzelf terug, vereenzelvigt meer en meer

altijd giebbeleegintjes, heeft groene ket (gew., dolle pret), heeft veel leut/nages (Barg.)

blijgeestig toont zich verblijd

plezierig plezant, pleziermaker, iemand om mee uit vissen te gaan, houdt van vertij (gew.), houdt van een verzetje

toegankelijk genaakbaar, geeft anderen voet

blijmoedig blijhartig, glunder, licht van gemoed, verheugd van hart, zit altijd te glunderen

levendig klibberig (gew.), kruiderig (gew.), kwikzilverig, spril (gew.), een gaillard (gew.), klibber (gew.), spring-in-'t-veld, spreekt met brio

vlot snelle jongen, kek type, heeft flair, bij hem gaat alles van een leien dakje, gaat zwierig(jes) gekleed

goedgehumeurd goedgeluimd, goedgemutst, heeft een goeie rul (gew., goeie bui)

jolig altijd aan het jolen

orgezellig zeer gesteld op gezelligheid

openhartig goedrond mens, heeft geen geheimen voor anderen, doet zijn doosje open, zegt wat hij op het hart heeft, het hart ligt hem op de lippen/tong, maakt van zijn hart geen moordkuil/smoorkuil, spreekt onbewimpelde taal, zegt de dingen ronduit, geeft iets ruiterlijk toe, komt in de vlakke, komt rond voor iets uit, spreekt recht voor de vuist (gew.), schenkt klare wijn

opgeruimd vergenoegd, vernoegd van zin, een onbeklemde ziel, heeft een goede zin

goedlachs lacht veel

kwiek kwik, rap, raps, vief, kwiekerd

kameraadschappelijk goede kameraad

jofel [Hebr. *jofeh*, aangenaam], een joven (Barg.) type

olijk olijkerd, strop (gew.), guit, uilenspiegel [van Nd. *ulen* (vegen) en *spiegel*, jagersterm voor achterwerk, dus iets als: 'je kunt me de kont afvegen']

open wandelt met open deuren, kent geen geheimen, laat zich in de kaart kijken, stelt zijn

stroef valt niet pluis (gew.), niet gemakkelijk in de omgang, heeft een steile houding

negatief negativist, heeft een negatieve houding, denkt klein van anderen, vindt alles klote, heeft altijd de schurft/tering/hel in

onzeggelijk voelt zich niet thuis in gezelschap

verbitterd bitter, vergramd, verzuurd, heeft een doorbitterd gemoed

argwanend op zijn hoede, kijkt met argusogen [Gr. *Argos*, reus met honderd ogen, bewaker bij de in een koe veranderde Io; werd gedood door Hermes, waarna Hera de ogen in de staart van de pauw plantte], laat zich niet in de kaart kijken, heeft soupçon (argwaan) jegens mensen, heeft boze suspiciën

wantrouwend mistrouwig, mistrouwt/wantrouwt anderen, smout mensen niet (Barg., vertrouwt mensen niet), koestert verdenking jegens anderen

wantrouwig ontrouwig (gew.), heeft een leugengeest, heeft de neiging alles tot leugen te verklaren, ziet mensen scheef aan, vertoont wangelooft, koestert wantrouwen

achterdochtig achterkousig (gew.), ombrageus, op zijn qui-vive, lijdt aan achtervolgingswaan, zoekt overal iets achter

koel onaandoenlijk, koele kikker, heeft kikkerbloed, doet koeltjes, handelt met een koel hoofd, gebruikt het koele verstand, blijft overal onberoerd onder

solitair leeft graag afgezonderd, verkiest een geïsoleerd bestaan

onpersoonlijk toont geen eigen karakter

licht niet onder de korenmaat [Matth. 5:15; Noch steekt men een kaars aan, en zet die *onder een korenmaat, ...*], zet de ramen wijd open, staat open voor dingen/mensen

amicaal doet vriendschappelijk en gemeenzaam

onderhoudend conversabel

gelukkig zielsgelukkig, is en veine (Fr.), in de wolken, onder een gelukkig gesternte geboren, boven de huizen, heeft de vogel af [de vogel afgeschoten, gew.], zijn ziel/hart rijdt op een kordewagen (gew. kruiwagen) [Mnl. *cordewagen*, *crudewagen*, van *cruden*, duwen], loopt met het hoofd in de sterren, zit goed in zijn vel, kan zijn weelde niet op

guitig gabberd (gew.), gastje, guit, guitzak (gew.), kapoen [Lat. *caponem*, gecasteerde haan, van de naar de besnijdenis verwijzende scheldnaam 'kapoen' (deugniet) voor jood, gew.], haalt guitenstreken/guitenstukken uit

amusement amuseert mensen

lollig lolbroek, lolmaker, loltrapper, moppentapper, trapt lol, schopt keet, zit altijd te lollen, zit zotteklap uit te slaan, vertelt witzes, kittelt mensen de milt

komiek komisch, komiekerig, komiekeling, krates [komiek persoon, Oorspr. misvormd mens, naar de Griekse filosoof *Kratès*, die door een ongeluk aan het onderlijf verlamd was], pince-sans-rire, droogkomiek

onbevangen staat blanco tegenover de wereld

geinig geinponum, gein van een vent, doet dingen voor de gein [Hebr. *chèn*, gunst]

lacherig lacht om niks

belangstellend heeft een ruime belangstelling/interesse, luistert aandachtig, luistert met aandacht, stelt belang in anderen

familiaar doet gemeenzaam tegen mensen

grappig drollig (gew.), kluchtig, knoddig (gew.), koddig, kortswijlig (arch.), snakerig, uig (veroud.), vermakelijk, een farceur, grappenmaker, grapjas, grapjurk, leukerd, pierewiet [Fr. *pirouette* of van het vogelgeluid?], Jan Pierewiet, scaramouche, hansworst, schertser, snaak, spuitser (gew.), is sterk in faribolen (malle praatjes), heeft luimige invallen, heeft snaakse/gekke streken, zit altijd te grimmen/

ginnegappen, zit uien te tappen, rijdt de gans met mensen, houdt mensen voor de gek, zit vol grappen en grollen, maakt jennetjes/pageintjes (Barg., grapjes)/tolletjes (gew.), zegt de dingen leukjes/leukweg

rondborstig komt ergens rond voor uit

I+II—

FEL, LAWAAIERIG, DRUK

fel pisinjdig, pissig, een felle, schiet met scherp, debatteert op de man af, bekt/bijt venijnig terug

lawaaiërig bruyant, roezemoezerig, tapageus [Fr. *tapageuse*, druktemaakster], lawaaischopper, levenmaker, altijd aan het ravotsen (gew.)/rementsen/roezen/roezemoezen/tamboeren (gew.), maakt veel bombarie, maakt leven als een oordeel, maakt leven dat horen en zien je vergaast, maakt een satans leven, maakt een hoop purim [*Purim*, joods feest ter herinnering aan de redding van de joden door Esther, die voorkwam dat Haman alle joden in Perzië liet vermoorden], maakt veel radau [Hd.], maakt een hoop ramulte (gew.)/tamtam (gew.)/herrie, maakt een oorverdovend spektakel, schopt herrie/kabaal/lawaai, gaat tekeer als een wildeman

druk roerig, druktemaker, parettemaker (gew.), perpetuum mobile, schetterbek (gew.), schetterbuik, windschopper, opgewonden standje, altijd in de weer, is als een wervelwind, altijd aan het kawauwelen [Mnl. *cauwen*, volkst. *kawauw*, mond]/drukte maken, heeft veel hartlast (veroud.), heeft ordonantie, heeft poepelderij op het lijf, maakt een hoop des (volkst.)/theater, maakt veel stromt/omslag/drukte, schept overal de peentjes/boel op

bemoeizuchtig bemoeial, Jan Moeial, beschikbaar, keukenpiet, regelaar, regelneef [door Koot en Bie in de jaren '80 geïntroduceerd woord], steekneus, steeksnuut, tantfeer [gew., Fr. *tant à faire*], touche-à-tout, heeft een regelingswoede, lijdt aan regelzucht/regelneverij, laat overal zijn asem overheen gaan, mèleert/mengt zich overal in, bemoeit zich met andermans zaken, steekt zich in andermans zaken, steekt zijn hoofd in alle gaten, steekt zijn neus overal in, zit overal met zijn neus bij, kijkt mensen op de handen/vingers, patroniseert anderen, behandelt anderen minzaam en bemoeiziek, redert/regelt dingen wel even voor anderen

wild een farouche (ontembaar mens), ruiter [Middleeuws Lat. *rutarius*, rover], wildebras,

I—II+

RUSTIG, BEDAARD

rustig de rust zelve, handelt penages [Hebr. *naches*, rust], bezit quiëscentie (innerlijke rust)

bedaard relaxed, tranquil (gew.), doet alles op z'n dooie akkertje, doet dingen op zijn gemak, doet dingen op z'n duizend/zeven gemakken, doet alles op een stoel en een stoof, gaat zonder overhaasting te werk, gaat met verdrag (veroud.) te werk, doet dingen planplan [Mal. *pelan-pelan* (zachtjesaan)], laat dingen op een zacht pitje sudderen

lankmoedig laat mensen betuilen [laat mensen hun *tuil*, hun gang gaan]/betijen/begaan

ongastvrij ontvangt mensen gelijk een hond in een kegelspel, bereidt mensen een koele ontvangst

wildeman, wilde pandoer [soldaat van Kroatisch regiment, opgericht door baron Franz von der Trenck, begin 18^e eeuw], moeilijk te temmen, gaat altijd wild tekeer

explosief maakt heisa/stampij, trekt zijn scheur open, schreeuwt moord en brand, schopt een standje, gaat op zijn tenen staan, verzet zich fel, zet direct zijn veren overeind

brutaal astrant [Fr. *assurant*, een ferme houding aannemend], astranterig, bekkig, tranquil (sic, gew.), hapschaar [Fr. *happe-chair*, gew., iemand die zich wil doen gelden], een strabender (gew., vleugel), zo brutaal als de beul, een salamanderse/bliksemse/strabante [Mnl. *sturberen*, in de war brengen] kerel, heeft veel toupet/lef/durf/brutaliteit, heeft een mond als een hooischuur/schuurdeur/songat, geeft mensen een vuil bakkes, zet een grote smoel op, trekt een grote broek aan, trekt een grote bek open, lacht iemand in zijn gezicht uit, spreekt alsof hij een mes in zijn zak heeft, kan zijn goffer/slabek/slaaibek/slaaismoel/slamond/slasmoeel niet houden, geeft iemand de stukken in de hand, antwoordt brutaal/gevat, slaat op de grote trom, zegt dingen vlakaf/vlakuit/vlakweg in iemands gezicht

uitdagend provocant, provocerend, provocatief, een provo, provoceert mensen, blekt naar mensen, kijkt mensen uitdagend aan, jaagt mensen in de gordijnen, jaagt mensen het schuim op de lippen, gooit een steen in de vijver (doet iets om een reactie uit te lokken), doet iets om opschudding te veroorzaken, tart mensen, maakt tergende opmerkingen

gehaaid gelikt, pinnig, gladjanus, pin, haabaai, heibei, veeg (gew.), helleveeg [van *helle* (hel)+*vegen*, vijandig behandelen], kenau [Kenau Simons Hasselaar, 1572–1573, dapper strijdster tijdens beleg van Haarlem], huzaar (dragonder van een vrouw), wijf met een moustache, oude heks, gehaaide feeks/tante/bliksem, onte mieter (gew.), boze tas (veroud., gew.), ros van een wijf (gew.), spreekt als een advocaat, heeft haar op de tanden, verkoopt en verraadt mensen, is mensen te slim af

kittig pittig, een kreute (gew.)

krijgshaftig heeft een martiale houding [Lat. oorlogsgod *Mars*]

I+III+
BEDRIJVIG, ENERGIEK, VIEF

bedrijvig bedrijfal, bedrilal, redderaar, bezige balie (gew.), bedrijvige Martha [Luc. 10:40, Doch *Martha* was zeer bezig met veel diensens...], loopt altijd te redderen

energiek energiekeling, man van de daad, iemand van ras, iemand vol pit, bezit daadkracht, er zit staal in hem, pakt dingen straf aan

vief levendig, een reed wijf (gew.)

kordaat kiepig (gew.), treedt direct handelend op

voortvarend werkt met entrain/voortvarendheid, zet ergens altijd vaart achter

kloek [Hd. *klug*]

flink haaiig (sic), fiks, kras, wakkere jongen, flinkerd, mannetjesman, veger (gew.), een echte kerel/vent, is er een van pakaan, heel wat mans, niet bang om de handen vuil te maken, heeft merg in de knoken, heeft veel stoom op, heeft veel werkkracht, kan bergen verzetten [1 Cor. 13:2; en al ware het, dat ik het geloof had, zodat ik *bergen verzette*], levert het hem, mag er wezen, speelt pootaan, zet ergens de schouder onder, geeft 'm een zetje

ferm Jan Stavast, kerel van stavast

charmant aanminnig, bekoorlijk, bevallig, charmeur, heeft charme

I+III-
ONGEREMD, ONBESUID, RUMOERIG

ongeremd bratte jongen (gew.), losgebroken paardje, flapuit, haastig in de mond, vaak aan het freaken, leeft zich uit, gooit alle remmen los, flap/fletst (gew.) er van alles uit, weet geen maat te houden, kent geen remmingen, kent paal noch perk

onbesuid doldriest, dolkoppig, druistig (gew.), ijlhoofdig, ontremd, schier mens (gew.), dolkop, dolleman, ijlhoofd, lichthoofd, schuiferluit (gew.), wildzang, dollie Dries, rare hekkenspringer, wilde klavier, wilde rabas [gew., Mnl. *rebas*, woesteling], wilde kraai van een meid, niets is hem te dol, loopt te hard van stapel/stal, maakt scharminkel (gew.)/wanorde/ruzie/lawaai, gaat al snel buiten/over de schreef, maakt het vet, maakt het te bar

I-III-
APATHISCH, PASSIEF, ONPEILBAAR

apathisch dul, bloedeloos, levenloos, heeft geen levensdrift/levenslust, heeft een zwak libido, vegeteert slechts

passief daadloos, passivist, heeft geen daadkracht/energie

onpeilbaar niet te doorgronden

inactief lethargisch [Gr. *lèthargia*, slaapziekte]

traag draler, harddraver van luie Kees, trage lut, zo traag als een slak, van geen haas geramd, komt hij er vandaag niet dan komt hij er morgen, werkt op zijn elfdertigst

sloom languissant, langouereus, smachtend, een dropje (jeugd.), eikel, hangebroek, druiloor, treurwilg, slome duikelaar [pseudoniem *Shloume Duikelaar* van Abraham Jozeph Swalff, 1745-1819, schrijver van jiddische stukjes], dooie pier

ongeïnteresseerd vindt nergens een zak aan, interesseert zich nergens voor

kopschuw [oorspronkelijk gezegd van paarden], schrikkerig

nihilistisch nihilist, ontkent grondwaarheden

flegmatisch flegmaticus, bezit flegma [Gr. *phlegma*, brand, ontsteking, slijm]

inert daadloos

I-III+
GERESERVEERD, ERNSTIG, NADENKEND

gereserveerd dichtgenaaid, laat niets los, zo dicht als een brief, kleedt zich niet uit vóór het naar bed gaan, vertelt niet alles wat hij weet, bekommert zich om zijn eigen zaken, bewaart distantie, spreekt met reserve, houdt zich van de domme, komt niet los, zwijgt dat hij zweet

ernstig als hij lacht is het Pasen achter zijn oren, als hij lacht sneeuwt het rozen, lacht zelden

nadenkend pensief, peinzer, vaak in gedachten/gepeins verzonken, in vrome overpeinzingen verzonken, zit altijd te fineren (gew., peinzen)

ingetogen menistenzuster (stemmige vrouw), handelt met continentie (ingetogenheid)

rumoerig ruchtig (gew.), geweldmaker, rumoermaker, rustverstoorder, altijd aan het rumoeren

luidruchtig lawaaiig

vrijpostig franke/stoute (gew.) muil, veroorlooft zich familiariteiten/vrijheden/vrijpostigheden, bezit liberteit (gew.)

branieachtig branie, dikke nek (gew.), heeft een hoop kakkerij/branie/pep/lef, maakt kak, schopt/trapt lef

clownesk malloterig, mallotig, potsig [*poets, grap*], potsierlijk [Hd. *possierlich*, van *Posse, grap*], schots (gew.), raar, sjoeg (mesjokke), een zot, hansworst, nar, paljas, pias, potsenmaker, jeukelaar (gew.), leukerd, keskedie [gew., *qu'est-ce que dit*], malloot, mallerd, prentenboek, lolbroek, Jack-Pudding, jean potage, Jan Klaassen [oorspr. trompetter van de lijfwacht van prins Willem II; na diens dood ging hij, werkloos, poppenkast vertonen in Amsterdam], malle kwibus/appie/bepie, practical joker, rare snuiter, de lolligste thuis, altijd aan het mallen/zwanzen [Mnl. *swantsen*, dansen], aan het gekheid uithalen, haalt narrenpoetsen/oetsen (Barg./)geintjes uit, veroorzaakt hilariteit, doet hilarisch, maakt overal een paskwil van [It. *pasquillo*, van Pasquino, beeld in Rome waarop men spotdichten aanplakte], scheert [*scheren*, voor de gek houden] de gek/zot, maakt spats (gew./)lol

overmoedig brooddronken, jannig (gew.), temerair, een durfal, handelt met veel brave/grootspraak, kent zichzelf niet meer, wordt overmoedig, de broodkrumels steken hem, pikt een leffie, doet iets met groot lef, haalt een lefnummer/bravourestuk uit, wil verder springen dan zijn pols (polsstok) lang is, laat de molen door de vang (soort rem) lopen, laat zich nergens door weerhouden (zie ook: 'uitbundig' en 'getikt')

luchthartig lichthartig, luchtig, wuft, fliere-fluiter [wellicht van vlierstruik, waarvan kinderen fluitjes maken], luchthart-treurniet, maakt zich overal met een kwinkslag af [Mnl. *quincken*, zich snel bewegen, dus snelle slag], denkt licht over dingen, neemt dingen lichtjes op, neemt dingen als scherts op, maakt overal een spelletje van, tilt nergens zwaar aan, gaat op toer (gew.), gaat aan het toeren (gew.), gaat aan de zwier/tril [*drillen*, zwieren], laat violen/fiolen zorgen [oorsprong van het gezegde is duister, voor zowel violen als voor fiolen (flesjes wijn of reukwerk?) zijn verklaringen gegeven], bekommert zich nergens om, ligt

rustlievend op zijn rust gesteld

pietepouterig teuterig, prutserig, een pietepout, altijd aan het pezeweven (gew.), houdt zich bezig met viezevazen (gew./)wisewasjes

afgemeten prenterig, doet stijfjes/strak/effen

nergens wakker van, ligt te zzoien, ligt keet te schoppen

baldadig [van *bal*=slecht en *daad*] handelt goedsmoeds (sic, gew.), ongemotiveerd, zo moedwillig als een var (jonge stier), is zijn moedwil aan het botvieren

ondeugend rakkerige kwajongen, verduivelde/ verhipte/sakkerse deugniet, nietdeug (gew.), nieweerd (gew.), ondeugd, luifer (gew.), schelm, rakker, rel (veroud., stout meisje), schavuit [Mnl. *schovuut*, nachtuil (klanknabootsing van vogelkreet)], schavotspijker (ondeugend jongetje, Amsterdams), schooier, stouterd, stouterik, oetst [Hd., Jidd. *uzen*, Pools *uciecha*, lol ten koste van anderen], fopt/bedriegt mensen, haalt deugnieten-streken/ schavuitenstukken/stoutheden uit, kuurt altijd iets uit, spreekt als een engel en doet als een bengel

waaghalzig een Jantje, waaghals, het hachje van de buurt [wellicht van Mnl. *hachte*, gevaar], waagt zijn hachje [ouder Nl. *hacht*, brok, kerf, leven], begeeft zich op gevaarlijk/glibberig terrein, riskeert/waagt veel, gedraagt zich op riskante wijze

kwajongensachtig satanse/seldremtense [verbastering van *sacrament*]/weergase/weerlichtse kwajongen, kwapits [*kwaad+pits*, Mnl. *pitse*, kneep, streek, gew.], kwapoets (gew.), kwapert (gew.), loop-in-'t-lijntje

frivool wuft

breedsprakig lijdt aan redeneerzucht, praat soeperig/verbeus/woordenrijk/wijdlopig

balorig [Mnl. *balhorich*, hardhorend, *bal* = slecht]

vlerkachtig vlerkerig, vlerk [Mnl, *vlederik* van *vleder*, vlerk]

debiel achterlijk

I+IV+
OPTIMISTISCH, LEVENSLUSTIG,
LEVENSKRACHTIG

optimistisch hoopvol, optimist, beziet het leven door een roze bril, ziet de licht-zijde/zonzijde van het leven, ziet altijd ergens een straaltje licht, koestert hoop, hoopt als de hengelaars, wacht in vertrouwen af, tilt nergens zwaar aan

I-IV-
SOMBER, TERUGGETROKKEN,
MENSenschUW

somber versomberd, somberman, zit altijd te somberen, kijkt door een donkere bril, ziet iets donker in, voelt zich klote/kloterig, zijn kompas is verdraaid, zijn gedachtenwereld is van een reviaanse somberheid [in de stijl van Gerard Reve]

levenslustig kriel (gew.), tierig, fleurig, wereldsgezind, een bon-vivant, levensgenieter, pallieter [hoofdpersoon roman van Felix Timmermans], uitgaander, uitloper, vervuld van een joie de vivre, heeft schik in het leven, zit te genotteren, gaat aan de rul (veroud., gew.)/zwier, gaat op scheut (gew.)/schok (gew.), gaat uit kermissen (gew., veroud.)/pallieteren, scheert [scheren, doen als] de bonte stier (zet de bloemetjes buiten), sprankelt van levensvreugd/levenslust, geniet met volle teugen

levenskrachtig straalt levenskracht uit

ondernemend voortvarend, expeditief, expeditief, dondersteen, heeft ondernemingslust/ondernemingszin, treedt naar buiten, neemt het initiatief, doet wat hem lust, begint altijd met frisse moed, stieftel [Hd. *stiefeln*] overal opaf, ziet dingen als een uitdaging

monter pront en kwiek, pront wijf [vervorming van *prompt*]

vitaal vervuld van levenshonger/levensdorst/levensbegeerte/levensdrang/levensdrift, laat de moed niet gauw zakken, zet zich snel ergens overheen

slagvaardig is bij de lepel, niet op zijn mondje gevallen, van zessen klaar, heeft een vlotte babbel, heeft zijn bekje goed tot zijn wil, kent zijn les, geeft lik op stuk, weet ik een spijker weet hij een gat, weet zijn tij wel te kavelen, weet zijn slag te slaan, troeft van zich af

heldhaftig durft van alles aan, kan de wereld aan

fier preuts (sic, gew.), trantel [Mnl. *tranten*, stappen, veroud.], trots, staat met opgeheven hoofd, draagt het hoofd hoog, zijn hoofd staat kroes (veroud., gew.)

ongecomplieerd handelt in eenvoud des harten

koen [vermoedelijk van *kunnen*] koene ridder

onvermoeibaar

sluw gauwerd, konkelaar [*konkel*, draai, slag], konkelkous, konkelpot (vrl., gew.), linkmiegel [van *link+Michel*], linker, slijmgast (gew.), sluwerd, loze kreeft (veroud., vrl.), doortrapt mens, sluwe vos, tricky figuur, zo link als een looie deur [Mnl. *linc*, links, slim, glad, Barg.], de duivel te plat af, heeft altijd een pieskapee (volkst., smoesje) klaar, heeft streken onder zijn staart (gew.), liegt als een advocaat, zit al-

teruggetrokken in zichzelf gekeerd, houdt zich schuil/verscholen/verdoken, zit in een ivoren toren, trekt zich uit de wereld terug, wendt zich van de wereld af, zondert zich in de geest af, zweert de wereld af

mensenschuw contactgestoord, heeft communicatieproblemen, lijdt aan antropofobie (mensenvrees), gaat op de loop voor mensen, mijdt/schuwt mensen

verlegen bevangen, honteus, sippig kind, gemerd, ongemakkelijk in gezelschap, met zijn houding verlegen, voelt zich ergens als een snoek op zolder

schuchter bleu, blo, blode, blohartig (veroud.), verschuchterd, bloodaard, voelt zich als een reiger op het ijs, voelt zich niet op zijn gemak

schuw spril (gew.), mijde [van *mijden*, gew.], zo schuw als een ree, een muisje, durft iemand niet in de ogen te kijken, kruipt in zijn schulp (schelp)

bedeesd stamelaar, stameraar (veroud., gew.), stamelkees, staat bedremmeld te kijken [Mnl. *dremmen*, kwellen, drukken]

futloos pitloos, sijsjeslijmer, Jan Salie [naam ontleend aan flauw-zoete smaak van saliemelk], bij hem is het dood katoen [Hebr. *qatan*, *qaton*, klein]

zwartgallig gallig van humeur, niezenproever (zuurpruim), is der wereld gekruisigd [Gal. 6:14, ... door Welken de wereld mij *gekruisigd* is en ik *der wereld*.], van de wereld afgestorven, heeft afschuw van de wereld, bezit een zwarte humor

slap slapachtig, slaphartig, slaplendig, verwekelijkt, zwakkelijk, flauwerd, flauwerik, hondelul, sukkel, slaplende, slapjanus, kloef (gew.), schlemiel [Hd. *Schlemihl*, via Jiddisch uit Hebr. *shelō mō'īl*, wie niets deugt], tiet, watje, doetje, schuimpje, Jan Joker, Jan Pappellep, slappe lul, heeft een lakse moraal, heeft te weinig staal in zich, heeft geen veerkracht/energie

doodverlegen gemerd, schutterig, heeft valse schaamte

beschroomd schroomachtig, schroomvol, schrimpeljeus [verbastering v. *scrupuleus*, gew.], schrimpeljeuzig (gew.), schroomt voor mensen

tijd te konkelefoezen [van *konkelen* en *foezen*, slecht werken], speelt de vermoorde/beledigde onschuld, wiegt iemand met mooie woorden in slaap, weet overal een zet op

gewiekst [*wieksen*, dialect voor boenwassen], slimbo, slimmerd, gladakker, ouwe rot [vgl. *rat*], handige bliksem, niet rot, op alles gevat, door de wol geverfd, door de wol heen, redt zich met een handigheidje, kent de loopjes/kunstgrepen/trucjes, kan altijd wel iets organiseren/ritselen/versieren, weet zich overal uit te redden, veegt zijn eigen straatje schoon (pleit zich vrij)

stoer stoerling, hangt de flinke broek uit

listig loos, hoerenkind (sic), listeling, listigaard, rat, ritselaar, van de ratten geneukt/gepoetst, zit vol fijnigheden/listen en lagen/streken en ranken/reinardie [als van *Reinaert* de Vos], gebruikt finten (gew., valse voorwendsels), list en bedrog, komt ergens achter met een slingerslag (veroud., list), heeft boze trekken [Mnl. *trec(k)*, o.a. list], weet allerlei vonden, spiegelt/tovert mensen iets voor

heroïsch heros [Gr. *hèros*: held]

I+IV–

IMPULSIEF, BABBELZIEK, KLETSERIG

impulsief handelt in een impuls [Lat. *impulsus*, stoot, aandrang]/opwelling/bevlieging, het hart ligt hem op de tong/lippen

babbelachtig babbelkous, dille [Mnl. *dille*, *delle*, babbelaarster, Barg.], poekelaar (Barg.), snateraar, snaterbek, tater, taterbek, tatergat, teut, theetante, babbel van een vent [Lat. *babulus*, kletser], zit altijd te labben (veroud.)/lameren (gew.)/parlementen (gew.)/plapperen (germ.)/poekelen (Barg.)/rallen (veroud.)/roffelen (veroud.)/sjuuwelen (gew.)/wauwelen/snabberen/snabbelen/snaterbekken/snateren/tateren/tatelen (gew.)/suilen (gew.)/leuteren, zijn babbel staat nooit stil, verbabbelt/verteut zijn tijd, roert zijn snater/snavel/tong/mond, kan zijn snabbel/snabber/snebbe/tater niet houden, houdt zich bezig met teutel, houdt praatjes voor de vaak

babbelziek rammelgat, rammelkees, rammelkont, rammelkous, rammelslag, rammelzak, zit voortdurend te kwetelen [klanknabootsend]/rammelen, rammelt als een opgewonden

gecompliceerd doet ingewikkeld/moeilijk

langzaam lunderaar, talmer, niet vooruit te branden, lundert/luntert (gew.) maar wat

defaitistisch defaitist

gespleten (zie 'schizofreen') wroeter, heeft een innerlijke gespletenheid

willoos ledenpop, marionet, instrument in iemands handen, zombie [term van Afrikaanse herkomst], wordt geleefd

ontwijkend fugitief, evasief, leidt een evasorisch leven, vlucht uit de realiteit, ontvlucht de wereld, ontloopt/vermijdt/ontwijkt mensen, vertoont vermijdingsgedrag

schroomvallig schromig, schroomhartig, handelt met pudeur (schroom)

raadselachtig enigmatisch

mysterieus is een mysterie

geheimzinnig geheimzinnig als een commies van staat, zit altijd te smiespelen/smoezelen, houdt van geheimzinnigdoenerij

defensief gaat altijd in de verdediging

I–IV+

LEGE CEL

machine, babbelt zeven schreefjes (streepjes)
uit (langdurig)

kletserig kletsgraag, klessebes, klets, kletskop, kletskous, kletsmajor, kletstante, kletsmeier, meier, klep, klepper, lariemoer (gew.), lulhannes, lulbroer, lulkous, lulla (vrl.), lulleman, lulmeier, oha, ouwehoer, rabbelaar, rabbelkanis, rabbelkous, rabbelzak, sabbelaar, sabberaar, tetoor (gew.), wauwel, wauwelaar, zwam, zwammer, zwamneus, zwets, zwetser, ongesnoerde tong, zit altijd te klessen/klessebesen/lariën (veroud.)/lullen/meieren/memmen/ohaën/ouwehoeren/rabbelen/raffelen/rappelen/sabbelen/sabberen/wauwelen/zwammen/zwetsen, kletst hofjesachtig, wat hij zegt is kletspraat/lulkoek/lullage/lullepraat/lullepot/zwets/gezwets/zwetserij/oudewijvenpraat, vertelt oudwifse verhalen, vertelt praatjes/sprookjes/spinrokpraatjes/prullen (dwaze vooroordelen), praat onnutte klap, kan zijn tetter/wauwel niet houden, verkleetst zijn tijd

dartel dartel als een jonge hond, kriel (veroud.), libertijns, licentieus, weelderig (veroud.), wierig [Mnl. *wieren*, ronddraaien], spook (sic), dartel kind of meisje, dartelt door het leven

loslippig poekelaar (Barg.), prater, verspreider van valse geruchten, zo dicht als een zeef/gatenpetiel [*gatenplateel*, vergiettest, gew.], iemand die poekelt (Barg., doorslaat bij verhoor), heeft een losse tong, praat uit de keuken, klapt uit de school, flapt er van alles uit, brieft/praat/vertelt alles over, bazuint/brieft/colporteert/vertelt dingen rond, kakelt/kletst dingen uit, verbabbelt alles, praat zijn mond voorbij, verklapt/verraad geheimen, vertelt vertrouwelijkheden verder, zwijgen is zijn zaak niet

hartstochtelijk geëxalteerd, gepassioneerd, kazig (gew.), vol passie, ten prooi aan stormachtige gevoelens, brandt van hartstocht, laat zich meeslepen door zijn hartstochten

intuïtief bezit vrouwelijke intuïtie

nieuwsgierig kijkgraag, kijklustig, greetoor [ouder Nl. *greten*, begeren, gew.], nieuwsgierig Aagje van Enkhuizen [naar de titel van een klucht uit 1645, "Kluchtig Avontuurtje van 't nieuwsgierig Aegje van Enkhuisen"], curieuze mosterdpot (gew.), altijd aan het snuisteren (gew.)/snuffelen, handelt uit curiositeit, wil het naadje van de kous weten

handtastelijk kan zijn handen niet thuishouden

wellustig hengstig, sybaritisch [Gr. *Subarités*, inwoner van *Subaris*, Griekse kolonie in Zuid-Italië, bekend om haar genotzucht], voluptueus, zwoel, wellusteling, hengst, hoerenkater, priaap, priapus [Gr. *Priapos*, god van de vruchtbaarheid], suzannaboef [naar verhaal van Daniël (apocrief aanhangsel) over twee oudsten uit het volk die de schone Suzanna be-gluren, veroud.], sybariet, oude sater, voldoet aan zijn vuige lusten

parmantig parmantigheidje, parmantje, profetenbees [een balletje zoals Tijl Uilenspiegel maakte van paardenvijgen en dat, keurig verpakt, de gave van *profetie* gaf aan wie het at, gew.], parmantige vrouw, parmant kereltje, gedraagt zich parmantelijk, stapt als een stotershaantje, doet wijs (gew.)

hip hippie [Am.-Eng. van *hip*, *hep*, bewust, ingewijd, nonconformistische jongere]

I+V+
TEMPERAMENTVOL, ONSTUIMIG,
WELBESPRAAKT

temperamentvol drukteschopper, vulkaan, heeft een vulkanisch temperament, maakt commotie/kaskedie/kaskenade [verbastering van *gasconnade*, snoeverij], maakt een hoop stennis [mogelijk van *standjes*, ruzie]

onstuimig impetueus, maakt een hoop beweging, wil kerken verzetten, leidt een turbulent leven

welbespraakt eloquent, gebekt, goedgebekt, welgebekt, welsprekend, zoete prater, goed gemon, flink genuild, wel ter tale/tong, rad/rap van tong, vaardig ter spraak, verbaal begaafd, goed van de kweter [Mnl. *queteren*, beuzelpraat uitslaan]/tongriem/spanader gesneden, onder de tong gesneden, niet onbesneden van lippen [vgl. Exodus 6:11, waar Mozes zegt: '... hoe zou mij dan Farao horen? daartoe ben ik *onbesneden van lippen*'].], niet op zijn tong/mondje gevallen, heeft een goede klep, heeft een goed mondwerk, heeft retorisch talent, heeft een gladde/goede tong, bezit flux-de-bouche/flux-de-paroles/volubiliteit/welsprekendheid, loopt af als een bobijn [Fr. *bobine* (spoel)], kan de tong goed reppen, kan praten als Brugman [franciskaanse redenaar Johannes Brugman uit vijftiende eeuw], kan zijn woord/woordje/zegje doen, men hoeft hem de pip niet af te nemen, praat mensen van de sokken, praat mensen van hun stoel, spreekt vloeiend/vlot

I—V—
TIMIDE, SAAI, TAM

timide beschroomd

saai langdradig, doodbidder, dooievijesvreter, droogstoppel [*Batavus Droogstoppel*, figuur uit Multatuli's *Max Havelaar*, 1860], droogkloot, droogpruim, dooie diender, dove noot (gew.), droge Klaas/haring, grijze muis, opgewarmd lijk, op sterven na dood, zo droog als een kempstok (gew.), houdt wijdlopijge betogen

tam tam als een lam

bezadigd gestadig (gew.), geposeerd, zo kalm als een zalm

lijdzzaam lijdelijk, schikt zich lijdzaam, bezit zijn ziel in lijdzaamheid, slikt een moeilijk brok, verduurt een belediging, legt de handen in de schoot, blijft bij moeder thuis, blijft bij moeders pappot

gelaten geresigneerd, wacht gelaten af, laat dingen voor wat ze zijn

bleu schimmelig kind (gew.)

stijf hark, stijve Harmen, houten Klaas, opgeprikte kapel, doet stijfjes

wereldvreemd levensvreemd, weltfremd, buitenstaander, heremiet, kluizenaar, is levend dood, leeft als een non (in een eigen wereldje)

geestdriftig begeesterd, bevlogen, ijveraar, voorvechter, snel in vuur en vlam voor iets, bezit een heilige ijver, vertelt iets met verve, raakt in vervoering, gaat vol vuur aan de slag, loopt warm voor iets, legt hart en ziel in zijn werk

dynamisch bezit een innerlijk dynamisme, bezit een sterk libido, bezit sterke levensdrift, bezit een ontoombare aard, leeft op zijn top-pen, leeft intens, verruimt zijn horizon

beweeglijk kwikzilverachtig, motorisch type, werzelgat, woelwater, net een kakkerlak, zit altijd te Zwiebelen/wiebelen

actief actieveling, doener, bezit dadendrang

vurig flamboyant, hitsig, sanguinisch [Lat. *sanguis*, bloed], warmbloedig, vol elan, staat in lichter laaie, bezit een laai/vurig verlangen

vrijmoedig tranquil (sic, gew.), frank en vrij, enfant terrible, heeft een Hollandse tong in zijn mond, bezit liberteit/stoutheid/vrijmoedigheid, zegt mensen frank de waarheid, permittiert zich vrijheden, komt rond voor zijn mening uit

direct direct op de man afgaand

strijdvaardig bestrijdt wantoestanden, staat schrap, zet zich schrap

gevat smieg [van *smijdig*, gew.], ad rem, mondjegauw, rad/ras van tong, lang niet rottig (veroud., gew.), heeft voor elke naald een draad, heeft voor ieder gat een spijker, heeft altijd een weerwoord, riposteert snel, geeft goed partij, geeft antwoord als een riposte in een sabelgevecht

veerkrachtig bezit veerkracht

ongedwongen informeel, ongedrongen, los en liber, bezit een vrijheid van optreden

geestig snarig [wellicht van *snaar*, veerkrachtige draad], geestigaard, homme d'esprit, maakt kwinkslagen [Mnl. *quinckslag*, van *quincken*, snel bewegen], geeft wisecracks ten beste

bijdehand bijdehandje, duveltje, mondjegauw, platterd, (slim, olijk kind), kleine heks, pertig kind, tuik (gew.) persoon, haai van een wijf, heks van een meid, bij de pinken/tijd, vies bij, niet van eergisteren, van zessen klaar, melkt niet in zijn mandje, het schemert hem niet

strijdlustig een haan, strijder, vervuld van

gematigd matig mens

onoprecht te kwader trouw, is aan het vezen, spreekt niet-gemeend, heeft altijd een vaartje (smoesje) klaar, vertoont onwaar gedrag, benevelt/verzwijgt de waarheid, verkoopt flousjes/smoesjes, gebruikt foefjes/verzinsels, gebruikt valse voorwendsels, maakt kromme sprongen, kronkelt zich in allerlei bochten, vertelt menistenleugentjes (halve waarheden, zie ook 'achterbaks'), paait zijn geweten, draait rond de pot (gew.), pist om de pot, praat ergens omheen, staat niet recht in zijn schoenen, maakt tierelantijntjes/smoesjes, zoekt een verleg (gew.)/uitvlucht/uitweg, dekt zich met vijfgebladen, zoekt vijfgebladen, vertoont valse bescheidenheid, doet dingen valsgaweg (gew.), geeft een verwrongen voorstelling van zaken

lijzig een lijs [Mnl. *lise*, zacht, kalm], lijzebet, sleur (vr), lange slamier, lang en lijzig persoon

pietluttig mietje, pietlut, pluizer [figuur uit Van Eedens Kleine Johannes], truntaard (gew.), beuzelaar, scherpslijper, letterknecht, treuzelt (sic)/truntel/trunt/ beuzelt altijd, harrewart over een geitehaar, twist om de geitewol, doet dingen mannetje voor mannetje, doet dingen met slaafse nauwkeurigheid, legt op alle slakken zout, maakt zich druk om een treusneus (gew.)/wissewasje/bagatel [It. *bagatella*, muntje van geringe waarde], maakt vijven en zessen/bedenkingen

passieloos zonder passie

strijdlust, meet zijn krachten, neemt het tegen anderen op

humoristisch humorist, heeft gevoel voor humor

onbeschroomd schromeloos, beweert dingen met stijve kaken, beweert dingen boudweg

activistisch activist

driest stout en vermetel

vlegelachtig vlegel

schalks schelms, schalkachtig, een schalk, schelm, verschalkt mensen

goochem goochemerd, Gijsje goochem

reislustig

onweeraanbaar

I+V—
PRAATZIEK

praatziek langtongig, snapachtig, kakel, kakeelaar, kalle (vrl., gew.), klapekster, klapmuts, klappei (veroud.), klepdoors, klepmeier, klets-kous, kwakkel, kwek, kwalie [Oudfr. *quaille*. kwartel], kwaliemoer (vrl.), kweb, kwebbel, kwebbelkont, kwetteraar, labbe (gew.), labbei (vrl.), labbekak, labbekakker (sic), rammel, ratel, ratelkous, rebbel, rebbeelaar, spraakwater- val, treite (vrl., gew.), veelprater, zit altijd te kawauwen/kawauwelen (gew./kawetteren (gew.)/klappeien/klapaaien (veroud.)/kwaken/ kwebbelen/kwekken/kwekkebekken/kwette- ren/ labbeien/labbekakken (gew.)/ramme- len/ratelen/rebbelen/snappen/uieren/waffe- len, heeft veel klaps/praats/snaps, heeft een goede klepel, heeft een lange tong, heeft de praat alleen (men laat hem maar praten terwijl niemand luistert), praat anderen doof, praat mensen blaren aan het hoofd, van hem krijg je eelt op de oren, lijdt aan kakelzucht/snapzucht (veroud.)/praatzucht, 't is alsof zijn tong aan een slinger hangt, zijn mond gaat als een laza- rusklep [klep vroeger door melaatsen gebruikt om voorbijgangers te waarschuwen], men krijgt zijn mond met een strootje open maar nog met geen voorhamer dicht, spreekt met een niet te stuiten verbiage/woordenvloed, kan zijn kwebbel/kwek/rammel/ratel/snabel/snab- ber/snapper/ waffel niet houden

I—V+
INDIVIDUALISTISCH

individualistisch individualist, handelt als in- dividu, onderscheidt zich van de massa

II Vriendelijkheid

II+I+
HARTELIJK, PRETTIG, WARMVOELEND

hartelijk chaleureus, cordiaal, gulaardig, gulhartig, geeft mensen een toef (gew., een hartelijke ontvangst)

prettig

warmvoelend warmhartig, gaat innig met mensen om, geeft mensen een verwarmende sympathie, draagt mensen een warm hart toe

ruimhartig heeft een ruim hart

soepel handelt met souplesse

bereidwillig wilvaardig, geeft dingen geredelijk toe, zet zich voor iets in, doet dingen zonder marren/dralen/morren, niets is hem te veel

vriendelijk prevenant (voorkomend), geeft mensen een pluimpje

medemenselijk heeft medegevoel met anderen, toont resonantie voor iemands gevoelens, leeft met mensen mee, schenkt mensen aandacht, heeft een geruststellende houding, zet iemand een stoeltje (op zijn gemak)

fideel tof [Hebr. *tob*], tofferik, gedraagt zich kedin/godin [Hebr. *kadim*, volgens recht en

II—I—
NORS, KORTAANGEBONDEN,
ZELFZUCHTIG

nors bot, gemelijk, iezegrimig, ranzig, stierig (volkst.), torf, torve, een bietebauw, bobbe-kop, boeman, bok, bokkekop, botterik, bullebak, bullebijter, iezegrim [*Isengrim*, de wolf in de Reinaert, van *iser*, ijzer + *grime*, masker], mijter (gew.), petroliepisser, strank [van *streng*, bars, gew.], stuipekop, zuurmuil, zuursmoel, zuurkijker, zuurpruim, moeilijke pispot, rare bokkinees [verbast. van *Boeaginees*], boeba van een kerel, heeft de (bokke)pruik op, loopt te bokken, zit te mijteren (gew.)/zuurmuilen/zuurpruimen, ziet eruit als een bok die knoflook eet, zet een lebbig/zuur gezicht, zijn gezicht staat op onweer, zijn pruik staat scheef (heeft een slecht humeur)

kortangebonden kort ingespannen (gew.), kortgerokt

zelfzuchtig als zijn eigenbelang op 't spel staat kent hij niemand, zorgt eerst voor moeders kind (zichzelf), het hemd is hem nader dan de rok, zoekt zijn eigen voordeel, wil voor iemand geen vinger in de as steken, laat mensen in hun hemd staan, laat mensen in de kou staan, heeft niets voor een ander over, laat mensen aan hun lot over, laat iemand in zijn eigen vet gaar smoren/stoven, laat iemand in zijn eigen sop gaarkoken, laat iemand stikken,

orde, Barg.]

tegemoetkomend komt aan andermans wensen tegemoet

sociaal sociaalvoelend, eigen met anderen, een ubiquitous [Lat. *ubique*, overal], voelt zich overal thuis, heeft gemeenschapsgevoel/saamhorigheidsbesef, heeft een druk uitgaansleven, behartigt iemands welzijn, kan met mensen overweg/terecht/over de baan, kan met anderen opschieten, kan het goed met iemand vinden, maakt zich gemeen met iemand, gaat gemeenzaam met iemand om, ziet mensen, komt onder de mensen, komt met iemand overeen (gew.), leeft in een goede verstandhouding met anderen

vriendschappelijk vriend in de nood, bezit vriendentrouw, schenkt iemand zijn vriendschap, bewijst mensen een vriendendienst, doet zijn vriendenplicht

goedgeefs gevensgezind, milddadig, is een milde hand, geeft met milde hand, schenkt middelrijk

hulpvaardig stut en steun voor anderen, steekt mensen een hart onder de riem/gordel [in de ME stak een edelvrouwe bij tourmoeien een ridder soms een stoffen hart onder de riem of gordel ter aanmoediging], spreekt mensen een hart in het lijf, spreekt mensen moed in, geeft mensen een hartversterking, slooft zich voor anderen af, loopt de schoenen van zijn voeten voor iemand, loopt het vuur uit zijn sloffen voor iemand, helpt mensen met raad en daad, springt voor iemand op de ketting [wellicht de ketting die een toegang afbakt], staat voor mensen klaar, staat mensen terzijde, helpt iemand uit de klodden [*klodde*, verwarde klunten, gew.]/nesten, komt op voor iemands belangen, neemt het voor anderen op, helpt iemand te paard, helpt iemand uit de pekel/put, helpt iemand op de rechte weg, stelt zich in de bres voor anderen, maakt zich sterk voor iemand, steekt een handje uit, maakt zich verdienstelijk, zet zich voor iemand in

sympathiek charismatisch, kapitale/kostelijke kerel, bezit charisma, vertoont hartverwarmend gedrag

welgemoed

collegiaal goede collega

bereidvaardig volvaardig, doet met alle plezier iets voor anderen

steekt geen vinger voor iemand uit

kortaf zegt dingen knakaf (gew.)/kortweg

stuurs stoer (sic), bulldog, os (gew.), ossekop (gew.), bul van een vent, zijn hoofd staat kroes (veroud., gew.), heeft een kwaaië rul (gew., bui)

ontoeschietelijk

onhartelijk

intolerant tolereert/verdraagt weinig, kan weinig van iemand hebben

sceptisch scepticus, onder geen hen gebroed, laat zich niet beetnemen, handelt met scepsis [Gr. *skepsis*, onderzoek], betwijfelt de waarheid van uitspraken, heeft zijn twijfels over veel dingen, zet overal vraagtekens bij, moet het allemaal nog zien, neemt dingen met een korreltje zout

ongenaakbaar niet toegankelijk, niet te benaderen, trots, men heeft geen vat op hem

superindividualistisch superindividueel

ondankbaar ondankbare hond

kil gevoelsarm, gevoelszwak, reptiel, heeft kilkoude blikken, heeft een koud/onaandoenlijk/onbewogen/verkindermoed

onvriendelijk drollig (sic), gemelijk, doet lelijk tegen mensen, zegt dingen lompweg, zit mensen te pikken, maakt pisserige opmerkingen

onsympathiek

onplezierig

nurks ijsbeer, ijze(r)bijter (gew.), nurk

muggezifterig chicaneur, criticaster, haarklover, knopenknauer (gew.), kommaneuker, miereneuker, muggezifter, negenoog, peute-raar, pietjesneuker, punaisepisser, punaisepoetser, punaisezeiker, punaisezoeker, raisonneur, zemelknoper, altijd aan het ergoteren [Lat. *ergo*, derhalve]/miereneuken/muggeziften, heeft altijd een ditje en een datje, heeft altijd wat aan te merken, maakt chicanes/haarkloverijen, heeft byzantijnse redeneringen, er loopt hem een luis over de lever (maakt zich kwaad over een kleinigheidje), heeft overal een hoog woord over, heeft veel aan te merken, zoekt knopen in biezen

menslievend gesteld op mensen, mensen-vriend, een Johannes (vervuld van broederlijke mensenliefde), bezit naastenliefde, apprecieert/bemint mensen, geeft om mensen, mensen zijn hem dierbaar, voelt genegenheid voor mensen

behulpzaam sterkt iemand de handen [Ezr. 6:22; ... om hun *handen te sterken* in het werk van het huis Gods, des Gods van Israel. Ook in Jer. 23:14; ... en *sterken de handen* der boosdoeners ...], leent mensen de hand, biedt iemand de helpende hand, geeft iemand een handreiking, geeft iemand hars op de strijkstok (geeft iets wat men kan gebruiken, ook argumenten), houdt iemand de hand in de rug, wijst mensen terecht (sic), helpt een toetast (handje)

positief positivo, heeft een positieve grondhouding, zegt ja tegen het leven, werkt inspirerend, begeestert anderen

beminnelijk liefallig

edelmoedig zuivert iemand van alle blaam, springt voor mensen in de bres/bocht

goedwillig van goede wil

toeschietelijk tractabel, geeft iemand het voortouw

coöperatief werkt mee, geeft opbouwende kritiek

makkelijk heeft nergens problemen mee

aangenaam plezierig

geschikt kan goed met mensen opschieten, heeft het helemaal (is ergens zeer geschikt voor)

nobel venerabel (eerbiedwaardig), bezit ziele-adel/zielegrootheid/zieleschoonheid, verdient zich een stoel in de hemel

aimabel beminnelijk

lief honneponnig, honnig, liefdevol, nuver meisje [Mnl. *nu(e)ver*, smekend, vleierig, vermoedelijk verband met *nijver*, gew.], engelachtig lief, lieverd, honnepon, tudebekje (gew.), schattebout, schatje, schat van een mens, stemt iemands hart mild

gemakkelijk doet nergens moeilijk over

royaal lobbige (gew.), laat 't een eind uit de

onwelwillend niet bereid iets voor anderen te doen

star robotachtig, stereotiep, systeemdenker (denkt in systemen zonder rekening te houden met factoren van buiten het systeem), gedraagt zich gedwongen/krampachtig, laat alles bij het oude, doet dingen oudergewoonte, werkt onder systeemdwang, kan zich niet losmaken van eenmaal aangenomen systeem

ijskoud ijskonijn, ijskouwe, heeft een hart van ijs, heeft vissebloed

broek hangen (spreidt zijn welstand demonstratief ten toon), zou het hemd van zijn gat weggeven, geeft met royale hand, ziet niet op een gulden

vrijgevig weldadig, weldoener, oostenrijker (Barg., volkst., rijk en vrijgevig), bewijst iemand een weldaad

gul opschepperig (sic), scheutig, schotig, schenkt met kwistige hand

allerliefst

gastvrij bereidt mensen een gastvrij onthaal, houdt open hof, ontvangt iemand met open armen, toefelt/vertroetelt mensen, legt iemand in de watten, braadt de boter uit (onthaalt iemand royaal), pakt flink uit

innemend weet mensen voor zich in te nemen

wellevend hoofs, urbaan, hoffelijk, heeft bonhomie [Fr. *bonhomme*, lett. goed mens], behandelt mensen met wellevendheid

getrouw ouwe getrouwe, handelt (ge)trouwelijk

opofferingsgezind bezit offerbereidheid, offergezindheid, offert goed en bloed voor iemand op, heeft veel voor anderen over

grootmoedig magnaniem, kent geen rancune

offervaardig offert zijn belangen op aan het algemeen welzijn, gaat voor iemand door het vuur

ridderlijk heeft ridderidealen

II+I— BESCHIEDEN, ZACHTMOEDIG, GEDULDIG

bescheiden modest, heeft niet veel nodig, houdt zich op de achtergrond, blijft achter de schermen, bemoeit zich met zijn eigen bemoeisels/zaken, houdt niet van deftigheid/op-snijderij, effaceert zich (cijfert zich weg), weet zijn plaats, houdt niet te dicht aan de wind (verlangt niet veel)

zachtmoedig zachtmoedig als een duif, lobbos, Joris Goedbloed, lobbes van een vent, goeie sul, heeft een evangelische zachtmoedigheid, krenkt niemand een haar op het hoofd, doet geen vlieg kwaad, leeft als een lam, leeft met iedereen in vrede

II—I+ BAZIG, SCHREEUWERIG, DOMINANT

bazig jannig (gew.), imperieus, gebiedend, een haalover (veroud.), manwijf, haantje, hollewaai (gew.), gebroekt mens, de baas in huis, heeft de babbels, maakt de dienst uit, heeft de broek aan (van vrouwen gezegd), scheert (lijkt op) de haan, speelt de baas, dicteert/beveelt anderen, zet mensen onder druk, zijn haan moet koning kraaien, voert de plak (oorspr. strafwerktuig van schoolmeesters), houdt iemand onder de plak, laat iemand opzitten en pootjes geven, wenst op zijn wenken te worden bediend

schreeuwerig brulaap, brulbek, honderib, bulbak, donderraar, krijter, krijtezel, schreeuwle-

geduldig geduldig als Job, heeft een engelen-geduld/jobsgeduld/lammerengeduld, heeft het geduld van Job [O.T.: Job 1], heeft een zitgat, heeft zitvlees, handelt met patiëntie

vredelevend pacifiek, vredesgezind, een vredesapostel, vredestichter, pacifist, duif onder de haviken, man van de vrede, brengt partijen tot verzoening, komt sussend tussenbeide, sust/sussendeert mensen

sereen heeft een serene gemoedsrust, leeft in sereniteit

pretentieloos heeft geen pretenties

lijk, kwaker, raasbol, schreeuwbek, schreeuw- werd, schreeuwmuil, schreeuwsmoel, tuitert, zet altijd een grote klok op (veroud.), bij hem is 't veel geschreeuw en weinig wol

baasachtig wil de baas zijn, voert de vlag

dominant doordrammerig, drammerig, imponerend, imposant, drammer, doordrammer, drijver, doordrijver, leidersfiguur, haantje, baaivanger (gew.), haantje-vooruit, kobber, haantje/Pietje de voorste, toongever (persoon naar wie men zich richt), geboren leider, is zeer aanwezig, de aas van het spel (gew.), leider, bezit leiderscapaciteiten, heeft overwicht/overtuigingskracht, maakt zich breed, doet zich gelden, domineert zijn omgeving, beïnvloedt mensen, bluft/overbluft/overblaft/overdondert/overduvelt/overheerst/overkraait/overschreeuwt/verhabbezakt mensen, walst iemand plat, kletst anderen onder tafel, houdt zelf de lijnen in handen, speelt de eerste viool, voert het hoogste woord, oefent invloed uit, doet zijn invloed gelden, gaat op de stoel van een ander zitten, heeft een suggestieve invloed, trekt de verantwoordelijkheid naar zich toe, trekt het gesprek/applaus naar zich toe, maakt de dienst uit, timmert aan de weg, neemt het voortouw, verplicht iemand aan zich, legt anderen verplichtingen op, windt iemand om een vinger, voert de boventoon, zet de toon, geeft de toon aan, weet mensen voor zich te winnen, weet mensen voor zijn belangen te winnen

heethoofdig furieus, cholericus, heethoofd, raakt verhit, van de duivel bezeten, altijd aan het sakkeren/vloeken, heeft een sanguinisch temperament, schiet in een Franse colère (gew.), schiet in een furie, gaat te keer als een furie, gaat vervaarlijk tekeer, loopt met het hoofd tegen de muur, loopt met de kop tegen de muur, schreeuwt moord en brand

heftig hevig, violent, altijd aan het schorren (volkst., heftig praten)

heetgebakerd een kokend/blikken keteltje (zo koud, zo heet), heeft het grootste gelijk van de vismarkt, schreeuwt om te overtuigen, verliest zijn bedaardheid, geraakt in blinde woede/razernij, maakt rumoer om niks, schopt een standje, schopt herrie/kabaal

bedilzuchtig kibbelig, zifter, bediller

eigenwijs betweterig, neuswijzig, eigendunke- lijk, eigenmachtig, een protocol (gew.), betwe- ter, niet te overtuigen, altijd aan het protocol- len (gew.)/tegenspreken, weet alles beter, tegen hem valt niet te redeneren, slaat goede raad in

de wind, spreekt altijd vierkant tegen

agressief agressieveling, barribaal [vgl. Mnl. *Barlebaen*, naam voor de duivel], bullebak, mepper, verscheurend dier, direct laaiend van woede, attaqueert mensen, maakt mensen bang, bedreigt/belaagt mensen, vliegt iemand naar de keel, vliegt iemand in de kuif, valt anderen lastig, gaat mensen te lijf, maltraiteert/molesteert mensen, pepert (gew.) mensen, ranselt/rost mensen af, slaat mensen rot, slaat er op los, tackelt iemand, valt mensen aan, timmert er op, legt een blaam op iemand, wil bloed aan de paal (sportuitdrukking bij voetballen), zijn woorden zijn geselslagen, geeft peper (gew.), doet iets met geweld, bijt reuen en teven, laat niemand ongemoeid, jaagt iemand schrik aan, jaagt iemand de stuipen op het lijf, maakt iemand vervaard, laat zijn tanden zien, maakt zijn tanden bloot, kan zijn handen niet thuishouden, valt op iemand gelijk de duivel op Geraard (gew., geeft iemand er ongenadig van langs)

vinnig spichtig (sic), helleveeg [Mnl. *helle +vegen*, aantasten], karonje [It. *carogna*, aas, liederlijk mens], katijf [Mnl. *catijf*, o.a. ellendeling], feeks, trijp, loeder, pikvin [gew., vrl.], geen katje om zonder handschoenen aan te vatten, heeft een naaldscherpe tong, heeft een scherp bekje, heeft een naaldscherp nekje, heeft een tong als een scheermes, bijt van zich af, spuwt gift en gal, zijn tong is een scherp sa-beltje, valt scherp uit tegen iemand

bedillerig bedrijfal, albedil, albeschik, betuttlelaar, vermaner, zedenmeester, beknibbelt, betuttelt mensen

hoogdravend bombastisch [*bombast* is oorspr. stof voor schoudevullingen]

fanatiek die-hard, fanaat, fanaticus, fanatieke-ling, freak, geestdrijver, zeloot [chr. Lat. *zelotes*, najverig]

strijdzuchtig altijd aan het querelleren, confronteert mensen met hun gebreken [*confronteren* door Hooft in zijn Neederlandse Histoorien (derde druk, 1677) ooit letterlijk uit het Latijn vertaald als '*bevoorhoofden*' (Hans Heestermans in *Onze Taal*, juni 1996)]

wijsneuzig wijzig, alweter, filosoof (sic), Jan Weetal, wijsheofd, waanwijze, wijsbek, wijsneus, wiseguy, zo wijs als Salomo's kat, meent de wijsheid in pacht te hebben, moet altijd het laatste woord hebben

vechtlustig draufgänger, vechtjas, kemphaan,

knokker, matter, renommist, vechtersbaas, sabreur, houwdegen, smijter (veroud.), smijtersbaas, vuurvreter, altijd aan het bakkeleien/looien (Barg./matten/kleunen (volkst., gew.)/rammenassen/rammelassen (Barg.)/vechten, heeft een vechtersnatuur, bezit stootsheid/vechtlust, vecht dat de kraaien om de brokken komen, meet zich met anderen, vecht een robbertje, verkoopt iemand een oplawaai, zoekt niets dan wonden en builen

hardhandig

agitatorisch agitator, onruststoker, strooit mensen peper in hun gat

krijgszuchtig oorlogszuchtig

demagogisch een tribuun [oorspr. was de *tribunus* voorzitter van een der *tribus*, stammen waarin de Romeinse patriciërs waren verdeeld], demagoog, volksmenner, pleegt demagogie, handelt/spreekt voor de tribune (appel-leert aan de gevoelens van de massa)

geraffineerd berekenend, cijferaar, mefisto [*Mefistofeles*, duivel in Faustverhaal], bespeelt mensen, speelt mensen tegen elkaar uit, weet zijn charmes uit te buiten, laat een ander de kastanjes uit het vuur halen [naar fabel van Lafontaine, waarin een aap de poot van een naast het vuur slapende hond gebruikt om daarmee kastanjes uit dat vuur te halen]

snood sinister [Lat. *links*], een aterling [Mnl. *atter*, *etter*], snoodaard

bezeten frenetiek, obsessief, is ergens betingeld achter (gew.), is ergens bezeten van

mondain werelds

II+II+

MILD, VREEDZAAM, GOEDHARTIG

mild liberaal (sic), strijkt met de hand over het hart [wellicht een gebaar waarmee men het hart week maakt]

vreedzaam vredig, houdt niet van vechterij, lost geschillen langs vreedzame weg op

goedhartig een belie (gew.), savooi (vrl., gew.), gesjiewes [Jidd., Hebr. *gasjibot*, voortreffelijkheid], goedbloed, goedzak, goedhals, goeierd, vlaai, heeft een goed hart, heeft een hart van koekebrood (Belg.), zal het kwaad niet in de wereld brengen

II-II-

ONINSCHIKKELIJK, STIJFHOOFDIG, ONTOEGEEFLIJK

oninschikkelijk schikt zich niet naar anderen

stijfhoofdig steilorig, een steiloor, trekt de onderlip op

ontoegeeflijk geeft niet gauw toe

koppig koppig als een muilezel/var (gew., jonge stier), hardhoofdig, protocollig (gew.), stijfhoofdig, stijfkoppig, stijfzinnig, een dein [Mnl. samenge trokken uit *degen*, knaap, koningszoon, ridder, held; gew.], deinoor, deiner, dikkop, hardkop, hardebol, kop, houtkop, kei-

inschikkelijk faciel, gemakkelijk, schikkelijk, gevoegzaam, plooiër, schipperaar, heeft een conciliante houding, tot toenadering bereid, heeft consideratie met anderen, is te vinden, laat zich vinden, plooit/regelt/richt/schikt/voegt zich naar anderen, gooit het op een akkoordje (akkoord zijn, in overeenstemming met de waarheid of regel), pleegt vroom bedrog, misleidt iemand met goede bedoelingen, je kunt met hem lezen en schrijven, legt zich gemakkelijk bij iets neer, schikt zich in het onvermijdelijke, weet iets zo te plooiën dat iedereen tevreden is, laat zich snel tot iets preteren/overhalen/overreden, laat iemand het rijk alleen, spreekt niet tegen, schikt iets in der minne, laat zich aan een stro binden (gemakkelijk weerhouden), laat mensen de losse/vrije/volle toom, laat anderen hun tuil tuilen (gew., hun gang gaan), laat mensen hun zin doen, laat mensen hun tuimen (gew., kuren) uitwerken, laat mensen uitrazen, weet te transigeren (schipperen), komt tot een vergelijk met mensen, treedt verzoenend/verzoenlijk op, legt iemand geen steen/vingerbreed in de weg

vergevensgezind vergeeflijk, sans rancune, ziet veel door de vingers, pardonneert/vergeeft mensen iets, vergeeflijk/verschoont iemands gedrag, doet een oogje toe, schenkt iemand vergeving/vergiftenis, voor hem is iets snel vergeten en vergeven

schappelijk handelt civiel (billijk), maakt het schappelijk met iemand

duldzaam dulder, duldt veel van anderen

goedaardig goelijk, is zo kwaad nog niet, is de kwaadste niet, heeft geen druppel kwaad bloed in zijn lijf

welwillend benevolent, welmenend, geheel en al oor voor anderen, mensen ter wille, van goede wil, bedoelt het goed met mensen, handelt met faveur/welwillendheid, behandelt mensen goedgunstig, schenkt mensen gehoor

barmhartig goedertieren, liefdadig, liefderijk, barmhartige Samaritaan [Luc. 10:30-37, een slachtoffer van een roofoverval werd verbonden en naar een herberg gebracht door een Samaritaan nadat hij eerder noch door een priester, noch door een Leviet was geholpen], engel van een mens, troostende engel, troost en steun voor anderen, gedraagt zich rassurant/geruststellend, erbarmt zich over anderen, houdt mensen de hand boven het hoofd, neemt mensen onder zijn hoede/vleugels, lenigt iemands nood/smart/pijn, verdrijft anderszins zorgen, spreekt vertroostende woorden, geeft mensen

kop, koppigaard, kopstuk, stijfhoofd, stijfkop, heeft een hoofd, heeft een stijve/harde/onverzettelijke kop, heeft bokkekuren, er zit een Friese kop op, toont een kop, houdt iets altijd stijf en strak staande, staat stijf op zijn stuk

onverzoenlijk implacabel, onverzoenbaar

verbeten handelt met verbeten woede, werkt met verbeten ijver

wraakzuchtig wraakgierig, vol ressentiment, haalt zijn aas terug (wreekt zich), rekent met iemand af, brandt van wraak, neemt wraak, peert mensen iets in, pakt/plaagt/scheldt terug, geeft iemand een trap na, treft vergeldingsmaatregelen, zoekt verhaal bij iemand, heeft wraakgedachten, laat zich leiden door wraaklust, zet mensen iets betaald

twistziek twistgierig, vechtachtig, warziek, scheurziek (geweid tot het zaaien van twee-spalt), bonjemaker, harrewarder, herriemaker, herrieschopper, twistzoeker, twistmaker, twiststoker, altijd aan het harrewarren/kissebissen/kribbebijten [eig. van paarden of ezels die van verveling in de krib bijten]/redetwisten/rekkekben (gew.)/wrijten/stechelen, maakt bonje/herrie, twist om een haverstro, kabeelt (gew., twist) om niets, maakt een tempeest van jewelste, zit iemand in de veren, maakt wissewasjes, zoekt twist/ruzie

kwaadaardig schimpig (veroud., honend), spinnig, spinnijdig, toornig, een harpij [Gr. myth. godin van de storm in gedaante van een roofvogel met meisjesgezicht en armen die in klauwen eindigen], Xantippe [vrouw van Gr. wijsgeer Socrates (± 469-399)], hen met sporen, horzel/vel van een wijf, lelijke prij, slang van een vrouw, nijldige tiet, heeft een slangen-aard, heeft te veel wit in de ogen, blaft/grauwet anderen aan, snauwt/zeikt mensen af, kaffert mensen uit, maakt guicheltjes (gew., honende grimassen), maakt iemand uit voor honderd en tien, geeft mensen een kat [Barg. *bekattering* (bekeuring), afgeleid uit Hebr. *meqatreig* (Satan)], geeft mensen hun vet [eig. gezegd van gebraad dat zichzelf niet bedruipen kan; ironisch voor personen, geeft iemand zijn deel], geeft iemand zijn erwten/kersen/zaad/soep/haver/saus, geeft iemand een lik/veeg uit de pan, geeft iemand de wind van voren, scheidt iemand zijn peen op, scheidt iemand zijn soep uit, vult iemand zijn maatje, veegt iemand de mantel uit, borstelt/klopt iemand de pels uit, bijt iemand zijn neus af, wast iemand de oren, rost iemand af, vloekt mensen stijf, blaft/brult/snauwt mensen toe, vetert/vloekt iemand uit, hooft mensen, kraakt/kamt anderen

vertroosting, verzacht iemands leed, biedt anderen zielestroost

genadig laat genade voor recht gelden

II+III+

ZORGZAAM, GOED, BELEEFD

zorgzaam weigerlijk (sic, gew.), bezorgd om anderen, een zorg, vaderfiguur, anderen tot steun, heeft verzorgingsdrift, behoedt/beschermt/beschut/ondersteunt/onderstut/stoept (gew.)/sterkt/troost mensen, zit met iemand in (gew.), laat zich iets aan iemand gelegen liggen, houdt er de moed bij iemand in, ontfermt zich over anderen, encourageert mensen (moedigt mensen aan), geeft iemand een steuntje in de rug, geeft zich met toewijding, betoont vriendenzorg, laat mensen niet zakken, bekommert/keert zich om mensen, houdt iemand de hand boven het hoofd, houdt de hand aan iemand, zorgt voor mensen, moedert/waakt over mensen, schraagt iemands moed/ hoop, schraagt iemand in zijn voornemens, stimuleert mensen

goed deugdelijk, een bovenste beste, goed als brood, door en door goed, is er een van de bovenste plank [op de bovenste legplank in kast ligt wat alleen voor bijzondere gelegenheden uit de kast wordt gehaald, *het (bovenste) beste*], zonder gebreken, deugt, heeft geen verkeerdt haar, heeft een hart van goud, bewandelt het pad der deugd, zijn hart is goed geplaatst

beleefd honnet, neemt de egards in acht, handelt met reverentie/ontzag/erbieid

attent loopt het vuur uit zijn sloffen voor anderen, voorkomt iemands wensen

deugzaam deugdlievend, deugdrijk, onkreukbaar, met alle deugden begaafd, heeft hoge zedelijke beginselen, ligt recht in bed, leidt een onberispelijk leven, maakt een goed bestek, gedraagt zich zoals het betaamt, betreedt/bewandelt het pad der deugd [naar Ps. 1], doet alles met voeg (zoals het hoort)

fair handelt naar eer en billijkheid

edel edelaardig, edel denkend, hoogstaand, heeft een edele inborst, handelt uit een verhevenheid van karakter

redelijk rationabel, billijk, luistert naar rede, geeft alle redenen plaats (gew.)

af, komt iemand te na, schokkeert (gew., beledigt honend) mensen, schimpt op mensen, smaadt/verguist mensen, haalt iemand door de wringer, geeft iemand schimpscheuten

II—III—

EGOCENTRISCH, TEGENDRAADS, ONTACTISCH

egocentrisch ikkerig, ikzuchtig, monadisch [*monade*, ondeelbaar bestanddeel van stof of geest, vlg. Leibnitz], solipsistisch [Lat. *solus*, alleen+*ipse*, zelf], een selfkicker [naar Johnny van Doorn die zich *Johnny de Selfkicker* noemde], egotripper, zichzelf het naast, alleen met zijn eigen winkel bezig, doet alleen wat hem in zijn kraam te pas komt, het hemd is hem nader dan de rok, zit altijd te navelstaren, op zichzelf gericht, doet aan navelkijkerij, preekt voor eigen parochie, houdt met niemand rekening, gaat op in zelfbeschouwing/zelfbespiegeling

tegendraads oelepetoet (gew.), tegen de draad [eig. tegen loop van het weefsel, de draden in], heeft de geest van tegenspraak, komt met anderen in aanvaring, komt iemand dwars voor de boeg, contrariëert/dwarsboomt [eig. boom dwars over de weg leggen] mensen, zet iemand de voet dwars, zit mensen dwars, vaarwateriseert mensen, zit in iemands vaarwater, rijdt mensen in de wielen, gaat overal tegenin, houdt tegenpraat, spreekt/pruttelt/spartelt/sporrelt/sputtert/stribbelt altijd tegen

egoïstisch eigenzuchtig, egoïst, steekt geen hand voor een ander uit, handelt uit eigenbaat/eigenbelang/eigenbehoud

tactloos oncontactisch, onactvol, heeft niet de juiste tactiek, heeft weinig tact, prikkelt mensen tot het uiterste, trapt mensen op de tenen/eksterogen

hooghartig hooggezind, laetdunkend [Mnl. hem *laten dunken*, zich verbeelden], een trotsaard, op zijn rang gesteld, heeft een koude/ongenaakbare trots, heeft een herrenmoral [Nietzsche, 'Jenseits von Gut und Böse', Werke 7, 239], heeft een soevereine/verheven minachting voor mensen, kijkt laag op anderen neer, vernedert mensen

onhoffelijk onridderslijk

gewichtigdoenerig voelt zich branie [Maleis, *berani*, dapper]

harteloos laat zijn hart nooit spreken

tactvol doet dingen met tact en beleid

fijngevoelig treft altijd de juiste toon

beschaafd geciviliseerd, gecultiveerd, gedistingeerd, welopgevoed, voornaam [van *voor* en *nemen*, 'vooraan genomen'], sophisticated [Gr. *sophos*, ervaren, deskundig, wijs], overbeschaafd, handelt met distinctie/ onderscheiding, man van cultuur, op en top een heer/ dame, heeft damesachtige manieren, heeft innerlijke beschaving, geeft dingen een persoonlijk cachet/stempel, neemt de parlementaire vormen in acht, omzichtig en beschaafd, drukt zich parlementair uit

fijnvoelend kies in zijn optreden, heeft gevoel voor nuance, weet te nuanceren

rechtschapen goedwillend, verdienstelijk, lofelijk, lofwaardig, lovenswaardig, rekkelijk (veroud.), weldenkend, welgeaard, man van de echte stempel, draagt het hart op de rechte plaats

eenvoudig simpel, slecht (veroud., gew.) in zijn doen en laten, kind in de boosheid

zelfopofferend zelfverloochenend, handelt met zelfverloochening, vergeet zijn eigen belangen, verloochent zich ten behoeve van anderen, handelt met verzaking van het eigen ik

voorkomend respectvol, respectueus, behandelt mensen met onderscheiding/voorkomendheid, koestert respect voor anderen

hoffelijk cavalier, bezit ridderdeugden, benadert mensen op heuse wijze, benadert mensen met politesse, benadert mensen naar ridderaad

trouwhartig trouwe hond, ziende blind, goed van vertrouwen, bezit hondetrouw, schenkt mensen zijn vertrouwen, doet wat zijn hart hem ingeeft, heeft een blind vertrouwen, geloof in mensen, vertrouwt mensen blindelings, handelt geen kwaad vermoedend

oprecht echt, geloofwaardig, ongeveinsd, oprecht, waarachtig, Pietje/Jantje rechtuit, tot geen plooiën in staat, bezit een niets ontziende waarachtigheid, heeft zuivere bedoelingen, wat hij doet is oprecht gemeend, dient de waarheid, meent wat hij zegt, speelt open kaart, speelt de kaart(en) op tafel, legt zijn kaarten bloot, spreekt zonder vleien, spreekt de platte/nuchtere/naakte/zuivere/enkele waarheid, gaat op rechte wegen, zijn gedrag getuigt van sinceriteit, steekt zijn mening niet onder stoelen of banken, handelt te goeder trouw

onaangenaam naar [Mnl. *nare*, *naer*, nauw, eng, akelig] spook, braakmiddel, nachtmerrie, takkelijer, takkewijf [voorvoegsel van Frans, *attaque*, aanval], naarheid, naarling, naaroog, versjteert [Jidd. van Hd. *verstören*] de boel, verveelt anderen [Mnl. *vervelen* is vermenigvuldigen, teveel, dus onaangenaam voor anderen]

schofterig ploertachtig, ploerterig, ploertig, schoft, Belialskind, duivelskind, slechterik, be-roerling, kotshommel, kotsvent, kotspoeder, pleuter, ploert, plug (veroud.), plurk [*ploert*, *schurk*], uilebol, klootzak, haalt schoftenstroken uit

onbeleefd onwellevend, onbeleefderik, vlerk

oneerbiedig behandelt mensen zonder enig egard, spot met God en zijn gebod

opschepperig brallerig, grootsprakig, janachtig, poenig, protserig, blaffer (gew.), blinkerd (gew.), boffer (gew.), braller, grootsmoel, grootspreker, hoogstapelaar [Hd. *Hochstapler*], Jan Kalebas, kanenbrader, kanebraaier, lefgozer, lefhebber, lefmaker, levenmaker, op-hakker, opschepper, windbuil, parademaker, pietmaker (gew.), pocher, poen, pral, protser, renommist, roemer, snakker (gew.), snoever, stoffer, windhapper, windmaker, windzak, floddermadam, doet zich voor als dame, een mijnheer van zonderland, kale pronker, echte Jan, is altijd een rad aan het slaan, aan het jannen/geuren/uitpakken/prallen/protsen/renommieren/snakken (gew.)/snarren (gew.)/stoefen/stoffen [vermoed. oudfr. *estoffer*, optoaien]/ophakken/opscheppen, is met spek aan het schieten [men heeft vermoedelijk ooit echt met spek geschoten om brand te veroorzaken], heeft pietlut op zijn lijf, heeft een hoop kouwe drukte, bakt ze bruin, snijdt de kaas, hangt de grote Jan uit, zijn land ligt in zijn schoenen, maakt een hoop parade, bouwt een toer, probeert indruk te maken

onbeschoft buffelachtig, bosuil (gew.), buffel, koeier (gew.), molferd (gew.), onbeschofterik, rauwelaar (gew.), rinoceros, vierkante boer, is in het bos gekweekt, gedraagt zich of hij aan het hof van Jan Vlegel is opgevoed, scheldt iemand de huid/kas vol, insulteert mensen, bekt mensen af, jouwt/moert/kaffert mensen uit, geeft iemand op zijn kloten, scheldt iemand uit voor al wat lelijk is, scheldt iemand de pochel vol, geeft iemand een vuile mond, richt een scheldkanonnade op iemand, schrolt/schimpt op mensen, zegt sottises (beledigingen) tegen mensen, maakt/geeft schandaal

ootmoedig ootmoedig van hart, maakt zich klein, handelt in ootmoed [*oot* komt vermoedelijk van het mnl. *ode*, gemakkelijk, en *moed*], submitteert zich aan anderen

minzaam een charmeur, spreekt als een dominee, spreekt op een domineestoon, patroniseert mensen

trouw

onbedorven innocent, saturnisch, eenvoudig, als een onschuldig kind

achtenswaardig man van eer/tref (gew.)

hoofs vormelijk

verwaand hoogborstig, kakkineus, kroppig (gew.), kwasterig, suffisant, ingebeelde gek, opgeblazen kwast, kakmadam, kropdoffer, raisonneur, denkt de wijsheid in pacht te hebben, loopt altijd te kraanhalzen (gew.), loopt met het hoofd in de nek, heeft het hoog in de bol, heeft eigenwaan/inbeelding/schijterij, heeft veel stront/kak op zijn lijf, heeft veel stront/kak aan zijn gat (gew.), heeft het hoog in zijn ster, heeft pretenties, slaat zich op de borst, klopt zich voor de borst, kan het gras horen groeien, zet veel op zijn hoofd, zet een hoge borst op, zet een krop op, zijn gedrag is maar schijterij, loopt naast zijn schoenen, loopt met het hoofd in de sterren

dikdoenerig patserig, een ambrasmaker [Fr. *faire l'embarras*, gewichtig doen, gew.], druktemaker, dikdoener, patser, patstrapper, ploet (sic), vol bravade/opschepperij, altijd aan het zwetsen en pochen, altijd aan het swietslaan/zwiertslaan, hangt de grote meneer uit, zit voortdurend te zwatelen, zit hoogdravend te kletsen, heeft een boerenhoogmoed, heeft de trots van een parvenu, heeft kale/kouwe kak, heeft een hoop kouwe/kale drukte, heeft spats [Hd. *Spasz*, me. Lat *expassio*, het uitspreiden]/drukte/ophef/inbeelding/spatjes/spaties/kapsones [Hebr. *qa'awtanūt*, hoogmoed], heeft een hoop swiet (gew.)/zweet (gew.), gebruikt dikke woorden, doet dik, zijn gedrag is een hoop op een klein schoteltje, plaatst/rijdt/speelt zich in de kijkerd, maakt een hoop poeha [*boe+ha*]/poespas, leeft op grote voet [*voet* heeft hier betekenis van *grondslag*, *steunpunt*]

onbescheiden immodest, weet zijn plaats niet

eigenaardig is een krates [*Kratès*, filosoof uit Gr. Thebe, door ongeluk verlamd aan onderlijf; hier weliswaar eigenaardig maar niet mismaakt]

vulgair laag-bij-de-gronds, gebruikt vulgairismen

opdringerig te eigen, tafelspringer (voert in café's en vergaderingen het hoogste woord), heeft zijn mond in allebei zijn handen, wil het hoogste woord voeren, dringt/kruipt voor, plaatst zich op de voorgrond, wil vooroplopen, vraagt aandacht, drukt anderen weg, dringt zich op, heeft de praat alleen, draait zijn gat overal in, kijkt iemand in zijn kruis (beloert iemand opdringerig), slaat overal zijn slabbaris in [humorist. verlenging van *slabber*, tong], bemoeit zich overal ongevraagd mee, steekt zijn snufferd/mond overal in, wil meepraten

ruw rouw, cru, ruwe bonk, Hottentot, kruier, manskerel, ribbemoos [Rotwelsch (Duitse dieventaal) *Rebmoose*, vermoedelijk van *Rabbi Mozes* die de stenen tafelen in drift kapot gooide], rouwdanus [Eng. *row-de-dow*, lawaai], rouwdouw, smakkerd, smeerlap, altijd aan het rouwdouwen

spotziek spotachtig, spottig, spotlustig, fles-sentrekker (sic), meesmuil, momus [Lat. Gr. *Momos*, god van spot en schimp], spotboef, spotgeest, spotter, spotvogel, spotmeeuw, zit altijd te treiten (gew.), zit bitter te spotten/schamperen/schompermuilen (veroud.), veegt zijn botten [Fr. *botte*, laars] aan iemand (gew.), zet mensen voor aap/gek/ paal/schut, zet iemand verschut (eig. gevangen), zet iemand te kijk, zet mensen op de pot, zet mensen te kakken, zet mensen in de zeik, maakt mensen belachelijk, steekt de draak met mensen [vgl. St.-Joris, die de draak doodde], neemt iemand op de hak, haalt mensen erdoor, zet iemand in zijn hemd, neemt mensen op de korrel (richtmiddel op vuurwapen), nagelt iemand aan de paal (schandpaal), ridiculiseert anderen, scheert [Mnl. *scher(r)en*, baard afsnijden] iemand zonder zeep, scheert de gek met mensen, drijft de spot met mensen, lacht mensen in het gezicht uit, lacht mensen vierkant uit, schijft (gew.)/sleept mensen uit, verschut mensen, wijst iemand met de vinger na, maakt zich vrolijk over iemand, houdt mensen voor de zot, schampt [oudfr. *escamper*] op iemand, geeft iemand een schamp/schampscheut, steekt de tong uit tegen iemand, spreekt raillerend, lacht sardonisch [Lat. *Sardonius risus*, Sardijnische lach, vertaling van Gr. *Sardanius gelos*, bittere lach, het eten van de *Sardonia herba*, een ranonkel die op Sardinië groeit, veroorzaakte verwringing van de gezichtsspieren], persifleert iemands gedrag, zit vol reinardie [als van *Reinaert* de Vös]/spotzucht/spotgeest/spotlust, zegt dingen spotswijs/spottenderwijs, spot met andermans mening, viert zijn spotzucht bot

grof goor, horribel, rauw, plomp, beestmens, goorlap, goorling, plomperd, beest van een vent, brutaliseert mensen

ongezeglijk laat zich niets zeggen

gemeen crapuleus, krengerig, stinkerig, triefel [Barg., vgl. Jidd. *treife*, onrein, verboden], vileinig, vuilaardig, vale vent, vileine kerel, gemeene patjaker/bliksem/donder/suppliant (eigenlijk iemand die bij een autoriteit een verzoekschrift indient, gew.), schoreme vent, serpentig wijf, bokkenrijder [lid van roversbende in Limburg, eind 18^e eeuw, die in de volksverbeelding 's nachts op bokken door de lucht

reden], boksbaard, doerak [Russ. *durak*, nar, dwaas, waarschijnlijk woord van de kozakken die in de Franse tijd in Nederland waren gelegerd], gasterd (gew.), gemenerik, hoerenkind, kanalje, kreng, loeder, pooier, schoremerd, se-kreet, nog gemener dan pompwater, behoort tot het crapuul/janhagel/gespuis/plebs/triefel, gedraagt zich minnetjes, haalt gemene/minne/misselijke streken uit, haalt hoerenstreken/rottigheden uit, levert mensen een koopje, heeft mensen olijk [Mnl. *odelijc*, olijk, suf, elendig] beet, heeft snode ranken onder de staart, speelt vuile spelletjes, speelt een schandelijk spel, pakt iemand op een vieze manier

satanisch duivels, duivel, satan, stokebrand, stoker, heeft inblazingen van de Boze, inciteert mensen (ruit mensen op), stijft iemand in zijn boos opzet, zaait tweedracht

hatelijk odieus, spitsgebekt, scherp, pikant, beledigend, een nijdas, nijdigaard, spin (hatelijke, roddelende vrouw), slavoen [in de heraldiek, hek met scherpe punten], neger van een vent, heeft een onaangenaam scherpe tong, zit altijd te katten, boort/trapt/stampt iemand de grond in, spreekt met caustische (bijtende) spot, maakt van een engel een duivel, trapt mensen op het hart, humiliëert (vernedert) mensen, kamt mensen af, zegt dingen op mordante (bijtende) toon, voegt iemand personaliteiten (persoonlijke hatelijkheden) toe, wordt personeel (veroud.)/persoonlijk tegenover mensen, geeft mensen een piek/zet/steek onder water [ontstaan uit een *shot onder water* geven en een *steek* geven], geeft mensen speldenprikken, zegt pikanterieën (sic) tegen mensen, werpt met steentjes, gooit steentjes in iemands tuin (zegt kleine onaangenaamheden), geeft iemand een veeg uit de pan, spuwt/kwat (gew.) iemand op zijn vestje, spuit vitriool, veegt met iemand de vloer aan, beledigt/beschimpt/declineert/kleineert mensen, krenkt iemand in zijn eer, haalt iemand onderuit, doet een ander smaad aan, doet smadelijk tegen mensen, zet mensen voor Piet Snot

indiscreet

wreed wolfs (lit.t.), blauwbaard [sprookje van Bl. die zijn zeven vrouwen ombracht], kannibaal, wreeddaard, bloeddorstige tijger, smaakt een tijgergenoegen (veroud.), heeft een wolvenaard, behandelt mensen met wreedheid

moordlustig moordzuchtig, heeft moordfantasieën

opsnijderig opsnijder, snoeshaan, zit altijd op te snijden

ongelikt een goliath [naar de door David verslagen reus in 1 Samuel 17], ongelikte beer [ontstaan uit het volksgeloof dat jonggeboren beertjes door de moeder in hun fatsoen worden gelikt]

gevaarlijk geducht, schabouwelijk [vermoedelijk van Mnl. *schabbe*, oud kledingstuk, morsig wijf, gew.]

onbeschaafd ongecultiveerd, onopgevoed, oermens (gedraagt zich als iemand uit de oertijd), vlerk, lummel, een stuk hout van een vent, is van achter de ploeg, heeft weinig beschaving, heeft geen manieren/vormen

gewetenloos onscrupuleus, heeft geen geweten/schuldbesef/scrupules, bij hem heiligt het doel de middelen [stelregel toegeschreven aan de Jezuïeten, echter ook al door Machiavelli uitgesproken], sust zijn geweten in slaap

bruusk

pocherig pocher, pochhans, snorker, windbreker (veroud.), windbuil, feniks (gew.), een felle jan, zit te pochen/prachen/snoeven/snorken/stuilen/schwadronneren, heeft een hoop poerem [van Hebr. *pūrīm*, mv. van *pūr*, lot], heeft een snorkerig taalgebruik, gebruikt snorktaal, maakt veel wind op een klein potje, maakt grote kak op een klein potje, pijpt dingen op, stelt dingen fraaier/groter voor dan ze zijn

trouweloos infideel, bezit Punische trouw, laat mensen vallen als een baksteen, laat mensen in de pekel steken, laat mensen in de steek

sarrig sarder, sar, zit altijd te sarren, wijst iemand de neten op zijn jas (om hem voor schut te zetten), jaagt/rijdt mensen op stang [de *stang* is het bit bij een paard, waardoor het zo nodig hinderlijk de teugel voelt]

onverbeterlijk de galg ontwassen, voor de galg geboren

onwillig ongewillig, vertoont wanwil

roofzuchtig havik, gaat op roof uit

laag-bij-de-gronds heeft huisbakken opvattingen

platvloers plebejisch, proleterig, prollerig, een plebejer, prol, proleet, prolurk (*proleet*, *schurk*), heeft triviale ideeën [Lat. *trivium*, straat]

lomp lomp en slomp, boerenhengst, boeren-

karhengst, boerenvlegel, boerenhuffer, boerenkaffer, boerenkinkel, boerenknuppel, boerenlul, boerenlummel, boerenpummel, butoor [Lat. *butio*, roerdomp, samengesmolten met *taurus*, een vogeltje dat volgens Plinius zo genoemd is omdat het het geluid van een stier, *taurus*, nadoet], hannekemaaiër [Westfaling die vroeger (ca. 1710) in de hooitijd in Nederland kwam werken], heiknapper [op heigronnd geweid stuk vee, *cnappen* (Mnl.) met de tanden stukbijten], heikneuter, kaffer, kalf, kameel, kinkel, kloen (veroud.), kloet, kneu, kneukel, knuppel, loeffier (gew.), vlegel, lomperd, lomperik, lorejas [vgl. lorren, bedriegen, gew.], pachyderm [Gr. *pachydermos*, dikhuidig], prengel [vgl. *prangen*, in het nauw brengen], ruigaard (gew.), rund, rosbeier (gew.), lompe kinkel, ruige apostel [daar apostels van plaats naar plaats trokken om hun leer te verkondigen, zal het woord op vreemdelingen slaan], een bok/hork/loebas van een vent, heeft linkse manieren, bejegent mensen schots (veroud.), de zeven paarden die hem uit de klei hebben getrokken staan daarvan nog na te hingen

schurkachtig schoeljechtig, schelm, schobbejak, schobberd [*schobbe*, haveloos], schoelje, schoelie, schurk, spitsboef, is aan de paal (geselpaal, kaak) geweest, groeit op voor schobberdebonk, haalt schoeljestukken/schurkenstreken/schurkenstukken/schurkentrekken/spitsboevenstreken uit

maniakaal maniak

morbide macabere/perverse figuur, heeft morbide trekjes

sadistisch martelaar (sic), sadist, sadomasochist, doet dingen uit sadisme [naar Markies *de Sade* (ca.1800), die het sadisme in zijn romans beschrijft], heeft sadistische/sadomasochistische neigingen [masochisme, naar de schrijver *Masoch* (ca.1870), die het verschijnsel beschrijft]

plaagziek plaagal, plaagbeest, plaaggeest, plaagduivel, plaagstaart (gew.), plaagstok (gew.), plager, boomklok [hist. klok die men luidde bij het openen en sluiten van een havenboom, een plaagziek kind, gew.], zit altijd te jennen/nijdassen (sic)/peuten/plagen, rijdt de gans met mensen, zet iemand de fok op, houdt mensen voor de gek, houdt mensen op de steen (gew.), houdt mensen voor het mafje, neemt een loopje met mensen, lult (veroud., gew.)/fopt iemand, neemt iemand in de veiling/maling [*maling* is vermoedelijk het ronddraaien bij het bochten, omsingelen, van vee

om het te vangen; of het ronddraaien van iemand door middel van een touw, zodat hij zijn bezinning verliest], neemt een loopje met mensen, neemt iemand bij de neus, neemt iemand te pakken, lijdt aan plaagzucht

barbaars barbaar

kwelziek kretelijk (gew.), pesterig, tergziek, treiterachtig, treiterig, een hartevreter (gew.), treiteraar, kwelbast (veroud.), kwelgeest, kwelduivel, plegiskop [Jidd. *plegesj*, lastig wijf, Barg.], pestkop, plaag, pretbederver, duivelse treiter, vervelende klier, is altijd aan het kreten (gew.)/kretten (gew.)/kreiten (gew.)/narren/peeën/treiten (gew.)/treiteren/turken/vrèlen (gew.)/hartevreten (gew.)/klieren/zieken/zui-gen, zit mensen te fokken [Mnl. *focken*, een loopje nemen met]/tezen (gew.)/tinsen (gew.), troebleert/verontrust/duivelt/kocioneert/kwelt/negert/pest/pijngit/taquineert/tempteert/teent (gew.)/tergt/transeneert (gew.)/treitert/vexeert/wrikkelt mensen, stangt mensen op, bederft andermans plezier, haalt iemand het bloed onder de nagels vandaan, doet mensen de dampen aan [vgl. *dampig* voor asthmatisch m.n. bij paarden], jaagt iemand de duivel in (deze is dan bezeten door de duivel), doet iemand de duivel aan, pikt iemand in de kam, jaagt mensen op de kast, jaagt mensen de pee/pest in, jaagt iemand over de rooie (schreef), lijdt aan kwelzucht, zit iemand in de nieren, heeft de pret alleen, schept er genoeg in iemands pret te bederven, verzuurt anderen het leven

bloeddorstig vampierachtig, bloedhond, vampier

II+III— BUIGZAAM, PLOOIBAAR

buigzaam heeft een kneedbaar gemoed

plooibaar heeft een plooibaar karakter

II—III+ EERZUCHTIG, STREBERISCH, PREKERIG

eerzuchtig prestatiegericht, competitief, fanatiek roemzuchtig, heeft hoge aspiraties, bezit distinctiedrift/distinctiedrang/eerzucht/prestatedrang/roemzucht, beconcurrert anderen, wil altijd de eerste zijn, wil hogerop, werkt zich omhoog, jaagt naar eer en roem, heeft het in de muts, heeft het hoog in de bol, staat op zijn ponteneur [Fr. *point d'honneur*]

streberisch streberig, carrièrejager, carrièrist, baantjesjager, ellebogendouwer, streber, strever, pousseert zichzelf, probeert een ander voor te komen

prekerig preekachtig, preker, moralist, altijd aan het preken/moraliseren

pinnig een haabaai, pin

II+IV+

TOLERANT, TEVREDEN, INGOED

tolerant bedekt dingen met de mantel der liefde [wellicht uit Gen. 9:23 waarin een dronken Noach zich ontbloot heeft en door zijn zoons Sem en Japhet met een kleed wordt bedekt], neemt mensen zoals ze zijn

tevreden ver(ge)noegd, vergenoegzaam, weltevreden, met luttel tevreden, het is hem welig/welbehaaglijk te moede

ingoed te goed voor deze wereld

aardig jentig (gew.) ding, doet anderen graag plezier

doodeerlijk broodeerlijk, zo eerlijk als goud, vertelt altijd de ronde waarheid

tactvol tactisch, tacticus, heeft tact/beleid/stuurmanschap

betrouwbaar bonafide, gewis, vertrouwenswaard, vertrouwenwekkend, een bolwerk, woordhouder, man van zijn woord, te vertrouwen, houdt zijn beloften, men kan blind op hem rekenen, men kan huizen op hem bouwen, men kan kerken en torens op hem bouwen, kan een geheim bewaren, laat geen geheimen los, komt niet van Uithoorn (laat zich niet uithoren), men kan op hem aan, men kan op hem varen, staat (veroud.)/houdt zijn woord, komt zijn woord na, men kan hem iets gerust toevertrouwen, men kan zich op hem verlaten, komt trouw zijn beloften na, boezemt vertrouwen in, wekt vertrouwen

eergierig op eer belust

II-IV-

OPVLIEGEND, MOKKERIG, SNAUWERIG

opvliegend bruistig, choleric [Gr. *cholè*, gal], hittig, opvarend, pluisterig (gew.), poestig (gew.), belgziek, eruptief, fulminant, bliksemend, galachtig, opbruisend, oplopend, explosief, donderaar, helhond, fulminator, schelder, vaatje buskruit, net een blikken keteltje (zo koud, zo heet), schuimend van drift, buiten zichzelf van woede, altijd aan het ketteren/parlasanten [Sp. *por los santos*, bij de heiligen; veroud.]/tempeesten (gew.)/tobben [sic, gew.], staat te vloeken en te schelden, heeft een staart om (gew.), vliegt mensen aan, vliegt/stuift op als buskruit, gaat op zijn achterpoten staan, reageert als door een adder gebeten, wordt hagels, echauffeert zich, de gal komt bij hem boven, de gal loopt hem over, de gal ontsteekt hem, proeft de gal in zijn strot, spuw zijn gal uit, klimt in de gordijnen, klimt op de kast, krijgt een rode kam, zijn bloed begint te koken, steekt de kuif op, steekt zijn oren op, wordt kwaad, ontploft van woede, schiet in zijn kram [gew.], schiet uit zijn slof [verwijst naar de vroegere betekenis van *slof*, versloffing, traagheid, onverschilligheid], vliegt op als een briesende leeuw, vliegt op als een bosje vlooiën, vliegt op in toorn, zijn melk kookt/loopt (gew.) over, boeit zich op, speelt op zijn poot, springt op zijn paard (gew.), bij hem is kruit op de pan, heeft opstijgende driften, gaat op zijn achterste poten staan, rijdt 'm als een ouwe dief, wordt pijnlijk, schuimbekt van woede, gaat over de rooie (schreef), smijt met de deuren, spuw/vat vuur en vlam, begint te steigeren, het bloed trekt naar zijn tenen, ontsteekt in toorn, vertoort zich, schiet tegen iemand uit, springt uit zijn vel, vliegt mensen in de haren, vliegt mensen in het gezicht, slaat met de vuist op tafel, gaat met iemand op de vuist, wordt warm/witheet, geraakt in woede, ontsteekt in blinde woede, krijgt een woedeaanval/woedeorgasme/woede-uitbarsting, speelt de beest, raast en tiert, gaat te keer als een bezetene/ uitzinnige, gaat tekeer als een duivel in een wijwatervat, buldert/reert (gew.) tegen iemand, gaat te keer, vloekt alle duivels uit de hel, heibet [vgl. *haaibaai*]/scheldt als een viswijf, maakt overal misbaar over, slaat aan het rachen [*raak*, achterste deel van het gehemelte, de keel schrapen, schelden, gew.], gaat aan als een Turk, bekijft mensen, fulmineert/foetert tegen mensen, kapt op iemand, vaart tegen iemand uit, trekt van leer tegen iemand [*leren* schede waarin het mes of de sabel gestoken is], speelt op zijn poot

mokkerig kroppig, wrokkig, zit altijd te spetteren/sputteren/mokken/morren

snuwerig bijterig, snakker, is aan het grauwen en snauwen/happen en snappen, spreekt mensen bijtend toe, houwt en snauwt, snabt (gew.) tegen iemand, geeft snakken en snauwen, geeft iemand een snak in zijn gat, geeft iemand een scherpe snauw

sikkeneurig [Fr. *chicaneur*], maakt ampere (gew.)/zure aanmerkingen, heeft de smoor in

vitte vitachtig, vitziek, hekelig, scherp, kit-telorig, neetorig, een neetoor, netenkam, netenbos, netenkop, vitter, zifter, zit aldoor te vitten/hakketakken/hakketeren [Mnl. *a(c)ket*, slimme vondst, bedriegelijke kunstgreep]/ziften, bezit vitlust, lijdt aan vitzucht, heeft altijd iets aan te merken, heeft altijd ergens wat op te zeggen, heeft nergens een goed woord voor over, schuiert iemand de mantel af, beknijpt (gew.)/bevit/bepreekt/bemeestert/bekritiseert mensen, geeft afbrekende kritiek, geeft iemand een geduchte les, leert iemand een lesje, leest mensen de les, haalt mensen door de mangel, zoekt knorven in biezen, zoekt spijkers op laag water, verwijt iemand zijn gedrag, legt op alle slakken zout, geeft mensen van vier duiten weerom, zet mensen op hun nummer, leest anderen de levieten/metten [gebeden die kloosterlingen 's nachts moesten lezen of zingen], spelt iemand een puntje, kapittelt iemand [Mlat. *capitulare*, iemand de hoofdstukken, *capitula*, van de wetten en verordeningen van een klooster voorlezen]

kribbig kribbekat, zit altijd te krenselen (gew.)

driftig nijdig, kwaadzinnig, driftkop, driftkikker, gifkikker, gifpisser, krik (gew.), tintelhoofd (gew.), van de duivel bezeten, is des duivels, gedraagt zich geëmpoort, heeft den duivel in, heeft driftbuien

ruzieachtig hebeïig, krakeelachtig, krakeelziek, een krakelig wijf, baaivanger, Beëlzebub [oorspr. god der Feniciërs en Syriërs, door de Israëlieten tot een duivel verlaagd, een 'drek-god'; Hebr. *ba'al zebūb*, heer der vliegen], duiveljager, ijzervreter, kabaalmaker, hebei, haibaai, strijder, tegenspreker, ruziemaker, strontzoeker, ruziezoeker, voorvechter (sic), altijd aan 't haarplukken/heibelen/krakelen/kritsen (gew.)/motten/ruziën/snarren (gew.)/strubbelen/trammelanten, is verwickeld in krakeel [vgl. kraken, Fr. *querel(le)*, twist], in een strijd gewikkeld, heeft stronterijen/strubbelingen met iemand, maakt heibel/kabaal/muite (gew.)/ruize (gew.)/ruzing (gew.)/spektakel/ stront/

trammelant [Fr. *trémulant*, bevend], maakt knallende ruzie, houdt zich bezig met hikhakerijen, jaagt de kat in de gordijnen, lijdt aan krakeelzucht, zoekt kwestie/mot/nesten/ruzie/onenigheid, bouwt een toren van Babel (waarin een Babylonische spraakverwarring heerst), leeft met iemand in onmin, staat met iemand op voet van oorlog, geeft iemand een sneer, sneert tegen mensen, krijgt het met iemand aan de stok, ligt met iemand over de strengen (gew.), ligt met iedereen overhoop

snibbig hanepennig, hanig, vinnig, een snib, snibbe (vrl.), snibt tegen mensen, zegt snibbigheden

wrevelig nestig, wrevelmoedig, bejegent mensen spijtig, handelt uit wrevelmoed

knorrig aveluinig [van *ave*-(af)+*luim*, vgl. *ave*-rechts], gemelijk, landziekig, preutelig, brommerig, een knorrepot, rommelpot (gew.), pruttelaar, tagrijn (veroud.), uitbijter, iezegrim, zo kwaad/knorrig als een stekelvarken, uit zijn tureluur (veroud.), knort altijd ergens over, kijkt zo vriendelijk als de deur van het rasp-huis [hist., tuchthuis waar landlopers en misdadigers verfhout moesten raspen], legt mensen het vuur na aan de schenen, valt over mensen heen

onhandelbaar stierachtig, een weerwolf [weer = Lat., *vir* (man), volgens bijgeloof kon deze man zich 's nachts in een wolf veranderen om op roof uit te gaan], er is met hem geen huis te houden, er is met hem geen land te bezeilen

bitsig (gew.) bits

lastig ongemakkelijk, moeilijk, onmogelijk, hinderlijk, lastige tante, lastig meubelstuk/portret/potnat, mierig kind, ongemakkelijk zeeschip, hobbel, lastigaard, lastpak, lastpost, stoorder, stoorzender, zevenzeiker, krits [Mnl. *crijt*, kreet, gew., een lastig kind], torntoffel [wellicht stam van *tornen*, o.a. lastig vallen + *pantoffel*, gew., een lastige, rare vrouw], stuk hekelvee (gew.), is altijd aan het nijten [Mnl. *nitich*, kwaadaardig, van een stier, gew.]/dwardrijven, heeft een ongemakkelijk humeur, geeft iemand een been te kluiven, legt iemand moeilijkheden in de weg, veroorzaakt/verkoopt last/hinder, bezorgt anderen last/spul, doet moeilijk, valt niet prut (is geen katje om zonder handschoenen aan te pakken), veroorzaakt stoornis, vergt veel van iemands geduld

bokkig bokkerig

bits hebbig (gew.), happig (gew.), snar (veroud.), heeft een bitse/scherpe tong, geeft iemand een hap, geeft iemand een bitsig/lebbig/spits antwoord, antwoordt iemand met een knap (gew.), gebruikt stekelachtige/steke-lige/tranchante woorden, zegt altijd stekelighe-den

brommerig brombeer, bromsnor, preutelaar, reutelaar, zit altijd te brommen/oeken [klank-naboots./]knoteren/ preutelen (brommerig te prevelen)/mopperen/morren

kibbelziek kibbelachtig, knibbelig, knibbel-achtig, knibbelziek, haspelaar, kibbelaar, zit voortdurend te hassebassen/krieuwen/kibbel-len, lijdt aan kibbelzucht

vijandig hostiel, vol animositeit, is op iemand vergrimd/verstoord, heeft de kanker/pest aan anderen, heeft een hekel aan mensen, heeft het niet op iemand, heeft het op iemand verzien, draagt iemand vijandschap toe, koestert anti-pathie jegens mensen, laat iemand de hoorns zien, kan iemand niet horen of zien, maakt mensen te onvriend, maakt iemand tot vijand, kan slecht met mensen overweg, komt slecht met mensen overeen, kan iemand niet rieken/luchten, leeft met anderen op gespan-nen voet

kankerig een kanker, kankeraar, kankerpit, kankerpot, loopt altijd te kankeren

onredelijk heistermadam (gew., warrige, onre-delijke vrouw), maakt overal een toestand van

ongeduldig Pietje Ongeduld, verliest zijn ge-duld, heeft een mier in de broek, doet alles overhaast, gaat overijld te werk, alles moet bij hem per post (met haast) gaan, staat op stel en sprong, staat te trappelen/trippen/triptrap-pelen van ongeduld, zit altijd op het vinken-slag (gew./vinkentouw, zit voortdurend op hete kolen

dwingerig drijver, doordrijver, dwingeland, is altijd aan het prengelen (gew./)kritisn (gew.), wil altijd zijn zin hebben, doet dwingend, bruuskeert dingen, drijft dingen door, dwingt mensen ergens toe, dwingt mensen iets op, prest/presseert mensen, oefent dwang/pressie uit

korzelig ibbel(ig), iebel(ig), krikkel, een ibbel-kat, gellig van humeur (gew.)

kwaaddenkend gifzuiger (ergdenkend mens), neemt anderen gauw iets kwalijk, legt alles ten kwade uit, weet van alle katten kwaad

onbillijk handelt unfair

overdreven extravagant, exuberant, geëxalteerd, exagereert (overdrijft) altijd, maakt van een mug een olifant, maakt van een veest een donderslag

grimmig grim, een grimbek, zit voortdurend te grimbekken/grimlachen

venijnig haaiig, pisserig, een stuk venijn/vergif, heeft een venijnige tong, spuwt venijn, braakt zijn venijn op anderen uit

onaardig doet vervelend

kijfziek kijfachtig, kijfzuchtig, kifterig, een kijver, hannik (vrl.), is voor de kijf, is op zijn kijf (gew.), maakt altijd kif, altijd aan het kiffen/oppijpen/opspelen, kijft als een viswijf

onmogelijk

onuitstaanbaar

wraakgierig (zie 'wraakzuchtig')

bevooroordeeld heeft ingeroeste vooroordelen, heeft vooropgezette meningen

bars boos

antipathiek kwijlebabbel, kwijlebal, slijmbal, kwal

afgunstig kinnesinnerig, heeft broodnijd, heeft kinnesinne op een ander, kijkt mensen dwars/scheef aan, kijkt mensen met schele ogen aan, kijkt ergens met een schuin oog naar, benijdt anderen, gunt iemand het licht in de ogen niet, misgunt iemand iets, vergaat van nijd, ziet geel van nijd, spreekt op spijtige toon, lacht spijtig, wordt verteerd door afgunst/nijd/jaloezie/wangunst, kan de zon niet in het water zien schijnen (alsof de zon alleen voor hem moet schijnen, of betekent het dat hij niet tevreden is met de spiegeling van de zon in het water?)

vervelend droogt uit als een Harderwijker bokking, verveelt anderen

treiterachtig judasserig, een treiter, treiteraar, judas, zit altijd te treiteren/judassen

haatdragend hateling (zowel iemand die haat als die wordt gehaat), timon [*Timon* was een Atheens burger (ca. 415), die zich na slechte ervaringen uit de maatschappij terugtrok, een mensenhater], misantroop, is vervuld van mensenhaat, heeft misantropische gedachten, heeft

verachting voor mensen, kan iemands bloed wel drinken, kan mensen niet uitstaan/zetten/luchten of zien, voelt een onverzoenlijke/bit-tere/dodelijke/machteloze/blinde haat, draagt iemand een kwaad hart toe, lijdt aan misantropie, voelt haat en nijd, veracht/verafschuwt mensen

naijverig iemands voorspoed maakt zijn naijver gaande

weerstrevig doet altijd afwerend

afstotend afstotelijk, onverdraaglijk, vreselijk, walgelijk, walgingwekkend, een walg, stoot mensen af

vals vals als een kat, valshartig, valsaard, valserik, louter valsheid, handelt valselijk/valsgaweg (gew.)

akelig miskijken, vervelende pupse (vrl.)

slecht een bliksemslag, bliksemstraal, door en door slecht mens

verraderlijk adderachtig, judasserig, ver-raads, een judas, pieper (Bargoens), verklikker, rotteraar (Barg.), verrader, sliegeraar (Barg.), verklapper, verkleffer (Barg.), judast mensen, brengt mensen aan, lapt iemand erbij, sluikt/verklukt/versliechert/versliechent/ver-smiechelt/verklapt/verknijst (Barg.)/verkotst (Barg.)/verlinkt/verloent (Barg.)/vermamst (Barg.)/vermassert (Barg.) anderen, verraadt en verkoopt iemand, verkoopt en levert iemand waar hij bij is, is iemand te slim af, pleegt verraderij

theatraal overdreven, gedraagt zich met veel vertoon

II+IV– ZACHTAARDIG, ZACHT, GEVOELVOL

zachtaardig zoetaardig (gew.), fluwelen Frederik, laat met zich sollen, laat zich snel vermurwen, laat zich om een vinger winden

zacht behandelt mensen met zachte hand, behandelt iemand met zachtheid, spaart de roede, drukt zich op een suave wijze uit (spreekt op niet kwetsende manier)

gevoelvol vol sentiment, spreekt vol gevoel

zachtzinnig vroom (gew.), zije Mina/sok, een zijen

II–IV+ AUTORITAIR, HARDVOCHTIG, HEERSZUCHTIG

autoritair autocratisch, paternalistisch, bevoogdend, treedt eigenmachtig op, bezit geldingsdrang, heeft een regentenmentaliteit, doet zich gelden, spreekt ex cathedra (op autoritaire toon), snoert mensen de mond, beschikt over mensen, duldt geen tegenspraak, verstaat geen gekheid, vergt gehoorzaamheid, zet mensen naar zijn hand, zet mensen op hun plaats/nummer, geeft iemand een rapplement (standje), wijst mensen terecht, vermaant mensen, persuadeert iemand, haalt iemand ergens toe over, overreedt mensen, behandelt iemand als een snotjongen, staat op zijn strepen [oorspr. stre-

toegevend indulgent, rekkelijk, permissief, doet concessies, geeft zich snel gewonnen, legt zich gemakkelijk ergens bij neer, laat veel over z'n kant gaan (vermoedelijk kant van boot waarover water gaat), breekt zijn rug, gaat door de knieën, doet dingen ter wille van de lieve vrede, doet iets om des vredes wille, zwicht voor overmacht/aandrang

deemoedig buigt zich in deemoed, verdeemoedigt zich, laat zich intimideren, voelt zich kleintjes

pen als aanduiding van hogere rang]

hardvochtig troeft/ranselt mensen af (gew.), overtroeft (gew.)/verjaagt mensen, pest mensen weg

heerszuchtig heersziek, gebiedier, heerser, machtswellusteling, nero [wreed Rom. keizer van 54–68 n. Chr.], paus, potentaat, satraap (stadhouder), touwtjestrekker, driller, bezit heerszucht/machtsbegeerte/machtsbelustheid/machthonger/machtswellust/machtswil/veroveringsdrang, heeft een zucht naar macht, heeft haar op de tanden [wellicht voor, of boven de tanden, dus baardhaar, een knevel als teken van manhaftigheid], legt mensen aan banden, spreekt op een bevelende toon, commandeert/drilt mensen, zet mensen schaakmat, zet iemand onder druk, houdt mensen onder de duim, heeft mensen onder de sim (dobber van hengelsnoer), heeft anderen in zijn macht, spant/slaat iemand in het gareel (halsjuk van trekdier), maakt gebruik van zijn macht/invloed, deelt overal de lakens uit [oorspr. waarschijnlijk moeder van een gesticht die over de linnenkast gaat], dwingt mensen tot gehoorzaamheid, vertoont haantjesgedrag, heerst over mensen, leidt iemand aan een koordje, heeft iemand aan het lijntje/touwtje, houdt anderen in toom, maitriseert/ordonneert iemand, speelt de meester over iemand, zet iemand een pin op de staart/neus, zet iemand de prang op de neus, primeert/overheerst mensen, zit mensen achter hun reet, zit iemand achter de vodden, lijdt aan regeerzucht, wil alleen regeren, speelt een spel met mensen, gebruikt anderen tot zijn speelbal/speelpop, stelt iemand naar zijn hand, stelt iemand de wet, submitteert/onderwerpt mensen, verordent/verordineert/verordonneert mensen iets, trekt aan de touwtjes, heeft de touwtjes in handen, werkt zijn kop uit, drijft zijn zin door, voert de heerschappij, belult/bepreest iemand, werpt mensen overstag, zet iemand vast, gebruikt verbaal geweld, stelt anderen de wet, schrijft anderen de wet voor, zet iemand het hoofd recht, doet iemand gehoorzamen, bluft mensen af, strijdt iemand iets af, beduvelt (sic)/overbluft iemand, maakt anderen verlezen, dreigt/intimideert/ imponeert mensen, neemt iemand de wind uit de zeilen, verzet iemand de kap [oorspr. *capuchon*], kapittelt iemand [iemand in het *kapittel*, vergadering van kloosterlingen, de les lezen, zie ook onder 'viterigheid'], veegt iemand (de mantel) uit, zijn woord is wet

glashard gaat door dik en dun, zegt mensen onvervoren de waarheid

dictatoriaal dictatorisch, dictator, geweld-

naar, huistiran, usurpator, heeft mensen in zijn macht, heeft anderen eronder, beheerst/overheerst mensen, van hem moet het buigen of barsten, buigt/breekt iemands wil, houdt mensen ten onderen, legt iemand de keten aan de hals, maakt iemand een kopje kleiner (sic), krijgt iemand klein, krijgt mensen onder de knie/duim/voet, fnuikt iemands macht, belemmert iemands vrijheid, oefent macht uit, onderdrukt/onderjukt/overdoet anderen, maakt mensen tot slaaf, houdt mensen de teugel kort, laat mensen de teugels voelen, usurpeert/overweldigt mensen, trapt iemand met voeten, vernedert iemand, schrijft iemand de wet voor

spijkerhard zo hard als een spijker

onvermurwbaar niet te vermurwen, heeft een hart van ijzer/steen

tirannie apodictisch, beslissend, tiran, tiraniseert mensen, duldt geen tegenspraak

arrogant loopt over mensen heen, slaat een hoge/hooghartige toon aan, blaast hoog van de toren, doet anderen hun nietigheid voelen

onverbiddelijk gestreng, heeft geen consideratie, laat niet met zich sollen, laat dingen niet over zijn kant gaan, laat zich niet verbidden, zit er met de zweep achter, spoort voortdurend aan

onbuigzaam inflexibel, niet geneigd tot compromissen, moeilijk te persuaderen (overhalen), bezit een strakke onbuigzaamheid

onverzettelijk karpatenkop [waaruit een aan onverzetteljkheid gepaarde domheid spreekt], stoere calvinist, heeft een onverzetteljke wil, laat zich niet afbluffen/afschepen, laat zich niets afpakken, laat zich door niets weerhouden, houdt stokstijf vol, vecht dingen tot het einde uit

hoogmoedig bats [Hd. *batzig*, patserig, gew.], brokkel (gew.), elitair, grozig (gew.), hovaardig, opgeblazen, megalomaan, schots (gew.), aanmatigend, triomfaal, triomfant(elijk), triomfalistisch, statuszoeker, gesteld op status/standing, overtuigd van eigen perfectie, altijd aan het burgemeesteren, van het hondje gebeten [in 17de eeuw werd gezegd: van het *hondje van laatdunken* gebeten], vol hoogmoed, heeft een hoge dunk van zichzelf, heeft een air van superioriteit, bezit eigendunk/grootheidswaan/grootheidszucht/hoogmoedswaan/superioriteitswaan, verwaardigt een ander met geen blik, zet een hoge borst op, draagt de borst hoog, voelt zich een halve god, verbeeldt zich dat hij een

klein godje is, geen golf gaat hem te hoog, meent dat hij voor niemand hoeft wijken, spreekt op laatdunkende toon, handelt hovaardiglijk, lijdt aan statuszucht, behandelt mensen met hovaardij, bij hem is het: als niet komt tot iet dan is 't allemans verdriet, of ook: als niet komt tot iet dan kent iet zichzelf niet, steekt zijn neus in de wind, waant zich onnipotent/almachtig/onfeilbaar, blaast zich op, slaat een toon aan, zegt geen pruim voor een mandvol, doet uit de hoogte (vrl.), stelt iemand ten staarte [naar Deut. 28:13, En de Heere zal u tot een hoofd maken, en niet tot een *staart*, ...], haalt iemand neer, stelt zich boven anderen, triumfeert over mensen, acht iets ver beneden zich, acht zich ergens te voornaam voor, voelt zich superieur/verheven boven iemand, verhovaardigt zich ergens op, ziet verwaten op anderen neer, plaatst zich op een voetstuk, laat zich ergens op voorstaan

hautain doet geringschattend/vernedereend, verootmoedigt mensen, praat/lacht schamper, versmaadt het dingen te doen, acht dingen beneden zich, verwaardigt zich niet mensen te groeten/antwoorden, laat iemand op de vloermat staan

hard als steen, hard als een spijker, geharnast, heeft een verhard gemoed/geweten, voegt iemand harde woorden toe, zijn ziel is vereelt, zijn hart is verhard

zelfingenomen zelfbehaaglijk, alleenwijs, tevreden met zichzelf, zelfingenomen en geslepen, een egotist, egotripper, verleidersfiguur, verleiderstype, denkt dat hij de wijsheid in pacht heeft, overtuigd van zijn gelijk, bezit eigenliefde, heeft een innerlijk zelfbehagen, heeft een klinkend verstand (omdat hij rijk is meent hij alles te begrijpen en krijgt daarom meestal nog gelijk ook), draagt zijn verstand in zijn zak (idem: omdat hij rijk is ...), zijn gedrag getuigt van fatuïteit (dwaze zelfingenomenheid), voelt zich een hele piet, slaat zich op de borst, gooit zichzelf niet weg, verbeeldt zich wonder wat, doet aan zelfcultus

zelfgenoegzaam zichzelf genoegzaam, heeft overal een mening over, bezit sufficiëntie/ zelfgenoegzaamheid, heeft zo zijn trots, bezit de vergenoegzaamheid der deugd

arglistig berekenend, jezuïet, intrigant, manipulator, heeft een jezuïetenmoraal, zegt dingen altijd met een bedoeling, insinueert dingen, handelt uit berekening, broedt boze plannen uit, houdt mensen een lokaas voor, lokt mensen uit de tent, manipuleert mensen, solt met mensen, wringt zich als een slang in allerlei

bochten, tracht mensen te tenteren (in verzoeking te brengen), stookt anderen op een verkapte wijze op, vist in troebel water

geslepen berekenend, betjoecht (Barg., gew.), een rekenaar, is ergens in uitgestudeerd, houdt iemand in de draai, paait iemand, weet overal een draai aan te geven, praat recht wat krom is, lijmt mensen ergens voor, maakt gebruik van mensen, besteekt mensen (gew.), koopt mensen om, rekent naar zich toe, hanteert trucs om iets te bereiken, vangt anderen vliegen af, leidt iemand onder de vliender (gew.), leidt iemand achter de vlienders (vlierboom), leidt mensen om de tuin

onbarmhartig ongenadig, een kwaai, jaagt iemand op zijn achterzolder, maakt iemand kwaad, jaagt/juint/jut mensen op, haalt mensen door de mosterd, wijst mensen onbarmhartig terecht, walst over mensen heen

oorlogszuchtig zoekt oorlog met mensen

meedogenloos impitoyabel, diabolisch, onmeedogend, rücksichtslos, een killer, heeft geen erbarmen, heeft een killersmentaliteit, zet mensen de klem op de neus, zet iemand het mes op de keel, zet mensen klem, laat iemand geducht van de ra lopen, geeft iemand er van langs, gaat over lijken, treedt Russisch op, legt de zweep erover, met hem valt niet te spotten, oefent een ware terreur uit, terroriseert mensen

schoolmeesterachtig een frik, een echte juf, scholaster, schoolfrik, schooljuffrouw, weetal, schoolmeester, schoolvos (pedant en despotisch schoolmeester), altijd aan het schoolmeesteren, spreekt op een docerend toontje, spreekt een schoolmeestersjargon, spreekt met schoolmeesterswijsheid, doet aan schoolvosserij, doet apodictische uitspraken

pretentius heeft het hoog in zijn ster [*star* is voorhoofd], heeft een hoop pretenties, pretendeert dingen

trots trots als een pauw, grootsig, een grootsaard, pauwin, is hoog/groots in zijn wapen, hoog/groots in de wapens, is ergens groots op, heeft een groot hart (sic), heeft het hoog in de bol, heeft het hoog op, heeft een pauwige trots, heeft het in zijn peer, geeft zich airs, loopt borstig (met de borst vooruit), draagt het hart/hoofd hoog, klopt zich op de borst, pavaneert zich, zet een hoge borst op, gaat ergens prat op

intellectualistisch high brow type

aristocratisch aristocraat

II+V+

FLEXIBEL, VERDRAAGZAAM, HUMAAN

flexibel lenig van geest, een wipper, verandert gemakkelijk, heeft een soepel verstand

verdraagzaam gedooft/verdraagt veel, kan veel van mensen hebben

humaan menselijk

loyaal toegewijd, solidair, loyalist, handelt uit loyaliteit, solidariseert zich met anderen

onzelfzuchtig altruïstisch, altruïst, uit zijn handelen spreekt altruïsme [gevormd van Lat. *alter* en Fr. *autrui* door de filosoof Auguste Comte, 1798–1857]

democratisch democraat, verkeert als frère et compagnon met anderen, gaat op gelijke voet met mensen om

menselijk heeft achting voor anderen, neemt mensen ernstig/serieus/au sérieux, ziet een ander voor vol aan

liefdevol vol liefde

ontvankelijk vatbaar voor indrukken/gevoeligheden

fijnzinnig heeft een fijn onderscheidingsvermogen

rechtvaardig billijk, gerecht, een slecht en recht mens, streng doch rechtvaardig, bezit een onkreukbare rechtvaardigheid, handelt volgens recht en billijkheid, betracht gerechtigheid, laat een ander recht wedervaren, geeft elk zijn recht

fijnbesnaard heeft een verfijnd gevoelsleven

genereus bezit generositeit

groothartig heeft een groot hart

begrijpend begripvol, deelnemend, heeft ergens begrip voor, heeft aanvoelingsvermogen/inlevingsvermogen, voelt mensen goed aan, begrijpt iemand, toont empathie, kruipt in de huid van een ander, kan zich goed in iemand inleven, kan iets bij iemand navoelen

militaristisch militarist, houwdegen

militant strijdlustig, strijdbaar

II–V–

ONVERDRAAGZAAM, KWAADWILLIG, HEBBERIG

onverdraagzaam vervolgziek, vervolgzuchtig, een boekverbrander, valt overal over, neemt alles van de linker kant op (vat alles verkeerd op)

kwaadwillig euvelmoedig, kwalijkgezind, laakziek, langtongig, een inblazer, klappei (vrl., veroud.), kwaadspreker, kwaaitong, kwatong, labbekak, is zijn moedwil aan het botvieren, geneigd tot achterklap, altijd aan het klappen/klappaaien (veroud.)/kwetelen(gew.)/labbekakken (gew.), heeft een kwaad gage (eig. tandvles), heeft een giftige/lange tong, bekalt (gew.)/beklapt (gew.)/bekletst/belabt (gew.)/bekonkelt/belastert anderen, bezwalkt iemands goede naam, bekladt iemands eer, handelt met euvelmoed, schopt mensen tegen het zere been, tast mensen in hun zeer, trapt mensen op hun zeer, sleurt iemand door de goot, houdt van gossip, haalt mensen over de hekel [vlas of hennep wordt ter zuivering over de *hekel* gehaald], zit mensen op hun kazak (jas, boezeroen, gew.), kletst over anderen, vertelt allerlei kwaads van mensen, lijdt aan laakzucht, haalt mensen omlaag, brengt mensen in opspraak, nagelt iemand aan de schandpaal, spreekt kwaad achter iemands rug, spreekt overal schande van, zaait haat/tweedracht

hebberig greetneuzig, hebachtig, hebbig, een greetneus [*greten* is begeren, vgl. *gretig*], heberd, is overal als de kippen bij, is voor/van de krijg maar niet van de geef, is van de behoudende partij, geeft niet graag iets weg, is van (de familie van) Kleef houdt meer van de heb dan van de geef, zoekt het eigen voordeel

bedilziek bedillerig, bevoogdend, een Lijsje Albedrijf/Albed(r)il, wijst anderen op hun fouten

inhalig baatzuchtig, schriel, taai (veroud.), een hapschaar (zie ook 'zonderling', 'grootdoenerig', gew.), melker, schraper, parasiet, profiteur, zakkenvuller, aasgier, haalt voordeel uit andermans ongeluk, taai in het melken (schuift niet gemakkelijk iets af), heeft een kramersgeest, handelt uit baatzucht, schiet onder iemands duiven [Door koning Filips in 1559 en later in 1642 door de Staten-Generaal uitdrukkelijk verboden, maar het is waarschijnlijk wel

mededogend mededoogzaam, is met mensen begaan, heeft compassie/erbarmen/mededogen/medelijden/rachmones (Barg.) met anderen, heeft een medelijdend hart/het hart op de rechte plaats, heeft ziels te doen met iemand, heeft ziels medelijden met iemand

onbevooroordeeld zonder vooroordelen, heeft een objectief oordeel, kan objectiveren, staat boven de partijen, handelt zonder aanzien des persoons, oordeelt onpartijdig, denkt zindelijk

filantropisch filantroop

clement behandelt mensen met clementie

vaak stiekem gedaan.], melkt mensen uit, parasiteert op anderen, weet overal partij/profijt van te trekken, zoekt zijn profijt, weet overal van te profiteren, neemt de room van de melk, trekt overal het meeste voordeel van, als je hem een vinger geeft neemt hij de hele hand

vooringenomen gepreoccupeerd, partijdig, bezit een blinde vooringenomenheid, wordt gedreven door partijschap

geldzuchtig geldgierig, gewinziek, gewinzuchtig, een geldwolf, goudduivel, van de geldduivel bezeten, bezeten door goudkoorts, slaat overal geld/munt uit, handelt op hoop van gewin, lijdt aan winzucht, de goudduivel is in hem gevaren, aanbidt het gouden kalf, dient de mammon, het is hem om de pitten/pitjes te doen, zou de varkens wel willen scheren, kan niet van zijn geld scheiden, houdt van het slijk der aarde

oervervelend stomvervelend

gluiperig gluip, een duiker (gew.), luiperd, gluiperd, gluipkop, klikker, klikspan, staat altijd te gluipen/luipen/gluren, begluurt/ bekoekeleert/beloert/bespijdt mensen

onhebbelijk embêtant (vervelend), kwallig, onwellevend, pummelig, rekelachtig, respectloos, een stierlijk vervelend persoon, bietebauw, bullebak, dondersteen, donderstraal, être, etterbak, galbak, gallijer, kanjer [sic, Fr. *cagnard*, luiwammes, vrl.], lul, mispunt, pummel, rotaap, rotstraal, rotterd, rotzak, strontvent, strontraper, strontbroek, strontgat, stronthoop, strontjongen, strontzak, teringlijer, varken, gore bal, lelijk mirakel, misselijke vent, kwaaierekel, rottige kerel, etter [Fr. *être*], kwal van een vent, hond van een kerel, zit altijd te etteren, is bij de varkens grootgebracht, heeft geen respect voor anderen, heeft zijn persten (slecht gehumeurd), gedraagt zich ongepast, gaat beestachtig/honds tekeer, bruuskeert/embêteert (gew.)/ignoreert anderen, jaagt iemand tegen zich in het harnas, bejegt iemand kwalijk, gooit de kat erop (bederft een goede stemming), vgl. *afkatten*, kwetst iemand in zijn eer, kwetst iemands gevoelens, kwetst iemands goede naam, loont goed met kwaad, behandelt iemand onheus, wordt persoonlijk, tast iemand in zijn eer/zwak, tast anderen in het gemoed, veronaangenaamt iemand het leven, veegt/dweilt de vloer met iemand aan, behandelt iemand als een stuk vuil

glad een gladde, gladde jongen/vogel, glad ventje, watergladde vent, gedraagt zich panurgisch [Gr. *panourgos*, handig, sluw, *Panurge* is

een figuur uit Rabelais' Gargantua en Pantagruel], heeft een gladde tong

pronkerig pronkziek, fier als een pauw, een jakkepoes (gew.), pronkepink, schijtkont (sic, pronkzuchtig meisje), een kale pronker, staat altijd te pronken, doet defterig, houdt van zwier/opschik

verwend suikerkind (gew.), suikerpikkie (vertroeteld kind), over het paard getild, in de watten gelegd, krijgt altijd zijn zin

boosaardig een kaïn [Gen. 4:8, *Kaïn*, zoon van Adam, doodde broer Abel], een megera [*Megaira*, Griekse schikgodin, vrl.], oude tang, tang van een wijf, zit voortdurend te grimlachen, zijn ogen steken van boosaardigheid

ijzig onbewogen, onaangedaan

onmenselijk inhumaan, onmens

begerig happig, greetneuzig (gew.), hongerige luis, greetneus (gew.), is ergens op gebekt (gew.), vinnig/tuk op iets, is als de bok op de haverkist, is als een geit/ muis op een haverzak, gaapt ergens naar (gew.)

rancuneus vervuld van gal/wrok, vol rancune, heeft rancunegevoelens, groeit in andermans leed, heeft de hak/pik op iemand, draagt iemand iets na, werpt iemand iets voor de schenen

zemelig zit altijd te zemelen

fascistisch fascist

afschuwwekkend wekt afschuw

ingemeen door en door gemeen

liefdeloos voelt voor niemand enige liefde

pedant waanwijs, kapsoneslijer, kwast, pedanterik, waanwijze, wijgoochem [Hebr. *wechockme, we* (en) met de betekenis van overgedoeseerd + *chockme*, wijsheid, Barg.], bijgoochem, smaler, heeft kapsones [Hebr. *qa'awtanut*, hoogmoed], zit vol pedanterie, beeldt zich heel wat in

ploerterig ploertig, ploert

wredaardig wreedteder, ravemoeder (ontaarde, wrede moeder)

louche een duistere figuur, is er een van de derde kwaliteit, heeft duistere praktijken

II+V-

GOEDIG, GOEDMOEDIG, GEMOEDELIJK

goedig een bollebuis (gew.), bonhomme, goedzak, Jan Hen, lammetje schuurzand, kalf van een vent

goedmoedig genietelijk (veroud.), best mens, loont kwaad met goed

gemoedelijk een slok (gew.), niet streng, bezit gemoedswarmte, weet te geven en te nemen, kan tegen kritiek, maakt nergens een punt van, drukt een oogje toe, ziet dingen door de vingers, laat zich dingen welgevallen

gewillig vliegt op het lijmstokje, laat zich paaien

toegeefflijk laat iemand in zijn geloof, spreekt niet tegen, wil iemand involgen (veroud.), pallieert/vergoelijkt iemands gedrag, strijkt met de hand over het hart, doet water in zijn wijn

doodgoed door en door goed

meegaand weerstandloos, meeprater, geneigd tot een compromis, met een zoet lijntje te vangen, van klankbodenhout gemaakt, heeft een smijdig [Mhd. *gesmidec*, gemakkelijk te bewerken door smid] karakter, laat zich van alles aanleunen, laat zich bepraten, zegt overal ja en amen op, kan geen nee zeggen, aanvaardt dingen voetstoots

gedienstig dienstbaar, obligante, verplichtend, dienstvaardig, modderaar, probeert iedereen te vriend te houden, loopt mensen achter hun gat aan, leent zich ergens toe, loopt in het lijntje

willig laat zich met een stro trekken, laat zich niet lang verzoeken

baatzuchtig exploiteert anderen

II-V+

OPSTANDIG, DWARS, VEELEISEND

opstandig muiltziek, tuimelziek (veroud.), beeldenstormer, raddraaier, tuimelgeest, op-roerkraaier, gaat de barricaden op, schudt de breidel af, zegt iemand de gehoorzaamheid op, steekt de hoorns op, steekt het hoofd op, keert zich tegen iemand, komt in opstand, revolteert, slaat de verzenen tegen de prikkels [*verzenen* zijn hielen, Hand. 9 vs. 4-5, Het is u hard, de *verzenen tegen de prikkels te slaan.*], gaat in vruchteloos verzet, uit een vlammend protest, lijdt aan tuimelzucht (veroud.), verzet zich met handen en voeten

dwars dwarshoofd, dwarskop, kwar (gew.), knoest (gew.), dwarse lomperd, doet averechts, ligt altijd dwars, zit anderen dwars, zet iemand de voet dwars, gaat overal dwars tegenin, voert obstructie, rijdt iemand in de wielen, betwist iemand een recht

veeleisend vertoont een exigente gedrag, heeft heel wat in de akte, heeft veel noten op zang, heeft veel complimenten, 't is alles of niets bij hem, stelt hoge/overdreven eisen, gaapt te wijd, spant zijn streng te stijf, eist te veel, vergt/verlangt/vraagt/eist het onmogelijke van mensen

weerspanning distelig, weerspanning, mouw-verdraaier (Barg., tegenstrevende opposant), altijd aan het distelen, heeft een verzetshouding, laat het hoofd op de ellebogen rusten, gooit de kont tegen de krib, stelt zich schrap/teweer, vertrappt het dingen te doen, pleegt lijdelijk verzet, verzet zich overal tegen, weigert dingen vlakaf/vlakuit/vlakweg

obstinaat protesteerder, frondeur (princiële opposant), halsstarrig mens, overal op tegen, altijd aan 't fronderen, werkt in stilte tegen, heeft een protesthouding, verbruit/verdijs (veroud.)/verdomt/verdraait/verkoloniaalt/verlamt/verroest/vertikt/vertrappt/vervloekt het om dingen te doen, weigert iets, neemt het bit tussen de tanden, zet zijn veren overeind, trotseert verboden

sarcastisch sarcast, zegt dingen met sarcasme

eigenzinnig hoofdige (veroud.), een eigenheimer, oelepetoet (gew.), heeft een starre eigenzinnigheid, laat zich niets gezeggen, laat zich niet overhalen/overreden, laat zich nergens toe prèteren, doet alles op zijn eigen houtje, volgt

zijn eigen hoofd/kop/zin, gooit zijn kop in de wind, werkt zijn kop uit, doet zijn eigen raad, zijn haan moet altijd koning kraaien, roeit tegen de stroom op, tornt tegen de algemene overtuiging op, met hem is geen ree te schieten [*ree* is grenslijn, greppel], met hem is niets te beginnen, gaat tegen wind en stroom, drijft zijn zin door

eigengereid eigenmachtig, gelijkhebberig, neuswijs, gelijkhebber, wil van niemand iets aannemen, wil altijd gelijk hebben, wil het laatste woord, denkt boven de wet te staan, laat zich niets zeggen

weerbarstig weigerachtig, stribbelaar, weigeraar, stribbelt altijd tegen, altijd aan het tegenkanten, heeft een wrevel gemoed, heeft een stijve nek, houdt zich stijf, maakt capties/chicanes, vormt een dissonant, laat zich niet drillen, pleegt halsstarrig verzet, komt altijd met maren aan, doet iets alleen onder protest

cynisch cynicus [Gr. Kunikos, bitter, honds], heeft gevoel voor zwarte humor

recalcitrant dwarsdrijverig, stribbelig, dwarsdrijver, polemist, raisonneur, een Jantje contrarie, altijd anti, altijd in de contramine [Fr. *contramine*, tegenmijn, een onderaards werk om de uitwerking van de tunnels van de vijand te belletten, om diens mijn te vernielen], altijd in de contrarie, tegen het heil (gew.), tegen de keer/draad in, altijd aan het spetteren/sporrelen (veroud., gew.)/tegenspetteren/bekvechten/katvechten (gew.)/kathalzen [veroud. Nl. *kathals-trek*, spel waarbij twee mannen op handen en voeten en met een touw om hun hals moesten proberen elkaar omver te trekken]/moelvechten/plukharen/polemiseren/raakrooien (gew.)/harrewarren/schermtselen, doet spastisch, stribbelt tegen, doet iets om te epateren, doet dingen 'pour épater le bourgeois', speelt de dwarsfluit, met hem valt geen goed garen te spinnen, kant zich overal tegen, stelt zich overal tegen teweer, verklaart zich altijd vierkant tegen, voert graag polemieken

hardnekkig

aanvallend agressor, aanvaller, gaat direct in de aanval, gaat in het offensief, maakt een vuist

eigenwillig heeft een willetje, doet wat hij wil, wil alles zelf bedrillen, doet alles op zijn eigen manier, wil het rijk alleen hebben, handelt naar willekeur, gaat willekeurig te werk, veroorlooft zich willekeurigheden

halsstarrig doordrammerig, doordrammer, doordrijver, heeft een stege (gew.) aard, steekt de kam op, houdt altijd stijf en star vol, geeft geen voet toe, wijkt geen voetbreed, drijft dingen altijd op de spits, drijft zijn wil/zin door

woest woestaardig, bolderig (gew.), geweldig-aard, ruitenbreker, woesteling, woestaard, een razende Roeland [It. *Orlando furioso* titel van gedicht van Ariosto (1515) over *Roeland* de dapperste ridder van Karel de Grote.], is altijd aan het rausjen (Barg.)/rauzen (Barg.), heeft de wind in het hoofd, geeft lament, gaat tekeer als een duivel in het wijwatervat

III Zorgvuldigheid

III+I+ VLIJTIG, ARBEIDZAAM, WERKWILLIG

vlijtig naarstig, noest, een loodaars (zit altijd te werken), zitster, een bedrijvige Martha [Luc. 10:8–42, Doch *Martha* was zeer bezig met veel dienens], werkt met noeste/stage/taaië/onvermoeide vlijt, gaat op zijn tenen staan (spant zich erg in), doet vlijt/moeite, werkt met vlijtbetoon, houdt niet van ledigang

ijverig laborieus, studieus, volijverig, harde/stoere werker, bodder (gew.), werkezel, sloof, pezer, ploeteraar, altijd aan het bokselen (gew.), bezit werkdrijf, werkt zich lam, werkt zich het apezuur, werkt zich de ballen uit de broek, werkt zich het bloed onder de nagels vandaan, werkt zich de blubber/blaren, werkt zich het rambam [verkort uit de persoonsnaam *rabbi moshe ben maimon* (Maimonides, 1135–1204)/lazer [*azarus*, melaatse]/leblazarus/lebbes [vermoedelijk van *lijplazarus*], loopt de benen uit het gat, loopt het vuur uit zijn sloffen, werkt met ijver, werkt als een ploegpaard, schuwt geen moeite

arbeidzaam werkachtig, werkzaam, wrede (sic) boer, sappelaar, schrooier (Barg.), ploeteraar, werkbeest, werkduivel, werkezel, workaholic, werkverslaafde, zwoeger, altijd in het gerei, altijd aan het kathalzen [zie bij 'recalcitrant']/krasselen (gew.)/schrooien (Barg.)/zwoe-

III–I– LAKS, ARBEIDSSCHUW, VERSTROOID

laks sloffig, een lauwaard (gew.), laatkomer, lauwe ziel, geneigd tot slofheid, laat dingen op hun beloop/verloop, laat dingen maar waaien, laat iets sloffen, laat dingen in het riet lopen, laat de boel draaien/vlotten, laat de boel in de lap/lappen hangen (verwaarloost de boel), laat Gods water over Gods akker lopen, maakt zich ergens met een Jantje van Leiden af [Jan van Leiden of Jan Beukelszoon, hoofd der Wededopers, in 17de eeuw bekend als man die door 'syne bedriechlicke scherpsinnicheydt ende cloekheydt' mensen bedroog, een mooiprater], komt altijd te laat, sloft met dingen, violeert overeenkomsten/afspraken

arbeidsschuw bootafhouder, lijntrekker, heeft een ergofobie (werkschuwheid)

verstrooid distract, afgetrokken

beginselloos draaier, draaikont, iemand zonder beginselen, altijd aan het draaikonten

narcistisch narcissus [*Narcissus*, zoon van de riviergod Cephisus en de nimf Liriope, versmaadde de liefde van de nimf Echo. Tot straf zorgde Nemesis dat hij verliefd werd op zijn eigen spiegelbeeld in het water, zodat hij van verlangen verteerde], krachtpee, krachtpatser (onbehouwen narcistisch)

gen/sjouwen, lijdt aan werkcucht, rept/roert de handen, laat de handen wapperen, steekt de handen uit de mouwen, slaat de handen aan de ploeg, gaat op de pedalen staan (spant zich extra in), maakt zich te sappel, verricht/verstuwt veel werk, werkt in het zweet zijns aanschijns, werkt als een paard, wrocht hard, werkt zich in het zweet, zwoegt voor het dagelijks brood

werkwillic

nijver nijverig, een nijvere bij

praktisch practicus, man van de praktijk, heeft een praktische geest, heeft een praktisch vernuft, weet zijn handen te gebruiken, weet overal een mouw aan te passen [vroeger droeg men losse mouwen, een handige kleermaker of naaister kon een mouw aan een of ander lijf passen]

kranig een kraan, houdt zich kranig, toont ruggengraat

gelovig

vaag wazig, heeft schemerige opvattingen

laf pusilaniem (kleinmoedig), broekschijter, jakhals, kakbroek, koet (gew.), lafaard, lafbek, lafwammes, papeter, een platzak (gew.), tiet, vlasbaard, vlasbek, te bescheten om een fout te erkennen, een vijg van een vent, houdt zich altijd buiten schot

verdorven liederlijk, minderwaardig, monsterachtig, monsterlijk, monstreuus, mouter (eig. overrijp), perfide, demonisch, schandelijk, schandelijk, schandaleus, smiechtig, tuchteloos, verachtelijk, vunzig, repugnant, vervloekt, verworpen, verworpen, weerzinwendend, gedebaucherd, verliederlijk, gedepreveerd, verloederd, boef, booswicht, demon, donderhond, kloothannes, kloothommel, klootjavaan, klootoog, klootzak, klophengst, rabauw, klotebibber, kloot, monster, krak, lorejas (gew.), schelm, onverlaat, pest, pestvent, plaatboef, plodde, ravenaas, schurk, roffiaan (veroud., hoerenwaard), satanskind, schandaal, schurftnek, schurk, sjanfoeter [Fr. *jean-foutre*, gew.], deugniet, smeerlap, smeerkees, scharlui (veroud.), scherlui, schavuit, schun, schunnelap, schunnerd, smiecht, smiek, verdoemde, verdoemeling, verdommeling, verrekking, vervloekeling, verwoepene, vuns, zwabberaar, zwijn, zwijnegel (gew.), zwijnjak, schoelje, schotbeest, vuile bras, eervergeten schurk, schurftige hond, schunnige kerel, lelijke stinker, verlopen sujet, brok ellende, stuk ongeluk/tinnef/falderappes/gajes, zwabber van een vent, brandhout voor de hel, tot minheden in staat, te kwader trouw, door de wol geveerd, volleerd in het kwaad, van God en alle heiligen verlaten, altijd aan de zwabber, heeft een zwarte ziel, heeft een zwijneard, heeft geen haar op zijn kop dat deugt, altijd aan het kloothannesen/zwijnen/zwijnjakken, haalt boevens-treken/boevensstukken/smeerlapperijen/smeerlappenstreken uit, haalt schunnige/schurftige/smerige streken uit, pleegt schanddaden/wreveldaden/euvelddaden, vertoont infaam/stuited gedrag, gaat kromme/verkeerde gangen, draagt het Kainsteken aan zijn voorhoofd [teken dat God na de moord op Abel op Kaïns voorhoofd drukte (Gen.4:15)], aan hem valt niets meer te bederven, schandaliseert zich, zijn gedrag strekt tot schande, leidt een schandelijk/schandig leven, laat zich in met schurftige zaken, behandelt mensen smerig, leeft in verdorvenheid, behoort tot het vee, behoort tot het vee van Laban/de richel [richel is wellicht smal bankje in de engelenbak van de vroegere Amsterdamse Schouwburg; of tuig, het Friese *tuch*, stof, dat zich verzamelt op richels], maakt mensen tot vijand, haalt zich vijandschap op de hals

achterbaks heeft altijd bijbedoelingen, haalt menistenstreken uit [*menist*: afgeleid van de voornaam van *Menno Simons*, 1496–1561, doopsgezinde]

onrechtvaardig trapt iemand in de hoek, doet mensen onrecht, meet met twee maten, verdraait/buigt/kromt het recht, treedt het recht met voeten, verongelijkt mensen, trekt iemand voor, doet aan vriendjespolitiek

III+I– VOORZICHTIG, SERIEUS, PERFECTIONISTISCH

voorzichtig bedachtzaam, gaat menageus met mensen om, bang zijn handen aan koud water te branden, blijft uit de kink (veroud.), loopt op kousevoeten, gaat op scheuvels (gew.), gaat niet over één nacht ijs, houdt zich als een koud kieken, mijdt risico's, speelt op safe/zeker, zegt niet meer dan hij kan verantwoorden, wacht zich voor gevaren, neemt het wisse voor het ongewisse, neemt het zekere voor het onzekere

serieus lijkt wel een dominee, neemt alles in ernst op

perfectionistisch perfectionist, heeft een perfectiedrang, maakt overal een heiligavond/heiligedag van

bezonnen beraden, welbedacht, welberaden, weldoordacht, doet dingen pas na rijp beraad, handelt pas na lang wikken en wegen, doet weloverwogen keuzes

doodernstig doodserieus, zwaarwichtig

behoedzaam angstvallig, handelt circumspect/omzichtig/weigerlijk (sic, gew.), is altijd op zijn qui-vive/hoede, kijkt de kat uit de boom, omzeilt klippen, zeilt tussen de klippen door, slaapt ergens eerst een nachtje over, doet alles met beleid, doet dingen stap voor stap/stapsgewijs

III–I+ ROEKeloos, LOSBANDIG, ONBEZONNEN

roekeloos waagziek, sensatiebelust, een sofer (volkst., roekeloos autorijder), lijdt aan sensatiezucht, bezit waaglust, ziet geen gevaar, vliegt om de kaars, danst op het slappe koord, speelt va-banque (roekeloos spel), speelt met vuur, voert een struisvogeltactiek, willens en wetens blind voor gevaren, tart gevaren

losbandig los, loszinnig, obscene, bacchanalisch [Lat. *Bacchanal*, feest ter ere van Bacchus], een asmodee [*Asmodee*, naam van duivel], deugniet, bel (gew.), lellebel, kwispel (gew.), libertijn, schuinsmarcheerder, schuinsloper, vlaai, slet, doorroker (gew.), Venusjonker (veroud.), roué (losbandig persoon uit aanzienlijke stand), rare rabauw, schuin heer, oude snoeper, losgeslagen type, van God los, altijd aan het labberlotten (veroud.)/straatschenden, hangt de beest/bram uit, gaat de breeveertien op [vermoedelijk ontleend aan de naam van een 14 vaam diepe zandbank voor de Hollandse kust; verder is er de associatie met Matth. 7:13, Gaat in door de enge poort; want wijd is de poort, en breed is de weg, die tot het verderf leidt, ...], maakt estrapades (eig. zijssprong van paard)/slippertjes, galoppeert door de wereld, gaat op de lappen, gaat aan de zwier, zijn gedrag getuigt van ploeterij, leidt een losbandig/schuldig/schuin/verboemeld leven, maakt het bont, wentelt zich in het slijk, houdt van wijntje en trijntje, geeft zich over aan uitspattingen, verboemelt/verzwijnt zijn geld/tijd, zijn welig vlees begint te jeuken, springt uit de band

onbezonnen lichtvaardig, onberaden, schieloos (veroud., gew.), een breekal, wulp, los van tong, begeeft zich op glad ijs, verkoopt ketterijen (wetenschappelijk niet verantwoorde zaken), handelt als een kuiken zonder kop, reikt naar de maan, wil de maan met de handen grijpen, handelt overhaast/overrijd/ plompverloren, wil hazen met de trommel vangen, verschopt zijn geluk met eigen voeten

losbollig loshoofdig, boemelaar, bon-vivant, ketser, losbol, loshoofd, passagierder, pier, pierewaaier, rolder, viveur, pretmaker, zwierbol, raveel (gew.), gaat aan de boemel/pier/rol/zwier, gaat op zwadder, gaat op de loop, gaat aan het pierewaaien/pieren/rollen/zwadderen/zwierbollen/zwieren, slaat de kreupele waard, zet de boel op stelten

onvoorzichtig imprudent, komt met de klompen op het ijs (waagt zich op onbekend terrein)

doldriest heeft een kop als een windmolen (gew.), heeft een dolle kop

genotziek genotzuchtig, genotzoeker

goklustig gokgraag, gokker, zit vaak te gokken, laat zich drijven door zijn goklust

III+II+

OPPASSEND, CORRECT, WELGEMANIERD

oppassend

correct pront mens

welgemanierd manierlijk (veroud.), kent zijn wereld (heeft goede manieren)

net nugger (gew.), ziet er kadee [Fr. *cadet*, heer]/netjes uit, in de puntjes verzorgd

fatsoenlijk behoorlijk, decent, hebbelijk, honnet, ordentelijk, treffelijk (gew.), schappelijk (veroud.), welvoeglijk, neemt het decorum in acht, handelt naar behoren

proper schoon, altijd aan het rakken (gew.)/rakkeren (gew., schoonmaken), ziet er verzorgd uit

normaal een gewoon mens

gemanierd gemaniëreerd (zie ook 'gekunsteld'), gepast, voegzaam, gedraagt zich als een heer, houdt van goede omgangsvormen, handelt met voeglijkheid/gepastheid, doet zoals de voegzaamheid verlangt

toegewijd bekommerd om anderen, geeft zich geheel aan iets, doet dingen met overgave, doet dingen met hart/lijf en ziel, doet dingen met hart en zin, doet wat in zijn vermogen ligt, handelt naar beste vermogen

discreet bescheiden, handelt met kiesheid/discretie

III—II—

HARDLEERS, ASOCIAAL, GETIKT

hardleers leert niet van ervaringen

asociaal een aso (jeugd.), klaploper [in M.E. liepen leprozen met een *klapspaen* (ratelaar) om hun komst aan te kondigen, opdat men voedsel voor hen neer zette], bietser, broodeter, uitvreter, parasiet, heitjespiejijzer [van *heitje*, kwartje + *piejijzen*, lettertaalwoord voor *pezen*], hommelmel, pannelikker, rooiepanner (vgl. leeft uit de rooie pan, in de bijstand), schuimloper, schuimer, smachtlap, smachtloper, tafelschuimer, teljorlikker, palurk, proleet, prolurk, lummel, waardeloze vent, kleine hosselaar (pleegt kleine misdaden om aan geld voor drugs te komen), altijd aan het schoffelen (gew.)/klaplopen, altijd bij iemand aan het pannelikken/tafelschuimen/smarotsen, ballast voor de wereld, ieder tot last, bietst altijd, loopt op de klap/schoffel (gew.)/slemp/smacht/schuifjes (gew.), loopt op schuim, loopt op een schuimpje, loopt op andermans zak, vegeteert op anderen, loopt met een vork in zijn zak, eet uit de rode pan (op kosten van een ander), laat mensen barsten/zakken/zwemmen/verrekken/links liggen, laat mensen aan hun lot over, laat iemand op zijn eigen riemen drijven, doet naar zijn believen, veegt met een ander zijn gat af, stelt de Kaïnsvraag [Gen. 4:9, En de Heere zeide tot Kaïn: Waar is Habel, uw broeder? En hij zeide: ik weet het niet; *ben ik mijn broeders hoeder?*], keert zich aan niemand, bekreunt zich om niemand, vertoont onmaatschappelijk gedrag, rommelt maar wat in de marge, voelt zich nergens toe verplicht, veronachtzaamt anderen, veegt overal zijn voeten aan

eerlijk man van tref (gew.), gaat rechte gangen, loopt recht in zijn schoenen, gaat recht door het leven, speelt open kaart, komt altijd ergens rond voor uit

rechtzinnig orthodox, wandelt in de waarheid

onberispelijk leidt een vlekkeloos leven, op hem is niets aan te merken

huiselijk heemvast, hokvast

geciviliseerd beschaafd

galant hoffelijk, ridderlijk, benadert mensen met galanterie

waarheidlievend waarheidsminnend, waarheidspreker, heeft een waarheidsbehoefte/waarheidsdrang/waarheidszucht, spreekt altijd de waarheid, huldigt de waarheid

getikt knetter, nuver (gew.), knettergek, knots, knotsgek, mesjoche [Hebr. *mesjuga*, kranzinnig], mesjoege, mesjokke, besjokke, mesjogaas, mesjogge, stapel(gek), halvesnik, halfwijs, hoteldebotel, idioterig, geflapt (gew.), stapelier (gew.)/stapelierum (gew.)/stapelierend (gew.)/starnakel gek, helemaal wous (groepstaal), een beetje toktok, niet goed/wel bij zijn hoofd, op zijn hoofd gevallen, niet helemaal goed in de knar, van Lotje getikt, van lorretje gepikt, van de papegaai gepikt, in zijn hersens geprikt, van nolletje geprikt, niet goed snik/wijs, niet welwijs/wijs, met de kei gekweld, niet bij zijn positieven, niet thuis, ver van huis, niet bij de zijnen, een zool, halfgare, halve gare, halve verdraaide, malle Eppie, voortdurend aan het kolderen/raaskallen, heeft een tik/kei in het hoofd, heeft de wervel (gew.) in het hoofd, heeft een klap van de (Kamper) molen/molenroef/molenwiek gehad, heeft de kolder in de kop, heeft een beet van het hondje, heeft rare hersenkronkels, heeft er een uit loofharken, heeft ze niet alle vijf op een rijtje, heeft ze niet allemaal op een rijtje, heeft er maar drie/vier en een krentenkoek, heeft een vijs los, heeft een veeg weg (gew.), het schort hem in het hoofd, het schort hem onder de muts, het leutert [leuteren is oorspr. *loszitten*]/mankeert/scheelt hem in zijn bol/bovenkamer, het mankeert hem in de hersens, het schort hem in zijn bovenste verdieping, het spookt bij hem op de vliering, het is hem in de hersens geslagen, de kei leutert [leuteren is oorspr. *loszitten*]/reutelt hem (veroud.), bij hem is de molen door de vang (eig., rem) (hij maalt), loopt met molentjes, loopt in de rosmolen (veroud.), gedraagt zich kolderachtig, één van de vijf is bij hem op de loop, één van de vijf is bij hem aan het kuieren, één van de vijf is bij hem om koffiebonen uit, er loopt één van de vijf bij hem te spelen, er zit bij hem een moertje/schroefje los, aan hem is een steekje los, er loopt bij hem een krats/streek/streep door, het schort hem in de teen waar de boeren de hoed op dragen, hoort in nummer elf te zitten, ziet ze vliegen

ongegeerd sans gêne, hofjesachtig ongegeerd, neemt wat hij krijgen kan

abnormaal ongewoon

geschrift geschoffeld, geschuffeld

onfatsoenlijk ignobel, onbetamelijk, onbehoorlijk, onethisch, onnet, onordentelijk, onwielvoelig, wanhebbelijk (veroud.), wanvoelig, strekt zijn familie tot oneer, doet iets ongehoords/onvoegzaams, rijdt een scheve schaats, wat hij doet geeft geen voeg, vertoont

wangedrag, overschrijdt de grenzen der welvoeglijkheid

ongemanierd onmanierlijk, slechtgemanierd, een dorper, mop (veroud.), sjappie, sjappietouwer [Mal. *siapa tahu*, wie weet het, weet ik het, een vaste uitdrukking van het ruwe volk], Jan Vlegel, heeft straatmanieren, heeft geen manieren, doet als de Maas bij Bokhoven (gaat zonder groeten voorbij), hakt met de botte bijl

bandeloos schouw, woest

schaamteloos impertinent, insolent, onkies, onwaardig, een ontorechte kerel, heeft alle schaamte afgelegd/ uitgeschud/uitgetrokken/ verloren, heeft een wijd geweten, heeft geen eergevoel, heeft een bord voor zijn kop, heeft een plank voor het hoofd, heeft een voorhoofd van staal, heeft een stalen voorhoofd, pronkt met geleende veren, pronkt met de veren van een ander, deinst/schrikt nergens voor terug, doet iets zonder blikken of blozen, stoort zich aan God noch gebod, pleegt impudenties/onbeschaamdheden, geneert/ schaamt zich nergens voor, trekt de schaamschoenen uit, werpt de schaamschoenen weg

banaal platvloers, vertelt banaliteiten, gedraagt zich terre à terre

vernielzuchtig vernielziek, vernielal

onattent niet voorkomend

zonderling impraktikabel, vreemd, krullig, zonderbaar, wonderlijk, onwezenlijk, een potmus (gew.), kwibus, weird, weirdo (jeugd.), hapschaar [Fr. *happe-chair*, *happer* (vastpakken), *chair* (vlees)], origineel, origineeltje, paskwil [It. *pasquillo*, verkleinv. van *Pasquino*, beeld in Rome waarop spottichten werden aangeplakt], vreemde gast/snaak/apostel/vogel, vreemd potnat, raar gebakje/heerschap/poteten [in de middeleeuwen noemde met gekookt eten *pot-eten*]/produkt, rare hotemetoot/kwant/mos/heet/patien (Barg.)/pee [verkort uit *peer*: Fr. *père*, gew.]/piechem [Hebr. *pegimah*, klein gebrek, oneffenheidje]/pief/pindachinees/poepchinees/poespas/potentaat/prent/quidam/kwast/Chinees/schutter/snuiter/sinjeur/snaphaan/snoeshaan/snijboon/snijer/snuiter/strosnijer/vink/zwans (gew.), een vieze kadee [Fr. *cadet* (heer), gew.], wonderlijk maaxsel, wonderlijke ideeën, heeft een rare kronkel, heeft een krul meer in zijn staart dan een gewoon mens, rijdt een vreemde schaats, er is aan hem een tornje los

tactloos heeft geen tact, geeft aanstoot, neemt mensen niet au sérieux

decadent bezit een verworden beschaving

grootdoenerig banjerheer, blaaskaak, bla-gueur, fanfaron, grootdoener, krotter (gew.), praalhans, hapschaar [Fr. *happe-chair*, *happer* (vastpakken) + *chair* (vlees), gew.], krotheer (gew.), kale jonker, would-be gentleman, grand seigneur, een bram van een vent, een jan van een bram, is altijd aan het lawaaien/pruisen/madammen (gew.), maakt kouwe drukte, doet opgeblazen, heeft veel praats, hangt de banjer/bink/dame/madam uit, hangt de gebra-den haan uit, hangt grote heer/Piet uit, speelt de juffrouw/sinjeur, heeft een bek als een hooi-schuur (een grote bek), heeft een krul in zijn staart, heeft veel noten op zijn zang, heeft veel lawaai op zijn lijf, heeft een putlut op z'n lijf, heeft een dikke nek (gew.), heeft koude drukte, heeft sterallures/verbeelding, dikt verhalen aan, neemt een air aan van een gewichtig mens, loopt altijd te banjeren, maakt veel bran-nie, voert bram op bram, maakt groot vertoon, maakt drukte en omslag, maakt een hoop fan-fare, maakt jacht op effect, speelt op effect, zijn gedrag is op effect berekend, loopt met te-veel fatsoen aan zijn gat (gew.), doet dingen voor de galerij (om op te vallen), doet zich groter voor dan hij is, voelt zich important, meent dat 's keizers kat zijn nicht is, loopt naast zijn schoenen, handelt ostentatief, ver-wekt opzettelijk opzien, wat hij beweert is re-toriek, wat hij doet is schuimklopperij, stelt iets rooskleuriger voor dan het is, maakt van een scheet een donderslag, speelt op de grote viool, wil hoger vliegen dan hij kan

ontorekeningsvatbaar ontorekenbaar, on-voorspelbaar

dwaas crazy, ridicuul, hoofdeloos, zinneloos, een dwaashoofd, dwaaskop, een lijp, lijperd, lijkikker, lijppo, schertsfiguur, een dwaze dwarrel, een geit van een vrouw, niet serieus te nemen, dwars gebakken, gedraagt zich op in-epte wijze, heeft groteske ideeën, weet van gekkigheid niet wat hij doen zal, wat hij zegt is narrisjkat (Jidd. Barg.), begaat sottises/dwaas-heden

idiot een simpelaar (gew.)

destructief vandalistisch, vandaal, vandalist, verwoester, uitzuiger, schoffeert/verkracht/ont-eert/schendt/verderft/naait mensen, zuigt men-sen uit, stort mensen in het verderf/ongeluk, vergalt iemand het leven, maakt iemand het leven zuur, bezorgt anderen overlast, zet ie-

mand onder de pekel, haalt iemand door de pekel, brengt mensen in het nauw, zet iemand een luis in de pels, berokkent iemand nadeel, brengt iemand op het schavot, neemt mensen te grazen, haalt iemand de stoel onder zijn gat vandaan, zaagt bij iemand de poten onder zijn stoel weg, steekt iemand een stok in het wiel, gooit iemand een stok tussen de benen, trekt iemand een veer uit de staart, heeft een verderfelijke invloed op mensen, traineert/verankert een zaak, schopt een zaak in de war, gooit roet in het eten, richt verwoestingen aan

krankjorum

misdadig misdadiger, maakt zich aan een misdaad schuldig

vreemd verwonderlijk, een vreempje

ruig hakt er met de grove bijl op in

snobistisch parvenuachtig, artiestenvlo, kunstvlo, coryfeeënplakker, blablafiguur, patjepeeër, poen, filosofaster, quasi-filosoof, opkomeling, parvenu, showbink, showlijder, showpik, snob, afficheert zijn kennis, loopt met zijn kennis te koop, neemt de allures aan van een grote dame, vergaapt zich aan de schijn, doet iets alleen voor de show, lijdt aan titelzucht, verheft zich op zijn stand/rijkdom

onbehouwen lummelig, lummelachtig, lamlottig, lamzakkig, revoltant, slungelig, slungelachtig, terribel, grofstoffelijk, hufterig, vlegelachtig, zakkerig, zakkig, een bink, brokkenmaker, brokkenpiloot, bulldozer, babok [vermoedelijk Port. *baboca*, dwaas], grobbejanus (grove lomperd), hooizak, botterik, hosklos, hufter, hurk, karhengst, laplander, kleerkast, klos, kluit, lamlending, lamlul, lammeling, lammelot, lamstraal, lamzak, lazersteen, lazerstraal, oetlul, paardelul, potuil, schijthuis, schijtlul, vlegel, zak, zakkenwasser, een lamme/lammenadige kerel, ongelikte beer, kwade blok/brok (vrl.), onbehaaide (gew.) vent, zak tabak, beul/gofferd/lummel van een vent, stoot mensen voor het hoofd, grieft anderen, als hij de mond opendoet springen de kikkers eruit, gaat als een olifant door de porseleinkast, drukt zich ongenueanceerd uit, zegt mensen ongepeperd/ongezouten de waarheid, schopt iemand tegen de schenen, zijn gedrag is stotend

blufferig opkammerig, ronkerig, branieschopper, bluffer, braniegast, braniemaker, keker, olibrius [*Olibrius*, Romeins senator werd in 462 keizer, maar moest wegens ongeschiktheid al gauw het veld ruimen], pochhans, pooier,

patser, praatjesmaker, praatsmaker, ronker, snoever, winderig heertje, opgeblazen kikker, hol vat, een held met de mond, heeft veel bravoure, heeft kale bluf, zit altijd te snoeven/stoefen/knitteren (gew.)/kraken (gew.), slaat bluf, schopt branie, spreekt bravouretaal, denkt dat hij het gras kan horen groeien (beeldt zich veel in), vertoont een opgeschroefd gedrag, hangt praatjes op, gebruikt ronkende woorden, wat hij zegt is snoeverij/ stoef (gew.)

zwammerig een zwam, zwammer, zwamneus, zit voortdurend te zwammen, leutert mensen aan hun oren

onbeschaamd dikhuidig, onbeschaamderik, blekt naar mensen (kijkt mensen ongegeneerd aan)

vandalistisch vandaal

balsturig [Mnl. *bal*, slecht + *sturen*, moeilijk te sturen]

onwaarachtig niet wat hij schijnt te zijn, gebruikt schijnredenen/voorwendzels/drogrede-
nen/sofismen, debiteert schijnwijsheden, maakt altijd ergens een schijnvertoning van

zedeloos liederlijk, een konkel (vrl.), slet, klodde (gew.) van een meid

afgestompt zijn geest is verstompt

corrupt gecorrumpeerd, omkoopbaar, laat zich corrumperen

slinks lasterziek, roddelziek, verneukeratief, een kuiper, intrigant, spion, verneuker, verneukeraar, addertong, lasteraar, lastermond, lastertong, oorblazer, racketeer (afperser), roddel, roddelaar, schendbrok (veroud.), schend tong (veroud.), slangewel (vrl.), vuilspuiter, vuil-
tong, gladde rakkerd, wolf in schaapskleren/ een schapenvacht [Matth. 7:15. Maar wacht u van de valse Profeten, dewelke in *schaapskle-
deren* tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende *wolven.*], altijd aan het kuipen/intri-
geren/tergiverseren (uitvluchten zoeken), heeft praat over anderen, heeft streken op zijn kom-
pas, heeft een slangentong, beduvelt/fleest/ver-
neukt/verneuriert/vernikkelt/verpiert/bekladt/
diffameert/belastert/schandaliseert mensen, levert iemand een advocatenstreek, betaalt iem-
and met apemunt/mooie praatjes, licht iem-
and een beentje (werkt iemand op listige
wijze ergens uit), legt iemand in de doeken
(gew.)/luren, flikt iemand een kunstje, zet iem-
and een hak, neemt iemand op de heupzwaai
(Barg.), laat iemand er inlopen/inluizen/instin-

ken/intuinen, draait iemand een loer, speelt iemand een toer (gew.), neemt mensen beet/tuk, leidt iemand om de tuin [oorspr. betekenis van omheining, dus niet *in* maar *om* de hof], zet iemand een voertje (Barg.), brengt iemand in diskrediet, voert een hetze tegen iemand, werpt een klad op iemand, wrijft iemand een klad aan, legt iemand een lak op, sleurt iemand door de modder, haalt mensen door het slijk, brengt mensen op de praat/spraak, brengt iemand in opspraak, maakt iemand te schande, schendt iemands eer/goede naam, schildert iemand zwart, steelt iemands eer en goede naam, gooit stenen op iemand, brengt iemand op straat, haalt iemand door de stront, haalt mensen over de tong, maakt iemand verdacht, bereikt zijn doel langs bijwegen, doet alles met een ergje (bijbedoeling), houdt zich bezig met intriges, moddert met beginselen, volgt slinkse wegen, pleegt diffamatie (eerroof), verkoopt lasterpraatjes, lijdt aan lasterzucht, gooit met modder, houdt zich bezig met oorblazerij/oorblazingen, wat hij zegt is roddel/roddelarij/roddelpraat, vertelt roddeltjes, lijdt aan roddelzucht, strooit praatjes rond, strooit valse geruchten uit, gooit met vuil, trompet/zegt alles uit, vertelt dingen rond, verraadt dingen, uit verdachtmakingen, wat hij beweert is vuige laster, spuugt zijn zwadder op iemands goede naam uit, doet aan zwartmakerij/zwartmaking

zot zot als een mus, zot als Tielebuis [hoofdpersoon van klucht uit 1541, gew.], zot als een top (gew., draaitol)/ deur (gew.), toppezot (gew.), tukkezot (gew.), grielig, mallotig, een hansworst [Hd. *Hans Wurst*], harlekijn, potsenmaker, kwast, lariafarie, zottin, zotskap, zottebol, altijd aan het zottebollen/grielen (gew.), vertelt ijle (flauwe praat)

protserig protsig, protser, zit altijd te protsen

gulzig slokachtig, slokkerig, slokkig, gulzig-aard, schrokker, schrok, schrokhans, schrokhals, schrokop, veelvraat, zwelger, schrokt zijn eten naar binnen, zit altijd te zwelgen en te brassen

boers boerachtig, boerig, een boer op klompen, is uit de klei getrokken

oneerlijk diefachtig, malafide, bedrieglijk, een bedriegal, kwartjesvinder, boerenbedrieger, defraudant, ganef, gapper, jatmous [Hebr. *yād* (hand) + *ma'ot*, geld, Barg.], dief, zwendelaar, ladenlichter, loentjesmaker, smoesjesmaker, loenenaar, valsaard, nepper, oplichter, sjoemelaar, slingeraar, bedrieger, snees (Barg.), streep trekker (Barg), uilenvanger (Barg., gew., heler), zwendelaar, kleine scharrelaar, valse

bliksem, tik-op-de-schaal (oneerlijke kruidenier), zo vol bedrog als een ei vol zuivel, niet zuiver op de graat, altijd aan 't gannefen/stelen/gappen/loenen/sjoemelen/tuitelen (gew.)/vervalsen/sjacheren/zuren (gew.)/liegen en bedriegen, heeft lange vingers, heeft geen begrip van mijn en dijn, bedondert/lubt/strikt/bedriegt/nept/paloetert (gew.)/palult [*Jan Palul*, voddenman, ook: iemand die niet deugt, gew.]/piepelt/belazert/potert (Barg.)/stroot (gew.)/tilt/verknolt/vernaait/vernaggelt [*van nagel*, in het Rotwelsch *nageln*=neuken, dus *verneuken*]/vernoggelt/verneukt/vost (gew.) mensen, foefelt eronder (doet oneerlijk), verkoopt mensen knollen voor citroenen, bakt iemand een part, schiet onder iemands duiven, licht iemand de huid, licht iemand op, verkoopt mensen kool, stooft iemand een kool, neemt mensen bij het lijf, zet iemand een loentje, laat iemand erin lopen/luizen/pruimen, zet iemand een wassen neus aan, neemt mensen bij de neus, bedriegt iemand met open ogen, strooit iemand zand in de ogen, draait mensen een rad voor de ogen, naait iemand een oor aan, draait iemand een poot uit, speldt mensen iets op de mouw, trekt iemand op stopen (gew.), trekt iemand een tand, tast iemand in het kruis, steekt iemand in de zak, neemt mensen in de zeef/zeik, stuurt iemand aan het kuieren, neemt iemand op teil, geeft iemand een zeperd, draait iemand een loer, leeft van de nep, houdt zich bezig met onderkruiperij, gebruikt oplichterspraktijken, houdt zich bezig met onfrisse zaakjes, doet aan oplichterij, gebruikt oplichterstrucs, bewandelt slingerpaden, speelt geen zuiver spel, steelt als een raaf, trekt een streep (Barg.), liegt gelijk een tandentrekker, verdonkert/verdonkeremaant zaken, verrijkt zich ten koste van iemand, wat hij doet is pure zwendel

ordinair lellig, een lel, lellebel, del van een wijf

dandy-achtig dandyesk, dandy

melig een zever, zeveraar, zeverbaard (gew.), altijd aan het truten (gew., flauwe grappen uithalen), zit voortdurend te zeveren (gew.), verkoopt flauwe praatjes

III+II- STRENG, KIESKEURIG

streng rigide, straf in de leer, zo hard als een spijker, treedt rigoureuus op, man van tucht, heeft een ijzere gestrengheid, heeft rigoristische opvattingen, laat zich leiden door rigorisme (al te strenge opvattingen over zedelijke

III-II+ NONCHALANT, ARGeloos

nonchalant een Jan Tijdgenoeg, heeft een houding van *laisser-aller*, rabbelt/raffelt zijn werk af, maakt zich overal met de Franse slag van af, legt ergens de Franse zweep over (doet dingen haastig en zonder zorg), doet dingen op

verplichtingen), drijft iemand op de spits, dwingt iemand tot reactie/strijd, rijdt mensen op de stang [eig. de stang het bit waaraan een paard de teugel voelt], houdt de teugel strak, regeert met strakke hand, heerst strengelijk, handhaaft een strenge tucht, heeft de wind eronder

kieskeurig kreen, netjes, heeft een keurige smaak, trekt overal zijn neus voor op, pluist/neemt het nauw

III+III+ ZORGVULDIG, NAUWGEZET, STIPT

zorgvuldig tuik (gew.), zorgvol, komt beslagen ten ijs, overweegt dingen rijpelijk, behandelt dingen soigneus, doet alles met studie/overleg/zorg en toelag

nauwgezet nauwnemend, strikt, zit altijd te plussen en minnen, loopt de kantjes af (sic, verschil met 'er af'), neemt het op de kerfstok (neemt het nauw), het steekt bij hem nauw, levert pertinent (veroud.) werk, gaat methodisch te werk, gaat met striktheid te werk

stipt puntelijk, prompt, stipt op tijd, zet de puntjes op de i

precies preciezerig, preciezig, meticuleus, preciezer, Pietje precies, is overal keurig op, werkt met precisieheid/precisie/precisiteit

nauwkeurig beschouwt dingen op de keper

securu securu broekje, Jantje-/Pietje-securu, weet dingen securu

ordelijk regelvast, man van orde en regelmaat, gesteld op orde, leeft met de regelmaat van een klok, stelt orde op zaken

punctueel prompt in zaken, man van de klok, is op de minuut, pront/prompt op tijd

nauwlettend let op de fijne puntjes

minutieus doet zijn werk pijnlijk nauwkeurig

z'n janboerenfluitjes, laat alles achter zijn gat liggen, loopt overal de kantjes vanaf, doet alles klakkelings/lukraak, gooit ergens met de muts/pet naar, het komt er bij hem niet zo nauw op aan, neemt het niet zo nauw, kijkt niet zo nauw, gaat onzorgvuldig te werk, doet alles uit de losse pols, maakt overal een potje van, vermorst zijn tijd/leven/geluk/geld, versleurt/verwaarloost dingen, laat zijn zaken versloffen

argeloos candide, onergdenkend, zonder argwaan, heeft nergens erg in, koestert illusies, weet van de prins [vermoedelijk uit de tijd van de Prins van Oranje van wie men geen kwaad wilde horen], weet van de drommel, weet van God geen kwaad

III-III- ORDELOOS, GEMAKZUCHTIG, LICHTZINNIG

ordeloos onordelijk

onverantwoordelijk niet capabel (sic), plichtvergeten, kringetjesspuwer, nietsnut, leegloper, plichtverzaker, escapist (ontvlucht zijn verantwoordelijkheid), overschreeuwt zichzelf, zegt dingen die hij niet kan verantwoorden, maakt zich schuldig aan plichtsverzaking/plichtsverzuim, verwaarloost/verzaakt/verzuimt zijn plichten, veronnut/verkrumelt/verleutert/vermalt zijn tijd

gemakzuchtig luizig (gew.), vadsig, traag, lampoot, lanterfant(er) [Mnl. *lant*(land) + *truwant*, bedelaar], leegloper, leegaard (gew.), ledigganger, leuningbijter (Barg.), baliekluiver, leuzigaard (gew.), lijntrekker, loeffier (gew.), loop-in-'t-lijntje, nietsdoener, slabakker, slampamper, straatslijpper, tijdwinner, uitsteller, stoelzuster (vrouw die zich liever niet vermoeit), baantjesgast (voert onder de schijn van bedrijvigheid niets uit), een reiziger in knoops-gaten (gew.), te beroerd om iets te doen, op zijn gemak gesteld, makkelijk uitgevallen, altijd aan het nietsnutten/sjappietouwen [Mal. *siapa tahu*, wie weet het, weet ik het, een vaste uitdrukking van ruw volk]/lanterfanten/slabakken/omlummelen/omluieren/kaaiewaaaien/lanteren/looien (gew./niksen/lijntrekken/slampampen/suilen/palullen (gew.), verbeuzelt/verdoet/verlult/verlanterfant/verlapswanst/verluert/verlummelt/vermaft/verslert/verspeelt/verknoeit/verspilt zijn tijd, blijft op zijn kont/krent zitten, drukt zich, drukt zijn facie/porum/snor, neemt er zijn gemak van, voert geen lazer/lazerij uit, zit uit zijn neus te vreten, denkt met kousen en schoenen aan in de hemel

te komen (denkt zonder zich in te spannen doel te bereiken), speelt met zijn tenen tot vermaak van zijn hielen, brengt zijn tijd in ledigheid door, ziet leeuwen en beren op de weg [Spreuken 22:13, De luiaard zegt: Er is een *leeuw* buiten; ik mocht op het midden der straten gedood worden! (heeft altijd een excuus om niets te doen)], als nietsdoen een ambacht was koos hij het, zit met de handen in de schoot, alles moet hem op zijn schoot gebracht worden (wil er niets voor doen), stelt iets uit tot sint-juttemis, houdt zich bezig met slampamperij, laat alles sleuren, loopt langs de straat te slijpen, verlegt geen stro, verzet ergens geen voet voor, vermoeit zich niet al te zeer, volgt de weg van de minste weerstand, brengt zijn tijd werkeloos door, zoekt de zevende dag, is aan het lijntrekken, mag zijn zweet niet ruiken

lichtzinnig los, lunatiek, ondegelijk, onsolide, wuft, wups (gew.), zot meisje, bambocheur, pierewaaier, lichtmis, losbol, nachtloper, rinkelrooier, wallebak (gew.), zwierbol, glimpieper (maakt stiekem slippertjes), spring-in-'t-veld, toepe (lichtzinnige vrouw), geen heilige, geen heilig boontje, los in de mond, los van tong, altijd aan het lichtmissen (veroud./)raken/rinkelrooien/pierewaaieren/teren en smeren (gew./)tiereliëren (gew./)wallebakken (gew./)fuiven/boemelen/poepgaaien (doelloos, gekheid makend zitten te kijken, gew.), draagt zijn hoed op één haartje, draagt zijn hoed op zeven haartjes, zwierig mens, beetje lichtzinnig mens, lacht overal om, wil wel de lusten maar niet de lasten, leeft maar raak, leeft er maar op los, neemt dingen losjes op, zegt wat hem voor de mond komt, gaat op rabot (gew.), gaat aan de zwier, rijdt een schuine schaats, teert van de hoge boom (maakt op zorgeloze wijze grote verteringen), maakt goede sier, denkt dat het leven een vakantie is, verdartelt zijn tijd, verdanst zijn zaligheid, verfuift/verzwiert zijn geld, houdt zich bezig met wallebakkerij (gew./)boemelen

lui aartslui, vaddig (gew.), vadsig, luiaard, luibak, luibuis, luierik, luilak, luiwammes, dagdief, doeniet, vadderik, lente (vrl.), lui beest/varken, luie heilige/salamander, zo lustig/luchtig als een vogeltje dat koe heet, zo lui als hij groot is, liever lui dan moe, heeft een lui lentje, zit altijd te lenteren/luibakken/luieren/luieriken/luilakken/luiwammesen, zit op zijn luie gat/kont, doet geen sodeffikker/sodemierter, voert geen klap/slag/snars/steek uit, steekt geen hand/poot uit, zit naar het lek te luisteren, het schuilt hem onder de oksel (kan de armen niet flink uitsteken), heeft varkensvlees onder de arm

werkschuw bruggebijter, bruggetrekker, werkonwillige, vindt een haar in het werk, schuwt werk, behoort tot het langharig, werkschuw tuig

immoreel obscuur, slecht, moraalloos, ondeugdzaam, een padaas (gew.), schuifelbout (gew.), deugniet, schavuit, slechtaard, slechterik, een fijne meneer (iron.), verstokt zondaar, geen lekkere jongen, geen lekkertje/lieverdje, duivel in mensengedaante, in de ondeugd verstaald, verstokt in het boze, slecht van oppas (wil niet oppassen), diep gezonken/gevallen, vol gebreken, geneigd tot alle kwaad, heeft een ruim/rekbaar geweten, heeft een geweten zo groot als een hooischoor, heeft een slechte inborst, heeft geen moraal/moraliteitsbesef/normbesef, heeft onoorbare praktijken, zijn gedrag kan niet door de beugel [in Middeleeuwen werden stadshonden door een beugel (ring) gehaald om te zien of ze een bepaalde maat niet te boven gingen], sust zijn geweten in slaap, door zijn geweten kan wel een koets met vier paarden rondrijden, doet alles wat God verboden heeft, deugt in zijn huid niet, deugt van geen kanten, gedraagt zich op een onheilige manier, houdt zich bezig met obscure zaakjes, leidt een slecht/tuchteloos/wetteloos leven, vertoont verwerpelijk/laakbaar gedrag, pleegt wandaden

exhibitionistisch exhibitionist

III+IV+
ACCURAAAT, EXACT, SYSTEMATISCH

accuraat puntig (veroud.), werkt met accurate

exact handelt met exactheid

systematisch methodisch, werkt planmatig/stelselmatig, werkt volgens schema, organisator, ijzeren systematicus, heeft organisatietalent, kan goed organiseren, systematiseert zaken

consequent man uit één stuk

efficiënt handelt op doelmatige/doeltreffende wijze

volhardend persistent, blokker, doorbijter, doorzetter, doordouwer, volhouder, heeft doorzettingsvermogen/ volhardingsvermogen, persevereert in wat hij doet, persisteert bij eenmaal genomen besluit, doet dingen gestaag, doet staagjes aan, houdt taai vol, handelt met volharding

III-IV-
CHAOTISCH, INACCURAAAT,
ONBEDACHTZAAM

chaotisch chaoot, gaat ongeordend/onstelselmatig/stelselloos/systeemloos/ onsystematisch te werk, direct het spoor bijster, leidt een hecatisch leven, kan niet organiseren, doet dingen op de tast, doet alles lukraak, maakt overal een warrelboel/warboel van

inaccuraat

onbedachtzaam handelt gedachteloos/klakkeloos/onberedeneerd/ondoordacht/onmadenkend/onoverlegd/planloos/redeloos, handelt op onbekookte wijze, redeneert als een kip zonder kop, wat hij zegt is kretologie/slap gelul, gedraagt zich kreterig, maakt ongereflecteerde opmerkingen, er zit in hem geen overleg, praat en doet maar raak, slaat ergens maar een slag naar, slaat in den blinde naar iets, doet een slag in de lucht, staat nergens bij stil, trekt voorbarige conclusies, doet dingen in het wilde weg

onnauwkeurig

doelbewust doelgericht, gaat recht op zijn doel af

consciëntieus religieus (sic), gewetensvol, altijd aan het bokselen, doet zijn uiterste best, zet zijn beste beentje voor, doet iets pas na overleg/rijp beraad, overweegt dingen rijpelijk

vasthoudend vasthouder, niet stuk te krijgen, laat zich niet van zijn apropos brengen, weet zijn wil/zin door te drijven, wijkt geen duim-breed/duim gronds, laat zich iets niet uit het hoofd praten, geeft geen krimp, houdt zijn poot stijf, houdt de rug stijf, houdt het been stijf, houdt voet bij stuk, houdt strak aan iets vast, blijft op zijn stuk staan, houdt keep, neemt iets op zijn tanden, zet hardnekkig door, bijt zich ergens als een terriër in vast, handelt met volharding/vasthoudendheid, weet niet van ophouden

beginselvast man van beginselen, houdt aan een beginsel/overtuiging vast

ambitueus heeft hoge aspiraties, maakt ergens een sport van, doet iets met ambitie, wil vliegen eer hij vleugels heeft

waakzaam vigilant, wakker, handelt met vigilantie/waakzaamheid

bekwaam virtuoos, capabel, kundig, voortreffelijk, een kei, mannetjesman, kaan (veroud.) van een vent, heeft heel wat in huis, heeft grote capaciteiten, kan zijn kantje keren (gew.), berekend voor zijn taak, ziet dingen klaar in, speelt veel klaar, kan iets, levert goed werk, doet dingen perfect, verstaat zijn stuk/vak, weet van wanten [wellicht, goed met het *want* (touwwerk) om kunnen gaan]

rechtlijnig denkt rechtlijnig

rechtdoorzee vrijborstig, rondborstig, rondement (gew.), ronduit, vierkante kerel, Jantje Rechduit, zegt de dingen effenaf/rechtaf/franchement/ronduit/kort en klaar, zegt iets zonder omwegen, spreekt in plat proza/Vlaams, spreekt recht voor z'n raap, zegt iemand effenaf/resoluut/vierkant de waarheid, zegt onomwonden waar het op staat, zegt wat hij meent, spreekt op ondubbelzinnige wijze, spreekt flink van de borst, spreekt vrijuit, noemt de kat een kat, noemt het kind bij zijn (ware) naam, noemt man en paard, doet iets gulweg/guluit, handelt zonder bijgedachten/plichtplegingen, steekt zijn mening niet onder stoelen of banken, neemt geen blad voor de mond, windt ergens geen doekjes om, verheelt zijn misnoegen/teleurstelling niet, strijdt met open vizier,

warhooffig wargeestig, gederangeerd, wargeest, warhoofd, warkop, in de war, niet goed bij zijn hoofd, zit te ijlen/kallen (Barg., wartaal uitslaan)/lollen (zotteklap uitslaan)/kullen/poespassen/koeterwalen/prazelen/bazelen/raas kallen/revelen (gew.)/razen, heeft praat op zolder (verwarde denkbeelden), heeft ze niet allemaal bij elkaar, wat hij zegt is ijdele/zotte klap, wat hij zegt is klap voor de vaak, wat hij beweert is klets met klontjes, wat hij beweert heeft slot noch zin, wat hij zegt is kippetjespraat de haantjes lachen erom, er is geen logica in wat hij zegt, aan wat hij zegt is kop noch staart te vinden, wat hij beweert is kul/flauwekul/kulkoek, kletst/praat/lult uit zijn nek, kletst uit zijn nekharren/nekspier, verkondigt klinkklare onzin, spreekt wartaal, verkoopt nonsens, vertelt prut met peren, vertelt nonsensicale verhalen, kraamt ongerijmdheden uit, praat vazel (gew.), haalt dingen door elkaar, slaat maar wat uit zijn botten, zijn hoofd loopt op stelten

slordig voddig, slodderig, labberlottig, slodderachtig, versloddert, een flodder, flodderaar, flodderkous, hangoor, kladdeboter, labberlot [wellicht oorspr. de naam van een bende straatschenders uit Amsterdam die zich noemde naar de krijgsoverste *La Berlotte*, overl. in 1680], labberlut, lodder (vrl), moser, knoeier, roffelaar, slodde(r), sloddervos, rommelkont, slodderkous, roffeltuit (vrouw die haar werk slordig doet), ropvogel (kind dat slordig op zijn kleren is), Hans met de bellen, altijd aan het kladdeboteren (letterl. knoeien met boter)/labberlotten, laat dingen verslodderten/verslonzen/verslungelen, ziet er aveluinig [van Mnl. *ave*-(af) + *luim*, dus uit de goede luim, gew.]/onverzorgd/paltrig (gew.)/haveloos uit, steekt raar in zijn tuig (slordig gekleed), laat alles achter zijn kont (rond)slingeren, loopt ergens met de roffel overheen (gaat ruw en slordig te werk), roffelt dingen af, doet alles rommelig, levert voddewerk, levert voddig werk, het is bij hem een zootje

warrig een daas, dwaas, warhoofd, een ave-rechte wijze, oordeelt ave-rechts, is van koers, de koers kwijt, zijn kompas is verdraaid, in de bonen en plukt erwtten (in de war), op scheuvels, in de snol (sic, gew.), zit altijd te dazen, bazelt maar wat, spreekt bollepraat (gew.)/onzin, spreekt niet coherent, praat verward, klapt in en uit, weet niet wat hij vertelt, spreekt zichzelf tegen, wat hij zegt slaat als kut op dirk, wat hij beweert slaat als een lul op een drumstel, wat hij zegt is larie/lariekoek/larie-farie/larieflang, jaagt hersenschimmen na, heeft hersenspinsels, staat verwezen te kijken, kijkt als een verwezene

schenkt klare wijn, smooit geen wolf in zijn buik

gedistingeerd bezit distinctie

zuinig brandzuinig, duitendief, potter, zuinige broek, op de duiten, bij de pinken (gew.), niet erg schotig/scheutig, op de penning als de duivel op een ziel, van de behoudende leer, taai in het melken (schuift niet gemakkelijk iets af), lost niet gemakkelijk, gooit het geld/hooi niet over de balk (bij het werpen van hooi in de ruif is het verkwistend om het ook over de bovenbalk te gooien), spaart het hooi, kijkt op een cent, let op de muntjes, past op de kleintjes, zit op zijn centen, pot zijn geld op, zuinigt geld uit, het geld moet bij hem van de rooster gehaald worden, laat het walletje bij het schuurtje, laat het huis bij de schuur, zit vast aan zijn geld, houdt de hand op de zak, betracht zuinigheid

wanordelijk bij hem is het een huishouden van Jan Steen (zoals te zien op een schilderij van Jan Steen zelf), een huishouden van Keja [oorsprong onbekend]

nalatig zuimachtig in het vervullen van zijn plichten, laat het lelijk afweten, doet niet wat hij moet doen, schiet tekort, laat de boel waaien, laat de boel de boel

onverstandig onwijs, verstandeloos, een onverstand

onoplettend een slaper, suffer, is er met zijn gedachten nooit bij, zijn gedachten zijn elders, let nooit op, zit altijd te slapen/suffen

achteloos laatlijdig (gew.), negligent (gew.), onachtzaam, fietst er langs (doet zijn werk onzorgvuldig), handelt langs de klep van de pet, negligeert (veronachtzaamt) mensen, behandelt alles vluchtig

maf trullig, lullig, halvezool, lobbedoe (gew.), lobbedei (gew.), mafkees, mafjanus, mafketel, mafkikker, mafkoker, mafkont, mafkuiken, vermaft type

gestoord verknipt, zinneloos, getroebleerd, krankhoofdig, krankzinnig, stapel, stapelgek, stapelzot, stekezet, uitzinnig, malende, een zinneloze, zwakzinnige, een gek in folio, grote gek, door wanen bezeten gek, zo gek als een ui, zo gek als een looien deur, is geraakt/getroffen in zijn hoofd, in zijn hersens gepikt, van de ratten gebeten/besnuffeld, het is niet richtig met hem, niet goed bij zijn verstand, niet wel bij zijn hoofd, van zijn zinnen beroofd, niet goed bij zinnen, heeft een kranke geest, heeft de razende mot in het hoofd [van krankzinnigheid werd vroeger wel gedacht dat die werd veroorzaakt door mot of worm in het hoofd veroud., gew.], heeft aanvallen van razernij, heeft waandenkbeelden/waanideeën, het is hem in het hoofd geslagen, het is hem in de bol geslagen, zijn brein draait door als een paternosterlift, bij hem is de geest verdoofd, bij hem is het brein/verstand verduisterd, lijdt aan verstandsverbijstering/zinsverbijstering/verdooldheid der zinnen, handelt in een verdwazing (van de geest), krijgt het zot in de kop (gew.)

verkwistend kooplustig, koopziek, resoluut (sic, gew.), geldverkwister, koopal, kwast (gew.), kwistekool, opmaker, banketteerder, is aan het banketteren, leeft verkwistend, heeft de geldpest, heeft een gat in zijn hand, lijdt aan koopzucht, lapt zijn goed door de billen (verkwist zijn goed door er goede sier mee te

maken), gooit geld in het water, smijt/morst/moost (gew. van mosen) met geld, verknabbel/verknabpust/verknoeit/verkwist/vermoost/verprutselt/verprutst/verslemt/verspilt/zaait zijn geld, verspeelt geld en goed, lapt zijn geld op, geeft geld met scheppen uit, strooit geld met volle handen, smijt/slaat veel geld stuk, doet niets dan rijden en rossen, leeft royaal, bij hem valt het geld in een zinkput

onpraktisch

spilziek verspiller, potverteerder, lijdt aan spilzucht, verbambocheert/verboert/verlapt/verbrast/verdondert/verdoet/verduvelt geld en goed, de duiten bijten hem

onachtzaam let/schaft (gew.) nergens op, slaat nergens acht op, vergauweloost (gew.)/veronachtzaamt mensen, laat dingen langs zich heen gaan

behaagziek behaagzuchtig, stoeipoes, pagadet (volkst., opgedirkte en behaagzieke vrouw), rokkenjager, rokkengek, rokkenridder, probeert te behagen

onberekenbaar dubbelzinnig, onvoorspelbaar, van God los, houdt zich niet aan afspraken, er valt niet op hem te rekenen

slonzig kladderig, morsig, konkelachtig (veroud.), moddig, slobberig, beslabberaar, flarde (vrl.), slons, kladdeboter (vrl.), klamot (gew.), klamodde (gew.), konkel (gew.), lors, modde (gew.), mokke (vrl.), morskont, marsepot, marsebel, plaaster, plamodder (vrl., gew.), schobbe, schooier, slavets (gew.), slavodder (gew.), slobber, slobberdoes, slobberkous, sloor, snottebel, toddik, smeerpoets, teutebel, totebel (vrl.), todde, te vies om aan te pakken, pros van een vrouw, slonst met dingen, loopt er slonsachtig/smodderig/todderig bij, smodder/bemorst zijn kleren, loopt in oude todden

vergeetachtig een vergeetal

onhandig zou zich beslabberen al at hij noten

kwistig kwistekool (gew.), verkwister, schenkt met kwistige hand

genotzuchtig hedonistisch, hedonist

manisch manisch-depressief

lafhartig blode, blo, blohartig (veroud.), doet dingen lafweg, zoekt uitvluchten

dierlijk beestachtig, verdierlijkt, in dierlijkheid verzonken

III+IV—
LEGE CEL

laaghartig laag individu

pathetisch doet hoogdravend

III—IV+
ZORGELOOS, ONBEZORGD, CRIMINEEL

zorgeloos onproblematisch, lot (gew.), makkelijk, doet altijd luchtigjes, een hartje/zieltje zonder zorg, houdt van pallieteren (genietend wandelen in de natuur, zie onder 'levenslustig'), laat Gods water over Gods akker/reinsteen lopen, leeft van de hand in de tand, kent geen zorg, heeft geen zorgen voor (de dag van morgen)

onbezorgd leeft van de ene dag op de andere, leeft als God in Frankrijk/als de mussen in het zand, maakt zich geen zorgen voor de tijd

crimineel deugniet, galgenaas, galgebok, galgestrop, hangebast (veroud.), gieler (Barg.), schooier, dief, hellebok, hellekind, hellewicht, hondevel, schavuit, verharde booswicht, geen beste, kind van de hel, monster dat de hel heeft uitgebraakt, heeft een criminele aanleg, heeft iets op zijn kerfstok [kerfstok, waarin kerven werden gemaakt die nog te betalen aankopen aangaven voor mensen die niet konden schrijven], haalt bandietenstreken uit, gaat de brede weg op [Matth. 7:13, Gaat in door de enge poort; want wijd is de poort, en *breed is de weg*, die tot het verderf leidt ...], wil niet deugen, de galg ziet hem de ogen uit, vertoont normafwijkend gedrag, groeit op voor galg en rad (waarop boeven werden geradbraakt), verhardt in het kwade, verkracht de wet, vertrapt iemands rechten, treedt de wet met voeten

onbekommerd voelt zich van alles ontkommerd (lit.t. bevrijd), laat fiolen/violen zorgen [herkomst is duister, fiool is flesje, zijn heil zoeken bij de fles? Later zou men zijn gaan denken aan het muziekinstrument en ging dan ook violen schrijven], trekt een gezicht van wie-doet-me-wat, rolt door de wereld

vernielzuchtig vernielachtig, altijd aan het donderjagen, treedt kannibaals op, lijdt aan vernielzucht

opportunistisch opportunist, kazakkeerder (gew.), kazakdraaier (gew.), windvaan, meeloper, bij hem kan het vriezen en kan het dooien (houdt zich op de vlakke), hangt het hekken naar de wind (raamwerk van latten aan molenwiek), hangt de huik naar de wind (huik, lange mantel die men zo moest hangen dat men tegen de wind beschut was), zo de wind waait

waait zijn mutsje/rokje/jasje, keert zijn kazakke (verandert van mening), keert de molen naar de wind, bakt uit twee pannen, spreekt met twee monden

III+V+

OPLETTEND, LEERZUCHTIG, PRINCIPIEEL

oplettend heeft zijn ogen niet in zijn gat/zak, laat zich geen knollen voor citroenen verkopen, blijft bij de les, past op zijn tellen (de keren dat men telt), verliest geen woord van een betoog, laat zich nergens door verstrooien/afleiden, ziet in de wind (let op wat er gebeuren kan)

leerzuchtig bezit leerzucht, heeft behoefte om te leren

leergierig leerzaam, leerhoofd, leerpik, snuffelaar, kleine leergraag, wil altijd het naadje van de kous weten, wil ergens haring of kuit van hebben, snuffelt in de boeken

princiepelijk streng, houdt er principes op na

sober matig, frugaal, leeft in frugaliteit/soberiteit/soberheid

gewetensvol heeft scrupules/verantwoordelijkheidsbesef/verantwoordelijkheidszin/verantwoordelijkheidsgevoel, heeft een sterk schuld-bewustzijn/een zuiver geweten, maakt ergens dingen van (gew., gewetensbezwaren), volgt de stem van het geweten, doet niet meer dan zijn mensenplicht, wil niet van schipperen weten, voelt zich voor veel dingen verantwoordelijk

handig snedig (veroud.), versierder, kante (gew.) meid, wakkere tas (veroud., gew., knappe, handige vrouw), heeft twee rechterhanden, heeft twee rechtse handen, doet een handige zet, weet dingen te versieren, weet overal knaphandig (veroud.) mee om te gaan, weet altijd ergens een vinger achter te krijgen

III-V-

ONNOZEL, ONVERSCHILLIG, LEUGENACHTIG

onnozel bête, daas, halzerig, schaaachtig, nes, lijp, loborig, doetje, duts, gansje, godskind, jangat, jansul, jochem, jocrisse [Fr. personage in Franse komedie, met name *Désespoir de Jocrisse* van Dorvigny], een Jorden [heiligennaam *Jordanus*], een kieken, kiekenhoofd (vrl.), looboor, loeres, leunes (gew.), onnozelaar, onnozeling, schaaaphoofd, schaaapkop, schapekop, setepelul, oetlul, troel (gew.), teutebel, totebel (vrl., gew.), oostenrijker (onnozele hals), ropvogel (gew., iemand die in gezelschap voor de gek wordt gehouden of als zondebok dient), domme treze, onnozele konte (gew.)/bloed/hals/ziel, domme gans, Jantje zonder erg, lulletje rozewater/lampekatoen/lampepit, nuchter kalf, niet goed bij, een beetje wieties (Barg.), kind in de boosheid, botje zonder gal, altijd de kwaaië pier [van *Pieter*, is de zondebok], heeft nergens benul van, heeft een tik/klap van de Kamper molen gehad, laat zich wijsmaken dat een kat ganzeëieren legt, haalt onnozelheden uit, haalt Kamper streken/stukjes uit, ziet eruit als Piet Snot, staat voor Piet Snot, vliegt overal met volle zeilen in

onverschillig indifferent, heeft nergens weet van (sic), heeft overal bout/kaas/lak/mert (gew.)/merd (gew.)/pijn/maling/schijt/lik en lak aan, vaagt overal zijn broek aan af, veegt overal zijn gat mee af, veegt ergens zijn hielen aan af, veegt ergens zijn kloten/pollevecien (hak van schoen, gew.)/zolen aan, veegt alles aan zijn achterlap/hemdslip/hielen, lapt alles aan zijn laars/hakken, geeft nergens om, geeft nergens een drol/koren/laars/mieter/ruk/spier/zak om, het kan hem allemaal niet donderen/verneuken/verrekken/verrotten/bochelen/bommen/mieteren/schelen/rotten, het kan hem geen lor/moer/spat/oortje/pest/reet/ruk/zier schelen, het kan hem allemaal de lorren niet schelen, het kan hem geen bal verkolonialen, het kan hem geen reet vermallemoeren, het kan hem geen ene moer verblotekonten/verdommen/verhippen, iets zal hem aan zijn kont roesten, het zal hem allemaal aan zijn reet/rug/gat geroest zijn, het zal hem allemaal een (rot)zorg zijn, het zal hem een worst wezen, trekt zich nergens een barst van aan trekt zich nergens een harnas over aan, het is hem allemaal best/egaal/evenveel/onverschillig/om het

even, rotzooit maar wat aan, bekreunt zich nergens om, alles glijdt langs zijn koude kleren af, het laat hem allemaal koud/Siberisch, wordt nergens warm of koud van, kreunt zich nergens aan, neemt alles lauwhartig op, maalt nergens om, schokschouderd over dingen, schort (gew.) iets niet, laat zich nergens iets aan gelegen liggen, stoort zich nergens aan

leugenachtig (aarts)leugenaar, jokkebrok, jokker, leugenbeest, leugenbrok, leugenzak, liegbeest, mepper, bedrieger, mythomaan, gepatenteerde leugenaar, is van Leugegem, aan zijn eerste leugentje niet gebarsten en voor zijn tweede niet opgehangen, in zijn eerste leugen niet gestikt, liegt uit gewoonte, liegt als een almanak/tandentrekker/paard, liegt dat hij zwart/scheel ziet, liegt dat hij barst, liegt dat hij het zelf gelooft, liegt alsof het gedrukt staat, liegt door een eiken plank, liegt tegen de klippen op, liegt torens hoog, kan braaf liegen, confabuleert, verzint dingen, vertelt fibbetjes (Barg.)/klodden (gew.)/klodderijen (gew.)/leugens/logens/sprookjes/onwaarheden/paardeleugens/vertelseltjes, vertelt om het andere woord een leugen, vertelt leugentjes om bestwil, doet de waarheid geweld aan, kleedt iemand (gew., bedriegt, beliegt iemand), smeedt/verzint/vertelt leugens, hangt van de leugens aan elkaar, zuigt dingen uit zijn teen/tenen/duim/vinger, jekt iemand iets voor, wat hij zegt is in strijd met de waarheid, wat hij beweert strijdt tegen de waarheid

onbetrouwbaar ontrouw, broeier (Barg.), charlatan, draaioor (gew.), draaijer, duimzuiger, luchtfietsjer, fantast, gluntuttel (gew.), dubbeltong, klapper, klikker, kwakzalver, kwartjesvinder, lek, lijperik (Barg.), loenserik, vals-aard, nakkedikker (Barg.), nakkedakker (Barg.), smous, smuigerd, gluiperd, woordbreker, volksverlakker, niet te vertrouwen, is de rechte/ware broeder niet, een valse broeder [2 Cor. 11:26, in de brief van Paulus aan de Corinthiërs beschrijft hij de gevaren op zijn reis, o.a. die 'onder de *valse broeders*'.], voor geen cent te vertrouwen, met lenen volle neef met weeromgeven hoerenkind, meestal aan het duimzuigen/fabelen/fabuleren/fantaseren/lorejassen (gew.)/lorren/lorsen (veroud.)/lorren-draaien/smousen/stechelen (vals spelen, spieken), heeft een Bourgondisch geloof, doortrapte leugenaar, heeft een grijs (veroud.)/mom-bakkes voor het gezicht, heeft loense/valse streken, heeft een smousenaar, besjoemel/besjoechelt/betopt/besodemiert/bezeikt/belazert/bezwendelt/beduvelt/begoochelt/belatafelt/misleidt/lakt/verlakt mensen, neemt mensen beet, bedondert de kluit, draagt water in de ene en vuur in de andere hand (is dubbel-

hartig), verbreekt zijn beloften, belooft gouden bergen, hangt mensen schone bellen in de oren, verkoopt mensen blaasjes, bindt mensen een blinddoek voor de ogen, spreekt dubbel-tongig, haalt iemand de huid/het vel over de oren, zet iemand af, klapt uit de school/biecht, weet iets met de schoonste kleuren te malen (zo mooi mogelijk voor te stellen), weet ergens een kleurtje aan te geven, luidt de klok maar schaft niet (belooft iets maar doet het niet), draait iemand een knoop/knol in de muts, draait iemand een loer, zijn zeggen leutert (los-zitten, waggelen, veroud. gew.), wat hij doet is lorrendraaierij, wat hij doet wekt mistrouwen, speldt/speet mensen dingen op de mouw, geeft een onjuiste voorstelling van zaken, hangt prullen op, trekt/slikt zijn tong in, schendt/breekt zijn woord, blijft bij zijn woord als een haas bij de trommel, verdoezelt/verheelt de waarheid, pleegt volksbedrog/volksverlakkerij/ volksmisleiding, maakt iemand iets wijs, pleegt woordbreuk

praalziek ostensief, fastueus (pralend en weelderig), rijk getooid, praalhans, praler, prentje, fat, dirkt/doft/flikt/fruit/pijpt/smukt/ tooit/tulkt/ tut zich op, ziet er opgewit/ opgedirkt/statieus uit, courtiseert mensen (vleit mensen uit praal-zucht), maakt ergens parade mee, loopt ergens mee te paraderen/prachen, houdt van pomp/pomperij (wereldse pracht en praal)/prachtvertoon, smukt zich met sieraden/tooisels, tooit zich met allerlei smuk, voert veel staatsie, pronkt met geleende/andermans veren

pervers geperverteerd, gaat zich aan perversiteiten te buiten

amoreel heeft geen moraal/zondebesef/zondegevoel

III+V— PLICHTSGETROUW, GEDISCIPLINEERD, KEURIG

plichtsgetrouw plichtbewust, plichtvaardig, heeft plichtsgevoel, doet zijn plicht, komt zijn verplichtingen na, kwijt zich van zijn plichten, doet dingen met plichtbetoon, handelt uit plichtsbesef, handelt met plichtsbetrachting, men kan op hem rekenen

gedisciplineerd plichtmatig, neemt gedragsregels in acht, verricht de obligate/voorgescreven handelingen, spreekt de obligate woorden

keurig kruidig, netjes, kruidigerig, salonfähig, piekfijne mevrouw, van onbesproken gedrag,

III—V+ ONGEDISCIPLINEERD, JONGENSACHTIG, EXTRAVAGANT

ongedisciplineerd vertoont ondisciplinair gedrag

jongensachtig net een jongen

extravagant uitbijter, groteske figuur, gedraagt zich bizar, buitensporig

excentriek laplander (gew.)

merkwaardig curieus, particulier mens

goddeloos een goddeloze, vreest God noch zijn heiligen, weet van God noch zijn gebod

uit de kast (keurig gekleed), gekleed als een profetenbees [zoals een door Tijn Uilenspiegel keurig verpakte paardevijg, die degene die deze at de gave der profetie gaf, gew.], op de puntjes (gew.), in de puntjes verzorgd, leidt een eenzaam leven, ziet er gesoigneerd/puntigjes/welverzorgd/tiptop verzorgd uit, ziet er uit om door een ringetje te halen, vies (sic, gew.) op zijn kleren (uiterst zindelijk)

ordelievend houdt van vaste regels, zet dingen op een rijtje

degelijk solide, levert gedegen werk, doet dingen grondig

vroom hemelsgezind, kwezelachtig, begijn, kwezel, kwezelaar, piëtist, zo fijn als gemalen poppestront, zo vroom als Job, vast in het geloof, met vurig geloof beziel, heeft een geloof dat bergen kan verzetten, heeft het ware geloof, bezit een gelovig hart, heeft liefde tot God, zit te kwezelen, men zou hem ons Heer geven zonder biechten, staat in een reuk van heiligheid, zijn reuk is zo fijn dat hij de zonde wel kan ruiken, leidt een stichtelijk/vroom leven, bidt God van zijn troon, handelt vromelijk (zie ook 'hypocriet')

zedig modest

kuis pudiek, een lelie, engelreine vrouw, kuise Jozef [Gen. 39:7–12, Jozef gaat in het huis van Potifar niet in op de avances van diens vrouw], kuise Suzanna [Daniël 13, Suzanna werd in het park van haar man Joakim door de twee oudsten van het volk oneerbaar benaderd tijdens het baden], Vestaalse maagd [priesteres van Vesta, maagd die het vuur in de tempel brandende moest houden], heeft een maagdenhart

spaarzaam houdt het huisje bij het schuurtje

vormelijk ceremonieus, maakt ceremoniën/plichtplegingen, neemt de vormen in acht, hecht aan vormen

formalistisch een formalist, mandarijn, doet alles volgens het boekje, zit vast in het keurs der etiquette

formeel

overijverig

godvrezend dient God

godvruchtig heeft een diep in zich verankerd geloof

geil lubriek, krollig (gew.), rits, ritsig, wreed (sic), geilaard, geilbaard, geilneef, neukbeer, jachtgat, jachtkont (geile vrouw), geile bok, hete klits (krolse meid), hete vijs, loopse/lekere teef, zo geil als boter, zo geil als een bos uien, zo heet als peper, gedraagt zich obsceen, heeft een neukdwang

godsdienstig

religieus

IV Emotionele Stabiliteit

IV+I+ ZELFVERZEKERD, ZEKER, BESLUITVAARDIG

zelfverzekerd eigengerechtig, eigenrechtig, eigenmachtig, zelfzeker, pertinent, beslist, zeker van zichzelf, handelt met zelfvertrouwen/bravoure, heeft gevoel van eigenwaarde, heeft zelfrespect, heeft een ontspannen houding, gelooft in zichzelf, kent geen twijfel, weet wat hij wil, voelt zich overal op stade, wiedz zijn eigen straatje, slaat zich door moeilijkheden heen, doet alles welbewust

zeker zeker van zijn stuk, ergens rotsvast van overtuigd, stellig in zijn uitlatingen

besluitvaardig neemt zijn besluiten altijd snel

dapper lefjongen, durfal, een kerel als Kas (vaak ironisch tegen een kleine jongen gezegd), ridder zonder vrees of blaam, klein Davidge, klein maar dapper, voor geen kleintje vervaard, voor geen klein geruchtje vervaard, heeft lef, durft iets bestaan, houdt zich dapper/groot, trekt de stoute schoenen aan, haalt stoute stukjes uit, trotst gevaren met stoutheid, vertrekt geen spier in moeilijke omstandigheden, gaat voor niemand uit de weg

manmoedig durft tegen anderen ingaan, laat zich niet belazeren/kokeren (misleiden), laat zich de kaas niet van het brood eten, laat zich

IV-I- ONZEKER, DEPRESSIEF, ONEVENWICHTIG

onzeker onwis, halfhartig, halfbakken vent, weet niet wat hij wil, vaak ergens huiverachtig/huiverig voor, niet zadelvast, heeft geen vaste beginselen, staat niet vast op zijn stuk, heeft faalangst, heeft geen gevoel van eigenwaarde, heeft een zwak zelfbeeld/zelfconcept, gedraagt zich slak (niet doortastend), er zit geen doorslag (gew.) in hem, weet niet van aanpakken, voelt zich machteloos, staat vaak met de mond vol tanden

depressief in een wanhoopsstemming

neerslachtig bedrukt, down, ingezonken, terneergeslagen, mismoedig, putterig, radeloos, verloren, terneergedrukt, terneergeslagen, erg onder de boompjes (gew.), in mineur, in een mineurstemming, heeft een gevoel van malaise/onvrede/verlorenheid, heeft een malaisierig gevoel, zit altijd te priesteren (gew.)/piekeren, zit bij de pakken neer [Gen. 49:14, waar Jacob van zijn zoon zegt dat hij een 'sterk gebeende ezel, *nederliggende tussen twee pakken*' is], zit in de put [herkomst onduidelijk]/schuurzak (eig. met zand gevulde zak die buiten boord hangt tegen het schuren), zit in zak en as [bv. Esther 4:1, Als Mordechai wist al wat er geschied was, zo verscheurde Mordechai zijn klederen, en hij trok een *zak aan met as*], kijkt

niet op de kop zitten, laat zich niet in de luren leggen, laat zich niet in zijn zak schijten, pikt niet alles

manhaftig een virago (vrl.), manhaft kereltje, toont zich een man

onversaagd versaagt niet, durft over de draad stappen (durft risico's nemen)

sportief sportieveling, goede verliezer, vat dingen sportief op, neemt zijn verlies

sippig, zet een sip gezicht, zijn hoop is verdwenen, ziet het niet meer zitten, ziet er geen gat meer in

onevenwichtig gedesequibreerd, uit zijn evenwicht, uit het lood (schiet-/paslood), uit het veld (slagveld) geslagen

tobberig tober, harder (iem. die moet *harden*, lijden, gew.), heuker (gew.), zit altijd te dubben/heuken (gew.)/kwetteren (gew.)/tobben/ rumineren/piekeren, zit voortdurend te wikken en te wegen, zit ergens over te malen, wroet in eigen ingewand

zwaarmoedig mistroostig, hypochondrisch, hypochonder, zichzelf tot last, heeft een geprest/beklemd gemoed, het zit hem in de onderbuik, lijdt aan zwaarmoedigheid/ taedium vitae (weezin tegen het leven)/spleen [Gr. *splēn* (milt) als zetel van zwaarmoedigheid]/Weltschmerz, lijdt onder zelfbeschuldigingen/zelfhaat

gedepriemd gedrukt, hopeloos, wanhopig

pessimistisch zwaarhoofdig, pessimist, zwaarhoofd, doemdenker, zwartkijker, ziet alles zwart/somber in, beziet dingen door een zwarte bril, vergalt zijn leven door zwartkijkerij

weifelachtig twijfelzuchtig, weifelaar, kriemelaar (gew.), twijfelaar, altijd aan het kriemelen (gew.)/talen/weifelen, verkeert in twijfel/twijfeling, twijfelt overal aan, lijdt aan twijfelzucht, handelt na veel weifelingen, draait als een kat om de hete brij

zenuwachtig zemelachtig (scherts.), zenuwziek, jachterig, jachtig in de weer, totaal verzenuwd, zenuwbonk, zenuwknobbel, zenuwlijder, zenuwpees, zenuwknoop, zenuwpil, zenuwstandje, één bonk/pak zenuwen, heeft overspannen/slappe/zwakke zenuwen, heeft het op de zenen (gew.), de zenuwen gieren hem door de keel, zit in de zenuwen, krijgt de zenuwen van iets, heeft last van zenuwen/ zenuwachtigheid/zenuwzwakte, wordt opgevreten door de zenuwen, gooit zich in de zenuwen, krijgt een zenuwtoeval

zwaartillend een drummer (gew.), piekeraar, martelaar (sic, gew.), zebedeus, wroegwezen, weerloze tober, pijnigt zich met gewetenskwesies, zwaar op de hand, heeft mierennesten in het hoofd, zit steeds te prakkezeren/ muizeneren (gew.)/piekeren/urmen [afgeleid van *arm*, eig. *Och arme* roepen], klauwt zijn hoofd over dingen, haalt zich muizenissen [Mnl.*musen*, peinzen] in het hoofd, ziet ergens

als tegen een berg op, ziet altijd bezwaren, tilt ergens zwaar aan, vat dingen zwaar op, er ligt hem veel zwaar op het hart, heeft wroeging van dingen

angstig panisch, angsthaas, haasvreter, bloodaard, haas, bangerik, zo bang als een haas/wezel, zo bang dat je wel een ei in zijn naad kunt gaarkoken, te bunzig (gew., Barg.) om iets te ondernemen, stijf van angst, door angst verlamd, begint haas te vreten (soldatent.), staat duizend angsten uit, kruipt achter de batterij, knijpt 'm als een ouwe dief, zijn hart is geen boontje groot, zijn hart is zo klein als een hazelnoot, durft kijken noch mikken (niets van zich te laten merken), het klamme zweet breekt hem uit, voelt een klamme angst, ziet leeuwen en beren op de weg [Amos 5:19, Als wanneer iemand vlood voor het aangezicht eens *leeuws*, en hem ontmoette een *beer*], ziet ingebeelde gevaren, gaat moeilijkheden uit de weg, zit in zijn naad, zweet peentjes, zweet van de rats [*ratjetoe*, Fr. ratatouille, vgl. in de puree zitten], piept van angst, poept in zijn broek, men kan wel een ei in zijn poeperd gaar krijgen, krijgt last van zijn poeper, zit in de poepers/rats, het loopt hem dun door de ribben, het is hem bang te moede

besluiteloos leuterig, kan niet tot een besluit komen, schuift dingen voor zich uit, schuift iets op de lange baan, schuift dingen van de ene op de andere dag, stelt dingen uit, draait om de hete brij, komt moeilijk over de drempel, maakt niet gemakkelijk een keus, komt nergens toe, aarzelt lang, weet niet of hij pis of kak heeft (weet niet wat hij wil), gaat ergens schoorvoetend toe over, krabbelt op het laatste moment terug, kan iets moeilijk van zich verkrijgen, kan moeilijk besluiten

moedeloos ontmoedigd, flauwhartig, flauwmoedig, suiloor (gew.), heeft inzinkingen, heeft geen moed/courage, laat de armen/handen slap hangen, laat het hoofd, laat zijn kam hangen, laat de schouders/veren/vlerken/vleugels hangen, laat de moed zakken, legt het hoofd in de schoot, zinkt snel in, geeft de moed op, geeft alle hoop op, het hart zinkt hem in de schoenen, wordt snel ergens door geopprimeerd (ontmoedigd), zit bij de pakken neer, ligt met de treite af [Mnl. leren lus aan elke kant van het geheel], heeft de moed opgegeven/verloren

droefgeestig bedroefd, triest, triestig, verdrietig, naargeestig, troosteloos, droef gestemd, treurwilg, ziet er beloken (gew.) uit, zit vaak te treuren/greien (gew., bedroefd en wezenloos te kijken), zit terneer in treurnis, heeft vaak een

gevoel van treurigheid/droefgeestigheid/triestigheid/triestheid/roosteloosheid, verknagt/verkniet zich, kwijnt weg

gespannen verkramp

lusteloos wanlustig, druillorig, druilerig, uitgedoofd, vaddig (gew.), zemelappig (gew.), onlustig, een druil, druiloor, zo week als boter (gew.), zit altijd te druilen/druiloren, heeft een gevoel van onlust, heeft nergens puf/lust/zin in

nerveus hypernerveus, heeft een mier in de broek (gew.), zit uit nervositeit met zijn vingers te wriemelen

weifelmoedig twijfelmoedig, twijfelziek, wordt door twijfels verscheurd, komt altijd met maren aan

melancholiek melancholisch, [Gr. *melancholia*, *melas*, (2e naamval van *melanos*, zwart) + *cholè* (gal)], zwartgallig, melancholicus

weemoedig zijn hart is van weemoed/mijmerzucht vervuld, zucht van weemoed en verlangen, verlangt terug naar het verleden

dromerig sokkerig, soeziger, dagdromer, dromer, mijmeraar, ouwe soes, verzonken in mijmerijen, zit altijd te dromen/mijmeren/soezen, leeft in zijn verbeeldingswereld, verdroomt/vermijmert zijn tijd, vlucht voor de werkelijkheid

afwezig met zijn gedachten elders

ontevreden malcontent, misnoegd, onvergenoegd (veroud.), een mijter, zit altijd te mijteren (gew.), vindt nergens bevrediging in, er is met hem te eggen noch te ploegen (men kan 't hem niet naar de zin maken), zet een gezicht als een oorworm, lijdt aan het Piggelmee-syndroom [naar stripverhaal Van het Tovervisje, waarin de vrouw van Piggelmee steeds méér wil, totdat beiden daarvoor gestraft worden]

tweeslachtig dubbelhartig, janusfiguur, januskop [Romeinse godheid o.a. van de tijd: afgebeeld met twee aangezichten], geen vlees en geen vis, onbestaanbaar met zichzelf, in strijd met zichzelf, voelt zich dubbel, heeft tegenstrijdige emoties/neigingen, hinkt altijd op twee gedachten

schichtig schiftig (gew.), schrikachtig

neurotisch gekweld, getourmenteerd, neuroot, neuroticus, neuropaat, lijdt aan een neurose, lijdt onder schuldgevoelens, lijdt onder een in-

nerlijke verscheurdheid, heeft last van spookbeelden/spooksels, heeft last van het spook der verbeelding, verdringt onaangename gebeurtenissen, vlucht in het verleden, vlucht in de ziekte, vertoont vluchtgedrag

fatalistisch fatalist

levensmoe levenszat, suïcidaal, zijn leven gram/beu/moe, wenst zich dood, loopt rond met zelfmoordgedachten

lamlendig jansalieachtig, miserabel, een mosse (gew.), lammeling, jansalie [naam is ontleend aan de flauwe, zoetige smaak van *salie-melk*], zit altijd maar wat te utteren/beuzelen/lullen (gew.)/triesten, zit de boel te verpesten, voert niets uit

duf staf (gew.), suf, suffig, sufferig, ingeslapen, ingesuft, ingesukkeld, sufferd, suffie, sufkees, sufkloot, sufkont, sufkop, sufkous, suffend brein, van een duffe burgerlijkheid, zit aldoor te suffen, verduet zijn tijd

kniezurig kniesorig, kniezig, kniesoor, kniezer, zit altijd te kniezen

zwaarwichtig zit altijd zwaar te redeneren

treuzelig talmachtig, teutachtig, teutig, treuzelachtig, leuterig, een treuzel, peuzel, talmer, talm, peuzelaar, pinnenmaker (gew.), slof, talmkous, teut, teutoor, zeurkous, tijdwinner, keutelaar, treuzelaar, treuzelkous, treuzelpot, uitsteller, zit altijd te talmen/peuzelen (gew.)/tezen (gew.)/treuzelen/tokken (gew.)/tokkeren/trammelanten (gew.)/talmen/trentelen (gew.)/treutelen (gew.)/trijzelen (gew.)/tragen (veroud.)/memmen/teuten/teutelen (gew.)/teuteren/wauwelen (sic, gew.)

onbeholpen baars (veroud.), links, houterig, habberdegrieks, stoetelig, stoethaspelig, een stoetel (gew.), lummele, stoethaspel [*stoetel* en *haspelen* (stuntelen)], krabbelaar, altijd aan het stoetelen

onsportief slechte verliezer, kan niet tegen zijn verlies

IV+I-
DOODKALM, NUCHTER, BEHEERST

doodkalm

nuchter onsentimenteel, boerenslim, nuchterling, een Sancho Panza (schildknaap van Don

IV-I+
ONTVLAMBAAR, ONBEHEERST,
ROMANTISCH

ontvlambaar raakt gemakkelijk in vuur

onbeheerst zichzelf niet meester, heeft geen stuur over zichzelf, heeft geen zelfbeheersing/

Quichot, onbewogen materialist), nuchter kalf, heeft een boerenverstand, heeft gezond verstand, blijft met beide benen op de grond, maakt zich nergens illusies over, ziet de feiten onder ogen

beheerst uiterlijk kalm, waardig, heeft zichzelf onder controle, heeft zichzelf in de hand, bezit een innerlijke/persoonlijke tucht, bezit tuchtbesef/zelfbeheersing/zelfbedwang/zelfcontrole/zelfcorrectie/zelfdiscipline, beheerst zich, beheerst de toestand, houdt zichzelf in bedwang, beteugelt zijn woede/ongeduld, doet zichzelf geweld aan, beheerst/ bedwingt/beteugelt zijn hartstochten, teugelt/toomt zijn driften in, temt zijn begeerte, houdt zijn hartstochten in toom, vermeestert zijn driften, triomfeert over zijn hartstochten, bijt op zijn tanden, vermant zich

stoïcïjns gelaten, onverstoortbaar, stoïcïjn, handelt met stoïcisme, bezit een stoïcische wijsheid, leidt een leven van onthechting, reageert op een onderkoelde manier

rationeel verstandelijk, verstandsmens, wetter, gebruikt zijn verstand

rationalistisch, rationalist, rationaliseert zijn gedrag/ gevoelens/oordelen

ascetisch asceet

IV+II+

STABIEL, KALM, GELIJKMOEDIG

stabiel bestendig, blijft zichzelf gelijk, kan tegen een stootje

kalm placide, rustig, bezit een kalmte des gemoeds, maakt zich nooit druk, doet alles doed-gemoedereerd/ doodkalm, laat alles kalm over zich heen gaan, houdt zich leuk (gew.), houdt zich of hij nergens van weet, zegt dingen leukjes/leukweg/kalmweg

gelijkmoedig harmonieus, gelijk van humeur, bezit gemoedrust/levensaanvaarding/zielevrede/zielerust, handelt in alle gerustheid

gelijkmatig heeft een gelijkmatig humeur

zelftucht, laat zich gaan, kan zijn driften niet intomen, kan iets niet laten, kan zichzelf niet regeren, kan verleiding niet weerstaan, praat zijn mond voorbij, de stoppen slaan bij hem door, drijft stuurloos rond, viert zijn hartstochten/driften, viert de teugels

romantisch romanesk, dweepachtig, romantiscus, zwijmelgeest, heeft rêverieën, zit vaak te zwijmelen, romantiseert de wereld, leeft in een fantasiewereld/ toverwereld

aanhalerig wordt graag aangehaald

aanhalig knuffelaar, knuffeldier, knuffelt graag, wordt graag geknuffeld

koket behaagziek, nuffig, fatterig, nesterig, nestig, een nuf, een fat, modegek, modeheer, modepop, modezot, prentje, swell (veroud.), kwast, hillebil (gew., vrl., draaigat), kwikje (veroud., gew., koket jong meisje), coquette, een onmogelijk nest

kooplustig gaat graag winkelen, koopt graag dingen, bezit kooplust

koopziek kan het niet laten dingen te kopen

amoureuus gauw verliefd, heeft amourettes/ avontuurtjes

wulps lascief (dartel), libertijns, licentieus [Lat. *licentiosus* (o.a. onbeteugeld), vgl. licentie, Lat. *licentia, licens* (vrij, los)] orgiastisch, vei [verm. verwant met *vaag* (vettig)], beweegt zich vol weligheid/wulpsheid, bezit een welig/weelderig hart

IV-II-

WISSELVALLIG, LICHTGERAAKT, ONRUSTIG

wisselvallig ongestadig, slomp (gew.), ongelijk van humeur, met hem is het hollen of stilstaan, zijn stemming slaat snel om, verzint telkens wat anders

lichtgeraakt netelig, stotig, bokkig, susceptibel, punteneurig [vgl. *ponteneur* Fr. point d'honneur, gew.], erg op zijn eer gesteld, direct in alle staten, gauw aangebrand/gepikerd/geraakt, licht verstoortbaar, een kruidje-roer-mijniet, heeft lange tenen, voelt zich snel gekwetst, voelt zich in zijn kruis getast, voelt zich in zijn kuif gepikt, is direct op zijn pik/tenen/teentjes getrapt, is snel in zijn wiek geschoten (als een vogel in vleugel geschoten), maakt direct een scène, bij hem is het hemme-

gentlemanlike gentleman

tje raak mijn gatje niet, er kan geen luis over zijn lever lopen, kan weinig velen/hebben, neemt direct een strijdhouding aan, reageert verbolgen/verongelijkt

onrustig hyperactief, een onrust, roervink

prikkelbaar kittelachtig, kittelig, kittelorig, kreen (gew.), kregel(ig), kriegel(ig), kriebelig, krieuwelig, kwaadbloedig, kwaadsappig, irritabel, snel geïrriteerd, geprikkeld, kregelkop, krijgt snel ergens de kriebels van, zet direct zijn stekels op, stoort/ stoot zich overal aan

chagrijnig versacherijnd, beisonem [Jidd. Hd. beis, *böse*], iezegrim, chagrijn, zuurkijker, het chagrijn ligt op zijn gezicht

klagerig klaagzuchtig, kriepachtig, klager, kliemer, krieper, krucherd, kwee(n) (vrl., gew.), pieper, querulant, tjeper (gew., armzalig en klagend mens), zit voortdurend te jeremiëren/lamenteren/kriemen (gew.)/kriepen (gew.)/kruchen (gew.)/peeuwen/pieuwen/tjiepen (gew.)/weeklagen/steunen/stenen/zuchten/kliemen en te klagen, roept ach en wee, bejammert zijn lot, heft jeremiades aan [klaagliederen, beklagt zich overal over, klaagt anderen zijn leed, klaagt steen en been, klaagt putten in de aarde, klaagt stenen uit de grond [vermoedelijk klagen bij heiligen van steen, bij grafsteen waaronder gebeente van heilige ligt], lijdt aan klaagzucht, zwelgt in zelfbeklag

sacherijnig sacherijn (zie 'chagrijnig')

moeilijk heeft een hoekig karakter, maakt overal een probleem van, vertoont probleemgedrag, vertoont problematisch gedrag

humeurig buiig, miezerig (gew.), slechtgehuemd, slechtgeluimd, slechtgemutst, landerig, ongenietbaar, kreen (gew.), lastig van humeur, azjndrinker, azjnpisser, kribbebijter, niet te genieten, uit zijn humeur/luim, in een pestbui, niet in zijn pruik, slecht te spreken, in zijn vieze (gew.), heeft de blikken muts, heeft zijn kwade/verkeerde muts op, heeft de bokkepruik op, heeft de kanker in, heeft het land als een stier, heeft stierlijk het land, heeft het land, heeft het land/mier in, heeft de pee/pest/ziekte in, heeft een kwade/slechte luim, heeft kwaai zin, het hoofd staat hem verkeerd/dwars/niet goed, zijn pruik staat scheef, de muts staat hem verkeerd/verdraaid/niet wel, baalt als een stier/stekker

mopperig grommelachtig (gew.), grommelig, gemelijk, morose, grijnzaard, grol (gew.), grol-

pot (gew.), brompot, grommelaar (gew.), grompot, grommer, kneute (gew.), kneuter (gew.), mopperaar, mopperkont, mopperpot, pruttelaar, zit altijd te grimmen (veroud.)/ grollen (veroud.)/grommen/grommelen/kneuten (gew.)/zaniken/mopperen/morren/narren (gew.)/pruttelen/kankeren

jankerig jankerd, jammeraar, jengelkont, zit altijd te jammeren/janken

gejaagd gehaast, haastig, heisterig (gew.), gichtig (gew.), vliegerig, opgejaagd, haastig-aard, trotter (gew.), jachtenduivel (gew.), steeds aan het schormen (gew., druk in de weer)/trotteren (gew.)/trotten (gew., draven)/schoffelen (gew.)/jachten en vliegen, heeft iets gejaagds, heeft jacht, bezit een koortsachtige drift, werkt koortsachtig, loopt altijd op een trot/trotje/holletje, doet alles in allerijl, doet dingen vlugvlug/haastje repje/halje travalje, doet iets hals over kop, handelt in vliegende vaart, doet iets in volle vlucht

jachtig krijgt overal kippekoorts van

geagiteerd heeft een kippedrift

nukvig pertig (gew.), heeft krullen in het hoofd, heeft kuren, heeft vreemde nukken

zeurderig kniezerig, kwaliechtig (gew.), neutelig, temerig, teutachtig, teutig, zanikachtig, zeikerig, zemelachtig, zemelig, zemelknoeperig, zeurderig, zeurig, een zeur, zeurder, zeurpiet, zeurkanis, zeurkont, zeurkous, zeurneus, zeurpot, zeurzak, eitekop (Barg.), ouwehoer, kanenbrader, kanebraaier, klepzeiker, kutkamer, kwalie (gew.), lamijne (vrl., gew.), lollepot (gew.), neuker, neut (vrl.), rozijnenkauer, sabbelaar (gew.), seibelaar, semmel (vrl.), semmelaar (gew.), semmelkous, semmeltrien, sijbelaar, teem, temer, teemkous, teut, teutoor, trunte (gew.), zaag, zager, zagevent, zageman, zanik, zaniker, zanikkous, zanikpiet, zanikpot, zeikerd, zeiklijster, zeikmier, zeikneus, zeikpeer, zeiksnor, zeikstraal, zeiktrien, zeikgriet, zeikkerel, zeikvent, zeikwif, zemel, zemelaar, zemelap, zemelkloot, zemelknoop, zemelknoeper, mem (zeurderige man), oud wif, heeft altijd wat, altijd aan het klepzeiken/lamijnen/lameinen/lazeren/zeuren/neuken/eikelen/jeuzelen (gew.)/kalegezichten (gew.)/kanenbraden/temen/knarpes (gew.)/kutkammen/zaniken/lazerstralen/neulen (gew., binnensmonds zeuren)/neutelen/treuzelen/sabbelen (gew.)/seibelen/semmele (gew.)/sijbelen/teuten/teutelen (gew.)/teuteren/tuitelen (gew.)/vezen (gew.)/zagen/zeiken/zemelen/zemelkloten/zemelknoepen/ziegezagen, zit altijd ergens over te kwij-

len, zit anderen aan het oor te lellen, ligt te emmeren/griepen/hassebassen/malen/mauwen/melken/mieteren/mieterjagen/pissen/prullen (gew.)/reutelen, herkauwt dingen tot vervelens toe, leurt/maalt iemand aan de oren, zaagt mensen de oren af, mult overal over

wrokkig heeft wrokgevoelens, zit altijd te wrokken, loopt te koppen, loopt met een kop, koestert een stille wrok, kan dingen moeilijk verkroppen

rusteloos wantenwever, wiebelkont, altijd aan het wantenweven (heen en weer wiebelen)/wiemelen, heeft geen rust, kent rust noch duur

dramatisch doet tragisch, maakt overal een drama van, maakt ergens veel ophef van

pruilierig monkachtig (gew.), moeskop (gew.), pronker (gew.), pruil, pronkstuk (gew.), pruilsnuit, zit altijd te moeskoppen (gew.)/pronken (sic, gew.)/protten (gew.)/pruilen/pruimen (gew.)/monken (gew.)/muilen (gew.), laat zijn lip hangen, staat met de lip op het derde knoops gat, trekt een lip/pruil, zet een krop

kattig kattedek, katin, krabbekat, kuttekat, valse kat, zo vals als een kat, heeft klauwen en nagels

dreinerig drenzerig, een drein, drens, drens-pens, drenzer, zit altijd te briele (gew.)/dremmen (gew.)/drenzen

jaloers ijverzuchtig, naijverig, nijdiggaard (gew.), kijkt een ander de beten uit de mond, handelt uit jaloersheid, jaloezie

melodramatisch maakt overal een drama van

kleinzerig piept gauw

narrig petroliepisser

ijdelruitig ijdelruit, zit altijd te ijdelruit, houdt van opschik

afschuwelijk wekt afschuw

psychotisch waanziek, waanzinnig, psychisch gestoord, psychoot, lijdt aan waanvoorstellingen

ijdel fatterig, publiciteitsgeil, dandy, fat, swell (veroud.), klerengek, bezit vaniteit, eigendunk, ijdelheid, wat hij doet is ijdel vertoon, wat hij zegt is rook, wat hij beweert is ijdele waan,

IV+II-
KEIHARD, DESPOTISCH, ONGEVOELIG

keihard hard-boiled, koud, hard als marmer/steen, heeft eelt op de ziel, heeft een hart van graniet/marmer/steen, heeft een steenhard/verstaald gemoed, heeft een steenkoud/verstokt hart

bikkelhard zo hard als een bikkel [botje uit hiel van schapepoot, gebruikt om mee te spelen, bikkelen]

despotisch despoot, slavendrijver, heeft de schrik eronder, knijpt mensen uit als een Citroen, zit mensen achter de veren, jaagt mensen op, maakt iemand vleugellam

ongevoelig hardhuidig, dikhuidig, bot, impassibel (onbewogen), heeft een dikke/harde huid, heeft nergens weet van, blijft overal ijzig onder

zelfvoldaan apetrots, is het heertje, heeft een meerwaardigheidsgevoel, bezit een sterk zelfbeeld/ zelfconcept, heeft een goed zelfgevoel

genadeloos zonder genade

aalglad een glibber, zo glad als een aal (in een emmer met snot), te vangen als een aal bij de staart

uitgekookt luip, uitgenast (Barg.), uitgeslagen, canailleus, dubbelgebed, door de wol geverfd, een canaille, weet voor elke spijker een gat, weet voor elk gat een spijker (heeft overal een antwoord op of overal een uitvlucht voor), slaat overal een slaatje uit

vrekkig vrekachtig, pezewever (gew.), schrok (gew.), schrokker (gew.), vrek, vrekaard (gew.), zit altijd te schrokken (gew.)

leep leperd, gladakker, gladjakker, gladjanus, haalt lepigheidjes/luizestrekken uit

dikhuidig heeft een olifantshuid

gewelddadig geweldneuroot, rowdy, geweld-maniak, gebruikt direct geweld

doet mee aan elke rage, heeft veel stront op zijn lijf, heeft veel stront aan zijn gat, maakt veel stront (gew.)

misantropisch misantroop, mensen vijandig gezind, heeft een aversie tegen mensen, kan anderen niet luchten of zien, kan iemand niet luchten of lijden

IV-II+
TEDER, TEERGEVOELIG, AANHANKELIJK

teder heeft tedere gevoelens voor mensen, heeft een tedere zorg voor anderen, behandelt anderen met tederheid/tedere

teergevoelig ziels ontroerd, zielsdiep bewogen, tener van gemoed, snel vertederd, heeft een tener hart

gevoelig gevoelvol, gevoelsmens, laat zich leiden door zijn hart, gaat naar zijn hart te werk, het gemoed schiet hem vol, zijn gemoed stroomt vol

aanhankelijk schoothondje, hecht zich aan mensen

teerhartig suikeren mannetje, teer poppetje

weekhartig weekmoedig, week van hart, heeft een boterhart

aandoenlijk touchant (roerend), hartroerend

IV+III+
EVENWICHTIG, VASTBERADEN,
STANDVASTIG

evenwichtig bezit equaniniteit (gemoedsrust), voelt zich overal op zijn gemak

vastberaden handelt met resolutie (veroud.), behoudt het veld, laat zich niet uit het veld slaan, gaat door dik en dun, gaat door gras en koren

standvastig standvast, heeft ruggengraat, vertoont een consistent/constant gedrag, doet geen concessies, zijn woord is zijn evangelie, blijft bij wat hij heeft gezegd, maakt zich hard, blijft volhouden, laat zich niet lijmen, blijft bij zijn mening, gaat onveranderlijk zijn gang, staat pal/scherp/vast, staat als een rots in de branding, staat stevig in zijn schoenen, blijft bij de tekst, houdt voet bij stuk [vroeger *stek*, wellicht in de betekenis van paal, grens], stopt het tij, zeilt het tij dood, blijft trouw aan zijn beginselen, zingt het liedje uit, houdt vol, versaaft niet, laat zich niet verleiden/verlokken, biedt weerstand aan verleiding/verlokking, wijkt geen voet/voetbreed, weet van geen wijken/toegeven, zwicht nergens voor

vastbesloten blijft bij zijn besluiten

resoluut trefzeker, een man van zaken, slaat spijkers met koppen, hakt knopen door, vat de koe/de stier bij de hoorns, doet alles op stel en sprong [waarschijnlijk: de tijd die men nodig heeft om zich te *stellen* en te *springen*]/op stip en sprong (gew.)/op stoot/terstond/stante pede (op staande voet)/zonder toeven/zonder vertoef (veroud.)/verwijl/verzuim, laat geen tijd verloren gaan

zakelijk to the point, klinisch en koel, handelt naar vereis van zaken/omstandigheden, gebruikt geen onnodige woorden, doet dingen zonder veel praatjes

realistisch reël, realist, heeft realiteitsbesef/realiteitszin/ werkelijkheidszin, heeft een reële kijk op het leven, staat met beide benen op de grond, weet wat er in de wereld te koop is, beschikt over savoir-faire, verstaat zijn wereld, ziet de feiten onder ogen, ziet de nuchtere realiteit

wilskrachtig bezit wilskracht/een ijzeren/sterke wil, toont karakter

doodnuchter broodnuchter

verstandig vroed (veroud.), wijs, zinnig,

IV-III-
ONSTABIEL, LABIEL, IRRATIONEEL

instabiel

onstabiel onevenwichtig, onvast

labiel scharrig, direct het stuur kwijt, snel van slag, heeft weinig spankracht, verliest de pedalen, raakt gauw van zijn stuk, is snel overstuurt, lijdt aan stemmingswisselingen

onstandvastig verleidbaar, windvaan, gemakkelijk te verleiden, gemakkelijk om te praten, met een natte vinger te lijmen, verandert gemakkelijk van kleren/zienswijze, springt van de os op de ezel, houdt geen voet bij stuk, bijt aan de vishaak, laat zich verschalken, geeft zich gewonnen, gaat overstag, gaat door de pomp, verandert van mening, bezwijkt voor verleiding/verlokking, draait met alle winden, zoals de wind waait waait zijn jasje/rokje/muts, hangt de huik naar de wind, zoekt achterdeurtjes/uitvluchten, haakt af, doet niet meer mee

irrationeel

verward ontheisterd, ontredderd, in warring, het hoofd kwijt, uit de lijken geslagen [*lijken*, touwen ter versterking in zeil genaaid], is in de maling, in de war, van zijn melk (gew.)/apropos, de kluts kwijt, het loopt hem erdoor, zijn hoofd loopt op stelten

wispelturig versatiel, wisselziek, kameleon-tisch, onbestendig, vlinderachtig, aprilkind, kameleon, kazakkeerder [*kazak* is gew. een jas of boezeroen], kazakdraaier (gew.), windvaan, kwispel (gew.), proteus [Gr. zeegod *Proteus* had o.a. het vermogen allerlei gedaanten aan te nemen], vlinder (wispelturig in de liefde), weerhaan, vliegende Mercurius [Rom. god *Mercurius* is o.a. bode der goden], is vandaag te zot morgen te bot, springt van de hak op de tak [*hak* wellicht een soort haakvormige tak], springt van 't houtje op 't stokje (gew.), springt van de os op de ezel (Z.-Ndl.), 't is hei of fij (foei) met hem, vervalt in uitersten, keert zijn kazakke (verandert van mening), draait als een molen, maakt een ommezwaai, verandert als het weer, lijdt aan wisselzucht, wil het nu eens zus dan weer zo

wilswak zwak van wil, de geest is bij hem gewillig maar het vlees is zwak [Matth. 26:41, Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt, *de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak*]

kloekzinnig, rijp van geest, is niet de minste der broeders, niet dom, heeft een rijp oordeel/ een gezond verstand/wijsheid, handelt doordacht/redematig/prudent/met vroedheid (veroud.)/vol inzicht, wat hij in zijn kop heeft, heeft hij niet in zijn gat/kont/staart, luistert naar rede, gaat met verstand te werk, houdt zijn zinnen bij elkaar

onwankelbaar onwrikbaar, vast van geest, heeft een stevige overtuiging

gedecideerd beslist in zijn optreden, zeker van zijn zaak, zit vast in de beugels, spreekt kort en bondig/kort en krachtig, handelt parmantelrijk/stellig, zet de tanden op elkaar, vermant zich

verstandelijk cerebraal

onkreukbaar laat zich niet omkopen

wankelmoedig in een wankele stemming, in wankelbaar evenwicht

grillig capricieus, loetachtig, luimig, pertig (gew.), maanziek, grilziek, heeft malle parten/grillen en grollen, heeft caprices/fratsen/kippes/kuren/loeten/luimen/paretten [gew., waarssch. zelfde als *parten*]/kuren/tuimen (gew.)/tukken (gew.)

inconsequent spreekt zichzelf tegen

onvolwassen doet als een kind/puber

onnadenkend handelt zonder er bij na te denken

halfslachtig is mossel noch vis, is vis noch vlees, doet alles op een halfje

zweverig heeft wind in het hoofd, vleit zich met hersenschimmen, leeft in een sprookjeswereld, praat zwevend

klunzig krukkig, koekebakker, stumper, knoeier, koekhakker, prutser, klojo, klojan, klojang [wellicht verbast. van klootzak], klooi [idem], klooiër, kluns, klunshark, kruk, krukkebeen, krukker, is altijd aan het klooiën/kloten/klunzen/stuntelen/stoethaspen

onzakelijk

schijterig drijter (gew.), schijtbak, schijtlaars, schijtekster, schijtgat, schijthuis, schijtkont, schijtljster, schijtlul, schijtvink, schijthuis, schijtebroek, bange schijterd, als een scheet zo bang, bang voor een scheet in een netje, kruipt in het kabelgat, schijt in zijn broek, schijt zeven kleuren bagger, schijt peulen/peuken, zit in zijn schijterd/stinkerd

stuntelig klungelig, klunzerig, klunzig, knullig, stoffelachtig, stumperachtig, stuntelig, sukkelachtig, sukkelig, een haspel, haspelaar, heutemeteut (gew.), hoetelaar, Jan Gat, kakedoris [heeft wellicht te maken met *kak*, kakadoris is kwakzalver], kakkelobbes [verm. van *cachelot* (potvis) + *lobbes*], klungel, kluns, knungel (gew.), krabber (gew.), potshoofd (gew.), potskop (gew.), stoffel [*Christoffel*, de reus die Christus over het water droeg, werd het prototype van onhandig mens], sukkel, stumper, stuntel, sukkelaar, totelaar (gew.), trul (vrl.), trullemerie, vijfog (gew.), Lord Wanhoop, arme Tobias (gew.), stoffel stootgaren (vrl., gew.), klipgeit (onhandige, lelijke vrouw), doet altijd nogal stoffeltjes, zit voortdurend te hoddelen/knoeien/hoetelen/klungen/klunzen/stumperen/stuntelen/toffelen/toe-

felen (Barg., gew.), verpoedelt/verknoeit/ver-
speelt/verprost/verprutselt/verprutst zijn werk,
kan nog geen spijker inslaan, kan nog geen
hamer vasthouden, laat alles uit zijn handen
vallen, zijn handen staan verkeerd, doet alles
averechts verkeerd

schizofreen schizoïde, heeft een gespleten
persoonlijkheid, lijdt aan schizofrenie/schizo-
thymie, lijdt aan een gespletenheid van ge-
moed

ongedurig springerig, woelziek, een krieuwel,
kwikkebil (vrl.), woelwater, een beursje met
vlooiën, heeft geen zit/rust in zijn gat, heeft de
kreveld (gew.)/kriebel in zijn gat, heeft rust
noch duur, zit voortdurend te krenselen
(gew.)/krevelen (veroud., gew.)/wipperen, kan
zich niet concentreren, zit met zijn gat op een
hekel [gew., *hekel*, plankje met rechtopstaande
spijkers om vlas te hekelen], springt van de
hak op de tak, springt van de os op de ezels (zie
ook 'wispelturig'), lijdt aan woelzucht

ambivalent vat vol tegenstrijdigheden, wil de
kool en de geit sparen, blaast koud en heet uit
één mond, spreekt met twee monden, draagt
vuur en water in één hand (hangt tegengestelde
beginselen aan), eet van twee wallen

masochistisch masochist

IV+III– LACONIEK

laconiek reageert met laconisme (verbazing-
wekkende kalmte) [Gr. *Lakonikos*, van *Lakon*,
Spartaan]

bruut gewelddadig

IV+IV+ ONVERSTOORBAAR, KOELBLOEDIG

onverstoorbaar imperturbabel, ijskonijn, niet
uit zijn evenwicht te brengen, heeft een brede
rug, heeft stalen zenuwen, bezit flegma, laat
zich niet opfokken/opjagen/opjuinen/opjutten/
opnaaien/opneuken/pramen (gew.)/aanzetten/
aansporen/overbluffen/overdonderen/overduve-
len/provoceren, blijft zichzelf, gaat onverdro-
ten/doodgemoedereerd zijn gang, kan zich

IV–III+ ZORGELIJK, OVERBEZORGD

zorgelijk piekeraar, zit vaak te piekeren,
maakt zich (kop)zorgen, kwelt/pijnt zich er-
gens over

overbezorgd al te bezorgd

vrouwelijk vrouwachtig, heeft vrouwenma-
nieren

bezorgd ongerust, een zorg, heeft een vlo in
het oor, ontrust zich snel

IV–IV– PANIEKERIG, BANG, HUILERIG

paniekerig opgefokt, ontredderd, alarmist,
alarmblazer, amokmaker, paniekzaaier, pani-
ekverwekker, direct over zijn toeren, raakt
snel de kluts kwijt [de slag kwijt van het *klut-
sen*, kloppen, bv. eieren], raakt van de wijs, is
snel in paniek, paniekt/panikert (Belg.) snel,
fokt zich vaak ergens over op, laat zich opnaai-
en/opneuken, zit verlegen (weet geen raad),

goed concentreren, maakt zich nergens druk over, raakt niet uit de plooi, kijkt nergens raar van op, vertrekt geen spier, verwikt of verweegt niet

koelbloedig koelzinnig (veroud.), in staat af te zien, doet dingen in koelen bloede, doet iets met sang froid, blijft overal koud onder, veel dingen raken hem niet

vaderlijk

doet verwilderd

bang bangbroek, hazehart, bangschijterd, zeikhein, pagud (Barg.), bange haas, bang voor zijn hachje, geen held, held op sokken, heeft hazebloed, heeft een hazehart, kakt in zijn broek, moet op de kakstoel, knijpt 'em als een ouwe dief

huilerig (zie ook 'jankerig') grienig, grienerig, schreierig, snotterig, larmoyant, griener, grienebalk, huilebalk, huilmuil, schreier, zit vaak te grienen/grijnen/planjeren (Barg.)/reren/schreien/schremen (gew.)/schriemen (gew.)/schretten (gew.)/schruwelen (gew.)/sieveren/sieweren/simmen/simpen/jengelen/sjenken (gew.)/janken/snotteren, huilt lijk een Magdalena [naar de boetvaardige zondares *Maria Magdalena* uit het N.T., gew.], barst direct in tranen uit, huilt tranen met tuiten

schrikkerig schrikt overal van

kwetsbaar trefbaar, verwondbaar, deermiswekkend, zwak riet

emotioneel gemoedsmens, voeler, snel geëmotioneerd/ ontroerd, heeft gevoelsuitbarstingen, heeft een overstromend gemoed, stort zijn hart uit, schroeft/windt zich snel op, kookt direct over, handelt naar zijn gevoel

hypergevoelig

overgevoelig ziekelijk gevoelig, snel geroerd/geschokt, direct van de kook/plank (gew.)/kaart, snel van zijn stel (gew.), tot schreiens toe bewogen, tot tranen geroerd, in zijn tramontane [*tramontana* is poolster, snel de koers kwijjt], direct van streek [*streek*, 32ste deel van windroos, kompasroos], heeft een klein hartje, heeft overprikkelde zenuwen, trekt zich alles aan, voelt snel zich gegriefd, kan niet veel hebben, kan niet tegen plagen, de tranen schieten hem direct in de ogen

nostalgisch zwelgt in nostalgie

hysterisch hystericus, vervalt in hysteric

IV+V+
DOORTASTEND, ONAFHANKELIJK,
ONBEVREESD

doortastend geresolveerd, ijzervreter (sic), treedt drastisch/handelend op, heeft handen aan het lijf, heeft punch (Belg.)/pit, weet van aanpakken, gaat er flink tegenaan, bijt door de zure appel heen, neemt krasse maatregelen,

IV-V-
SCHRIKACHTIG, BANGELIJK,
VREESACHTIG

schrikachtig schrikkerig, schrikt gauw

bangelijk lafachtig, wezelachtig, antiheld, durfniet, flapdrol, kakker, bloodaard, nijpnaars, bangerik, protter (gew.), pul (gew.),

doet dingen meteen/ogenblikkelijk/subiet, handelt zonder pozen/uitstel/verdrag/omhaal, houdt van opschieten, houdt niet van uitstellen, stroopt zijn mouwen op, gaat flink aan de slag, slaat spijkers met koppen, slaat de hand aan de ploeg, slaat de hand aan het werk, laat geen steun op de andere, zet alles op alles

onafhankelijk independent, mondig, autonoom, een echte vrijwilliger (scherts.), gedraagt zich volwassen, heeft overal een eigen kijk op, handelt naar goeddenken/welgevallen, handelt naar eigen verkiezing, handelt uit eigen hoofd, handelt uit vrije verkiezing, handelt op eigen gezag/initiatief, doet zijn goesting (gew.), doet iets op eigen verantwoording, doet zijn eigen wil, laat zich nergens toe préteren, laat zich door niemand ringeloren, laat zich niets voorschrijven/zeggen, laat zich niet bevelen, weet van bukken noch buigen, gebruikt zijn eigen ogen, loopt uit het gelid, volgt zijn eigen hoofd, leidt een eigen leven, naait zijn naadje, gaat zijn gang, gaat zijn eigen weg, roeit met zijn eigen riemen, steunt op eigen kracht, kan voor zichzelf zorgen

onbevreesd weerbaar, tranquil (sic, gew.), weerder, voor niemand beducht, heeft een sterke weerbaarheid, laat zich niet in een hoek duwen, laat zich niet meppen (Barg./)beetnemen, laat niet met zich leuren/spotten, laat niet over zich heen lopen, laat zich niet met een kluitje in het riet sturen, durft zijn nek uit te steken, staat voor niets, kan zich weren, loopt niet weg voor moeilijkheden

zelfstandig zelfredzaam, plantrekker (gew., iemand die zich kan redden), heeft zelf nog handen aan het lijf, bezit zelfredzaamheid/zelfstandigheid, veegt zijn eigen baantje, dopt zijn eigen boontjes, ziet uit eigen ogen, drijft op eigen wieken, doet alles op eigen gezag, houdt dingen in eigen huis, doet alles zelf, kan rijden en omzien (kan zich redden), kan op zichzelf passen, kan het alleen rooien, kan op eigen benen staan, kan het buiten anderen stellen, trekt zijn eigen plan, loopt in geen zeven sloten tegelijk, helpt zich door de wereld

zelfbewust assertief, heeft een sterk ego, heeft zelfrespect, handelt met een zeker aplomb, laat zich niet imponeren, laat zich niet uit het veld slaan, laat zich niet versukkelen (als een sukkel behandelen), laat niet met zich spelen, laat zijn rechten gelden

krachtig robuust, sterk, krachtfiguur, hercules [*Hercules*, Gr. halfgod en nationale held], sterke schouder, kanjer van een vent, man van karakter, zo hard als staal, zo sterk als een leeuw,

bang uitgevallen, mies (Barg.) kereltje, held op sokken, bang zich aan koud water te branden, te bleek op de graat (niet doortastend genoeg), heeft koudwatervrees, schrikt voor de consequenties van zijn handelen terug, deinst terug voor moeilijkheden, draait om de pot (gew.), durft de kern van de zaak niet aan, ziet spoken op klaarlichte dag, vertoont vermijdingsgedrag

vreesachtig licht vervaard, bang voor zijn huid/hachje, heeft drempelvrees, loopt weg voor een blaas met bonen, zit in angst en vrees, vreesst altijd het ergste

bevreesd ziet altijd beren op de weg (zie ook 'angstig')

lichtgelovig goedgegelovig, te goed van vertrouwen, laat zich begoochelen/beetnemen, laat zich van alles inpraten, laat zich in de patatten zetten, laat zich vaantjes aanhangen, laat zich van alles op de mouw spelden, slikt alles voor zoete koek, aanvaardt dingen kritiekloos, men kan hem wijsmaken dat paardestront vijgen zijn, tippelt/trapt/tuint overal in

afhankelijk leunt altijd op anderen

onzelfstandig onredzaam, heeft gebrek aan initiatief, blijft bij moeders brijpot hokken, ziet door iemand anders ogen, oordeelt onzelfstandig, weet zich niet te redden, kan het alleen niet rooien

sentimenteel smachterig, Wertheriaans [Goethes romanfiguur *Werther*, Die Leiden des jungen Werthers, 1774], is vol gevoelerigheid/sentimentaliteit, sentimentaliseert alles

kinderachtig pueriel, een ijle (gew., flauwerd), een griele (gew., zot, kinderachtig meisje)

moederlijk een memme (Jidd., moeder)

naïef huppelk kutje, trezebees (gew.), doetje, naïeveling, ingénue (naïef meisje), duifje zonder gal [volgens een oud volksgeloof waren er dieren zonder gal, gal zou boosheid opwekken], zo onschuldig als een pasgeboren kind, van de pot getrokken, nergens op verdacht, heeft illusies, heeft nooit iets in de smiezen/gaten, ziet de wereld voor een doedelzak aan, laat zich in de kaart kijken, laat zich zand in de ogen strooien, laat zich lompen/foppen/overbluffen/overdonderen/overduvelen, doet dingen in alle schuldeloosheid, stinkt overal in, trapt in elke valkuil

puberaal kalverachtig, een echte puber

van ijzer en staal, niet kapot te krijgen, heeft spirit/herculeskracht/zielskracht, heeft een sterk karakter, heeft brede schouders, kan een stootje velen

onverschrokken vermetel, voor de duivel en zijn ouwe moer niet bang, laat zich niet kisten/verstrikken, laat zich nergens door afschrikken/weerhouden, laat zich het spek niet van het bord halen, laat zich de boter niet van zijn brood nemen, geen baar komt hem te hoog, geen zee gaat hem te hoog, bindt de kat de bel aan, staat zijn mannetje, staat voor niets, staat voor geen muur (gaat niet opzij voor geweld), schrikt nergens voor terug, slaat zich overal doorheen, slacht ('slachten' is hier 'gelijken op') de kat die altijd op haar benen terecht komt, verweert zich dapper, weet zich met handen en voeten

mannelijk masculien, viriel, een man, denkt masculinistisch

moedig heldhaftig, kloekhartig, rustig (sic), flink, wakker, kloekmoedig, durver, held, leeuw, vechter, man met haar op de borst, van het hout waarvan men helden maakt, voor geen kleintje vervaard, heeft nog een hart in zijn boezeroen, heeft een groot hart (heeft heldenmoed), heeft courage/durf/vechtlust, heeft een leeuwenard/leuwenhart/vechtersnatuur, houdt de kop ervoor (houdt moed), vecht als een leeuw, verdedigt zich met leeuwenmoed, gaat nergens voor opzij

diplomatiek diplomaat, politicus, spreekt in afgewogen termen, weet te geven en te nemen, weet te schipperen, legt dingen politiek aan

briljant doet alles met brillie

ongebonden laat zich niet binden

meisjesachtig net een meisje

kinderlijk groot kind, heeft een groot kinderhart

week soft, zwak, boterletter, eitje, watje, wekeling, softie, zwakkeling, zwakkerd, als was te kneden, als was in iemands handen, heeft een wekelijk gemoed, heeft een zwak ego

kleinzielig gedraagt zich kleintjes, mietje, heeft knijperige opvattingen

dom hersenloos, oliedom, olieslim, leertraag, geestesarm, uilachtig, uilig, minderbegaafd, stom, zwakbegaafd, zwakzinnig, zwakhoofdig, domoor, dombo, domkop, dommerik, dommekracht, eend, eendekont, ezel, ezelement, ezelskop, ezelsveulen, gammer [Jidd. Hebr., *hamār*, ezel], gammerkop, ganzegat (vrl.), heiboer, hazekop, kever, kluitekop, loeten (gew.), loeter (gew.), uilskuiken, wietkoker (Barg.), wietkerik, wietmuil, wietstok (Barg.), koeier (gew.), waterhoofd, weeteniet, zultkop, zwakhoofd, oliebol, oliekoek, os, kuiken, gaai, uil, uilskuiken, uilekik, uilekop, uilskop, stomkop, stommeling, stommerd, stommerik, labberlut (gew., domme vrouw), mutten (domme jongen), stomme koe, domme trui/Joris, halve gare, goeie in de soep (gew.), zo stom als een otter, zo dom als het paard van Christus en dat was nog een ezel (gew.), zo dom als een uil/ezel/os, zo dom als 't kalffe Mozes, zo dom als het achtereind van een koe/varken, te dom om voor de duvel te dansen, te dom om een kiekte te pluimen, te dom om te helpen donderen, traag/kort van begrip, loom van geest, slecht van leren, van geest verstoken, niet erg slim/pienter, niet al te snugger, niet een van de snuggersten, geen overvlieger/hoogvlieger, geen groot licht, geen leerhoofd, heeft hersens als een garnaal, heeft een garnalenverstand, heeft van de dertig penningen niet gehad [Matth. 26:15, waarin Judas Iskariot Jezus aan de Romeinen verraadt voor *dertig zilveren penningen*], heeft een harde schedel, heeft molentjes op het hoofd, heeft een plank voor het hoofd, heeft zaagsel in zijn hoofd, heeft zult in zijn kop, heeft geen spier verstand, heeft weinig verdieping, heeft nog minder hersens dan een kip, heeft een traag verstand, heeft een logge geest, heeft lege hersenen, heeft het buskruit/kruit/voer niet uitgevonden, heeft het zwarte naaigaren niet uitgevonden, slaat in de ruiten (gew., handelt dom), redeneert slecht, maakt eendachtige stomiteiten, weet van pomp noch pompstok, er zal geen professor van groeien, behoort niet tot de vlugsten, er gaat hem veel boven zijn petje, ziet er niet zo dom uit als hij is, timmert/vliegt

niet hoog, weegt niet veel, er is geen sprankje geest in hem, zal geen ketterij in het land brengen, praat naar dat hij verstand heeft

nederig smekerig, heeft slaafs berouw (berouw uit vrees voor straf), kijkt/ziet tegen mensen op, weet zijn plaats, doet een voetval, prosterneert/ verootmoedigt/ verkleint/ vernedert/ verontschuldigt zich voortdurend tegenover anderen, wil bij mensen in het gevlj komen, uit smeekklachten

vleierig zoetsprakig, vleier, aaipees, fleemkous, fleemtong, flemer, flodderaar (gew.), pannelikker, pluimstrijker, zit mensen te cajoleren/vleien/flemen/fletsen (gew.)/lemmen (veroud.)/pluimstrijken/gnokken/gnukken (gew., zeurend vleien), besuikert/coiffeert/beaait/verheerlijkt mensen, spreekt honingzoete taal, spreekt zoete woordjes, kwispelstaart tegen iemand, pannelikt bij anderen, steekt mensen een veer in het achterwerk, steekt iemand een veer op de hoed, steekt anderen een pluim in hun gat, strijkt iemand zeem aan de baard, zeemt mensen de mond, bakt zoete broodjes

truttig trutterig, een naat, trut, truttebel, truttekop, truttebol, trut van Troje/Hamburg, trut met vingers

bijgelovig superstitieus

tuttig tutterig, een tut, tuthola, tuttebel, tuttebol, tuttekop, zit altijd te tutteren/tutten

plakkerig kliemerig, klef, klefferig, kleffig, kleverig, klitterig, klever, klit, kleefpleister, hangt aan als een klis, blijft aan iemand klitten

overvoorzichtig al te voorzichtig

uitsloverig uitslover, bruinwerker, kontlikker, dienstdoener, slooft zich altijd uit, wat hij doet is uitsloverij

kleinhartig armhartig

serviel kruipt voor anderen

dociel gedwee (zie aldaar)

achterlijk zwakbegaafd, half balans, niet goed snik, achterlijke bat (Barg.), sufferd, heeft niet meer verstand dan een puit (kikker), heeft geen verstand genoeg om een puit te berechten (gew.)

kneuterig knutterig, houdt van een knusse sfeer

**IV+V–
EMOTIELOOS, GEVOELLOOS****emotieloos**

gevoelloos koud, een kouwe, reeuwer, reptiel, stuk hout, kouwe kikker, is van hout, heeft geen gevoel, heeft een harde schedel

**IV–V+
VERANDERLIJK, SENSITIEF, BEWOGEN**

veranderlijk veranderlijk als de wind, lijdt aan veranderzucht

sensitief fijnbesnaard, ontvankelijk, impressionabel, vatbaar voor nieuwe impressies/indrukken

bewogen gemouvementeerd (snel aangedaan), heeft een bewogen gemoed

sensibel gevoelig, aandoenlijk

lyrisch wordt helemaal lyrisch van iets

sensueel sensualist (zinnelijk mens), heeft een sterke sensualiteit

V Intellectuele Autonomie

V+I+

BOEIEND, GEESTKRACHTIG, ORIGINEEL

boeiend een boeier, heeft een rijk zieleleven, weet mensen te boeien

geestkrachtig bezit geestkracht, bezit mentale kracht

origineel onalledaags, kleurrijk, buitengewoon, atraditioneel, oorspronkelijk, buitenbeentje, alternatieveling

strijdbaar geharnast, onlijdzzaam, gebruikt geharnaste taal

fantasievol heeft fantasie/verbeeldingskracht/voorstellingskracht, heeft een levendige verbeelding, heeft een goed voorstellingsvermogen

progressief vooruitstrevend

schrand keiig, snoed (sic), snugger, tuik (gew.), een bolleboos, kei, vluggerd, helle vonk, heldere kop, niet misdeeld van geest, bij de pinken, vlug van begrip, heeft wat in zijn pet, heeft een vaardig brein, vlugge kop, vlug verstand, bezit vaardigheid van begrip/geest

speels plagerig, stoeis, stoeiziek, gekkerd, gekscheerder, kullebroer (fopper), ravotter, robbedoos, rosbeier [het ros *Beiaard*, gew.],

V—I—

BEHOUDEND, SLAAFS, BEKROMPEN

behoudend behoudsgezind, behoudzuchtig, man van het behoud, behoudsman, vasthouder, conservatief, gehecht aan gebruiken, heeft standvastige gewoontes, behoort tot de behoudende partij, gaat gebaande paden

slaafs horig, knechtelijk, knechts, serviel, pantoffelheld, iemands slippedrager/voetveeg/voetwis, werktuig in iemands hand, heeft een slavenaar/slavenziel/slavenmoraal, heeft een slaafse gehoorzaamheid, laat zich breidelen/onderjucken, danst naar iemands pijpen [eig. zo dansen als iemand *pijpt*, fluit], zwoegt in het gareel, buigt de schouder/nek onder het juk, zit onder de pantoffel, geeft zich ten onderen, onderwerpt zich, volgt iemand slaafs na, kruipt voor anderen in het stof, vliegt op iemands wenken

bekrompen geborneerd, pruikerig, steilorig, fatsoensraker, filister [Hd. *Philister*, het door Luther gevormde equivalent van Nl. Filistijn], pezewever (gew.), steiloor, steil calvinist, iemand die maar één boekje gelezen heeft (gew.), van een steile rechtzinnigheid, in zijn vooroordelen/denkwijze vastgeroest, altijd aan het krenselen (bekrompen handelen, gew.), heeft hummelige opvattingen, heeft steile begrippen, bezit een hokjesgeest/hokjesmentaliteit, denkt ongenueanceerd

stoelier, springer, (jong en weinig serieus mens), altijd aan het gekscheren, altijd aan het railleren met iets, altijd aan het plukharen met iemand, aan het ragen/ravotten/repnen (gew.)/repelen/stoeien/reppelen (gew.)/robbedoezen, ligt te rollebollen/keten, zit keet te trappen/schoppen, haalt apekuren/apestreken/zotheiden/plaisanterieën/zotternijen uit, steekt de gek, maakt gekheid, gekt met anderen, trult (fopt)/plaagt/kult mensen, houdt mensen voor de gek, bakt iemand een poets, houdt van goecheltes/grapjes/plagerijen, houdt van een stoeipartij, vat mensen bij de neus, neemt mensen in de veiling, steekt vol zotternij/zotheid/zottigheid

avontuurlijk reislustig, leeft vagantisch, fortuinzoeker, gelukzoeker, plannensmeder, plannenmaker, vrijbouter [eig. kaper, van *vrij+ buit*], wager, wereldbestormer, sensatiezoeker, is als een vagant [Lat. *vagari*, rondzwerven, een rondtrekkende, avontuurlijk levende geestelijke of student], vaak aan het vrijbouteren, heeft een zucht naar avontuur, heeft grote plannen, zoekt het avontuur, met hem valt wat te beleven, houdt van experimenteren/variatie, slaat nieuwe wegen in, gaat op ongebaande paden, ontdekt de wereld, gaat op ontdekking uit, trekt de wijde wereld in, leidt een vaganleven, speelt op bluf, gaat tot de rand met dingen

snedig spiritueel, doet snarige/snedige uitspraken, antwoordt ter snede

stoutmoedig stout, stijf in de kaken, spreekt boud, heeft een stoute verbeelding

beziel handelt met elan, bezieling

slim gis, kien, slimmerd, slimmerik, gaarpieter (gew.), fijnaard (gew.), haas (gew.), platneus (gew.), platzak (gew.), primme (gew.) kerel, slimme vos, kisse jongen, fijne teen (gew.), geklofte jongen, niet zo dom als hij er uitziet, niet links, anderen te gauw af, heeft vossemelk gedronken, heeft raapsoep gegeten, niet gemakkelijk te bedriegen, spint fijn garen, melkt niet in een mandje, steekt in een vosseshuid

expressief doet alles met veel expressie

ludiek heeft speelse invallen

erotisch zinnelijk, heeft een erotische uitstraling

vermetel treedt gedurfd op, handelt temerair, handelt met temeriteit/vermetelheid

onderdanig eerbiedig, lakei, onderworpen, Jan de Wasser [bekend door 18de-eeuwse kinderprent, die het verkeerde huishouden voorstelt, waarin Jan al het vrouwenwerk moet doen], meester waar de bezem staat, onder iemands roede, iemands speelbal, heeft een lakeienmentaliteit, handelt met eerbied, handelt eerbiediglijk, laat zich gebruiken/overheersen, buigt de hals, buigt als een knipmes, buigt voor iemands wil, kromt zich in het stof, benadert mensen met de hoed in de hand, praat mensen in de kaart, praat mensen naar de mond, ziet anderen naar de ogen, valt voor iemand op de knieën, doet een knieval voor iemand, kust iemand de voeten, kust de roede, onderwerpt zich aan iemands wil, handelt met onderworpenheid, legt het hoofd in de schoot, speelt altijd de tweede viool, strijkt de vlag voor iemand, haalt voor een ander de kastanjes uit het vuur [naar de fabel waarin een aap de poot van een naast het vuur slapende hond gebruikt om daar de kastanjes uit te halen]

fantasieloos verbeeldingsarm, heeft een steriele geest/ziel, bewandelt platgetreden paden, vertoont voorspelbaar gedrag

sullig oenig, loeresachtig, labbekakkerig, allemansgek, beftekkel, kluns, bluts (vrl., gew.), droplul, hannes, hennetaster (veroud.), jansul, kakkerlak (gew.), kalf, kloddeman (gew.), klo-tekapper, kloris, knul, koekeloer (keukenpiet, veroud.), kremper (gew.), kwak, kwezel, lab-bekak, lapsoes, lapzwoans, liezebet (gew.), lobb-bedoe (gew.), lobbedei (gew.), lobbess, lubbart (gew., Barg.), sufferd, lul, lut, minkukel, oen, okkelen, oekeloen, poppekop, doetje, sebben, zebedeus (gew.), sleef (gew.), slief (gew.), pummel, sloor (vrl.), soos (vrl.; gew.), snul (Barg., gew.), sul, trasbroek, trullemerie, vot, zondebok, Jan Eenoer, bal gehakt, Jan Hen, Jan Lul, lul de behanger, lul met vingers, lulle-tje rozewater/lampekatoen, verdomde Lowietje (zwarte schaa), goeie slokkerd

kleinburgerlijk burgerlijk, kneuterig, ploertachtig, ploerterig, spitsburgerlijk, een buma (*burgermanneje*), burgerjuffrouw, burgertrul, burgertrut, grutter, kleinburger (germ.), ploert, zulthoofd, Jan Grabbel, Jan Joker, een dikke nek (gew.), een bourgeois, van een kleffe burgerlijkheid, heeft burgermansfatsoen, heeft een bourgeois-mentaliteit/burgermansmaak/spruitjesmentaliteit, heeft vrees voor het qu'en dirat-on (Fr., wat men er van zal zeggen), zijn opvattingen ademen een spruitjeslucht

allegaars triviaal, een urt, mannetje om in een praam te zetten, heeft een platte geest, gaat de middelmaat niet te boven, zoals hij gaan er

werelds mondain type, man van de wereld, kan zich in elk gezelschap vertonen

dertien in een dozijn, gebruikt platitudes/trivialiteiten

eenzijdig bevooroordeeld, partijdig

stiekem geniepig, luisterziek, schuifelachtig, sluipend, gluipend, tafelschuimend, stiekerd, foetelaar, genieperd, loervogel, luistervink, schuifel, gluurder, heeft het achter de ellebogen/mouwen/oren, heeft linkse streken, heeft verholen bedoelingen, staat altijd te gluren/loeren, zit te ruïnen (konkelen, gew.), loopt te schuimen/roven/klaplopen, doet dingen beluikt (gew.)/clandestien/dievelings/heimelijk/kruipelings, doet iets in den duik (gew.), doet dingen onder de duim (gew.), doet dingen in het geheim/geniep, doet dingen achter hagen en kanten, doet dingen tersluiks/ter sluijpsluikswijs/sluipswijs/steelsgewijs/verstolen, beliegt mensen, flikt iemand een kunstje, staat op de loer, brouwt kwaad, houdt de aap in de mouw, verbergt zijn streken, speelt Abrammetje [Gen. 12:13, waar Abraham tegen zijn vrouw Sara zegt, 'Zeg toch: Gij zijt mijn zuster; opdat het mij wel ga om u, en mijn ziel om uwentwil leve.'], probeert zich met halve waarheden ergens uit te redden, foetelt (oneerlijk in het spel), knijpt de kat in het donker, verhult/maskeert/vermomt zijn ware bedoelingen/oogmerken, piept door het sleutelgat, voert altijd iets in zijn schild, er schuilt iets bij hem, hij verbergt iets, er schuilt bij hem een adder onder het gras, handelt in het verborgene, verschuilt zich achter een ander, speelt verstopper, weet van de prins geen kwaad, weet niet van zijn gezond

humorloos oubollig, de lolligste thuis, gespeend van humor, heeft geen gevoel voor humor, heeft flauwe praatjes, maakt insipide (geesteloze) opmerkingen

halfzacht zijig, wijverig, zalfachtig, verwijfd, een duik, ei, flut, meid, flutvent, frotje, geitebreier, geitewollensokkentype, jandoedel, flutter, zalfje, zalf, zacht eitje, Jan Jurk

gezapig ingedommeld, ingedut, traagzaam, gewoontedier, gewoontemens, sleurmens, slaaf der gewoonte, traag van hart, zonder idealen, zit altijd te tragen/trutten/zeuren/trutselen/ treuzelen/beuzelen, voelt zich nergens toe geroepen, volgt de sleur, doet alles in een sleur, reageert traagjes

gemaakt geposeerd, heeft iets gemaakt, praat met een toneelstem

stomvervelend luilebol

V+I-

FILOSOFISCH, COMPLEX, DIEPZINNIG

filosofisch wijsgerig, reflectief, bespiegelend, filosoof, wijsgeer, abstract denker, geneigd tot levensbeschouwelijkheid, verkeert altijd in hoger sferen

complex zit ingewikkeld in elkaar

diepzinnig contemplatief, denker, dieperik, zit altijd zwaar te redeneren, heeft een bespiegelende geest, heeft diepe gedachten, heeft diepgang, zoekt naar de zin van het bestaan, zoekt het diep, leidt een verinnerlijkt leven

beschouwelijk houdt diepzinnige beschouwingen

beschouwend leidt een schouwend leven

analytisch heeft een analyserend denkvermogen

contemplatief in contemplatie verzonken

meditatief zit vaak te mediteren

V+II+

VRIJHEIDLIEVEND, SUBTIEL, RUIMDENKEND

vrijheidlievend vrijheidsgezind, bezit vrijheidsdrang/vrijheidsdrift/vrijheidszin, bezit een vrijheidsgevoel, wil vrij zijn, strijdt voor de vrijheid, geniet van zijn vrijheid

subtiel gaat subtiel met mensen om

ruimdenkend breeddenkend, liberaal, verlicht denker, heeft ruime opvattingen, eerbiedigt de mening van anderen, denkt genuanceerd, kan relativiseren, kent geen jaloezie, bekijkt dingen ook van een andere kant, laat de kerk in 't midden van het dorp, ziet de relativiteit van iets, geeft anderen de ruimte, gunt iemand het voordeel van de twijfel, verrechtvaardigt iemand, laat mensen ergens vrij in, beziet alles van een wijder standpunt, laat anderen in hun waarde, houdt mensen in waarde

integer onkreukbaar, niet om te kopen

neerbuigend beschermend, bevoogdend, heeft een gehurkt toontje, doet uit de hoogte, gaat op zijn hurken zitten, kijkt op anderen neer, verkleint iemands verdiensten

V-I+

CHAUVINISTISCH, REACTIONAIR

chauvinistisch chauvinist [*Nicolas Chauvin*, patriottisch veteraan van Napoleon]

reactionair verbeten reactionair, conservatieve bal

V-II-

STOMPZINNIG, KREENTERIG, BEKAKT

stompzinnig stomp, stupide, idioot, imbeciel, een kalkoen, stommeling, karpatenkop, knurft, pachyderm [Gr. pachydermos, *pachus* (dik)+ *derma* (huid)], begaat stupiditeiten/stompzinnigheden

kreenterig kneuterig, krentenkakkerig, gortenteller, gortenkakker, krent, krentenkakker, kruidenier, is in de pentertjes, heeft een kruideniersgeest, zit altijd te krenten, zit overal op te beknibbelen, wil voor een dubbeltje op de eerste rij zitten, wil voor een kwartje naar Amsterdam

bekakt arrogant, kakkineus, spreekt met een aardappel in de keel

materialistisch grofmaterialistisch, materialist, duitenpleter, iemand voor wie alles een geldkwestie is, dienaar van de Mammon, sluit zijn ziel in de brandkast, heeft het hondenge-

kunstzinnig bezit kunstzin

geëmancipeerd heeft zich bevrijd van maat-schappelijke beperkingen

pacifistisch pacifist

ongekunsteld onoverlegd, natuurlijk

artistiek kunstzinnig

onbaatzuchtig niet uit op eigenbaat

muzikaal

loof (iemand die meer van het vlees houdt dan van de botten), wroet als een mol in de aarde (gew.), verslaafd aan het aardse, zijn denken is verstoffelijkt, zijn leven is veruiterlijkt

enghartig denkt bekrompen

puriteins puritein [Lat., *puritas*, zuiverheid]

hebzuchtig hebberig, haai, meugal (gew.), voor alles veil/venaal, voor alles te koop, heeft bezitsdrang/bezitsdrift, doet dingen alleen om de centen, zijn hebzucht kent geen grenzen, wil het onderste uit de kan, haalt mensen het vel over de oren, stroopt iemand het vel af

blasé [Fr. *blaser*, afstompen], heeft het allemaal al wel gezien, zit altijd verveeld te kijken

genieperig geniepig

oudbollig [Mnl. *abolgich*, verbolgen, *belgen*], melig, flauwe grappenmaker

doortrapt doorgedaan, fielterig, fielt, onterik (gew.), vuilak, slimmeling (sic), jezuïet, olijke schavuit (sic, gew.), onte (gew.) mieter, slonk (gew.) mens, door alle netten gevlogen (gew.), door de teems (zeef, gew.) gehaald, door de wol geveerd (ergens van doortrokken, zoals de wol van kleurstof), door de wol heen, altijd ergens op uit, gedraagt zich jezuïtisch, behoort tot het tuig van Laban [Gen. 29, naam van bedrieglijke, inhalige schoonvader van Jakob], haalt fieltenstreken uit, behandelt mensen laag, valt mensen in de rug aan, neemt iemand in het pak, licht iemand op, weet geld uit mensen te pieneffen (Barg.), slaat overal munt uit, troggelt iemand geld uit de zak, houdt zich bezig met troggelarij/bedelarij/afpersing, zet iemand een valstrik, vist in troebel water, weet mensen ergens toe te belijmen, paait iemand met beloften, pakt mensen met mooie woorden in, palmt mensen in

gierig gierig als het graf, gierig als de duivel/pest, grijpachtig, grijperig, hapscharig, knekerig, kneuterig, kniezig (gew.), knieperig (gew.), knijperig, parcimonieus, penterig, schraperig, schriepig (gew.), schriepelig (gew.), schraapachtig, schraapzuchtig, spijker-vast, vasthoudend, miezerig, gierigaard, gier, grijp, centenbijter, centenneuker, duitendief, duitenkliever (gew.), erwtenteller (gew.), grijp-duivel, grijper, grijpgraag, grijpvoegel, hapschaar [Fr. *happe-chair*, *happer*, vastpakken en *chair*, vlees, gew.], harpagon [naam van de gierigaard in l'Avare van Molière], hennetaster (gew.), Jan Krent, knakenpoetser, kneker (gew.), kneute (vrl.), knibelaar, krentenweger,

kribbebijter (gew.), netenvreter, nijpnaars, pees (gew.), pegelaar (gew.), pestman (Barg.), potkrauwer, potschraper, prengel (gew.), prengelaar (gew.), schokker (gew.), schraper, trekker (gew.), vasthouder (gew.), gierige Gerrit, de gierigheid in persoon, altijd aan het knibbelen/knijpen/rapen en schrapen, is op de centen/penning, is op de penning zestien [voet waarop rente afgekocht kon worden, rentevoet van 6¼ procent], deun op een cent (gew.), is van houtem/Houthem, van houvast (gew.), van kleef, houdt niet van aflangen, zou een cent/duit in tweeën bijten, zou een oortje in vieren bijten, zou op een cent doodblijven, zou een kei het vel afstropen, houdt de duimen in de hand (gew.), de hond zit hem in de tas, laat zich aan een arme gulden kennen, kleeft aan het geld, kijkt op de centen, houdt de hand op de knip, er zit geen hond op zijn zak maar een leeuw (gew.), handelt uit mesquinerie (vrekkingheid), zijn oren staan te dicht bij zijn kop (gew.), speelt oordjedood (veroud., gew.), wil niets geven, houdt van penteren (afdingen, gew.), schijt niet voor elven, lijdt aan schraapzucht, handelt met vasthoudendheid/gierigheid

inslecht door en door slecht

frigide seksueel ongevoelig (vrl.)

V+II- REBELS, ONAANGEPAST, IRONISCH

rebels rebellig, rellerig, oproerig, rebels, woelziek, onruststoker, onrustzaaier, oorblazer, ophtiser, opmaker (gew.), opruier, oproerling, oproerkraaier, oproermaker, oproerprediker, oproerstichter, oproerstoker, oproervink, oproerzaaier, opstoker, ordeverstoorder, rebel, titan [oorspr. Gr. zonnegod van *tito*, dageraad, zon], relschopper, reltrapper, relletjesmaker, relnicht, woelgeest, iconoclast (lett. beeldenstomer), schopt heilige huisjes omver, altijd aan het woelen, stookt altijd onrust, kraait altijd oproer, werpt het juk van de gehoorzaamheid af, schopt een rel, ondermijnt de tucht, houdt zich bezig met oorblazerijen/oorblazingen, heut [eig. *heu, heu* roepen tegen vee]/hitst/ruit/stoept (gew.)/stookt mensen op, vijst (gew.)/zet mensen tegen elkaar op, zet mensen ergens tegen op, steekt de oproervaar omhoog, lijdt aan woelzucht, verstoort de orde, spreekt opruiende taal, rebelleert ergens tegen, komt tot rebellie/rebelsheid, klimt in de touwen, verzet zich, weigert gehoorzaamheid

onaangepast een misfit, ridder van de droevige figuur (Don Quichot)

V-II+ VOLGZAAM, GEHOORZAAM, GEDWEE

volgzaam beïnvloedbaar, handzaam, volgziek, een beo, naprater, spreeku, kuddedier, kuddemens, groepsdier, naäper, nabootser, epigoon, iemands bazuinblazer/spreekbuis, gedraagt zich als een vazal, bezit vazallentrouw, heeft een imitatiedrang/imitatiezucht, zit te papegaaien, zegt overal ja en amen op [2 Cor. 1:20, Want zoveel beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem *ja*, en zijn in Hem *amen*, ...], praat als een papegaai, babbelt anderen na, praat mensen gedachteloos na, speelt ja en amen, praat opzettelijk met iemands mee, laat zich leiden/meeslepen/opklooien/opjuinen/bedrillen, laat zich voor iemands karretje spannen, volgt iemand blindelings, vaart blind op iemand, huilt met de wolven in het bos, gelooft alles, doet dingen op gezag, hobbelt met anderen mee, loopt met de meerderheid mee, loopt aan iemands leiband, vaart in iemands zog, past zich aan bij de kliekgeest/kuddegeest/ kuddemoraal, danst naar iemands pijpen [eig. zó dansen als iemand *voorpijpt*, fluit], zit onder de plak, zit op en geeft pootjes, lijdt aan volgzucht, imiteert anderen, aapt/boots/doet mensen na, wat hij zegt is psittacisme [van Gr. *psittakos*, papegaai, gedachteloze napraterij]

ironisch spreekt ironiserend

radicaal streeft naar ingrijpende hervormingen

provocerend provo (tegen het gezag optredende jongere, m.n. in de jaren zestig), provocateur, provoceert anderen, gooit een steen in een vijver (om opschudding te veroorzaken)

scherp horzel in de pels, maakt scherpe opmerkingen, doopt zijn pen in gal en alsem, heeft een messcherp verstand, een puntig scherpe geest, rappe geest

gedreven

plagerig plager, plaaggeest, voert iemand een beschuitje, houdt iemand voor de gek/guichel (gew.), besingelt (gew.)/fopt/besuikert/neukt/verneukt/nolt (gew.)/piert mensen, neemt iemand in de boot, neemt iemand in het ootje, guichelt (gew.) met mensen, steekt iemand in de kleren, verkoopt klootvis (fopt mensen, gew.), haalt een lolletje met iemand uit

V+III+
KARAKTERVOL, CONSTRUCTIEF,
GEÏNTERESSEERD

karaktervol heeft een sterk karakter

constructief heeft opbouwende ideeën

geïnteresseerd belangstellend, toont interesse/belangstelling

opmerkelijk perceptief, aandachtig, fijn opmerker, geheel oog voor iets, heeft ogen van voren en van achteren, heeft een opmerkzame blik, heeft opmerkingsgave, merkt scherp op, de ogen vliegen hem door het hoofd, ziet goed uit zijn ogen, geeft zijn ogen de kost

taai taai van aard, taaierd, taainagel, laat zich niet overhalen, ouwe taaie, houdt zich taai

onomkoopbaar integer

prozaïsch prozamens, heeft een prozaïsche levensbeschouwing

gehoorzaam gezeglijk, verbiedelijk, handelt uit blinde gehoorzaamheid, gehoorzaamt blindelings, loopt in het gareel, leeft geboden na, neemt geboden ter harte

gedwee gedwee als een lam, gemoeiig (gew.), schaaap, zo mak als een schaaap/lammetje, nog makker dan een bejaard paar ouderlingen [De Schoolmeester van J.v.Lennep], onder een pet/hoedje te vangen, gedraagt zich soumis (onderworpen), heeft een schapeaard, draagt zijn lot in stille berusting, slikt wat anderen zeggen of doen, haalt bakzeil, gaat over ree (overstag, gew.)

braaf wijs (sic, gew.), zedelijkheidsapostel, zedenmeester, zedenprediker, braafhals, braveerd, braverik, brave borst/ziel/Dirk/Hendrik [naar een school-leesboekje van Nicolaas Anslin, 1777-1838], heilig boontje [verbastering van heilig *bonje* een burgerwees uit de 18de eeuw], mens van het rechte bedde (gew.), altijd aan het zedenmeesteren/zedenpreken, zit te zedemieren (zalvend te zeuren)/moraliseren

goedgelovig neemt alles op goed geloof aan, neemt alles voor goede/gangbare munt aan, gelooft mensen op hun woord, schenkt mensen geloof, verlaat zich op iemands woord

gewoon kleurloze persoonlijkheid, is maar gewoontjes, van een simpele gewoonheid

V-III-
ONKRITISCH, OPPERVLAKKIG,
KARAKTERLOOS

onkritisch heeft geen eigen mening

kritiekloos slikt alles voor zoete koek, heeft nergens kritiek op

oppervlakkig leeghoofdig, leeghoofd, oelewapper, oelewap [tussenwerpsel *oele*, 't mocht wat], populist, tararaboemdijsfiguur, schertsfiguur, een hol hoofd/vat, heeft een denkluheid, heeft geen diepgang, doet poop/popipi/populair, 't zit bij hem niet diep, spreekt holle woorden/frases/klanken, kijkt niet verder dan zijn neus lang is

karakterloos waardeloos, allemansvriend, drolbaars, drollebak, hondsvot, jabroer, jaman, jaknikker, lapzwans, leur (gew.), paloeter (gew.), Jan Palul, platbroek (gew.), prullevent, prutsvent, puim (gew.), stroman, stropop, vodenbaal, voddevent, worm, drol/fluum/or/prul/pruts van een vent, vent van likmevestje/niks, geen knip voor de neus waard, geen schot kruit

waard, draait met alle winden, stelt zich katterig aan, kruipt als een worm in het stof

huichelachtig dubbelhartig, dubbelslachtig, huichelaar, Jezusverrader, jezuïet, valserik, veinzaard, veinzer, een gepleisterd graf [Matth. 23:27... , want gij zijt den *witgepleisterden graven* gelijk, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen zijn zij vol doodsbeenderen en alle onreinigheid.], wolf in schaapskleren, wolf in een schapevacht, heeft galgeberouw (onecht berouw), heeft jezuietenstreken, spreekt met dubbele tong, er is dissimulatie in zijn woorden, huilt krokodillentranen, betoont mensen liphulde/lippendienst, huichelt anderen iets voor, doet lievig, likt naar boven en trapt naar beneden, al wat hij zegt is veinzerij

hypocriet schijnvroom, armezondaar, fari-zeeër, mystificateur, schijnchristen, van buiten kareel van binnen bordeel (kareel, vierkante gebakken steen, gew.), heeft farizeeërstreken, heeft altijd een kakje/uitvlucht/kutsmoes/lulsmoes/palliatief/sluipdeurtje, bemantelt zijn slechte eigenschappen, vermomt zich, bij hem heeft de kat van de bakker het gedaan (schuift de schuld van iets af), men zou hem ons Heer geven zonder biechten, doet aan piëtisterij/femelarij, doet dingen alleen voor de schone schijn, speelt de vermoorde onschuld, zit vooraan in de kerk, zit vol vromigheid, speelt de vrome

gekunsteld plastic, prenterig, decadent, geaffecteerd, gemanierd, gemanieëerd, histriionisch, komedianterig, precieus, artistiekeling, drogredenaar, komediant, een nagemaakte, toneelspeler, totenrekker (gew.), simulant, geforceerd vriendelijk, van een gekunstelde eenvoud, heeft een plastic glimlach, heeft een bestudeerde houding, heeft iets gemanierds, gedraagt zich onecht/onnatuurlijk, zit altijd te tandakken (toneel spelen), zijn gedrag doet aangeleerd aan, doet voortdurend alsof, doet artistiekerig, doet diep, doet quasi-diepzinnig, beft mooi, doet zich deftig voor, gebruikt drogredenen, speelt komedie/toneel, speelt een rol, speelt mooi weer tegen iemand, schreit toneeltranen, praat met een toneelstem, doet aan windowdressing (stelt dingen mooier voor dan ze zijn)

infantiel doet als een kleuter, vertoont immatuur gedrag

schijnheilig begijn (gew.), kwezel, braafhals, braverd, braverik, femel, femelaar, femelgat, femelkont, femelkous, heiligschrijver (gew.), klopje, kneute (gew.), kneut, menistenzuster,

schijnheilige, tartuffe [titelheld van blijspel van Molière], pilaarbijter (iemand die overdreven vaak naar de kerk gaat), brave Dirk/Hendrik, fijne beschuit/zus, bigot mens, iemand met twee gezichten, zit altijd te femelen/fijmelen, heeft de bijbel wel in de mond maar niet in het hart, heeft Victoriaanse opvattingen, doet aardig, doet dingen alleen voor het uiterlijk, doet ons Heer een vlassen baard aan (gew.), doet iemand een vlassen baard aan (bedriegt iemand op schijnheilige wijze, gew.), smoest mensen iets aan, hangt de heilige uit, leest Onze-Lieve-Heer van het kruis, zijgt de mug uit en doorzweigt de kemel [Matth. 23:24, Gij blinde leidlieden, die *de mug uitzijgt, en den kemel doorzweigt*], knijpt de muis in den donker, knijpt de kat in het donker, uit elke trek van zijn gelaat spreekt een schriftuurplaats

kruiperig gatlikker, kontlikker, kutlikker, hienlikker, voetlikker, likker, likkepot, hoveling, kruiper, labberlot, mafferik, maffer (onderkruiper), mouwstrijker, mouwveger, ogendienaar, strijker, weekdier, kruipend beleefd, altijd aan het flikflooiën/kontkruipen/kontlikken/kutlikken (laag vleien), heeft een byzantijnse geest, heeft een hovelingenaard, likt iemands gat/kont/aars, kruipt iemand in zijn gat/hol/kont/reet, wringt zich in allerlei bochten, weet zich ergens in te likken/flikken/flodderen, strijkt iemand onder de kin, kruipt voor iemand, kruipt voor zijn meerderen en trapt (op) zijn minderen, veegt/strijkt iemand de mouw, bewijst iemand ogendienst, draait/kuift iemand op, bedriegt iemand met mooie woorden, praat iemand naar de mond, strijkt/streelt/vleit mensen, streelt iemands eigenliefde/ijsdelheid, maakt iemand strijkages, lijdt aan vleizucht

aanpapperig papt met iedereen aan, paait mensen met fluwelen woorden, vraagt dingen op suikerachtige wijze

slijmerig slijmerd, slijmgat, slijmjurk, fraseur, knopendraaier (flikflooiër), mooidoener, mooi-prater, schoonprater, smouter (gew.), strooplikker, stroopsmeerder, stroopsoldaat (iemand die altijd precies doet wat de baas zegt om er beter van te worden), altijd aan het knopendraaien/flikflooiën/slijmen/strooplikken/stroopsmeren/smoezen, heeft een fluwelen/fulpen tong, heeft mooie praatjes, doet mooie beloften, doet bloemzoet, maakt iemand Franse complimenten (gew.), smeert mensen honing om de mond, smeert mensen siroop aan de baard, loopt met de smeerkwast/stroopkan/stroopkwast, doet aan stroopsmeerderij, bij hem is het 'terwille van de smeer likt de kat de kandeleer', zet iemand in de kakstoel (gew.), maakt het iemand aangenaam teneinde iets gedaan te

krijgen, geeft iemand laudanum (slaapwekkend, pijnstillend middel), sust iemand met vleierijen, klapt schoon, weet schoontjes te praten, weet zich schoontjes voor te doen, weet zich schoon te praten, spreekt schoonklinkende woorden, verkoopt mooiklinkende praatjes, smoest mensen iets op, verkoopt smoesjes, smoest ergens omheen, smoest zich altijd ergens uit, smoezelt maar wat, bakt platte (gew.)/zoete broodjes, stoot iemand plat (Barg., licht iemand op door mooi te praten), draait iemand een rad voor de ogen, speelt het schoon manneke (verontschuldigt zich met vleiende woorden), veegt zijn paadje schoon, wast zichzelf schoon, fokt bij iemand een smoeltje, probeert in het gevlij te komen

geniepig insidieus, mieniker (Barg.), een mien, geniepigerd, verlakker, heimelijke deugniet, doet achterduims (gew.), pleegt chantage, chanteert mensen, speelt iemand een lelijke trek, verdraait iemands woorden, verlakt mensen

glibberig glibber, griezeld

simplistisch simplificeert zaken

V+III— VRIJGEVOCHTEN, ONDOGMATISCH, REVOLUTIONAIR

vrijgevochten anti-autoritair, breidelloos, ketterachtig, kettters, onorthodox, zwerflustig, boekanier, dissenter, andersdenkende, dissident, ketter, libertijn, vrijdenker, vrijgeest, zwerver, zwerveling, vrije vogel, niet breilijk (gew.), niet te beteugelen, niet zuiver in de leer, zo vrij als een vogeltje in de lucht, heeft een zucht tot de vrijheid, heeft zwerflust/aanpassingsproblemen, heeft onorthodoxe opvattingen, heeft wild haar in de neus, moeilijk te regeren, slaakt zijn boeien, braveert geweld, braveert de wet, laat zich niet commanderen/knechten, laat zich niet voor iemands karretje spannen, hecht niet aan vormen, stoort zich niet aan regels, werpt/schudt het juk af, werpt/schudt de ketens af, verkondigt ketterse theorieën, werpt de teugels af, lijdt aan zwerfdrang/zwerfzucht

non-conformistisch onconformistisch, onconventioneel, non-conformist, geeft niet om formaliteiten/omgangsvormen, schendt/doorbreekt taboes

ondogmatisch onrechtzinnig

revolutionair hervormingsgezind, omwente-

V—III+ GEZAGSGETROUW, CONVENTIONEEL, BURGERLIJK

gezagsgetrouw wetgetrouw, wettisch, man van plicht en regel, loopt altijd in de pas

conventioneel aangepast, clichématig, traditiegetrouw, traditiegebonden, traditioneel, traditionalistisch, conformist, kakker (bangelijke jongere die zich onderscheidt door conventioneel gedrag en dure kleding), massamens, heeft conventionele/schoolse opvattingen, heeft traditiezin, past zich aan, conformeert zich aan de regels, hecht aan conventies/fatsoensnormen/traditie, bedient zich van gemeenplaatsen, denkt in sjablonen, vertoont normgedrag/rolgedrag

conservatief steilorthodox, orthodox, conservatieveling, die-hard, een rechts conservatief, fatsoensrakker, klepbroek, rechtse bal, heeft achterhaalde/orthodoxe opvattingen, houdt vast aan voorvaderlijke gebruiken

burgerlijk square (slang), verburgerlijkt, trol (provoterm, iemand uit de consumptie maatschappij), van-negen-tot-vijf-type, gesteld op het fatsoen, houdt zijn fatsoen, houdt zijn stand op

lingsgezend, subversief, hemelbestormer, revolutiemaker, bezit hervormingsdrang/hervormingszin

onbekrompen heeft een kosmopolitische geest

ongehoorzaam niegt te regeren, wil niet horen/luisteren, pleegt insubordinatie, luistert naar geen vermaan

apart randfiguur, loopt uit de pas, staat alleen

buitenissig excentriek, excentriekeling, valt uit de toon

dichterlijk poëtisch, dichter, poëet, heeft een dichterziel, heeft poëzie in zijn ziel, bekijkt dingen met een dichteroog, poëtiseert dingen

ongelovig ongelovige Thomas [Joh. 20:25, waarin Thomas zei: 'Indien ik in Zijn handen niet zie het teken der nagelen, en mijn vinger steke in het teken der nagelen, en steke mijn hand in Zijn zijde, ik zal geenszins geloven.'], gelooft niet direct wat mensen zeggen

V+IV+ KRITISCH, SCHERPZINNIG, INVENTIEF

kritisch oordeelkundig, zuiver oordelaar, trefzeker in zijn keuzen, heeft een kritische geest, heeft een helder/rijp/zuiver/gezond oordeel, gaat met oordeel te werk, geeft een opscherpende/opbouwende kritiek, trekt dingen in twijfel, aanvaardt niets voetstoots, vraagt naar het waarom (zie ook 'septisch'), onderscheidt de schijn van het wezen, onderscheidt het wezenlijke van het toevallige, bekijkt dingen van alle zijden

scherpzinnig geestvol, hoogbegaafd, nugger, volgeestig, breinbaas, whizzkid, een Oedipus (gelukkig of bedreven in het oplossen van raadsels en ook helderziend), presente kruisbei (gew.), petillant (sprankelend van geest), heeft een helder brein, heeft esprit, heeft een fijne/lucide/heldere geest, heeft een kristalhelder verstand, heeft een onbeneveld oordeel, bezit perspicaciteit/doorzicht/scherpzinnigheid/inzicht, heeft geestelijke souplesse, denkt analytisch/snel, doet zijn geest schitteren, petilleert van geest

preuts prude, een tut, tuthola, tuttebel, tuttebol, tuttekop, heeft victoriaanse opvattingen, handelt met pruderie, trekt een pruimenmondje

dogmatisch calvinistisch, rechtzinnig, fundamentalistisch, calvinist, dogmaticus, fundamentalist, purist, prinzipienreiter, zuiveraar, zuiver in de leer, zo fijn als gemalen poppestront, roomser dan de paus, van de zwartekousenkerk, heeft doctrinaire (leerstellige) opvattingen, maakt overal een principekwesitie van, doet aan prinzipienreiterie, denkt in zwart-wit

ouderwets oude pruijk (mnl.), is er een uit de arke Noachs, nog van de oude stempel, uit de tijd, huldigt oudbakken/overwonnen/verkalkte denkbeelden, zijn opvattingen en manieren zijn niet meer van deze tijd

moralistisch moraliserend, moraalridder, moralist, altijd aan het moraliseren, laat zich leiden door moraline (kleinzielig morele verontwaardiging)

devoet ingekeerd

deftig deftigheid, een heer, een dame

paternalistisch aartsvaderlijk, patriarchaal, patriarch

V-IV- KLEINGEESTIG, ONBENULLIG, AANSTELLERIG

kleingeestig keutelachtig, keutelig, kruimelig, mesquin, ouwe fiep (gew.), zeur, krentenweger, kleine kruimelaar, altijd aan het knibbelen, heeft een kleinheid van geest, lijdt aan bewustzijnsvernauwing, wat hij doet is maar dun, handelt uit mesquinerie

engeestig geesteloos, sokachtig, cultuurbaar, cultuurheden, zonder geestkracht, arm van geest, heeft een bot verstand, heeft een garnaleverstand, heeft een luiheid van geest, debiteert scheurkalenderwijsheden, er gaat niets van hem uit

onbenullig breinloos, flutterig, fluttig, onbeduidend, nietswaardig, kadodder (gew.), niemendal, nieteling, nitwit, nietsnut, non-valeur, nulliteit, figurant, nietszeggend persoon, stuk onbenul, grote nul, vent van niks, heeft nergens verstajem/verstajes/verstajing/benul van, houdt zich bezig met ijdelheden, er gaat weinig in hem om, kijkt of hij stront ruikt (kijkt suf, 'bescheten'), wat hij beweert is ruis

inventief handige bliksem, bezit inventiviteit/vinding, heeft scheppend vermogen, heeft lumineuze ideeën, heeft pasklare oplossingen, heeft originele vondsten, weet overal een mouw aan te passen

veelzijdig alzijdig ontwikkeld, heeft een brede/ruime blik

alert alert op wat er gebeurt, vlugge jongen, bezit tegenwoordigheid van geest, laat zich niets aannaaien/inpraten/ontglippen, laat zich niet linken/verlakken/verneuken/verschalken, laat zich niet te slapen leggen, laat zich niet om de tuin leiden, er ontgaat hem niets, niets ontsnapt aan zijn aandacht, kijkt uit zijn ogen, trapt nergens in

vindingsrijk tricky (sic), uitdenker, bezit vindingskracht, verzint dingen, praktizeert een oplossing

voortuitstrevend vrijzinnig, visionair, baanbreker, koploper, nieuwlichter, padvinder (sic), pionier, reformist, wegbereider, toegankelijk voor nieuwe ideeën, politiek links, zijn tijd vooruit, heeft visie, heeft geavanceerde/innovatieve/moderne/nieuwerwetse/vrijzinnige denkbeelden, heeft belangstelling voor iets nieuws, bezit vernieuwingsdrang/pioniersgeest, slaat nieuwe wegen in, doet baanbrekend werk, gaat grensverleggend te werk, houdt van nieuwigheden, loopt voorop, behoort tot de voorhoede, vertoont roldoorbrekend gedrag, doorbreekt het rollenpatroon/rolpatroon, hangt een vernieuwingsgedachte aan, vervult een voortrekkersrol

geniaal genie

spitsvondig casuïst, drogredenaar, altijd aan het ziften, redeneert casuïstisch (niet volgens de regels, maar naar gelang de omstandigheden), gebruikt drogredenen/spitsvondigheden/subtiliteiten, gebruikt valse redeneringen, gebruikt spitsvondige haarkloverijen

spits heeft een spitse geest, maakt spitse opmerkingen, slaat de spijker op de kop

intelligent intellectueel, inzichtig, geleerd, knap, knapperd, savant, studiebol, studiekop, studiehoofd, studiosus, goed verstaander, man van studie, knappe kop, groot verstand, goed bij, vlug van begrip/bevatting, met geest/rede begaafd, goed van opnemen, met uitstekende geestesgaven bedeeft, niet op zijn achterhoofd/achterneut gevallen, heeft hersens, heeft een goed verstand/bevattingsvermogen, heeft een goed stel hersens, heeft een helder hoofd,

aanstellerig mystiekkerig, overdreven, pathetisch, doet interessant, vreemd fatsoentje, aansteller, fratsenmaker, kunstenaar, nijpnaars (meisje dat aanstellerig loopt), poseur, zijn gedrag is aandachttrekkerij, heeft last van aanstelleritis, blèrt om niks, houdt van geheimzinnigdoenerij, trekt een martelaarsgezicht, spreekt met een vals pathos, houdt zich bezig met potsenmakerij, scheert de aap, speelt komedie, stelt zich aan, huult valse tranen

kortzichtig ziende blind, willens blind, kneuter, met blindheid geslagen (wil niet inzien wat anderen duidelijk is), hecht aan uiterlijkheden, kijkt niet verder dan zijn neus lang is, peinst niet ver, ziet niet vooruit

manziek valt op/voor elke man

benepen muf, miesgasser, miesmacher (Barg.), plichtezel, zit altijd te muffen/suffen

doodvervelend oervervelend

dweepzuchtig vierder, vereerder, bewierookt mensen, heeft een blinde verering voor iemand

poeslief

simpel versimpeld, Sijmpelmans, kokosmakroon, sufferd, dummy, halvezool, lamp zonder olie, simpele ziel, eenvoudige van geest, heeft een beperkt geestvermogen, heeft een klein verstand, heeft nergens sjoege van, doet simpeltjes/wezenloos, weet van voren niet dat hij van achteren leeft

familieziek hecht sterk aan zijn familie

dweperig zelotisch, dweper, zeloet (blind ijveraar/bewonderaar), blind voor iemands gebreken, gedraagt zich orgiastisch, adoreert/heroïseert mensen, draagt iemand op handen, loopt hoog met iemand weg, ligt aan iemands voeten, verheft iemand tot in de wolken

zoetsappig zije reet, vraagt dingen op suikerachtige wijze

dweepziek bidziel (vrl.), hemeldragonder (dweepzieke geestelijke), lijmepeop, kwezel, idolaat van iemand, altijd aan het lijmen/pluimstrijken, aduleert/venereert/aanbidt/verafgoott/vereert/vergoddelijkt/vergoedt mensen, bouwt altaren voor iemand, vereert iemand als een halve god, ziet huizenhoog tegen iemand op, verheft iemand hemelhoog, maakt iemand tot zijn idool, koestert een religieuze/stille verering voor iemand, vereert de godheid, vereert afgoden/heiligen, doet aan persoonsvergoding/

heeft een vlugge kop, heeft een grote intelligentie, heeft sociale intelligentie, heeft inzicht, heeft een klaarheid van geest, heeft ze alle vijf bij elkaar, bezit een studiegeest, het waait hem zomaar aan, begrijpt/vat/raadt dingen snel, kan goed leren, leert gemakkelijk, laat zich leiden door rede, denkt/redeneert logisch, ziet dingen in groter verband, weet zijn weetje

wijsgerig levenswijs, wijsgeer, problematicus (zoeker), heeft een bezonken geest, geeft een bezonken oordeel, bezit levenswijsheid

pienter kien, piechem, een hele bol, goed bij het hek (gew.), goed bij, goed bij de tijd, heeft geen sneetje in zijn lip, bij de pinken, weet wat meer dan een huismans hen (is zo dom nog niet)

weetgierig weetgraag, bezit weetlust

snugger wakker

onvervaard boud, zonder vaar noch vrees [veroud. vgl. *gevaar*], zegt boudweg waar het op staat, doet dingen stoutweg

vernuftig vernufteling, groot vernuft, heeft een stekelig/vlijmscherp vernuft, bedenkt vernuftigheidjes, strijdt met het rapier van zijn vernuft, weet overal raad op

begaafd rijkbegaafd, talentrijk, talentvol, man van talent, woekert met zijn talent

coulant behandelt mensen met coulance, neemt een coulante houding aan

pragmatisch pragmaticus

V+IV—
POETISCH, GEPASSIONEERD,
IDEALISTISCH

poëtisch dichterlijk, poëet

gepassioneerd hartstochtelijk

idealistisch utopisch, idealist, utopist, verbeteraar, wereldverbeteraar, vol idealisme, heeft idealen, wensbeelden, vecht voor een ideaal, wil de wereld verbeteren

zinnelijk laat zich leiden door zinnendrift/zinnenlust

artistiekerig zogenaamd artistiek

persoonsverheerlijking, plaatst mensen op een voetstuk

wuft kapel, vlinder

indolent lusteloos

perfide vals, verraderlijk

V—IV+
OERDEGELIJK, AARTSGIERIG,
AANMATIGEND

oerdegelijk de degelijkheid zelfe

aartsgierig kan nog geen stuiver missen

aanmatigend waanwijs, zo wijs als Salomo's kat, zo wijs als Salomo, heeft babbels, heeft praats voor zes, eist dingen op hoge toon

V+V+
FANTASIERIJK, CREATIEF, REFLECTIEF

fantasierijk fantast, heeft een rijke verbeelding, bouwt luchtkastelen

creatief creatieveling, heeft een plastisch vermogen, heeft een scheppende verbeeldingskracht, heeft een scheppend vernuft, heeft scheppingsdrang/scheppingsvermogen, drukt zich plastisch uit

reflectief heeft een bespiegelende geest

V-V-
OVERBELEEFD

overbeleefd put zich uit in beleefdheden/complimenten

Index

- Aaipees 91
Aalglad 84
Aanbidden 104
Aanbrengen 40
Aandacht 6, 19
Aandacht vragen 29
Aandacht, aan – ontsnappen 104
Aandachtig 6, 99
Aandachttrekkerij 104
Aandikken 57
Aandoenlijk 84, 92
Aandrang 41
Aandurven 12, 89
Aangaan als Turk 35
Aangebrand 80
Aangedaan 92
Aangehaald 80
Aangeleerd 100
Aangenaam 21
Aangepast 102
Aangrauwen 26
Aanhalerig 80
Aanhilig 80
Aanhankelijk 84
Aankunnen op 35
Aanleunen laten 48
Aanmatigend 42, 105
Aanmerken 20, 36, 55
Aanminnig 9
Aanmoedigen 27
Aannaaien laten 104
Aannemen 49
Aanpakken 75, 88
Aanpappen met 101
Aanpapperig 101
Aanpassingsprobleem 102
Aanrotzooien 70
Aansmoezen 101
Aansporen 42, 87
Aansteller 104
Aanstellerig 104
Aanstelleritis 104
Aanstoot 57
Aantrekken, z. iets – 88
Aanval 49
Aanvallen 24
Aanvallend 49
Aanvaller 49
Aanvaring 27
Aanvliegen 35
Aanvoelen 45
Aanvoelingsvermogen 45
Aanwaaien 105
Aanwezig 23
Aanzetten 87
Aanzien, zonder – des per-
soons 46
Aap in mouw houden 95
Aap scheren 104
Aap, voor – zetten 30
Aardappel in keel 96
Aardig 35
Aardig doen 101
Aars likken 101
Aartsgierig 105
Aartsleugenaar 70
Aartslui 63
Aartsvaderlijk 103
Aarzelen 77
Aas terughalen 26
Aas van het spel 23
Aasgier 45
Abnormaal 55
Abrammetje spelen 95
Abstract denker 96
Accuraat 64
Accuratesse 64
Ach en wee 81
Acht slaan op 67
Achteloos 66
Achtenswaardig 29
Achter zoeken 5
Achterbaks 53
Achterdeurtje 85
Achterduims 102
Achtereind van koe, dom als – 90
Achtereind van varken, dom als – 90
Achtergrond, z. op – houden 3, 22
Achterhaald 102
Achterhoofd, niet op – geval-
len 104
Achterklap 45
Achterkousig 5
Achterlijk 11, 91
Achterlijke bat 91
Achterneut, niet op – geval-
len 104

- Achterpoten 35
 Achterste poten, op – 35
 Achterste van tong 3
 Achtervolgingswaan 5
 Achterzolder, op – jagen 44
 Achtung 45
 Actief 16
 Actieveling 16
 Activistisch 17
 Ad rem 16
 Adder onder gras 95
 Adderachtig 40
 Addertong 59
 Adoreren 104
 Aduleren 104
 Advocatenstreek 59
 Afbekken 28
 Afbluffen 41-42
 Afbrekende kritiek 36
 Afdingen 98
 Afgaan op 65
 Afgemeten 10
 Afgestompt 59
 Afgestorven, van wereld –
 12
 Afgetrokken 51
 Afgewogen 90
 Afgezonderd 5
 Afgod 104
 Afgunst 39
 Afgunstig 39
 Afhaken 85
 Afhankelijk 89
 Afkammen 27, 31
 Afkraken 26
 Aflangen 98
 Afleiden 69
 Aflopen als bobijn 15
 Afmaken, z.– van 51
 Afpakken 42
 Afperser 59
 Afpersing 97
 Afrabbelen 61
 Afraffelen 61
 Afranselen 24, 41
 Afrekenen 26
 Afroffelen 65
 Afrossen 24, 26
 Afschepen 42
 Afschermen, z.– 4
 Afschrikken 90
 Afschuiven 45
 Afschuw 12, 47, 83
 Afschuwwekkend 47
 Afsloven, z.– voor 20
 Afsnauwen 26
 Afspraak 67
 Afstand bewaren 4
 Afstandelijk 4
 Afstotelijk 40
 Afstoten 40
 Afstotend 40
 Afstrijden 41
 Aftroeven 12, 41
 Afwenden, z.– 12
 Afweren 4
 Afwerend 40
 Afweten, het laten – 66
 Afwezig 78
 Afzeiken 26
 Afzetten 71
 Afzien 88
 Afzijdig 3
 Afzonderen, z.– 12
 Agitator 25
 Agitatorisch 25
 Agressief 24
 Agressieveling 24
 Agressor 49
 Aimabel 21
 Air 57
 Airs 44
 Akelig 40
 Akkoordje, op – gooien 26
 Akte, veel in – hebben 48
 Alarmblazer 87
 Alarmist 87
 Albedil 24
 Albeschik 24
 Alert 104
 Alledaags 94
 Alleen 103
 Alleen rooien, het – 89
 Alleenwijs 43
 Allemans verdriet 43
 Allemansgek 94
 Allemansvriend 99
 Allerijl, in – 82
 Alles of niets 48
 Alles op alles 89
 Allures aannemen 58
 Almachtig 43
 Altaren bouwen voor 104
 Alternatieveling 93
 Altijd wat 82
 Altruïsme 45
 Altruïst 45
 Altruïstisch 45
 Alweter 24
 Alzijdig ontwikkeld 104
 Ambitie 65
 Ambitieuus 65
 Ambrasmaker 29
 Amicaal 6
 Amokmaker 87
 Amourette 80
 Amoureuus 80
 Amper 36
 Amusant 6
 Amuseren 6
 Analyserend denkvermogen
 96
 Analytisch 96
 Analytisch denken 103
 Andere kant, van – bekijken
 96
 Andermans veren 71
 Andermans zak, op – lopen
 54
 Andersdenkende 102
 Angst 77
 Angst en vrees 89
 Angst, door – verlamd 77
 Angsthaas 77
 Angstig 77
 Angstvallig 53
 Animo 3
 Animositeit 38
 Anti 49
 Anti-autoritair 102
 Antiheld 88
 Antipathie 38
 Antropofobie 12
 Antwoorden met knap 38
 Apart 103
 Apathie 9
 Apekuren 94
 Apemunt, met – betalen 59
 Apestreken 94
 Apetrots 84
 Apezuur 51
 Aplomb 89
 Apodictisch 42, 44
 Apostel, vreemde – 56
 Appelleren aan 25
 Applaus 23
 Appreciëren 21
 Aprilkind 85
 Apropos 65, 85
 Arbeidsschuw 51
 Arbeidzaam 51
 Argeloos 62
 Arglistig 43
 Argusogen 5
 Argwaan 5, 62
 Aristocraat 44
 Aristocratisch 44
 Arke Noachs 103
 Arm van geest 103
 Armen slap 77
 Armen uitsteken 63
 Armezondaar 100
 Armhartig 91
 Arrogant 42, 96
 Artiestenvlo 58
 Artistiek 97
 Artistiekering 100
 Artistiekerig 100
 Asceet 80
 Ascetisch 80

- Asem 7
 Asmodee 53
 Aso 54
 Aspiratie 34, 65
 Assertief 89
 Astrant 8
 Astrarterig 8
 Aterling 25
 Atraditioneel 93
 Attaqueren 24
 Attent 27
 Au sérieux 57
 Autocratisch 40
 Autonoom 89
 Autoritair 40
 Aveluinig 37, 65
 Averechts 48, 65
 Averechts verkeerd 87
 Aversie 84
 Avontuur 94
 Avontuurlijk 94
 Avontuurtje 80
 Azijnrinker 81
 Azijnpisser 81
- Baaivanger 23, 36
 Baan, over – kunnen 20
 Baanbrekend 104
 Baanbreker 104
 Baantjesgast 62
 Baantjesjager 34
 Baar, geen – te hoog 90
 Baars 79
 Baas 23
 Baas in huis 22
 Baas spelen 22
 Baasachtig 23
 Baatzucht 45
 Baatzuchtig 45, 48
 Babbel 13
 Babbelaarster 13
 Babbelachtig 13
 Babbelkous 13
 Babbels 22, 105
 Babelziek 13
 Babok 58
 Bacchanalisch 53
 Bagatel 16
 Bakkeleien 25
 Bakzeil halen 99
 Bal 96
 Bal gehakt 94
 Baldadig 11
 Balen als stekker 81
 Balen als stier 81
 Baliekluiver 62
 Balk, over de – gooien 66
 Ballast 54
 Ballen uit broek 51
- Balorig 11
 Balsturig 59
 Bambocheur 63
 Banaal 56
 Banaliteit 56
 Band, uit – springen 53
 Bandeloos 56
 Banden, aan – leggen 41
 Bandietenstreek 68
 Bang 88-89
 Bang als haas 77
 Bang te moede 77
 Bang voor hachje 89
 Bang voor huid 89
 Bangbroek 88
 Bangelijk 88
 Bangelijke jongere 102
 Bangerik 77, 88
 Bangmaken 24
 Bangschijterd 88
 Banjer 57
 Banjeren 57
 Banjerheer 57
 Banketteerder 66
 Banketteren 66
 Bar, te – maken 9
 Barbaar 34
 Barbaars 34
 Barmhartig 26
 Barmhartige Samaritaan 26
 Barribaal 24
 Barricaden 48
 Bars 39
 Barst aantrekken van 69
 Barsten 54, 70
 Bats 42
 Batterij, achter – kruipen 77
 Bazelen 65
 Bazing 22
 Bazuinblazer 98
 Beaaïen 91
 Beconcurreren 34
 Bedaardheid 23
 Bedachtzaam 53
 Bedeesd 12
 Bedelarij 97
 Bedenking 16
 Bederven 52
 Bediend, op wenken – 22
 Bediller 23
 Bedilligerig 24, 45
 Bedilziek 45
 Bedilzuchtig 23
 Bedoeling 43
 Bedonderen 61
 Bedonderen, de kluit – 70
 Bedreigen 24
 Bedremmeld 12
 Bedriegal 60
 Bedriegen 11, 61, 70, 94
- Bedriegen, met open ogen –
 61
 Bedrieger 60, 70
 Bedrieglijk 60
 Bedrijfjal 9, 24
 Bedrijvig 9
 Bedrijvige Martha 9, 51
 Bedrijvigheid 62
 Bedrjalal 9
 Bedrillen 49, 98
 Bedroefd 77
 Bedrog, vol – 61
 Bedrukt 75
 Beducht 89
 Beduvelen 41, 59, 70
 Bedwang, z. in – houden 80
 Beeldenstormer 48, 98
 Beëlzebub 36
 Been kluiwen 37
 Been stijf houden 65
 Beente lichten 59
 Beest 30
 Beest spelen 35
 Beest uithangen 53
 Beestachtig 46, 67
 Beestmens 30
 Beet hebben 31
 Beet van het hondje 55
 Beetnemen 20, 60, 70, 89
 Beftekkel 94
 Begaafd 105
 Begaafd met deugden 27
 Begaan 7, 46
 Begeerte temmen 80
 Begeesterd 16
 Begeesteren 21
 Begerig 47
 Begijn 72, 100
 Beginnen 49
 Beginselen 60, 65
 Beginselen, zonder – 51
 Beginselloos 51
 Beginselvast 65
 Begluren 46
 Begoochelen 70, 89
 Begrijpen 45, 105
 Begrijpend 45
 Begrip 45
 Begripvol 45
 Behaagziek 67, 80
 Behaagzuchtig 67
 Behagen 67
 Beheersen 42
 Beheerst 80
 Behoeden 27
 Behoedzaam 53
 Behoorlijk 54
 Behoren, naar – 54
 Behoud, man van – 93
 Behoudend 93

- Behoudende leer 66
 Behoudende partij 45
 Behoudsgezind 93
 Behoudsman 93
 Behoudzuchtig 93
 Behulpzaam 21
 Beide benen op grond 80, 85
 Beïnvloedbaar 98
 Beïnvloeden 23
 Beisponem 81
 Bejaard paar ouderlingen 99
 Bejammeren 81
 Bek als hooischoor 57
 Bekakt 96
 Bekallen 45
 Bekijven 35
 Bekje 24
 Bekje tot wil hebben 12
 Bekkig 8
 Bekladden 45, 59
 Beklappen 45
 Beklemd 76
 Bekletsen 45
 Beknibbelen 24, 96
 Beknijpen 36
 Bekoekeloeren 46
 Bekommerd 54
 Bekommenen, z.- 27
 Bekommenen, z.- om 9-10
 Bekonkelen 45
 Bekoorlijk 9
 Bekreunen, z. - om 54, 70
 Bekritiseren 36
 Bekrompen 93, 97
 Bekvechten 49
 Bekwaam 65
 Bel 53
 Belabben 45
 Belachelijk maken 30
 Belagen 24
 Belang, eigen - 22
 Belangstellen 6
 Belangstellend 6, 99
 Belangstelling 6, 99, 104
 Belasteren 45, 59
 Belatafelen 70
 Belazeren 61, 70, 75
 Beledigde onschuld 13
 Beledigen 27, 31
 Beledigend 31
 Belediging 28
 Belediging verduren 15
 Beleefd 27
 Beleefdheid 106
 Beleid 35, 53
 Beleven 94
 Belgziek 35
 Belialskind 28
 Belie 25
 Beliegen 70, 95
 Believen, naar - doen 54
 Belijmen 97
 Beloeren 46
 Belofte 101
 Beloften houden 35
 Beloften nakomen 35
 Beloften verbreken 71
 Beloken 77
 Beloop, verloop, op - laten 51
 Beloven, gouden bergen - 71
 Beluikt 95
 Belullen 41
 Belust op eer 35
 Bemantelen 100
 Bemeesteren 36
 Beminnelijk 21
 Beminnen 21
 Bemoeial 7
 Bemoeien, z.- met 7, 22
 Bemoeisels, eigen - 22
 Bemoeiziek 7
 Bemoeizuchtig 7
 Bemorsen 67
 Benaderen 20
 Beneden z. achten 43
 Benen, op eigen - 89
 Benen uit gat 51
 Benepen 104
 Benevelen 16
 Benevolent 26
 Benijden 39
 Benul 69, 103
 Beo 98
 Beperkt geestvermogen 104
 Bepraten 41, 48
 Bepreken 36
 Bereidvaardig 20
 Bereidwillig 19
 Berekend voor taak 65
 Berekenend 25, 43-44
 Berekening 43
 Beren op weg 89
 Bergen verzetten 9, 72
 Beroerd 62
 Beroerling 28
 Beschaafd 28, 55
 Beschaving 32
 Bescheiden 22, 54
 Beschermen 27
 Beschermend 96
 Bescheten 52
 Beschikbaar 7
 Beschikken over 40
 Beschimpen 31
 Beschouwelijk 96
 Beschouwend 96
 Beschroomd 12, 15
 Beschuitje voeren 99
 Beschutten 27
 Besingelen 99
 Besjoechelen 70
 Besjoemelen 70
 Besjokke 55
 Beslabberaar 67
 Beslabberen, z. - 67
 Beslagen ten ijs 62
 Beslissend 42
 Beslist 75, 86
 Besluit 77
 Besluit nemen 75
 Besluiteloos 77
 Besluiten 77
 Besluitvaardig 75
 Besnuffeld, van ratten - 66
 Besodemieteren 70
 Bespelen 25
 Bespieden 46
 Bespiegeland 96, 106
 Best 48, 69
 Best, uiterste - doen 65
 Beste beentje 65
 Besteken 44
 Bestendig 80
 Bestrijden 16
 Bestudeerd 100
 Besuikeren 91, 99
 Betaald zetten 26
 Betamen 27
 Bête 69
 Beten uit mond kijken 83
 Beter weten 23
 Beteugelen 102
 Betijen 7
 Betingeld 25
 Betjoecht 44
 Betoppen 70
 Betrouwbaar 35
 Betuilen 7
 Betuttelaar 24
 Betuttelen 24
 Betweter 23
 Betweterig 23
 Betwijfelen 20
 Beugel, niet door - 64
 Beul 58
 Beursje met vlooiën 87
 Beuzelaar 16
 Beuzelen 16, 79, 95
 Bevallig 9
 Bevangen 12
 Bevattingvermogen 104
 Bevelen 22, 89
 Bevelend 41
 Bevitten 36
 Bevliegung 13
 Bevloegen 16
 Bevoogdend 40, 45, 96
 Bevooroordeeld 39, 95
 Bevrediging 78

- Bevreesd 89
 Bevrijd 68
 Bevrijden, z.- van 97
 Beweeglijk 16
 Beweging 15
 Bewogen 92
 Bewogen, tot tranen – 88
 Bewustzijnsvernaauwing 103
 Bezadigd 15
 Bezeiken 70
 Bezeten 25
 Bezeten v.d. duivel 23
 Bezetene 35
 Beziëld 94
 Beziëling 94
 Bezige balie 9
 Bezitsdrang 97
 Bezitsdrift 97
 Bezonden geest 105
 Bezonden oordeel 105
 Bezonnen 53
 Bezorgd 27, 87
 Bezwalken 45
 Bezwaren 77
 Bezwendelen 70
 Bezwijken voor verleiding 85
 Bidziel 104
 Bietebauw 19, 46
 Bietsen 54
 Bietser 54
 Bigot 101
 Bijbedoeling 53, 60
 Bijbel niet in hart 101
 Bijbel wel in mond 101
 Bijdehand 16
 Bijdehandje 16
 Bijgedachte 65
 Bijgelovig 91
 Bijgoochem 47
 Bijten aan vishaak 85
 Bijtend 31, 36
 Bijtende spot 31
 Bijterig 36
 Bijwegen 60
 Bikkelhård 84
 Billijk 26-27, 45
 Binden 90
 Binden aan een stro 26
 Bink 57-58
 Binnenskamers 4
 Bit tussen tanden 48
 Bits 37-38
 Bitsig 37-38
 Bitter 5, 40
 Bitter spotten 30
 Bizar 71
 Blaam opleggen 24
 Blaam, van – zuiveren 21
 Blaasjes verkopen 71
 Blaaskaak 57
 Blablafiguur 58
 Blad voor mond 65
 Blaffer 28
 Blagueur 57
 Blanco 6
 Blaren, de – werken 51
 Blaren, iem – aan hoofd praten 17
 Blasé 97
 Blauwbaard 31
 Bleek op graat 89
 Blekken 8, 59
 Blèren 104
 Bleu 12, 15
 Blij 4
 Blij als hondje met zeven staarten 4
 Blijgeestig 5
 Blijhartig 5
 Blijheid 4
 Blijmoedig 5
 Blijven bij 85
 Blik, met geen – verwaardigen 42
 Blikken keteltje 23, 35
 Blikken muts ophebben 81
 Blikken of blozen, zonder – 56
 Bliksem 8
 Bliksemend 35
 Bliksems 8
 Bliksemslag 40
 Bliksemstraal 40
 Blind bewonderaar 104
 Blind ijveraar 104
 Blind varen op 98
 Blind vertrouwen 28
 Blind voor 104
 Blind voor gevaren 53
 Blinddoek voor ogen binden 71
 Blinde verering 104
 Blinde woede 23, 35
 Blinde, in den – 64
 Blindelings gehoorzamen 99
 Blindelings vertrouwen 28
 Blindelings volgen 98
 Blindheid, met – geslagen 104
 Blinkerd 28
 Blo 12
 Blode 12, 67
 Bloed 69
 Bloed aan de paal 24
 Bloed koken 35
 Bloed kunnen drinken 40
 Bloed naar tenen 35
 Bloed onder nagels 34
 Bloed onder nagels vandaan 51
 Bloeddorstig 34
 Bloeddorstige tijger 31
 Bloedeloos 9
 Bloedhond 34
 Bloemetjes buiten 3, 12
 Bloemzoet 101
 Blohartig 12, 67
 Blokker 64
 Bloodaard 12, 77, 88
 Bloot, z. – geven 4
 Blubber, de – werken 51
 Bluf 59
 Bluf slaan 59
 Bluf, op – spelen 94
 Bluffer 58
 Bluts 94
 Bobbekop 19
 Bochelen, niets – 69
 Bocht om de arm 4
 Bocht, in – springen 21
 Bochten, z. in – kronkelen 16
 Bochten, z. in – wringen 44, 101
 Bodder 51
 Boe noch ba 3
 Boeba 19
 Boef 52
 Boeien 93
 Boeien slaken 102
 Boeier 93
 Boekanier 102
 Boekje, maar één – gelezen 93
 Boekverbrander 45
 Boel laten waaien 66
 Boel opscheppen 7
 Boeman 19
 Boemel, aan de – 54
 Boemelaar 54
 Boemelen 63
 Boer op klompen 60
 Boerachtig 60
 Boerenbedrieger 60
 Boerenhengst 32
 Boerenhoogmoed 29
 Boerenhufter 33
 Boerenkaffer 33
 Boerenkarhengst 32
 Boerenkinkel 33
 Boerenknuppel 33
 Boerenlul 33
 Boerenlummel 33
 Boerenpummel 33
 Boerenslim 79
 Boerenverstand 80
 Boerenvlegel 33
 Boerig 60

- Boers 60
 Boevenstreek 52
 Boevenstuk 52
 Boffer 28
 Bok 19, 33
 Bok die knofook eet 19
 Bok op de haverkist 47
 Bokkekop 19
 Bokkekuren 26
 Bokken 19
 Bokkepruik ophebben 19, 81
 Bokkerig 37
 Bokkenrijder 30
 Bokkig 37, 80
 Bokkinees 19
 Bokshaard 31
 Bokselen 51, 65
 Bol 105
 Bol, in – geslagen 66
 Bolderig 50
 Bolleboos 93
 Bollebuis 48
 Bollepraat 65
 Bolwerk 35
 Bombarie 7
 Bombastisch 24
 Bommen, niets – 69
 Bon-vivant 12, 54
 Bonafide 35
 Bonen, in de – 65
 Bonhomie 22
 Bonhomme 48
 Bonje 26
 Bonjemaker 26
 Bonk zenuwen 76
 Bont, het – maken 53
 Bonte stier scheren 3, 12
 Boodschap hebben aan 4
 Boomklok 33
 Boompjes, onder de – 75
 Boontje, geen – groot 77
 Boontjes, eigen – doppen 89
 Boos 39
 Boos opzet 31
 Boosaardigheid 47
 Booswicht 52, 68
 Boot, in – nemen 99
 Bootafhouder 51
 Bord voor kop 56
 Bordeel, van binnen – 100
 Borst hoog dragen 42
 Borst vooruit 44
 Borst, z. op – kloppen 44
 Borst, z. op – slaan 29, 43
 Borst, z. voor – kloppen 29
 Borstig 44
 Bosje vlooien 35
 Bosuil 28
 Bot 19, 84
 Bot verstand 103
 Boter uitbraden 22
 Boter van brood nemen 90
 Boterhart 84
 Boterletter 90
 Botje zonder gal 69
 Botte bijl, met – hakken 56
 Botten vegeen aan 30
 Botten, uit – slaan 65
 Botterik 19, 58
 Boud 94, 105
 Boudweg 17, 105
 Bourgeois 94
 Bourgeois-mentaliteit 94
 Bourgondisch geloof 70
 Bout hebben aan 69
 Boven de wet 49
 Boven petje 90
 Boven, z. – stellen 43
 Bovenkamer 55
 Bovenste beste 27
 Bovenste plank 27
 Bovenstoon voeren 23
 Boze plannen 43
 Boze tas 8
 Boze treken 13
 Boze, de – 31
 Boze, in – verstokt 64
 Braaf 99
 Braaf liegen 70
 Braafhals 99-100
 Braakmiddel 28
 Braller 28
 Brallerig 28
 Bram 57
 Bram op bram voeren 57
 Bram uithangen 53
 Branden van wraak 26
 Brandhout voor hel 52
 Brandkast, gesloten als – 3
 Brandzuinig 66
 Branie 10, 27, 57
 Branie schoppen 59
 Branieachtig 10
 Braniegast 58
 Braniemaker 58
 Branieschopper 58
 Brassen 60
 Brat 9
 Bravade 10, 29
 Brave borst 99
 Brave Dirk 99, 101
 Brave Hendrik 99, 101
 Brave ziel 99
 Braverd 99-100
 Braverik 99-100
 Bravoure 59, 75
 Bravourestuk 10
 Bravouretaal 59
 Brede blik 104
 Brede rug 87
 Brede schouders 90
 Brede weg 68
 Breed, z. – maken 23
 Breeddenkend 96
 Breedspragig 11
 Breekal 53
 Breeveertien 53
 Breidel afschudden 48
 Breidelen 93
 Breidelloos 102
 Breikous 3
 Breilijk 102
 Brein verduisterd 66
 Breinbaas 103
 Breinloos 103
 Bres, in – springen 21
 Bres, z. in – stellen 20
 Brielen 83
 Briesende leeuw 35
 Brijpot, bij moeders – 89
 Brillant 90
 Brille 90
 Brio 5
 Broeier 70
 Broek aanhebben 22
 Broek vagen aan 69
 Broek, in – kakken 88
 Broek, in – poepen 77
 Broek, in – schijten 86
 Broekschijter 52
 Brok ellende 52
 Brokkel 42
 Brokkenmaker 58
 Brokkenpilot 58
 Brombeer 38
 Brommen 38
 Brommerig 37-38
 Brompt 82
 Bromsnor 38
 Brooddronken 10
 Broodeerlijk 35
 Broodeter 54
 Broodjes 102
 Broodkruimels steken 10
 Broodnijd 39
 Broodnuchter 85
 Bruggebijter 64
 Bruggetrekker 64
 Bruin bakken 28
 Bruinwerker 91
 Bruistig 35
 Brulaap 22
 Brulbek 22
 Brutaal 8
 Brutaal als beul 8
 Brutaliseren 30
 Brutaliteit 8
 Bruusk 32
 Bruuskeren 38, 46
 Bruut 87

- Bruyant 7
 Buffel 28
 Buffelachtig 28
 Buigen als knipmes 94
 Buigen of barsten 42
 Buigen voor wil 94
 Buigzaam 34
 Buiig 81
 Buiten anderen 89
 Buiten schot 52
 Buiten, naar – gekeerd 4
 Buiten, naar – treden 12
 Buitenbeentje 93
 Buitengewoon 93
 Buitenissig 103
 Buitensporig 71
 Buitenstaander 15
 Bukken noch buigen 89
 Bul 20
 Bulderen 35
 Bulldog 20
 Bulldozer 58
 Bullebak 19, 22, 24, 46
 Bullebijter 19
 Buma 94
 Bunzig 77
 Burgemeesteren 42
 Burgerjuffrouw 94
 Burgerlijk 94, 102
 Burgerlijkheid 79, 94
 Burgermansfatsoen 94
 Burgermansmaak 94
 Burgertrul 94
 Burgertrut 94
 Buskruit uitgevonden 90
 Butoor 33
 Byzantijns 20, 101
- Cajoleren 91
 Calvinist 103
 Calvinistisch 103
 Canaille 84
 Canailleus 84
 Candide 62
 Capabel 62, 65
 Capaciteit 65
 Caprice 86
 Capricieus 86
 Capties 49
 Carrièrejager 34
 Carrièreist 34
 Casuïst 104
 Casuïstisch 104
 Causeur 3
 Caustische spot 31
 Cavalier 28
 Cent in tweeën 98
 Cent, op – kijken 66
 Centen, kijken op – 97
 Centen, om de – 97
 Centen, op – zitten 66
 Centen, op de – 98
 Centenbijter 97
 Centenneuker 97
 Cerebraal 86
 Ceremonie 72
 Ceremonieus 72
 Chagrijn 81
 Chagrijnig 81
 Chaleureus 19
 Chantage 102
 Chanteren 102
 Chaoot 64
 Chaotisch 64
 Charisma 20
 Charismatisch 20
 Charlatan 70
 Charmant 9
 Charme 9
 Charmes uitbuiten 25
 Charmeur 9, 29
 Chauvinist 96
 Chauvinistisch 96
 Chicane 20, 49
 Chicaneur 20
 Chinees 56
 Cholericus 23
 Cholerisch 35
 Cijferaar 25
 Circumspect 53
 Civiel 26
 Clandestien 95
 Clement 46
 Clementie 46
 Clichématig 102
 Coherent 65
 Coifferen 91
 Collega 20
 Collegiaal 20
 Commanderen 41, 102
 Commies van staat 13
 Commotie 15
 Communicatief 3
 Communicatieprobleem 12
 Compassie 46
 Competitief 34
 Complex 96
 Compliment 48, 106
 Compromis 42, 48
 Concentreren 87-88
 Concessie 41, 85
 Conciliant 26
 Confabuleren 70
 Conformist 102
 Confronteren 24
 Consciëntieus 65
 Consequent 64
 Conservatief 102
 Conservatieve 96
 Conservatieveling 102
 Consideratie 26, 42
 Consistent 85
 Constant 85
 Constructief 99
 Consumptiemaatschappij 102
 Contact 3
 Contact, moeilijk – 4
 Contactarmoede 4
 Contactgestoord 12
 Contemplatie 96
 Contemplatief 96
 Continentie 9
 Contramine 49
 Contrarie 49
 Contrariëren 27
 Controle, z. onder – hebben 80
 Conventies 102
 Conventioneel 102
 Conversabel 6
 Coöperatief 21
 Coquette 80
 Cordiaal 19
 Correct 54
 Corrumperen 59
 Corrupt 59
 Coryfeeënplakker 58
 Coulance 105
 Coulant 105
 Coulissenfiguur 3
 Courage 77, 90
 Courtiseren 71
 Crapuleus 30
 Crapuul 31
 Crazy 57
 Creatief
 Creatieveling
 Crimineel 68
 Criticaster 20
 Cru 30
 Cultuur 28
 Cultuurbaar 103
 Cultuurheiden 103
 Curieus 71
 Curieuze mosterdpot 14
 Curiositeit 14
 Cynicus 49
 Cynisch 49
- Daadkracht 9
 Daadloos 9
 Daas 65, 69
 Dadendrang 16
 Dag, van ene – op andere 68
 Dagdief 63
 Dagdromer 78
 Dame 28, 57-58, 103

- Damesachtig 28
 Dampen aandoen 34
 Dandy 61, 83
 Dandy-achtig 61
 Dandyesk 61
 Dansen naar pijpen van 93
 Dapper 75, 90
 Dapper, z.-houden 75
 Dartel 14, 80
 Dartelen 14
 Davidje 75
 Dazen 65
 Debatteren 7
 Debiel 11
 Decadent 57, 100
 Decent 54
 Declineren 31
 Decorum 54
 Deelnemend 45
 Deemoed 41
 Deemoedig 41
 Deerniswekkend 88
 Defaitist 13
 Defaitistisch 13
 Defensief 13
 Defraudant 60
 Defterig 47
 Deftig 103
 Deftigheid 22, 103
 Degelijk 72
 Degelijkheid 105
 Dein 25
 Deiner 25
 Deinoor 25
 Dekken, z. – met vijgebladen 16
 Del 61
 Demagogie 25
 Demagogisch 25
 Demagoog 25
 Democraat 45
 Democratisch 45
 Demon 52
 Demonisch 52
 Denker 96
 Denkluideid 99
 Depressief 75
 Derde kwaliteit 47
 Dertien in dozijn 95
 Dertig penningen, van – niet gehad 90
 Des maken 7
 Despoot 84
 Despotisch 44, 84
 Destructief 57
 Deugdelijk 27
 Deugdlievend 27
 Deugdrijk 27
 Deugdzaam 27
 Deugen 27, 52, 68
 Deugen, van geen kanten – 64
 Deugniet 11, 52-53, 64, 68
 Deugnietenstreek 11
 Deun op cent 98
 Deur van het rasphuis 37
 Devoot 103
 Diabolisch 44
 Dicht aan de wind 22
 Dicht als brief 9
 Dicht als pot 3
 Dicht als zeef 14
 Dichter 103
 Dichterlijk 103, 105
 Dichteroog 103
 Dichterziel 103
 Dichtgenaaid 9
 Dichtklappen 4
 Dictator 41
 Dictatoriaal 41
 Dictatorisch 41
 Dicteren 22
 Die-hard 102
 Dief 60, 68
 Diefachtige 60
 Diehard 24
 Dienaar van Mammon 96
 Dienst uitmaken 22-23
 Dienstbaar 48
 Dienstdoener 91
 Dienstvaardig 48
 Diep 99-100
 Diep gezonken, gevallen 64
 Diep, het – zoeken 96
 Diepe gedachten 96
 Dieperik 96
 Diepgang 96, 99
 Diepzinnig 96
 Dierbaar 21
 Dierlijk 67
 Dievelings 95
 Diffamatie 60
 Diffameren 59
 Dik doen 29
 Dik en dun 41, 85
 Dikdoener 29
 Dikdoenerig 29
 Dikhuidig 59, 84
 Dikke huid 84
 Dikke nek 10, 57, 94
 Dikke woorden 29
 Dikkop 25
 Dille 13
 Dingen 69
 Dionysisch 3
 Diplomatiek 90
 Direct 16
 Discreet 54
 Discretie 54
 Diskrediet 60
 Dissenter 102
 Dissident 102
 Dissimulatie 100
 Dissonant 49
 Distantie 9
 Distelen 48
 Distelig 48
 Distictiedrift 34
 Distinctie 28, 66
 Distinctiedrang 34
 Distract 51
 Ditje en datje 20
 Docerend 44
 Doel 91
 Doctrinair 103
 Dodelijk 40
 Doedelzak, voor – aanzien 89
 Doeken, in – leggen 59
 Doekjes, geen – winden om 65
 Doel 65
 Doel heiligt middelen 32
 Doelgericht 65
 Doelmatig 64
 Doeltreffend 64
 Doemdenker 76
 Doen alsof 100
 Doen voor 21
 Doener 16
 Doeniet 63
 Doerak 31
 Doetje 12, 69, 89, 94
 Dogmaticus 103
 Dogmatisch 103
 Dol 9
 Doldriest 9, 54
 Dolkop 9
 Dolkoppig 9
 Dolle Dries 9
 Dolle kop 54
 Dolle pret 5
 Dolle, door – heen 3
 Dolleman 9
 Dom 86, 90, 94, 105
 Dombó 90
 Dominant 23
 Dominee 29, 53
 Domineestoon 29
 Domineren 23
 Domkop 90
 Domme gans 69
 Domme treze 69
 Domme trui 90
 Domme, z. van de – houden 4, 9
 Dommekracht 90
 Dommerek 90
 Domoor 90
 Donder 30

- Donderaar 22, 35
 Donderen, kan niet – 69
 Donderhond 52
 Donderjagen 68
 Donderslag, van scheet –
 maken 57
 Dondersteen 12, 46
 Donderstraal 46
 Donker inzien 11
 Donkere bril 11
 Dood katoen 12
 Dood, z. – wensen 79
 Doodbidder 15
 Doodblijven op cent 98
 Doodeerlijk 35
 Dooderstig 53
 Doodgemoedereerd 80, 87
 Doodgoed 48
 Doodkalm 79-80
 Doodnuchter 85
 Doodserieus 53
 Doodverlegen 12
 Doodvervelend 104
 Doof, iem.– praten 17
 Doof, z. – houden 4
 Dooie akkertje 7
 Dooie diender 15
 Dooie pier 9
 Dooievisjesvreter 15
 Doorbijter 64
 Doorbitterd 5
 Doordacht 86
 Doordouwer 64
 Doordraaien 66
 Doordrammer 23, 50
 Doordrammerig 50
 Doordrijven 38
 Doordrijver 23, 38, 50
 Doorgedaan 97
 Doorgronden 9
 Doorgronden, niet te – 4
 Doorheen, z. – slaan 90
 Doorroker 53
 Doorslaan 14
 Doorslag, geen – 75
 Doortastend 75, 88-89
 Doortrapt 12, 70, 97
 Doorzetter 64
 Doorzettingsvermogen 64
 Doorzicht 103
 Doosje open doen 5
 Dorper 56
 Dove noot 15
 Down 75
 Draad, over – stappen 76
 Draad, tegen – in 49
 Draai geven aan 44
 Draai, in – houden 44
 Draaien als molen 85
 Draaien laten 51
 Draaien, om de pot 89
 Draaien, om hete brij 77
 Draaien, rond pot 16
 Draaiier 51, 70
 Draaigat 80
 Draaikont 51
 Draaioor 70
 Draaitol 60
 Draak steken met 30
 Dragonder 8
 Dralen 19
 Draler 9
 Drama 83
 Dramatisch 83
 Drammer 23
 Drastisch 88
 Draufgänger 24
 Draven 82
 Dreigen 41
 Drein 83
 Dreinerig 83
 Dremmen 83
 Drempel, over – komen 77
 Drempelvrees 89
 Drens 83
 Drenspens 83
 Drenzen 83
 Drenzer 83
 Drenzerig 83
 Drie en een krentenkoek 55
 Driest 17
 Driftbui 36
 Driften intomen 80
 Driften teugelen 80
 Driften vermeersteren 80
 Driften vieren 80
 Driftig 36
 Driftkikker 36
 Driftkop 36
 Drijter 86
 Drijver 23, 38
 Drillen 41, 49
 Driller 41
 Droef 77
 Droefgeestig 77
 Droefgeestigheid 78
 Droge haring 15
 Droge Klaas 15
 Drogreden 59, 100, 104
 Drogredenaar 100, 104
 Drol 99
 Drol om geven 69
 Drolbaars 99
 Drollebak 99
 Drollig 6, 20
 Dromen 78
 Dromer 78
 Dromerig 78
 Drommel, van – geen kwaad
 62
 Droog als haring 3
 Droog als kempstok 15
 Droogkloot 15
 Droogkomiek 6
 Droogpruijm 15
 Droogstoppel 15
 Dropje 9
 Droplul 94
 Drugs 54
 Druil 78
 Druilen 78
 Druilerig 78
 Druiloor 9, 78
 Druiloren 78
 Druilorig 78
 Druistig 9
 Druk 7
 Druk in weer 82
 Druk, onder – zetten 22, 41
 Druk, z. – maken om treus-
 neus 16
 Druk, z.– maken 80, 88
 Drukte 7, 57
 Druktemaker 7, 29
 Drukteschopper 15
 Drummer 76
 Dubbel 78
 Dubbele tong 100
 Dubbelgebeid 84
 Dubbelhartig 70, 78, 100
 Dubbelslachtig 100
 Dubbeltje, voor – op eerste
 rij 96
 Dubbeltong 70
 Dubbeltongig 71
 Dubbelzinnig 67
 Dubben 76
 Duf 79
 Duif onder haviken 23
 Duifje zonder gal 89
 Duik, in den – 95
 Duiker 46
 Duim gronds 65
 Duim, onder – houden 41
 Duim, onder – krijgen 42
 Duim, onder de – 95
 Duimbreed, geen – wijken
 65
 Duimen in hand houden 98
 Duimzuigen 70
 Duimzuiger 70
 Duister 47
 Duistere praktijken 47
 Duisterling 4
 Duit in tweeën 98
 Duiten bijten 67
 Duiten, op de – 66
 Duiten, van vier – weerom
 36
 Duitendief 66, 97

- Duitenkliever 97
 Duitenpletter 96
 Duivel 31, 97
 Duivel en ouwe moer 90
 Duivel in mensengedaante 64
 Duivel in wijwatervat 35, 50
 Duivel inhebben 36
 Duivel injagen 34
 Duivel op Geraard 24
 Duivel op ziel 66
 Duivel te plat af 12
 Duivel, iem. – aandoen 34
 Duivel, van – bezeten 36
 Duivelen 34
 Duiveljager 36
 Duivels 31
 Duivels, alle – uit hel vloecken 35
 Duivels, des – 36
 Duivelse treiter 34
 Duivelskind 28
 Duiven, onder – schieten 45, 61
 Duizend angsten uitstaan 77
 Duizend gemakken 7
 Dul 9
 Dulden 26
 Dulder 26
 Duldzaam 26
 Dummy 104
 Dun 103
 Dun door de ribben lopen 77
 Durf 8, 90
 Durfal 10, 75
 Durfniet 88
 Durven bestaan 75
 Durver 90
 Duts 69
 Duuk 95
 Duveltje 16
 Dwaas 57, 65
 Dwaasheid 57
 Dwaashoofd 57
 Dwaaskop 57
 Dwang 38
 Dwarrel 57
 Dwars 48
 Dwars aankijken 39
 Dwars gebakken 57
 Dwars tegenin 48
 Dwars voor de boeg 27
 Dwars zitten 27
 Dwarsbomen 27
 Dwarsdrijven 37
 Dwarsdrijver 49
 Dwarsdrijverig 49
 Dwarsfluit spelen 49
 Dwarshoofd 48
 Dwarskop 48
 Dwarsliggen 48
 Dwarszitten 48
 Dweepachtig 80
 Dweepziek 104
 Dweepzuchtig 104
 Dweper 104
 Dweperig 104
 Dwingeland 38
 Dwingen 38
 Dwingen tot 41
 Dwingend 38
 Dwingerig 38
 Dynamisch 16
 Dynamisme 16
 Echaufferen 35
 Echaufferen, z.– 3
 Echt 28
 Edel 27
 Edelaardig 27
 Edeldenkend 27
 Edelmoedigheid 21
 Eelt op de oren 17
 Eelt op ziel 84
 Eén nacht ijs, over – 53
 Eén, uit – stuk 64
 Eend 90
 Eendachtig 90
 Eendekont 90
 Eenkennig 4
 Eenling 4
 Eenvoud des harten 12
 Eenvoudig 28-29
 Eenvoudige van geest 104
 Eenzame wolf 4
 Eenzelvig 4
 Eenzijdig 95
 Eer en billijkheid 27
 Eer en roem 34
 Eer schenden 60
 Eer stelen 60
 Eer, in – tasten 46
 Eer, op – gesteld 80
 Eerbied 27, 94
 Eerbiedig 94
 Eerbiedigen 96
 Eerbiediglijk 94
 Eerbiedwaardig 21
 Eergevoel 56
 Eergierig 35
 Eergisteren, van – 16
 Eerlijk 55
 Eerlijk als goud 35
 Eerroof 60
 Eerste 34
 Eervergeten 52
 Eerzaam 72
 Eerzucht 34
 Eerzuchtig 34
 Effect 57
 Effect, op – berekend 57
 Effen 10
 Effenaf 65
 Efficiënt 64
 Egaal 69
 Egard, zonder – 28
 Egards in acht nemen 27
 Eggen noch ploegen 78
 Ego 89-90
 Egocentrisch 27
 Egoïst 27
 Egoïstisch 27
 Egotist 43
 Egotripper 27, 43
 Ei 95
 Ei in naad gaarkoken 77
 Ei in poeperd gaar krijgen 77
 Ei vol zuivel 61
 Eigen 20, 29
 Eigenaardig 29
 Eigenbaat 27, 97
 Eigenbehoud 27
 Eigenbelang 19, 27
 Eigendunk 42, 83
 Eigendunkelijk 23
 Eigengerechtig 75
 Eigengereid 49
 Eigenheimer 48
 Eigenliefde 43
 Eigenliefde strelen 101
 Eigenmachtig 23, 40, 49, 75
 Eigenrechtig 75
 Eigenwaan 29
 Eigenwaarde 75
 Eigenwijs 23
 Eigenwillig 49
 Eigenzinnig 48
 Eigenzinnigheid 48
 Eigenzuchtig 27
 Eikel 9
 Eikelen 82
 Eind uit broek 21
 Eisen 48
 Eisen stellen 48
 Eitekop 82
 Eitje 90
 Eksterogen, op – trappen 27
 Elan 16, 94
 Elfendertigst, op zijn – 9
 Elitair 42
 Elkaar, door – halen 65
 Elkaar, niet alle bij – 65
 Ellebogen, achter de – 95
 Ellebogendouwer 34
 Eloquent 15
 Embêtant 46
 Embêteren 46
 Emmeren 83
 Emotieloos 92

- Emotioneel 88
 Empathie 45
 Encourageren 27
 Energie 9, 12
 Energiek 9
 Energiekeling 9
 Enfant terrible 16
 Engel 26
 Engel of bengel 11
 Engel t.o. duivel 31
 Engelachtig 21
 Engelengeduld 23
 Engelrein 72
 Enggeestig 103
 Enghartig 97
 Enigmatisch 13
 Enkele waarheid 28
 Enthousiasme 3
 Enthousiast 3
 Enthousiasteling 3
 Entrain 9
 Epateren 49
 Epigoon 98
 Equanimitieit 85
 Erbarmen 44, 46
 Erbarmen, z.- over 26
 Erdoor halen 30
 Erdoor lopen 85
 Erg hebben in 62
 Ergdenkend 38
 Ergens op uit 97
 Ergje, met een - 60
 Ergofobie 51
 Ergoteren 20
 Ernst 53
 Ernstig 9
 Ernstig nemen 45
 Eronder foefelen 61
 Eronder hebben 42
 Erotisch 94
 Eruptief 35
 Ervaringen, leren van - 54
 Erwten geven 26
 Erwten plukken 65
 Erwtenteller 97
 Escapist 62
 Esprit 103
 Esther 7
 Estrapade 53
 Être 46
 Etter 46
 Etterbak 46
 Etteren 46
 Euvelmoedig 45
 Euvelmoedig 45
 Evangelische zachtmoedig-
 heid 22
 Evasief 13
 Evasorisch 13
 Evenveel 70
- Evenwicht 87
 Evenwicht, uit - 76
 Evenwichtig 85
 Ex cathedra 40
 Exact 64
 Exactheid 64
 Exagereren 39
 Excentriek 71, 103
 Excentriekeling 103
 Exhibitionist 64
 Exhibitionistisch 64
 Exigeant 48
 Expansief 3
 Expediet 12
 Expeditief 12
 Experimenteren 94
 Exploiteren 48
 Explosief 8, 35
 Expressie 94
 Expressief 94
 Extase 3
 Extravagant 39, 71
 Extravert 4
 Exuberant 39
 Ezel 90
 Ezelement 90
 Ezelskop 90
 Ezelsveulen 90
- Faalangst 75
 Fabelen 70
 Fabuleren 70
 Façade 4
 Facie drukken 62
 Faciel 26
 Fair 27
 Falderappes 52
 Familiaar 6
 Familiariteit 10
 Familie 104
 Familieziek 104
 Fanaat 24
 Fanaticus 24
 Fanatiek 24, 34
 Fanatiekeling 24
 Fanfare 57
 Fanfaron 57
 Fantaseren 70
 Fantasie 93
 Fantasieloos 94
 Fantasierijk
 Fantasievool 93
 Fantasiewereld 80
 Fantast 70, 106
 Farceur 6
 Faribolen 6
 Farizeeër 100
 Farizeeërsstreek 100
 Farouche 7
- Fascist 47
 Fascistisch 47
 Fastueus 71
 Fat 71, 80, 83
 Fatalist 79
 Fatalistisch 79
 Fatsoen aan gat 57
 Fatsoen houden 102
 Fatsoen, gesteld op - 102
 Fatsoensnorm 102
 Fatsoensrakker 93, 102
 Fatterig 80, 83
 Fatuüiteit 43
 Faveur 26
 Feeks 8, 24
 Feestnummer 4
 Fel 7
 Felle 7
 Felle jan 32
 Femel 100
 Femelaar 100
 Femelarij 100
 Femelen 101
 Femelgat 100
 Femelkont 100
 Femelkous 100
 Feniks 32
 Fern 9
 Fibbetjes 70
 Fideel 19
 Fiel 97
 Fieltenstreek 97
 Fielterig 97
 Fiep 103
 Fier 12
 Fier als een pauw 47
 Fietsen, er langs - 66
 Figurant 103
 Fijmelen 101
 Fijn als gemalen poppestront
 72, 103
 Fijn garen spinnen 94
 Fijnaard 94
 Fijnbesnaard 45, 92
 Fijne beschuit 101
 Fijne meneer 64
 Fijne puntjes 62
 Fijne teen 94
 Fijne zus 101
 Fijngevoelig 28
 Fijnigheid 13
 Fijnvoelend 28
 Fijnzinnig 45
 Fiks 9
 Filantroop 46
 Filantropisch 46
 Filister 93
 Filosofaster 58
 Filosofisch 96
 Filosoof 24, 96

- Fineren 9
 Finten 13
 Fiolen 68
 Fiolen laten zorgen 10
 Flair 5
 Flamboyant 16
 Flapdrol 88
 Flapuit 9
 Flarde 67
 Flauwe grappen 61
 Flauwe praat 60
 Flauwe praatjes 61, 95
 Flauwekul 65
 Flauwerd 12, 89
 Flauwerik 12
 Flauwhartig 77
 Flauwmoedig 77
 Fleemkous 91
 Fleemtong 91
 Flegma 9, 87
 Flegmaticus 9
 Flegmatiek 9
 Flemen 91
 Flemer 91
 Flessen 59
 Flessentrekker 30
 Fletsen 91
 Fleurig 12
 Flierefluiter 10
 Flikflooiën 101
 Flikflooiër 101
 Flink 9, 90
 Flink broek 13
 Flinkerd 9
 Flodder 65
 Flodderaar 65, 91
 Flodderkous 65
 Floddermadam 28
 Flousje 16
 Fluim 99
 Flut 95
 Flutter 95
 Flutterig 103
 Fluttig 103
 Flutvent 95
 Fluwelen Frederik 40
 Fluwelen tong 101
 Fluwelen woorden 101
 Flux-de-bouche 15
 Flux-de-paroles 15
 Foefje 16
 Foetelaar 95
 Foetelen 95
 Foeteren 35
 Fok opzetten 33
 Fokken 34
 Foppen 11, 33, 89, 94, 99
 Fopper 93
 Formalist 72
 Formalistisch 72
 Formaliteit 102
 Formeel 72
 Fortuinzoeker 94
 Fouten, op – wijzen 45
 Franchement 65
 Frank 16
 Frank en vrij 16
 Franke muil 10
 Franse complimenten 101
 Franse slag 61
 Franse zweep 61
 Franse, in – colère schieten 23
 Fraseur 101
 Fratsen 86
 Fratsenmaker 104
 Freak 24
 Freaken 9
 Frenetiek 25
 Frère et compagnon 45
 Friese kop 26
 Frigide 98
 Frik 44
 Frisse moed 12
 Frivool 11
 Fronderen 48
 Frondeur 48
 Frotje 95
 Frugaal 69
 Frugaliteit 69
 Fugatief 13
 Fuifnummer 4
 Fuiven 63
 Fulminant 35
 Fulminator 35
 Fulmineren 35
 Fulpen tong 101
 Fundamentalistisch 103
 Fundamentalist 103
 Furie 23
 Furie, in – schieten 23
 Furieus 23
 Futloos 12
 Gaai 90
 Gaarpieter 94
 Gabberd 6
 Gaillard 5
 Gajes 52
 Gal en alsem 99
 Gal in strot proeven 35
 Gal komt boven 35
 Gal loopt over 35
 Gal uitspuwen 35
 Galachtig 35
 Galanterie 55
 Galbak 46
 Galg 68
 Galg en rad 68
 Galg ontwassen 32
 Galgeberouw 100
 Galgebok 68
 Galgenaas 68
 Galgestrop 68
 Gallig van humeur 12
 Gallijer 46
 Galopperen door wereld 53
 Gammer 90
 Gammerkop 90
 Gang gaan 26, 87, 89
 Gangbare munt, voor – aannemen 99
 Gannef 60
 Gannefen 61
 Gans rijden met 7, 33
 Gansje 69
 Ganzegat 90
 Gapen naar 47
 Gappen 61
 Gapper 60
 Gareel 93
 Gareel, in – 41
 Gareel, in – lopen 99
 Garen, goed – spinnen 49
 Garnaleverstand 90, 103
 Gasterd 31
 Gastje 6
 Gastvrij 22
 Gat 57, 87
 Gat afvegen met 69
 Gat afvegen met iem. 54
 Gat in hand 66
 Gat indraaien 29
 Gat likken 101
 Gat op hekel, met – zitten 87
 Gat t.o. spijker 16
 Gat, achter – aanlopen 48
 Gat, achter – laten liggen 62
 Gat, iem. in – kruipen 101
 Gaten, in de – hebben 89
 Gatenpetiel 14
 Gatlikker 101
 Gauw, iem. te – af 94
 Gauwerd 12
 Geaffecteerd 100
 Geagiteerd 82
 Geavanceerd 104
 Gebaande paden 93
 Gebakje, raar – 56
 Gebakken 57
 Gebekt 15
 Gebekt op 47
 Gebeten als door adder 35
 Gebeten, van ratten – 66
 Gebiedend 22
 Gebieder 41
 Geboden naleven 99
 Geboden ter harte nemen 99
 Geboren voor de galg 32

- Geborneerd 93
 Gebraden haan 57
 Gebrek 24, 27, 64
 Gebroed, onder geen hen –
 20
 Gebroekt 22
 Gebruik maken 44
 Gebruiken 93
 Geciviliseerd 28, 55
 Gecompliceerd 13
 Geccorrumpeerd 59
 Geccultiveerd 28
 Gedachteloos 64
 Gedachteloos napraten 98
 Gedachten verbergen 4
 Gedachten, er met – bij 66
 Gedachten, in – 9
 Gedachten, met – elders 78
 Gedebaucheerd 52
 Gedecideerd 86
 Gedegen 72
 Geleid 4
 Gedekt, z. – houden 4
 Gedepaveerd 52
 Gedepremerd 76
 Gederangeerd 65
 Gedesequilibreerd 76
 Gedienstigheid 48
 Gedisciplineerd 71
 Gedistantieerd 4
 Gedistingeerd 28, 66
 Gedogen 45
 Gedragsregels 71
 Gedreven 99
 Gedrukt 76
 Geducht 32
 Geduld verliezen 38
 Geduld, veel van – vergen 37
 Geduldig als Job 23
 Gedurfd 94
 Gedwee 91, 99
 Gedwongen 21
 Geef, van de – 45
 Geel van nijd 39
 Geëmancipeerd 97
 Geëmotioneerd 88
 Geëmporteerd 36
 Geen beste 68
 Geest 91, 93, 103
 Geest gewillig, vlees zwak
 85
 Geest verdwaald 66
 Geest, met – begaafd 104
 Geestdrift 3
 Geestdriftig 16
 Geestdrijver 24
 Geestelijke souplesse 103
 Geesteloos 95, 103
 Geestesarm 90
 Geestesgaven 104
 Geestig 16
 Geestigaard 16
 Geestkracht 93, 103
 Geestkrachtig 93
 Geestvol 103
 Geëxalteerd 3, 14, 39
 Geflapt 55
 Geforceerd 100
 Gegriefd 88
 Gehaaid 8
 Gehaast 82
 Geharnast 43, 93
 Geharnaste taal 93
 Geheim 5
 Geheim bewaren 35
 Geheim, in het – 95
 Geheimen loslaten 35
 Geheimzinnig 13
 Geheimzinnigdoenerij 13,
 104
 Gehoor schenken 26
 Gehoorzaam 99
 Gehoorzaamheid 40-41, 48,
 93, 98-99
 Gehoorzamen 41
 Gehurkt toontje 96
 Geil 72
 Geil als bos uien 72
 Geil als boter 72
 Geilaard 72
 Geilbaard 72
 Geile bok 72
 Geilneef 72
 Gein 6
 Gein van een vent 6
 Geinig 6
 Geinponum 6
 Geïnteresseerd 99
 Geintje 10
 Geïrriteerd 81
 Geïsoleerd 5
 Geit 57
 Geit op haverzak 47
 Geitebreier 95
 Geitewollensokkentype 95
 Gejaagd 82
 Gek 6, 66
 Gek als looien deur 66
 Gek als ui 66
 Gek in folio 66
 Gek steken 94
 Gek, de – scheren 10
 Gek, voor – houden 7, 33,
 94, 99
 Gek, voor – zetten 30
 Gek, voor de – houden 10
 Gekeerd, in zz. – 3, 4, 12
 Gekheid 10, 40, 94
 Gekken met 94
 Gekkerd 93
 Gekkgigheid 57
 Gekloft 94
 Gekruisigd, der wereld – 12
 Gekscheerder 93
 Gekscheren 30, 94
 Gekunsteld 100
 Gekunstelde eenvoud 100
 Gekweekt in het bos 28
 Gekweld 78
 Gekwetst 80
 Gelaten 15, 80
 Gelaten afwachten 15
 Geld in water 67
 Geld slaan uit 46
 Geld strooien 67
 Geldduivel 46
 Gelden, z. doen – 23
 Gelden, z. laten – 40
 Geldgierig 46
 Geldingsdrang 40
 Geldkwestie 96
 Geldpest 66
 Geldverkwister 66
 Geldwolf 46
 Geldzuchtig 46
 Geleefd worden 13
 Geleende veren 71
 Geleerd 104
 Gelegen laten liggen 27
 Gelegen laten liggen aan 70
 Gelid, uit – lopen 89
 Gelijk hebben 49
 Gelijk van de vismarkt 23
 Gelijk van humeur 80
 Gelijk, z.z.– blijven 80
 Gelijke, op – voet 45
 Gelijkhebber 49
 Gelijkhebberig 49
 Gelijkmatig 80
 Gelijkmoedig 80
 Gelikt 8
 Gellig 38
 Geloof 28, 72
 Geloof schenken 99
 Geloof, in – laten 48
 Geloofwaardig 28
 Geloven 103
 Geloven, alles – 98
 Gelovig 52
 Gelovig hart 72
 Geluk verschoppen 53
 Gelukkig 6
 Gelukkig gesternte 6
 Gelukzoeker 94
 Gelul, slap – 64
 Gemaakt 95
 Gemak nemen 62
 Gemak, gesteld op – 62
 Gemak, op – zetten 19
 Gemak, op zijn – 7, 12, 85

- Gemakkelijk 21, 26
 Gemakkelijk in omgang 5
 Gemakkelijk leren 105
 Gemakzuchtig 62
 Gemanierd 100
 Gemaniertheid 54
 Gemanieerde 54, 100
 Gematigd 16
 Gemeen 30-31, 47
 Gemeen, z.- maken met 20
 Gemeenplaats 102
 Gemeenschapsgevoel 20
 Gemeenzaam 6, 20
 Gemelijk 19-20, 81
 Gemene bliksem 30
 Gemener dan pompwater 31
 Gemenerik 31
 Gemoed, in - tasten 46
 Gemoedelijk 48
 Gemoedsmens 88
 Gemoedsrust 23, 80, 85
 Gemoedswarmte 48
 Gemoeiig 99
 Gemond 15
 Gemotiveerd 3
 Gemouvementeerd 92
 Gemuild 15
 Genaakbaar 5
 Genade voor recht 27
 Genade, zonder - 84
 Genadeloos 84
 Genadig 27
 Gène, sans - 55
 Genegenheid 21
 Geneigd tot kwaad 64
 Genereus 45
 Generositeit 45
 Geniaal 104
 Genie 104
 Geniep, in het - 95
 Genieperd 95
 Genieperig 97
 Geniepig 95, 97, 102
 Geniepigerd 102
 Genietelijk 48
 Genieten 12
 Genieten, niet te - 81
 Genoeg, z.z. - 4
 Genoegzaam 43
 Genotteren 12
 Genotziek 54
 Genotzoeker 54
 Genotzuchtig 54, 67
 Gentleman 81
 Gentlemanlike 81
 Genuanceerd 96
 Geopprimeerd 77
 Gepantserd gemoed 4
 Gepassioneerd 14, 105
 Gepast 54
 Gepastheid 54
 Gepatenteerde leugenaar 70
 Gepeins, in - 9
 Geperverteerd 71
 Gepikeerd 80
 Gepleisterd graf 100
 Geposeerd 15, 95
 Gepreoccupeerd 46
 Geprest 76
 Geprikkeld 81
 Geraakt 66, 80
 Geraffineerd 25
 Gerechtig 45
 Gerechtigheid 45
 Geredelijk 19
 Gerei, in het - 51
 Geremd 12
 Geresigneerd 15
 Geresolveerd 88
 Gericht op 4
 Geringschattend 43
 Geroepen, z.- voelen 95
 Geroerd 88
 Geroest, aan gat - 69
 Geroest, aan rug - 69
 Gerustheid 80
 Geruststellend 19, 26
 Geschift 55
 Geschiedt 21
 Geschoffeld 55
 Geschokt 88
 Geschreeuw, veel - weinig
 wol 23
 Geschuffeld 55
 Geselslag 24
 Gesjiewes 25
 Geslepen 43-44
 Gesloten 3
 Gesoigneerd 72
 Gespannen 78
 Gespannen, op - voet 38
 Gespeend van humor 95
 Gespleten 13
 Gespleten persoonlijkheid 87
 Gespletenheid 13, 87
 Gesprek 23
 Gespuis 31
 Gestaaig 64
 Gestadig 15
 Gesteld op 21
 Gestoord 66
 Gestreng 42
 Gestrengheid 61
 Getapt 4
 Getikt 55
 Getourmenteerd 78
 Getroebleerd 66
 Getroffen 66
 Getrouw 22
 Geuren 28
 Gevaar 53
 Gevaarlijk 11, 32
 Gevaren tarten 53
 Gevaren trotsen 75
 Gevat 8, 16
 Gevat op 13
 Geven en nemen 48, 90
 Geven om 21, 69
 Geven, z.- 3
 Geven, z.- aan 54
 Gevensgezind 20
 Gevljij 102
 Gevljij, in - komen 91
 Gevloegen, door alle netten -
 97
 Gevoegzaam 26
 Gevoel 40, 88, 92
 Gevoelens 84
 Gevoelens kwetsen 46
 Gevoelens verdringen 4
 Gevoelerigheid 89
 Gevoelig 84, 92
 Gevoelloos 92
 Gevoelsarm 20
 Gevoelsleven 45
 Gevoelsmens 84
 Gevoelsuitbarsting 88
 Gevoelszwak 20
 Gevoelvol 40, 84
 Geweld 24, 84
 Geweld braveren 102
 Geweld, z.z.- aandoen 80
 Gewelddadig 84
 Geweldenaar 41
 Geweldigaard 50
 Geweldmaker 10
 Geweldmaniak 84
 Geweldneuroot 84
 Geweten 32
 Geweten in slaap sussen 64
 Geweten paaien 16
 Geweten sussen 32
 Gewetenloos 32
 Gewetensbezwaren 69
 Gewetenskwesie 76
 Gewetensvol 65, 69
 Gewichtig 57
 Gewichtigdoenerig 27
 Gewiekst 13
 Gewillig 48
 Gewinziek 46
 Gewinzuchtig 46
 Gewis 35
 Gewonnen, z.- geven 41, 85
 Gewoon 54, 56, 99
 Gewoonheid 99
 Gewoontedier 95
 Gewoontemens 95
 Gewoontjes 99
 Gezag, eigen - 89

- Gezag, op – 98
 Gezag, op eigen – 89
 Gezagsgetrouw 102
 Gezapgig 95
 Gezeggen 48
 Gezellig 99
 Gezellig 4
 Gezelligheid 5
 Gezelligheidsdiar 4
 Gezelschap 5
 Gezicht als oorworm 78
 Gezicht, in – vliegen 35
 Gezien, het al – hebben 97
 Gezond oordeel 103
 Gezond verstand 80, 86
 Gezond, van zijn – niet weten 95
 Gezwets 14
 Gichtig 82
 Giebbegeintjes 5
 Giebel 4
 Giebelen 4
 Giechel 4
 Giechelen 4
 Gieler 68
 Gier 97
 Gieren door keel 76
 Gierigaard 97
 Gierige Gerrit 98
 Gierigheid 98
 Gifkikker 36
 Gifpissier 36
 Gift en gal spuwen 24
 Giftige tong 45
 Giftzuiger 38
 Gijsje goochem 17
 Ginnegappen 4, 7
 Glad 46
 Glad als aal 84
 Glad ijs 53
 Gladakker 13, 84
 Gladde jongen 46
 Gladde rakkerd 59
 Gladde tong 15, 47
 Gladde vogel 46
 Gladjakkier 84
 Gladjanus 8, 84
 Glashard 41
 Glibber 84, 102
 Glibberig 11, 102
 Glimpieper 63
 Gluipen 46
 Gluipend 95
 Gluiperd 46, 70
 Gluiperig 46
 Gluipkop 46
 Gluips 46
 Glunder 5
 Glunderen 5
 Gluntuttel 70
 Gluren 46, 95
 Glurder 95
 Gnokken 91
 Gnukken 91
 God 72
 God noch gebod 56, 71
 God noch heiligen 71
 God van troon bidden 72
 God, als – in Frankrijk 68
 God, van – geen kwaad 62
 God, van – los 53, 67
 God, van – verlaten 52
 God, wat – verboden heeft 64
 Goddeloos 71
 Goddeloze 71
 Godheid 104
 Godje 43
 Gods water over Gods akker 51, 68
 Gods water over Gods reinsteen 68
 Godsdienstig 73
 Godskind 69
 Godvrezend 72
 Godvruchtig 72
 Goeheltje 94
 Goed 27, 35, 48
 Goed als brood 27
 Goed bedoelen 26
 Goed bestek 27
 Goed bij 55, 65, 69, 104-105
 Goed bij hek 105
 Goed door billen lappen 66
 Goed en bloed opofferen 22
 Goed geloof, op – nemen 99
 Goed hart 25
 Goed in vel 6
 Goed met kwaad lonen 46
 Goed snik, niet – 91
 Goed van opnemen 104
 Goed woord overhebben 36
 Goed, door en door – 27
 Goedaardig 26
 Goedbloed 25
 Goeddunken 89
 Goede luim 4
 Goede naam schenden 60
 Goede sier 63, 66
 Goede wil 21
 Goede zin 5
 Goeder trouw, te – 28
 Goedertieren 26
 Goedgebekt 15
 Goedgeefs 20
 Goedgehumeurd 5
 Goedgelovig 89, 99
 Goedgeluimd 5
 Goedgemutst 5
 Goedgunstig 26
 Goedhals 25
 Goedhartig 25
 Goedlachs 5
 Goedron 5
 Goedsmoeds 4, 11
 Goedwillend 28
 Goedwillig 21
 Goedzak 25, 48
 Goeie in de soep 90
 Goeie rul 5
 Goeierd 25
 Goeligg 26
 Goesting 89
 Goffer 8
 Gofferd 58
 Gokgraag 54
 Gokken 54
 Gokker 54
 Goklust 54
 Goklustig 54
 Golf te hoog 43
 Goliath 32
 Goochem 17
 Goochemerd 17
 Goor 30
 Goorlap 30
 Goorling 30
 Goot, door – sleuren 45
 Gordijnen, in – jagen 8
 Gordijnen, in – klimmen 35
 Gore bal 46
 Gortenteller 96
 Gortenwikker 96
 Gossin 45
 Goudduivel 46
 Gouden kalf 46
 Goedkooperts 46
 Graf 100
 Graf, gesloten als – 3
 Grand seigneur 57
 Grapjas 6
 Grapje 7, 94
 Grapjurk 6
 Grappen en grollen 7
 Grappenmaker 6, 97
 Grappig 6
 Gras en koren 85
 Gras horen groeien 29, 59
 Grauwen en snauwen 36
 Grazen, te – nemen 58
 Greetneus 45, 47
 Greetneuzig 45, 47
 Greetoor 14
 Greien 77
 Grensverleggend 104
 Grenzen overschrijden 56
 Griefe 89
 Grielen 60
 Grielig 60
 Grienebalk 88

- Grienen 88
 Griener 88
 Grienerig 88
 Griening 88
 Griepen 83
 Grieven 58
 Griezel 102
 Griijnen 88
 Grijns voor gezicht 70
 Grijnzaard 81
 Grijp 97
 Grijppachtig 97
 Grijppduivel 97
 Grijper 97
 Grijperig 97
 Grijppraag 97
 Grijpvogel 97
 Grijze muis 15
 Grillen en grollen 86
 Grillig 86
 Grilziek 86
 Grim 39
 Grimbek 39
 Grimbekken 39
 Grimlachen 39, 47
 Grimmen 6, 82
 Grimmig 39
 Grobbeanus 58
 Groene ket 5
 Groepsdier 98
 Grof 30
 Grofmaterialistisch 96
 Grofstoffelijk 58
 Grol 81
 Grollen 82
 Grolpot 81
 Grommelaar 82
 Grommelachtig 81
 Grommelen 82
 Grommelig 81
 Grommen 82
 Grommer 82
 Grompot 82
 Grond 81
 Grond inboren 31
 Grond instampen 31
 Grond intrappen 31
 Grondig 72
 Grondwaarheid 9
 Groot als hooischaar 64
 Groot hart 44, 90
 Groot licht 90
 Groot, z. – houden 75
 Grootdoener 57
 Grootdoenerig 57
 Grootgebracht bij varkens 46
 Groothartig 45
 Groothedswaan 42
 Groothedszucht 42
 Grootmoedig 22
 Groots 44
 Groots, hoog in zijn wapen 44
 Grootsaard 44
 Grootsig 44
 Grootsmoel 28
 Grootspraak 10
 Grootsprakig 28
 Grootspreker 28
 Grote bek 8, 57
 Grote broek aantrekken 8
 Grote heer 57
 Grote Jan uithangen 28
 Grote kak op klein potje 32
 Grote meneer uithangen 29
 Grote smoel 8
 Groter, z. – voordoen 57
 Grotesk 57, 71
 Grove bijl, met – hakken 58
 Grozig 42
 Grunniken 4
 Grutter 94
 Guichel, voor – houden 99
 Guichelen met 99
 Guicheltjes 26
 Guit 5-6
 Guitenstreken 6
 Guitenstukken 6
 Guitig 6
 Guitzak 6
 Gul 22
 Gulaardig 19
 Gulden, op – zien 22
 Gulhartig 19
 Guluit 65
 Gulweg 65
 Gulzig 60
 Gulzigaard 60
 Haai 16, 97
 Haaiabaai 8, 34, 36
 Haaiig 9, 39
 Haalover 22
 Haan 16, 22
 Haan moet koning kraaien 49
 Haan scheren 22
 Haantje 22-23
 Haantje de voorste 23
 Haantje-voorruit 23
 Haantjesgedrag 41
 Haar in werk 64
 Haar op borst 90
 Haar op hoofd krenken 22
 Haar op kop 52
 Haar op tanden 8, 41
 Haarklover 20
 Haarkloverij 20
 Haarplukken 36
 Haas 77, 88, 94
 Haas bij trommel 71
 Haas, van geen – gerammeld 9
 Haast 38
 Haastig 61, 82
 Haastig in mond 9
 Haastigaard 82
 Haastje repje 82
 Haasvreten 77
 Haasvreter 77
 Haat en nijd 40
 Haat zaaien 45
 Haat, blinde – 40
 Haatdragend 39
 Habberdegrieks 79
 Hachje 11, 88
 Hachje wagen 11
 Hagels 35
 Hagen en kanten, achter – 95
 Hak hebben op 47
 Hak op tak 85, 87
 Hak zetten 59
 Hak, op de – nemen 30
 Hakketakken 36
 Hakketeren 36
 Half balans 91
 Halfbakken 75
 Halfgare 55
 Halfhartig 75
 Halfje, op een – 86
 Halfslachtig 86
 Halfsnik 55
 Halfwijs 55
 Halje travalje 82
 Hals 69
 Hals buigen 94
 Hals over kop 82
 Halsstarrig 48, 50
 Halsstarrig verzet 49
 Halve gare 90
 Halve god 42
 Halve god, als – vereren 104
 Halve verdraaide 55
 Halve waarheid 16
 Halvezool 66, 104
 Halzerig 69
 Haman 7
 Hamer vasthouden 87
 Hand aan ploeg 89
 Hand boven het hoofd 26, 27
 Hand houden aan 27
 Hand in de rug 21
 Hand lenen 21
 Hand op knip houden 98
 Hand op zak 66
 Hand over het hart 25
 Hand uitsteken voor 27
 Hand, geen – uitsteken 63
 Hand, in de – 80

- Hand, met – over hart strijken 48
 Hand, naar – stellen 41
 Hand, naar – zetten 40
 Hand, van – in tand 68
 Handelend 88
 Handen aan lijf 88-89
 Handen aan ploeg 52
 Handen en voeten, met – 48, 90
 Handen gebruiken 52
 Handen in schoot 15
 Handen reppen 52
 Handen roeren 52
 Handen slap 77
 Handen sterken 21
 Handen thuishouden 14, 24
 Handen uit mouwen 52
 Handen verkeerd 87
 Handen vuil maken 9
 Handen wapperen 52
 Handen, iem. op – kijken 7
 Handen, met – in schoot 63
 Handen, op – dragen 104
 Handen, uit – laten vallen 87
 Handig 69
 Handige bliksem 104
 Handige zet 69
 Handigheidje 13
 Handje helpen 21
 Handje uitsteken 20
 Handreiking 21
 Handtastelijk 14
 Handzaam 98
 Hanepennig 37
 Hangbroek 9
 Hangebast 68
 Hangen, van leugens aan elkaar – 70
 Hangoor 65
 Hanig 37
 Hannekemaaijer 33
 Hannes 94
 Hannik 39
 Hans met de bellen 65
 Hansworst 6, 10, 60
 Hap geven 38
 Happen en snappen 36
 Happig 38, 47
 Hapschaar 8, 45, 56-57, 97
 Hapscharig 97
 Hard 43
 Hard als bikkell 84
 Hard als marmer 84
 Hard als spijker 42, 61
 Hard als staal 89
 Hard van stal 9
 Hard van stapel 9
 Hard, z. – maken 85
 Hard-boiled 84
 Harddraver van luie Kees 9
 Harde huid 84
 Harde kop 26
 Harde schedel 90, 92
 Hardebol 25
 Harder 76
 Harderwijker bokking 39
 Hardhandig 25
 Hardhoofdig 25
 Hardhuidig 84
 Hardkop 25
 Hardleers 54
 Hardnekkig 49
 Hardnekkig doorzetten 65
 Hardvochtig 41
 Haren, in – vliegen 35
 Haring of kuit 69
 Hark 15
 Harlekijn 60
 Harmonieus 80
 Harnas aantrekken over 69
 Harnas, in – jagen 46
 Harpagon 97
 Harpij 26
 Harrewarder 26
 Harrewarren 26, 49
 Harrewarren over geitehaar 16
 Hars op strijdstok geven 21
 Hart 27-28, 84
 Hart en ziel 16, 54
 Hart en zin 54
 Hart hoog dragen 44
 Hart in boezeroen 90
 Hart in het lijf 20
 Hart laten spreken 27
 Hart onder de gordel 20
 Hart onder de riem 20
 Hart op lippen 5, 13
 Hart op rechte plaats 28, 46
 Hart op tong 5, 13
 Hart uitstorten 88
 Hart van goud 27
 Hart van graniet 84
 Hart van ijs 21
 Hart van ijzer 42
 Hart van koekebrood 25
 Hart van marmer 84
 Hart van steen 42, 84
 Hart, groot – 45
 Hart, naar – te werk gaan 84
 Hart, op – hebben 5
 Hartelijk 19
 Harteloos 27
 Hartevreten 34
 Hartevreter 34
 Hartje zonder zorg 68
 Hartlast 7
 Hartroerend 84
 Hartstocht 14
 Hartstocht, branden van – 14
 Hartstochtelijk 14, 105
 Hartstochten bedwingen 80
 Hartstochten beteuigen 80
 Hartstochten in toom 80
 Hartstochten vieren 80
 Hartversterking 20
 Hartverwarmend 20
 Haspel 86
 Haspelaar 38, 86
 Hassebassen 38, 83
 Hatelijk 31
 Hatelijkheid 31
 Hateling 39
 Hautain 43
 Haveloos 65
 Haver geven 26
 Havik 32
 Hazebloed 88
 Hazehart 88
 Hazekop 90
 Hazen met trommel vangen 53
 Heb t.o. geef 45
 Hebachtig 45
 Hebbelijk 54
 Hebben kunnen 20, 45
 Hebben, het niet – op 38
 Heberd 45
 Hebberig 45, 97
 Hebbig 38, 45
 Hebzucht 97
 Hebzuchtig 97
 Hechten aan 104
 Hechten, z. – aan 84
 Hectisch 64
 Hedonist 67
 Heemvast 55
 Heer 28, 54, 103
 Heer, ons – geven zonder biechten 72
 Heer, ons – vlassen baard aandoen 101
 Heer, ons – zonder biechten 100
 Heerschap, een raar – 56
 Heerschappij 41
 Heersen 41
 Heerser 41
 Heersziek 41
 Heerszucht 41
 Heerszuchtig 41
 Heertje 84
 Heet als peper 72
 Heetgebakerd 23
 Heethoofd 23
 Heethoofdig 23
 Heftig 23
 Hei of fij 85
 Heibe 8, 36

- Heibeien 35
 Heibeig 36
 Heibel 36
 Heibelen 36
 Heiboer 90
 Heiknapper 33
 Heikneuter 33
 Heil, tegen – in 49
 Heilig 63
 Heilig boontje 63, 99
 Heiligavond 53
 Heilige 52, 63, 104
 Heilige huisjes omverschop-
 pen 98
 Heilige ijver 16
 Heilige uithangen 101
 Heilige, wonderlijke – 56
 Heiligedag 53
 Heiligschrijver 100
 Heimelijk 95
 Heimelijke deugniet 102
 Heisa 8
 Heisterig 82
 Heistermadam 38
 Heitjespiejizer 54
 Hekel 38
 Hekel, over – halen 45
 Hekelig 36
 Hekelvee 37
 Hekken naar wind hangen 68
 Hekkenspringer 9
 Heks 8, 16
 Hel in hebben 5
 Held 88, 90
 Held met de mond 59
 Held op sokken 88-89
 Heldenmoed 90
 Helder brein 103
 Helder hoofd 104
 Helder oordeel 103
 Heldere geest 103
 Heldere kop 93
 Heldhaftig 12, 90
 Hele Piet 43
 Helemaal, het – hebben 21
 Heler 60
 Helhond 35
 Helle vonk 93
 Hellebrok 68
 Hellekind 68
 Helleveeg 8, 24
 Hellewicht 68
 Helpen 20
 Helpen donderen 90
 Helpende hand 21
 Hemd nader dan rok 19, 27
 Hemd van gat weggeven 22
 Hemd, in – staan 19
 Hemd, in – zetten 30
 Hemelbestormer 103
 Hemeldrager 104
 Hemelhoog verheffen 104
 Hemelsgezind 72
 Hemmetje raak gatje niet 80
 Hen met sporen 26
 Hengst 15
 Hengstig 15
 Hennetaster 94, 97
 Hercules 89
 Herculeskracht 90
 Heremiet 15
 Herkauwen 83
 Heroïsch 13
 Heroïseren 104
 Heros 13
 Herrenmoral 27
 Herrie 7, 23, 26
 Herriemaker 26
 Herrieschopper 26
 Hersenkronkels 55
 Hersenloos 90
 Hersens 55, 104
 Hersens als garnaal 90
 Hersens, in – gepikt 66
 Hersens, in – geprikt 55
 Hersens, in – geslagen 55
 Hersenschim 65, 86
 Hersenspinsel 65
 Hervormingen 99
 Hervormingsdrang 103
 Hervormingsgezind 103
 Hervormingszin 103
 Hete klits 72
 Hetze 60
 Heuken 76
 Heuker 76
 Heupzwaai, op – nemen 59
 Heus 28
 Heutemeteut 86
 Hevig 23
 Hielen afvegen aan 69
 Hielenlikker 101
 High brow 44
 Hikhakkerijen 37
 Hilarisch 10
 Hilariteit 10
 Hillebil 80
 Hinder 37
 Hinderlijk 37
 Hinken op twee gedachten
 78
 Hip 15
 Hippie 15
 Histrionisch 100
 Hittig 16
 Hittig 35
 Hobbels 37
 Hoddelen 86
 Hoed in hand 94
 Hoed op één haartje 63
 Hoed op zeven haartjes 63
 Hoede, onder – nemen 26
 Hoede, op – 5, 53
 Hoedje, onder – te vangen
 99
 Hoek, in – duwen 89
 Hoek, in – trappen 53
 Hoekig 81
 Hoerastemming 3
 Hoerenskat 15
 Hoerenskind 13, 31
 Hoerenskind met weeromge-
 ven 70
 Hoerensstreken 31
 Hoerenswaard 52
 Hoetelaar 86
 Hoetelen 86
 Hof van Jan Vlegel 28
 Hof, in zijn – 4
 Hoffelijk 22, 28, 55
 Hofjesachtig 55
 Hofjesachtig kletsen 14
 Hoge boom, van – teren 63
 Hoge borst opzetten 29, 42,
 44
 Hoge dunk 42
 Hoge toon aanslaan 42
 Hoge toon, op – eisen 105
 Hoger sferen, in – 96
 Hogerop 34
 Hokjesgeest 93
 Hokjesmentaliteit 93
 Hokvast 55
 Hol hoofd 99
 Hol vat 59, 99
 Hol, iem. in – kruipen 101
 Hollandse tong 16
 Holle frases 99
 Holle klanken 99
 Holle woorden 99
 Hollen of stilstaan 80
 Holletje, op – lopen 82
 Hollewaai 4, 22
 Homme d'esprit 16
 Hommel 54
 Hond 46
 Hond in tas 98
 Hond op zak 98
 Hondengeloof 96
 Hondelul 12
 Honderd en tien 26
 Hondtrib 22
 Hondtrouw 28
 Hondevel 68
 Hondje, van – gebeten 42
 Hondsvot 99
 Honen 26
 Honend 26
 Honende grimassen 26

- Hongerige luis 47
 Honing om mond smeren 101
 Honingzoet 91
 Honnepon 21
 Honneponnig 21
 Honnet 27, 54
 Honnig 21
 Honteus 12
 Hoofd 26
 Hoofd hoog dragen 12, 44
 Hoofd in de nek 29
 Hoofd in de sterren 29
 Hoofd in schoot leggen 77, 94
 Hoofd in sterren 6
 Hoofd klauwen over 76
 Hoofd kwijt 85
 Hoofd laten hangen 77
 Hoofd op ellebogen 48
 Hoofd op stelten 85
 Hoofd opsteken 48
 Hoofd recht zetten 41
 Hoofd staat dwars 81
 Hoofd staat verkeerd 81
 Hoofd steken in 7
 Hoofd tegen muur 23
 Hoofd, eigen – 49, 89
 Hoofd, op – gevallen 55
 Hoofd, uit het – praten 65
 Hoofd, veel op – zetten 29
 Hoofd, voor – stoten 58
 Hoofdeloos 57
 Hoofdig 48
 Hoofdje op zij 4
 Hoofs 22, 29
 Hoog in bol 34
 Hoog in de bol 29, 44
 Hoog in ster 29
 Hoog timmeren 91
 Hoog van de toren blazen 42
 Hoog vliegen 57, 91
 Hoog weglopen met 104
 Hoog woord hebben 20
 Hoog, het – op hebben 44
 Hoogbegaafd 103
 Hoogborstig 29
 Hoogdravend 24, 68
 Hoogdravend kletsen 29
 Hooggezind 27
 Hooghartig 27, 42
 Hoogmoed 42
 Hoogmoedig 42
 Hoogmoedswaan 42
 Hoogstaand 27
 Hoogstapelaar 28
 Hoogste woord voeren 23, 29
 Hoogte, uit de – 43, 96
 Hoogvlieger 90
 Hoozak 58
 Hoop 76
 Hoop koesteren 11
 Hoop op klein schoteltje 29
 Hoop opgeven 77
 Hoop schragen 27
 Hoop van gewin 46
 Hoopvol 11
 Hoorns laten zien 38
 Hoorns opsteken 48
 Hopeloos 76
 Hopen als hengelaars 11
 Horen 103
 Horen en zien vergaat 7
 Horen of zien 38
 Horende doof 4
 Horig 93
 Horizon verruimen 16
 Hork 33
 Horribel 30
 Horzel 26
 Horzel in pels 99
 Hosklos 58
 Hosselaar 54
 Hostiel 38
 Hoteldebotel 55
 Hotemetoot 56
 Hottentot 30
 Houden van 91
 Houden, z. – aan 67
 Hout waarvan helden 90
 Hout, van – 92
 Houtem, van – 98
 Houten klaas 4, 15
 Houterig 79
 Houthem, van – 98
 Houtje, op eigen – 49
 Houtje op stokje 85
 Houtkop 25
 Houvast, van – 98
 Houwdegen 25, 45
 Houwen en snauwen 36
 Hovaardig 42
 Hovaardiglijk 43
 Hovaardig 43
 Hoveling 101
 Hovelingenaard 101
 Hufter 58
 Hufterig 58
 Huichelaar 100
 Huichelachtig 100
 Huichelen 100
 Huid over oren 71
 Huid vol schelden 28
 Huid, in – niet deugen 64
 Huid, in – van iem. kruipen 45
 Huig lichten 61
 Huik naar wind 85
 Huik naar wind hangen 68
 Huilebalk 88
 Huilen 88
 Huilen met wolven in bos 98
 Huilerig 88
 Huilmuil 88
 Huis bij schuur 66
 Huis houden met 37
 Huis, in – hebben 65
 Huis, in eigen – 89
 Huisbakken 32
 Huisehlijk 55
 Huishouden van Jan Steen 66
 Huishouden van Keja 66
 Huisje bij schuurtje 72
 Huismaans hen 105
 Huistiran 42
 Huiverachtig 75
 Huiverig 75
 Huizen bouwen op 35
 Huizen, boven de – 6
 Huizenhoog opzien tegen 104
 Hulpvaardig 20
 Humaan 45
 Humeur 19
 Humeur, uit – 81
 Humeurig 81
 Humiliëren 31
 Hummelig 93
 Humor 17, 95
 Humorist 17
 Humoristisch 17
 Humorloos 95
 Huppelen 3
 Huppelkutje 89
 Hups 4
 Hurk 58
 Hurken, op – 96
 Huzaar 8
 Hyperactief 81
 Hypergevoelig 88
 Hypernerveus 78
 Hypochonder 76
 Hypochondrisch 76
 Hypocriet 100
 Hystericus 88
 Hysterie 88
 Hysterisch 88
 Ibbelig 38
 Ibbelkat 38
 Iconoclast 98
 Ideaal 95, 105
 Idealisme 105
 Idealist 105
 Idealistisch 105
 Idioot 57, 96
 Idioterig 55

- Idolaat 104
 Idool 104
 Iebelig 38
 Iezegrim 19, 37, 81
 Iezegrimmig 19
 Ignobel 55
 Ignoreren 46
 IJdel 83
 IJdel vertoon 83
 IJdele klap 65
 IJdele waan 83
 IJdelheid 83, 103
 IJdelheid strelen 101
 IJdeltuit 83
 IJdeltuiten 83
 IJdeltuitig 83
 IJle 60, 89
 IJlen 65
 IJlhoofd 9
 IJlhoofdig 9
 IJsbeer 20
 IJskonijn 21, 87
 IJskoud 21
 IJskouwe 21
 IJver 51
 IJveraar 16
 IJverig 51
 IJverzuchtig 83
 IJze(r)bijter 20
 IJzer en staal 90
 IJzeren wil 85
 IJzervreter 36, 88
 IJzig 47, 84
 Ik 28
 Ikkerig 27
 Ikzuchtig 27
 Illusie 62, 89
 Illusies, z. – maken 80
 Imbeciel 96
 Imitatiedrang 98
 Imitatiezucht 98
 Imiteren 98
 Immatuur 100
 Immodest 29
 Immoreel 64
 Impassibel 84
 Imperieus 22
 Impertinent 56
 Imperturbabel 87
 Impetueus 15
 Impitoyabel 44
 Implacabel 26
 Imponeren 41, 89
 Important 57
 Imposant 23
 Impraktikabel 56
 Impressie 92
 Impressionabel 92
 Imprudent 54
 Impudenties 56
 Impuls 13
 Impulsief 13
 In macht hebben 42
 Inaccuraat 64
 Inactief 9
 Inbeelden, z.– 59
 Inbeelding 29
 Inblazer 45
 Inblazingen van boze 31
 Inborst 27, 64
 Inciteren 31
 Inconsequent 86
 Independent 89
 Indifferent 69
 Indiscreet 31
 Individu 17
 Individualist 17
 Individualistisch 17
 Indolent 105
 Indruk maken 28
 Indulgent 41
 Inept 57
 Inert 9
 Infaam 52
 Infantiel 100
 Infideel 32
 Inflexibel 42
 Informeel 16
 Ingaan tegen 75
 Ingebeeld 77
 Ingebeelde gek 29
 Ingedommeld 95
 Ingedut 95
 Ingekapseld 4
 Ingekeerd 103
 Ingemeen 47
 Ingénue 89
 Ingeroest 39
 Ingeslapen 79
 Ingesuft 79
 Ingesukkeld 79
 Ingetogen 9
 Ingetogenheid 9
 Ingewikkeld 13, 96
 Ingezonken 75
 Ingoed 35
 Inhalig 45
 Inhebben 36
 Inhumaan 47
 Initiatief 12, 89
 Initiatief, eigen – 89
 Inkennig 4
 Inleven 45
 Inlevingsvermogen 45
 Inlopen, laten – 59
 Inluizen 59
 Innemen 22
 Innemend 22
 Innerlijke beschaving 28
 Innig 19
 Innocent 29
 Innovatief 104
 Inpakken 97
 Inpalmen 97
 Inpeperen 26
 Inpraten 89
 Inpraten, laten – 104
 Inschikkelijk 26
 Insidieus 102
 Insinueren 43
 Insipide 95
 Inslecht 98
 Insolent 56
 Inspannen 63
 Inspannen, z.– 52
 Inspirerend 21
 Instabiel 85
 Instinken 59, 89
 Instrument 13
 Insubordinatie 103
 Insulteren 28
 Integer 96, 99
 Intellectualistisch 44
 Intellectueel 104
 Intelligent 104
 Intelligentie 105
 Intens 16
 Interessant 104
 Interesse 6, 99
 Interesseren, z.– 9
 Intimideren 41
 Intippen 89
 Intolerant 20
 Intrappen 89, 104
 Intrigant 43, 59
 Intrige 60
 Intrigeren 59
 Introvert 3
 Intuinen 60, 89
 Intuïtie 14
 Intuïtief 14
 Inventief 104
 Inventiviteit 104
 Invliegen 69
 Invloed 41
 Invloed doen gelden 23
 Invloed uitoefenen 23
 Involgen 48
 Inzetten, z.– voor 19-20
 Inzicht 86, 103, 105
 Inzichtig 104
 Inzinken 77
 Inzinking 77
 Inzitten met 27
 Ironisch 99
 Ironiserend 99
 Irrationeel 85
 Irritabel 81
 Ivoren toren 12

- Ja en amen 48, 98
 Ja en amen spelen 98
 Ja zeggen tegen 21
 Jabroer 99
 Jacht 82
 Jachten en vliegen 82
 Jachtenduivel 82
 Jachterig 76
 Jachtgat 72
 Jachtig 76, 82
 Jachtkont 72
 Jack-Pudding 10
 Jakkepoes 47
 Jaknikker 99
 Jaloers 83
 Jaloersheid 83
 Jaloezie 39, 83, 96
 Jaman 99
 Jammaaraar 82
 Jammeren 82
 Jan 28
 Jan de Wasser 94
 Jan Eenoor 94
 Jan Gat 86
 Jan Grabbel 94
 Jan Hen 48, 94
 Jan Joker 12, 94
 Jan Jurk 95
 Jan Kalebas 28
 Jan Klaassen 10
 Jan Krent 97
 Jan Lul 94
 Jan Moeial 7
 Jan Palul 99
 Jan Pappelepap 12
 Jan Pierewiet 6
 Jan Pret 4
 Jan Salie 12
 Jan Stavast 9
 Jan Tijdgenoeg 61
 Jan van een bram 57
 Jan Vlegel 56
 Jan Weetal 24
 Janachtig 28
 Janboerenfluitjes, op z'n –
 62
 Jandoedel 95
 Jangat 69
 Janhagel 31
 Janken 82, 88
 Jankerd 82
 Jankerig 82
 Jannen 28
 Jannig 10, 22
 Jansalie 79
 Jansalieachtig 79
 Jansul 69, 94
 Jantje 11
 Jantje contrarie 49
 Jantje rechtuit 28, 65
 Jantje van Leiden 51
 Jantje zonder erg 69
 Jantje-secuur 62
 Janusfiguur 78
 Januskop 78
 Jatmous 60
 Jean potage 10
 Jengelen 88
 Jengelkont 82
 Jennen 33
 Jennetje 7
 Jentig 35
 Jeremiade 81
 Jeremiëren 81
 Jeukelaar 10
 Jeukelen 3
 Jeuzelen 82
 Jezuiet 43, 97, 100
 Jezuietenmoraal 43
 Jezuietenstreek 100
 Jezuietisch 97
 Jezusverrader 100
 Job 23
 Jobsgeduld 23
 Jochem 69
 Jocrisse 69
 Joechelen 3
 Joehjachen 3
 Johannes 21
 Joie de vivre 12
 Jokkebrok 70
 Jokker 70
 Jolen 5
 Jolig 5
 Jongen 71
 Jongensachtig 71
 Jorden 69
 Joris 90
 Joris Goedbloed 22
 Joven 5
 Joviaal 4
 Jozef, kuise – 72
 Judas 39-40
 Judassen 39-40
 Judasserig 39-40
 Juf 44
 Juffrouw 57
 Juichen 3
 Juiste toon 28
 Juk afwerpen 98
 Juk afwerpen, afschudden
 102
 Kaaiewaaien 62
 Kaan 65
 Kaars, om – vliegen 53
 Kaart, in – laten kijken 5, 89
 Kaart, in – praten 94
 Kaart, van de – 88
 Kaarten blootlekken 28
 Kaarten op tafel 28
 Kaas hebben aan 69
 Kaas snijden 28
 Kaas van brood eten 75
 Kabaal 7, 23, 36
 Kabaalmaker 36
 Kabelen 26
 Kabelgat, in – kruipen 86
 Kadee 54
 Kadee, vieze – 56
 Kadodder 103
 Kaffer 33
 Kaïn 47
 Kaïnsteken 52
 Kaïnsvraag 54
 Kak aan gat 29
 Kak maken 10
 Kak op lijf 29
 Kakkbroek 52
 Kakel 17
 Kakelaar 17
 Kakelzucht 17
 Kakement 3
 Kaken 94
 Kaken op elkaar 3
 Kaken roeren 3
 Kake 100
 Kakkedoris 86
 Kakkelobbes 86
 Kakkelen, te – zetten 30
 Kakker 88, 102
 Kakkerij 10
 Kakkerlak 16, 94
 Kakkineus 29, 96
 Kakmadam 29
 Kakstoel 88, 101
 Kale bluf 59
 Kale drukte 29
 Kale jonker 57
 Kale kak 29
 Kale pronker 28, 47
 Kalegezichten 82
 Kalf 33, 48, 94
 Kalfke Mozes, dom als – 90
 Kalkoen 96
 Kalle 17
 Kallen 65
 Kalm 80
 Kalm als zalm 15
 Kalmte 87
 Kalmte des gemoeds 80
 Kalmweg 80
 Kalverachtig 89
 Kam laten hangen 77
 Kam opsteken 50
 Kam, in – pikken 34
 Kameel 33
 Kameleon 85
 Kameleontisch 85

- Kameraad 5
 Kameraadschappelijk 5
 Kamper streken 69
 Kanalje 31
 Kandeleeur 101
 Kanebraaijer 28, 82
 Kanenbraden 82
 Kanenbrader 28, 82
 Kanjer 46, 89
 Kanker 38
 Kanker in hebben 81
 Kankeraar 38
 Kankeren 38, 82
 Kankerig 38
 Kankerpit 38
 Kankerpot 38
 Kannibaal 31
 Kannibaals 68
 Kant 69
 Kant, over – laten gaan 41-42
 Kanten, z.– tegen 49
 Kantje kunnen keren 65
 Kantje, van – blijven 4
 Kantjes aflopen 62
 Kantjes vanaf lopen 62
 Kap verzetten 41
 Kapel 105
 Kapitaal 20
 Kapittelen 36, 41
 Kapoen 6
 Kapot 90
 Kappen op 35
 Kapsones 29, 47
 Kapsoneslijer 47
 Karakter 5, 85, 89, 99
 Karakterloos 99
 Karaktervol 99
 Kareel, van buiten – 100
 Karhengst 58
 Karig met woorden 3
 Karonje 24
 Karpatenkop 42, 96
 Karretje, z. voor – laten spannen 102
 Kas vol schelden 28
 Kaskedie 15
 Kaskenade 15
 Kast, op – jagen 34
 Kast, op – klimmen 35
 Kast, uit de – 72
 Kastanjes uit vuur halen 25, 94
 Kat 40
 Kat bel aanbinden 90
 Kat een kat noemen 65
 Kat erop gooien 46
 Kat geven 26
 Kat in donker knippen 95, 101
 Kat in gordijnen jagen 37
 Kat om hete brij 76
 Kat slachten 90
 Kat uit boom kijken 53
 Kat van de bakker 100
 Kat, 's keizers – 57
 Kathalzen 49, 51
 Katijf 24
 Katje 24, 37
 Kattekop 83
 Katten 31
 Katten, van alle – kwaad 38
 Katterig 100
 Kattig 83
 Kattin 83
 Katvechten 49
 Kawauwelen 7, 17
 Kawauwen 17
 Kawetteren 17
 Kazak, op – zitten 45
 Kazakdraaijer 68, 85
 Kazakke keren 69, 85
 Kazakkeerder 68, 85
 Kazig 14
 Kedin 19
 Keel, naar – vliegen 24
 Keep houden 65
 Keer, tegen – in 49
 Keet schoppen 6, 11, 94
 Keet trappen 94
 Kei 65, 93
 Kei in hoofd 55
 Kei leutert 55
 Kei vel afstropen 98
 Kei, met – gekweld 55
 Keihard 84
 Keiig 93
 Keikop 25
 Keja 66
 Kek 5
 Keker 58
 Kempgaan 24
 Kenau 8
 Kennen laten, z.– aan arme gulden 98
 Kennis afficheren 58
 Keper, op – beschouwen 62
 Kerel 9
 Kerel als Kas 75
 Keren 85
 Keren, z.– aan 54
 Keren, z.– om 27
 Keren, z.– tegen 48
 Kerfstok 68
 Kerfstok, op – nemen 62
 Kerk in midden van dorp 96
 Kerken en torens bouwen op 35
 Kerken verzetten 15
 Kermissen, uit – gaan 12
 Kersen geven 26
 Keskedie 10
 Keten 94
 Keten aan hals leggen 42
 Ketens afschudden 102
 Ketsjer 54
 Ketter 102
 Ketterachtig 102
 Ketteren 4, 35
 Ketterij in land brengen 91
 Ketterijen 53
 Ketteren 102
 Ketting, op – springen 20
 Ketting, van de – 3
 Keuken, uit – praten 14
 Keukenpiet 7, 94
 Keurig 62, 71
 Keurig gekleed 72
 Keurs der etiquette 72
 Keus 77
 Keutelaar 79
 Keutelachtig 103
 Keutelig 103
 Kever 90
 Kibbelaar 38
 Kibbelachtig 38
 Kibbelen 38
 Kibbelig 23
 Kibbelziek 38
 Kibbelzucht 38
 Kieken 69
 Kieken te pluimen 90
 Kiekenhoofd 69
 Kien 94, 105
 Kiepieg 9
 Kies 28
 Kiesheid 54
 Kiezen op elkaar 3
 Kif 39
 Kiften 39
 Kifterig 39
 Kijf 39
 Kijfachtig 39
 Kijfziek 39
 Kijfzuchtig 39
 Kijk, eigen – 89
 Kijk, te – zetten 30
 Kijkerd, z. in – rijden, spelen 29
 Kijkgraag 14
 Kijklustig 14
 Kijven als viswijf 39
 Kijver 39
 Kikken noch mikken 77
 Kikker 5
 Kikkerbloed 5
 Kikkers springen 58
 Kil 20
 Kilkoud 20
 Killer 44

- Killersmentaliteit 44
 Kind 86, 90
 Kind bij naam noemen 65
 Kind in boosheid 28, 69
 Kind van hel 68
 Kinderachtig 89
 Kinderhart 90
 Kink, uit – blijven 53
 Kinkel 33
 Kinnesinne 39
 Kinnesinnerig 39
 Kip zonder kop 64
 Kippedrift 82
 Kippekoorts 82
 Kippekuren 86
 Kippen, als de – bij 45
 Kippetjespraat 65
 Kis 94
 Kissebissen 26
 Kisten, z. laten – 90
 Kittelachtig 81
 Kittelig 81
 Kittelorig 36, 81
 Kittig 8
 Klaaglied 81
 Klaagzucht 81
 Klaar inzien 65
 Klarheid van geest 105
 Klaarspelen 65
 Klaarstaan 20
 Klad aanwrijven 60
 Klad werpen op 60
 Kladderboten 65
 Kladderig 67
 Klagen 81
 Klagend 81
 Klager 81
 Klagerig 81
 Klakkelings 62
 Klakkeloos 64
 Klamme angst 77
 Klamme zweet 77
 Klamodde 67
 Klamot 67
 Klankbodenhout 48
 Klap van de molen 55
 Klap van Kamper molen 69
 Klap van molenroe 55
 Klap van molenwiek 55
 Klap voor de vaak 65
 Klap, geen – uitvoeren 63
 Klap, op de – lopen 54
 Klapekster 17
 Klaplopen 54
 Klaploper 54
 Klapmuts 17
 Klappaaien 17, 45
 Klappei 17, 45
 Klappeien 17, 45
 Klappen 4
 Klappen uit biecht 71
 Klappen uit school 71
 Klappen, in en uit – 65
 Klapper 70
 Klaps 17
 Klapzeiken 4
 Klare wijn 5, 66
 Klauwen en nagels 83
 Kleden 70
 Kleef, van – 45, 98
 Kleefpleister 91
 Kleerkast 58
 Klef 91
 Klefferig 91
 Kleffig 91
 Klei, uit – getrokken 33, 60
 Klein als hazelnoot 77
 Klein denken 5
 Klein geruchtje 75
 Klein hartje 88
 Klein krijgen 42
 Klein maar dapper 75
 Klein, z. – maken 29
 Kleinburger 94
 Kleinburgerlijk 94
 Kleinere 31
 Kleingeestig 103
 Kleinhartig 91
 Kleinheid van geest 103
 Kleinmoedig 52
 Kleintje vervaard, voor – 90
 Kleintjes 41, 90
 Kleintjes, op – passen 66
 Kleinzestig 83
 Kleinzielig 90
 Klem op de neus 44
 Klem zetten 44
 Klep 14-15
 Klepbroek 102
 Klepdoos 17
 Klepel 17
 Klepmeier 17
 Klepper 14
 Klepzeiken 82
 Klepzeiker 82
 Kleren, in – steken 99
 Kleren, van – houden 4
 Kleren, van – veranderen 85
 Klerengek 83
 Klessebes 14
 Klessebessen 14
 Klessen 14
 Klets 14
 Klets met klontjes 65
 Kletsen 45
 Kletsrig 14
 Kletsgraag 14
 Kletskop 14
 Kletskous 14, 17
 Kletsmajoor 14
 Kletsmeier 14
 Kletspraat 14
 Kletstante 14
 Kleunen 25
 Kleurloos 99
 Kleurrijk 93
 Kleurtje geven aan 71
 Kleuter 100
 Kleven aan geld 98
 Klever 91
 Kleverig 91
 Klubber 5
 Kliekgeest 98
 Kliemen 81
 Kliemer 81
 Kliemerig 91
 Klier 34
 Klieren 34
 Klikker 46, 70
 Klikspaan 46
 Klinisch 85
 Klinskend verstand 43
 Klinkklare onzin 65
 Klippeit 86
 Klippen omzeilen 53
 Klippen, tussen – door 53
 Klis, aanhangen als – 91
 Klit 91
 Klitten 91
 Klitterig 91
 Klodde 59
 Kloddeman 94
 Klodden 70
 Klodden, uit – helpen 20
 Klodderijen 70
 Kloef 12
 Kloek 9
 Kloekhartig 90
 Kloekmoedig 90
 Kloekzinnig 86
 Kloen 33
 Kloet 33
 Klojan 86
 Klojang 86
 Klojo 86
 Klok luiden, niet schaffen 71
 Klok opzetten 23
 Klompen, met – op ijs 54
 Klooi 86
 Klooiën 86
 Klooiër 86
 Kloot 52
 Kloothannes 52
 Kloothannesen 52
 Kloothommel 52
 Klootjavaan 52
 Klootoog 52
 Klootvis verkopen 99
 Klootzak 28, 52
 Klopheg 52

- Klopje 100
 Kloris 94
 Klos 58
 Klote 5, 11
 Klotebibber 52
 Kloteklapper 94
 Kloten 86
 Kloten afvegen aan 69
 Kloten, op – geven 28
 Kloterig 11
 Kluchtig 6
 Kluit 58
 Kluitekop 90
 Kluitje in riet 89
 Kluzenaar 15
 Klungel 86
 Klungelen 86
 Klungelig 86
 Kluns 86, 94
 Klunshark 86
 Klunzen 86
 Klunzerig 86
 Klunzig 86
 Kluts kwijt 85, 87
 Knakaf 20
 Knakenpoetser 97
 Knallende ruzie 37
 Knap 69, 104
 Knaphandig 69
 Knappe kop 104
 Knapperd 104
 Knar, niet goed in – 55
 Knarpen 82
 Knechtelijk 93
 Knechten 102
 Knechts 93
 Kneedbaar 34
 Kneker 97
 Knekerig 97
 Knetter 55
 Knettergek 55
 Kneu 33
 Kneukel 33
 Kneute 82, 97
 Kneuten 82
 Kneuter 82, 104
 Kneuterig 91, 94, 96-97
 Knibbelaar 97
 Knibbelachtig 38
 Knibbelen 98, 103
 Knibbelig 38
 Knibbelziek 38
 Knie, onder – krijgen 42
 Knieën, door – gaan 41
 Knieën, op – vallen voor 94
 Knieperig 97
 Kniesoor 79
 Kniesorig 79
 Knieval 94
 Kniezen 79
 Kniezer 79
 Kniezerig 79
 Kniezig 79, 97
 Knippen 98
 Knippen als ouwe dief 77
 Knippen, 'em – als ouwe dief 88
 Knijperig 90, 97
 Knip voor neus, geen – waard 99
 Knitteren 59
 Knoddig 6
 Knoeien 86
 Knoeier 65, 86
 Knoest 48
 Knokker 25
 Knol in muts draaien 71
 Knollen t.o. citroenen 69
 Knollen voor citroenen 61
 Knollentuin 4
 Knoop in muts draaien 71
 Knopen doorhakken 85
 Knopen in biezen zoeken 20
 Knopendraaien 101
 Knopendraaier 101
 Knopenknauwer 20
 Knorren 37
 Knorrepot 37
 Knorrig 37
 Knorrig als stekeelvarken 37
 Knorven in biezen zoeken 36
 Knoteren 38
 Knots 55
 Knotsgek 55
 Knuffelaar 80
 Knuffeldier 80
 Knuffelen 80
 Knul 94
 Knullig 86
 Knungel 86
 Knuppel 33
 Knurft 96
 Knusse sfeer 91
 Knutterig 91
 Kobber 23
 Koddig 6
 Koe, stier bij hoorns vatten 85
 Koeier 28, 90
 Koeioneren 34
 Koekebakker 86
 Koekeloer 94
 Koekhaker 86
 Koel 5, 85
 Koelbloedig 88
 Koele ontvangst 7
 Koelen bloede, in – 88
 Koeltjes 5
 Koelzinnig 88
 Koen 12
 Koers kwijt 65, 88
 Koers, van – 65
 Koest, z. – houden 4
 Koet 52
 Koeterwalen 65
 Koetjes en kaljes 4
 Koets met vier paarden 64
 Koffiebonen, om – uit 55
 Kokend keteltje 23
 Kokeren 75
 Koket 80
 Kokkelen 4
 Kokosmakroon 104
 Kolder in kop 55
 Kolderachtig 55
 Kolderen 55
 Kolen, op hete – 38
 Komediant 100
 Komedianterig 100
 Komedie 100, 104
 Komen tot 77
 Komen, te na – 4, 27
 Komiek 6
 Komiekeling 6
 Komiekerig 6
 Komisch 6
 Kommaneuker 20
 Kompas verdraaid 65
 Koning kraaien 22
 Koning te rijk 4
 Konkel 59, 67
 Konkelaar 12
 Konkelachtig 67
 Konkelefoezen 13
 Konkelen 95
 Konkelkous 12
 Konkelpot 12
 Kont likken 101
 Kont roesten, aan – 69
 Kont tegen krib 48
 Kont, iem. in – kruipen 101
 Kont, krent, op – blijven zitten 62
 Konte 69
 Kontkruipen 101
 Kontlikken 101
 Kontlikker 91, 101
 Kook, van de – 88
 Kool en geit 87
 Kool stoven 61
 Kool verkopen 61
 Koop, te – 97
 Koop, te – in wereld 85
 Koop, te – lopen met 58
 Koopal 66
 Koopje leveren 31
 Kooplust 80
 Kooplustig 66, 80
 Koopziek 66, 80
 Koopzucht 66

- Koordje, aan – leiden 41
 Koortsachtig 82
 Koortsachtige drift 82
 Kop 25, 104
 Kop als windmolen 54
 Kop ervoor 90
 Kop in wind 49
 Kop noch staart 65
 Kop t.o. kont, gat, staart 86
 Kop tegen muur 23
 Kop tonen 26
 Kop uitwerken 41, 49
 Kop, eigen – 49
 Kop, met – lopen 83
 Kop, op – zitten 76
 Kopen 80
 Kopje kleiner 42
 Koploper 104
 Koppen 83
 Koppig als een muilezel 25
 Koppig als var 25
 Koppigaard 26
 Kopschuw 9
 Kopstuk 26
 Kopzorgen 87
 Kordaat 9
 Kordewagen, op – rijden 6
 Koren om geven 69
 Korrel, op de – nemen 30
 Korreltje zout 20
 Kort en bondig 86
 Kort en klaar 65
 Kort en krachtig 86
 Kort ingespannen 19
 Kort van begrip 90
 Kortaangebonden 19
 Kortaf 20
 Kortgerokt 19
 Kortswijlig 6
 Kortzichtig 104
 Korzelig 38
 Kosmopolitisch 103
 Kostelijk 20
 Kosten, op – van 54
 Kotshommel 28
 Kotspoeder 28
 Kotsvent 28
 Kou, in – staan 19
 Koud 88, 92
 Koud als steen 84
 Koud en heet 87
 Koud kieken 53
 Koud laten 70
 Koud water, aan – branden
 53, 89
 Koude drukte 57
 Koude trots 27
 Koudwatervrees 89
 Kousen en schoenen, met –
 in hemel 62
 Kousevoeten, op – lopen 53
 Kouwe 92
 Kouwe drukte 28-29, 57
 Kouwe kak 29
 Kouwe kikker 92
 Kraai 9
 Kraaien om brokken komen
 25
 Kraam, in – te pas 27
 Kraan 52
 Kraanhalzen 29
 Krabbekak 83
 Krabbelaar 79
 Krabber 86
 Kracht, eigen – 89
 Krachten meten 17
 Krachtfiguur 89
 Krachtig 89
 Krachtpatser 51
 Krachtpee 51
 Krak 52
 Krakeel 36
 Krakeelachtig 36
 Krakeelziek 36
 Krakeelzucht 37
 Krakelen 36
 Krakelig 36
 Kraken 59
 Kram, in – schieten 35
 Kramersgeest 45
 Krampachtig 21
 Kranig 52
 Kranke geest 66
 Krankhoofdig 66
 Krankjorum 58
 Krankzinnig 66
 Kras 9
 Krasse maatregelen 88
 Krasselen 51
 Krates 6, 29
 Krats door 55
 Kreen 62, 81
 Kregel 81
 Kregelig 81
 Kregelkop 81
 Kreiten 34
 Kremper 94
 Kreng 31
 Krengerig 30
 Krenken in eer 31
 Krenselen 36, 87, 93
 Krent 96
 Krenten 96
 Krentenkakker 96
 Krentenkakkerig 96
 Krentenweger 97, 103
 Krenterig 96
 Kretelijk 34
 Kreten 34
 Kreterig 64
 Kretologie 64
 Kretten 34
 Kreunen, z. – aan 70
 Kreupele waard slaan 54
 Kreute 8
 Krevel 87
 Krevelen 87
 Kribbebijten 26
 Kribbebijter 81, 98
 Kribbekak 36
 Kribbig 36
 Kriebel in gat 87
 Kriebelig 81
 Kriebels 81
 Kriegelig 81
 Kriel 12, 14
 Kriemelaar 76
 Kriemelen 76
 Kriemen 81
 Kriepachtig 81
 Kriepen 81
 Krieper 81
 Krieuwel 87
 Krieuwelig 81
 Kriewen 38
 Krijg, voor de – 45
 Krijgshaftig 8
 Krijgszuchtig 25
 Krijter 22
 Krijtzeel 22
 Krik 36
 Krikkel 38
 Krimp, geen – geven 65
 Kringetjesspuwer 62
 Kristalhelder verstand 103
 Kritiek 48, 99
 Kritiekloos 89, 99
 Kritisch 103
 Krits 37
 Kritsen 36, 38
 Kroes 12
 Kroes, hoofd staat – 20
 Krokodillentranen huilen
 100
 Krollig 72
 Krols 72
 Kromme gangen 52
 Kromme sprongen 16
 Krommen, z. in stof – 94
 Kronkel 56
 Krop opzetten 29
 Krop zetten 83
 Kropdoffer 29
 Kroppig 29, 36
 Krotheer 57
 Krotter 57
 Kruchen 81
 Krucherd 81
 Kruidenier 96
 Kruideniersgeest 96

- Kruidrig 5, 71
 Kruidig 71
 Kruidje-roer-mij-niet 80
 Kruijer 30
 Kruijmelaar 103
 Kruijmelig 103
 Kruijpelings 95
 Kruijpen 91
 Kruijpen voor 101
 Kruijpend beleefd 101
 Kruijper 101
 Kruijperig 101
 Kruij, iemand in – kijken 29
 Kruis, in – getast 80
 Kruis, in – tasten 61
 Kruit op de pan 35
 Kruit uitgevonden 90
 Kruk 86
 Krukkebeen 86
 Krukker 86
 Krukkig 86
 Krul in staart 57
 Krul meer in staart 56
 Krullen in hoofd 82
 Krullig 56
 Kuddedier 98
 Kuddegeest 98
 Kuddemens 98
 Kuddemoraal 98
 Kuieren 55
 Kuieren sturen 61
 Kuif opsteken 35
 Kuif, in – gepikt 80
 Kuif, in – vliegen 24
 Kuiken 90
 Kuiken zonder kop 53
 Kuipen 59
 Kuiper 59
 Kuis 72
 Kul 65
 Kulkoek 65
 Kullebroer 93
 Kullen 65, 94
 Kundig 65
 Kunnen 65
 Kunnen hebben 88
 Kunstenmaker 104
 Kunstgrepen 13
 Kunstje flikken 59, 95
 Kunstvlo 58
 Kunstzin 97
 Kunstzinnig 97
 Kuren 26, 82, 86
 Kut, als – op dirk 65
 Kutkammen 82
 Kutkammer 82
 Kutlikken 101
 Kutlikker 101
 Kutsmoes 100
 Kwaad 25-26, 35, 37
 Kwaad bloed 26
 Kwaad brouwen 95
 Kwaad gagel 45
 Kwaad hart toedragen 40
 Kwaad maken 44
 Kwaad met goed lonen 48
 Kwaad vermoedend 28
 Kwaad vertellen 45
 Kwaad, z.– maken 20
 Kwaadaardig 26
 Kwaadbloedig 81
 Kwaadsappig 81
 Kwaadspreken 45
 Kwaadspreker 45
 Kwaadste 26
 Kwaadwillig 45
 Kwaadzinnig 36
 Kwaai 44
 Kwaai pier 69
 Kwaai rul 20
 Kwaai zin hebben 81
 Kwaaitong 45
 Kwade blok 58
 Kwade luim 81
 Kwade muts ophebben 81
 Kwade, in het – verharden 68
 Kwade, ten – uitleggen 38
 Kwader trouw 16, 52
 Kwajongensachtigheid 11
 Kwak 94
 Kwaker 23
 Kwakkel 17
 Kwakzalver 70
 Kwal 39, 46
 Kwalie 17, 82
 Kwalieachtig 82
 Kwaliemoer 17
 Kwelijk 46
 Kwelijk nemen 38
 Kwelijkgezind 45
 Kwallig 46
 Kwant, een rare – 56
 Kwapert 11
 Kwapits 11
 Kwapoets 11
 Kwar 48
 Kwartje, voor – naar Amsterdam 96
 Kwartjesvinder 60, 70
 Kwast 4, 47, 56, 60, 66, 80
 Kwasterig 29
 Kwatong 45
 Kwatten op vestje 31
 Kweb 17
 Kwebbel 17
 Kwebbelen 17
 Kwebbelkont 17
 Kween 81
 Kwek 17
 Kwekkebekken 17
 Kwekken 17
 Kwelbast 34
 Kwelduivel 34
 Kwelgeest 34
 Kwellen 34
 Kwelziek 34
 Kwelzucht 34
 Kwestie 37
 Kwetelen 13, 45
 Kweter, van – gesneden 15
 Kwetsbaar 88
 Kwetsen 46
 Kwetsend 40
 Kwetteraar 17
 Kwetteren 17, 76
 Kwezel 72, 94, 100, 104
 Kwezelaar 72
 Kwezelachtig 72
 Kwezelen 72
 Kwibus 56
 Kwiekerd 5
 Kwijlebabbel 39
 Kwijlebal 39
 Kwijlen 82
 Kwik 5
 Kwikje 80
 Kwikkebil 87
 Kwikzilverachtig 16
 Kwikzilverig 5
 Kwinkslag 10, 16
 Kwispel 53, 85
 Kwispelstaarten 91
 Kwistekool 66
 Kwistig 67
 Kwistige hand 22
 Laag 68, 97
 Laag-bij-de-gronds 29, 32
 Laaghartig 68
 Laai verlangen 16
 Laaiend van woede 24
 Laakbaar 64
 Laakziek 45
 Laakzucht 45
 Laars om geven 69
 Laat, te – 51
 Laatdunken 42
 Laatdunkend 27, 43
 Laatkomer 51
 Laalijdig 66
 Laatste woord 24, 49
 Labbe 17
 Labbei 17
 Labbeien 17
 Labbekak 17, 45, 94
 Labbekakken 45
 Labbekakker 17
 Labbekakkerig 94

- Labben 13
 Labberlot 65, 101
 Labberlotten 53, 65
 Labberlottig 65
 Labberlut 65, 90
 Labiel 85
 Laborieus 51
 Lachebek 4
 Lachen 3, 5-6, 9, 63
 Lacherig 6
 Lachgraag 4
 Laconiek 87
 Laconisme 87
 Ladenlichter 60
 Laf 52
 Lafaard 52
 Lafachtig 88
 Lafbek 52
 Lafhartig 67
 Lafwammes 52
 Lafweg 67
 Laisser-aller 61
 Lak hebben aan 69
 Lak opleggen 60
 Lakei 94
 Lakeienmentaliteit 94
 Lakens uitdelen 41
 Lakken 70
 Laks 51
 Lakse moraal 12
 Lam 15, 22, 58
 Lam, z. – werken 51
 Lameinen 82
 Lament 50
 Lamenteren 81
 Lameren 13
 Lamijne 82
 Lamijnen 82
 Lamlending 58
 Lamlendig 79
 Lamlottig 58
 Lamlul 58
 Lamming 58, 79
 Lammelot 58
 Lammenadig 58
 Lammerengeduld 23
 Lammetje schuurzand 48
 Lamp zonder olie 104
 Lampoot 62
 Lamstraal 58
 Lamzak 58
 Lamzakkig 58
 Land als een stier hebben 81
 Land bezeilen met 37
 Land hebben 81
 Land in schoenen 28
 Landerig 81
 Landziekig 37
 Lange baan, op – schuiven
 77
 Lange tenen 80
 Lange tong 17, 45
 Lange vingers 61
 Langharig 64
 Langoureus 9
 Langs klep van pet 66
 Langs koude kleren 70
 Langs zich gaan 67
 Langs, van – geven 24, 44
 Langtongig 17, 45
 Languissant 9
 Langzaam 13
 Lankmoedig 7
 Lanteren 62
 Lanterfanten 62
 Lap(pen), in – laten hangen
 51
 Laplander 58, 71
 Lappen aan hakken 69
 Lappen aan laars 69
 Lappen, erbij – 40
 Lappen, op de – gaan 53
 Lapsoes 94
 Lapzwanen 94, 99
 Larie 65
 Lariëfarie 60, 65
 Lariëflang 65
 Lariemoer 14
 Lariën 14
 Larmoyant 88
 Lascief 80
 Last 37
 Last van poeper 77
 Last, tot – 54
 Last, z.z. tot – 76
 Lasteraar 59
 Lastermond 59
 Lasterpraatjes 60
 Lastertong 59
 Lasterziek 59
 Lasterzucht 60
 Lastig 37
 Lastig meubelstuk 37
 Lastig portret 37
 Lastig vallen 24
 Lastig van humeur 81
 Lastigaard 37
 Lastige tante 37
 Lastpak 37
 Lastpost 37
 Laten, niet kunnen – 80
 Laten, z. – gaan 80
 Laudanum 102
 Lauwaard 51
 Lauwe ziel 51
 Lauwhartig 70
 Lawaai 7, 9
 Lawaai op lijf 57
 Lawaaien 57
 Lawaaiërig 7
 Lawaaiig 10
 Lawaaischopper 7
 Lazer(ij), geen – uitvoeren
 62
 Lazer, het – werken 51
 Lazeren 82
 Lazersteen 58
 Lazerstraal 58
 Lazerstralen 82
 Lebbes, het – werken 51
 Lebbig 19, 38
 Leblazarus, het – werken 51
 Leedenpop 13
 Lediggang 51
 Ledigganger 62
 Ledigheid 63
 Leed 47
 Leed klagen 81
 Leed verzachten 27
 Leegaard 62
 Leeghoofd 99
 Leeghoofdig 99
 Leegloper 62
 Leep 84
 Leer, van – trekken 35
 Leergierig 69
 Leergraag 69
 Leerhoofd 69, 90
 Leerpik 69
 Leerstelling 103
 Leertraag 90
 Leerzaam 69
 Leerzucht 69
 Leerzuchtig 69
 Leeuw 90
 Leeuwen en beren op weg
 63, 77
 Leeuwenaar 90
 Leeuwenhart 90
 Leeuwenmoed 90
 Lef 8, 10, 75
 Lef schoppen 10
 Lef trappen 10
 Lefpie pikken 10
 Lefgozer 28
 Lefhebber 28
 Lefjongen 75
 Lefmaker 28
 Lefnummer 10
 Lege hersenen 90
 Leiband, aan – lopen 98
 Leiden, z. laten – 98
 Leider 23
 Leider, geboren – 23
 Leiderscapaciteiten 23
 Leidersfiguur 23
 Leien dakje, van – 5
 Lek 70
 Lek, naar – luisteren 63
 Lekkere jongen 64

- Lekkertje 64
 Lel 61
 Lelie 72
 Lelijk doen 20
 Lelijk mirakel 46
 Lelijke trek spelen 102
 Lellebel 53, 61
 Lellig 61
 Lemmen 91
 Lenen, z.- tot 48
 Lenig van geest 45
 Lente 63
 Lenteren 63
 Lepel, bij de 12
 Leperd 84
 Lepigheidje 84
 Leren 69, 105
 Les geven 36
 Les kennen 12
 Les lezen 36
 Les, bij de - 69
 Lesje leren 36
 Lethargisch 9
 Letten op 62
 Letterknecht 16
 Leugegem, van - 70
 Leugen 70
 Leugenaar 70
 Leugenachtig 70
 Leugenbeest 70
 Leugenbrok 70
 Leugengeest 5
 Leugentje, eerste - 70
 Leugentjes om bestwil 70
 Leuzenzak 70
 Leuk, z.- houden 80
 Leukerd 6, 10
 Leukjes 7, 80
 Leukweg 7, 80
 Leunen 89
 Leunes 69
 Leuningbijter 62
 Leur 99
 Leuren 89
 Leut 5
 Leuter 4
 Leuteraar 4
 Leuteren 13, 55, 71
 Leuterig 77, 79
 Leuterkont 4
 Leutig 4
 Leutigwaard 4
 Leuzigaard 62
 Leven als oordeel 7
 Leven gram, beu, moe zijn 79
 Leven vergallen 57
 Leven zuur maken 57
 Leven, eigen - 89
 Levend dood 15
 Levendig 5, 9
 Levendige verbeelding 93
 Levenloos 9
 Levenmaker 7, 28
 Levensaanvaarding 80
 Levensbegeerte 12
 Levensbeschouwelijkheid 96
 Levensbeschouwing 99
 Levensblij 4
 Levensdorst 12
 Levensdrang 12
 Levensdrift 9, 12, 16
 Levensgenieter 12
 Levenshonger 12
 Levenskracht 12
 Levenskrachtig 12
 Levenslust 9, 12
 Levenslustig 12
 Levensmoe 79
 Levensvreugd 12
 Levenswijs 105
 Levenswijsheid 105
 Levenszat 79
 Leveren, het hem - 9
 Levieten lezen 36
 Lezen en schrijven 26
 Liberaal 25, 96
 Liberteit 10, 16
 Libertijn 53, 102
 Libertijns 14, 80
 Libido 9, 16
 Licentieus 14, 80
 Licht denken over 10
 Licht in ogen gunnen 39
 Licht onder korenmaat 6
 Licht van gemoed 5
 Lichter laaie 16
 Lichtgelovig 89
 Lichtgeraakt 80
 Lichthartig 10
 Lichthoofd 9
 Lichtjes opnemen 10
 Lichtmis 63
 Lichtvaardig 53
 Lichtzijde 11
 Lichtzinnig 63
 Liederlijk 52, 59
 Liedje uitzingen 85
 Lief 21
 Liefdadig 26
 Liefde 45, 47
 Liefde tot God 72
 Liefdeloos 47
 Liefderijk 26
 Liefdevol 21, 45
 Liefertalig 21
 Liegbeest 70
 Liegen 61
 Liegen als advocaat 12
 Liegen als almanak 70
 Liegen als paard 70
 Liegen als tandentrekker 70
 Liegen alsof gedrukt 70
 Liegen gelijk tandentrekker 61
 Liegen tegen klippen op 70
 Liegen, door eiken plank - 70
 Lieve vrede 41
 Lieverd 21
 Lieverdje 64
 Lievig 100
 Liezebet 94
 Lijdelijk 15
 Lijdelijk verzet 48
 Lijdzzaam 15
 Lijf 57
 Lijf en ziel 54
 Lijf, bij - nemen 61
 Lijf, te - gaan 24
 Lijf, van - houden 4
 Lijken, over - gaan 44
 Lijken, uit - geslagen 85
 Lijmen 44, 104
 Lijmen, z.- laten 85
 Lijmepoep 104
 Lijmstokje, op - vliegen 48
 Lijnen in handen houden 23
 Lijntje, aan - hebben 41
 Lijntje, in - lopen 48
 Lijntrekken 62-63
 Lijntrekker 51, 62
 Lijp 57, 69
 Lijperd 57
 Lijperik 70
 Lijpkikker 57
 Lijpo 57
 Lijs 16
 Lijsje Albedrijf 45
 Lijzebet 16
 Lijzig 16
 Lik en lak hebben aan 69
 Lik geven 26
 Lik op stuk 12
 Likken naar boven 100
 Likkepoot 101
 Likker 101
 Link als looie deur 12
 Linken laten 104
 Linker, van - kant opnemen 45
 Linkerd 12
 Linkmiegel 4, 12
 Links 33, 79, 94-95
 Links laten liggen 54
 Lip laten hangen 83
 Lip op derde knoopsgat 83
 Lip trekken 83
 Liphulde 100
 Lippendienst 100

- List 13
 List en bedrog 13
 Listeling 13
 Listen en lagen 13
 Listig 13, 59
 Listigaard 13
 Lobbe, in zijn – 4
 Lobbedei 66, 94
 Lobbedoe 66, 94
 Lobbes 22, 94
 Lobbig 21
 Loboer 22, 69
 Loborig 69
 Lodder 65
 Loebas 33
 Loeder 24, 31
 Loefer 33
 Loeffler 33, 62
 Loenen 61
 Loenenaar 60
 Loens 70
 Loensrik 70
 Loentje zetten 61
 Loentjesmaker 60
 Loer draaien 60-61, 71
 Loer, op de – 95
 Loeren 95
 Loeres 69
 Loeresachtig 94
 Loervogel 95
 Loetachtig 86
 Loeten 86, 90
 Loeter 90
 Loeffelijk 28
 Lofwaardig 28
 Logen 70
 Logge geest 90
 Logica 65
 Logisch 105
 Lokaas voorhouden 43
 Lol 10
 Lol trappen 6
 Lolbroek 6, 10
 Lollen 6, 65
 Lollepot 82
 Lolletje uithalen 99
 Lollig 6
 Lolligste thuis 10, 95
 Lolmaker 6
 Loltrapper 6
 Lomp 32
 Lompen 89
 Lomperd 33, 48, 58
 Lomperik 33
 Lompheid 32
 Lompweg weigeren 20
 Lood, uit het – 76
 Loodaars 51
 Loofharken 55
 Looien 25, 62
 Loom van geest 90
 Loop 55
 Loop, op – gaan 12
 Loop, op de – 54
 Loop-in-'t-lijntje 11, 62
 Loopje nemen met 33-34
 Loopjes, de – kennen 13
 Loopse teef 72
 Loos 13
 Lopen, erin laten – 61
 Lopen, over iem. heen – 42
 Lopen, over z. laten – 89
 Lor 99
 Lor, geen – schelen 69
 Lord Wanhoop 86
 Lorejas 33, 52
 Lorejassen 70
 Lorren 70
 Lorren niet schelen 69
 Lorrendraaien 70
 Lorrendraaijerij 71
 Lorretje, van – gepikt 55
 Lors 67
 Lorsen 70
 Los 53, 63
 Los en liber 16
 Los in de mond 63
 Los komen 9
 Los van tong 53, 63
 Los, er op – leven 63
 Losbandig 53
 Losbol 54, 63
 Losgebroken paardje 9
 Losgeslagen 53
 Loshoofd 54
 Loshoofdig 54
 Losjes 63
 Loslaten 9
 Loslippig 14
 Losse tong 14
 Losse toom laten 26
 Lossen 66
 Loszinnig 53
 Lot 68
 Lot dragen in berusting 99
 Lot, aan – overlaten 19, 54
 Lotje, van – getikt 55
 Louche 47
 Lovenswaardig 28
 Loyaal 45
 Loyalist 45
 Loyaliteit 45
 Loze kreeft 12
 Lubben 61
 Lubbert 94
 Lubriek 72
 Luchten 38
 Luchten of lijden 84
 Luchten of zien 40, 84
 Luchtfietsjer 70
 Luchthart-treurniet 10
 Luchthartig 10
 Luchtig 10, 63
 Luchtigjes 68
 Luchtkastelen bouwen
 Lucide geest 103
 Ludiek 94
 Lui 63
 Lui leventje 63
 Luijaard 63
 Luibak 63
 Luibakken 63
 Luibuis 63
 Luidruchtig 10
 Luie gat, op – zitten 63
 Luie kont 63
 Luieren 63
 Luiestik 63
 Luietiken 63
 Luifer 11
 Luiheid van geest 103
 Luikes 4
 Luilak 63
 Luilakken 63
 Luilebol 95
 Luim 86
 Luim, uit – 81
 Luimig 6, 86
 Luip 84
 Luipen 46
 Luiperd 46
 Luis in pels 58
 Luis over lever 20
 Luis over lever lopen 81
 Luisteren 6
 Luisteren naar geen vermaan
 103
 Luistervink 95
 Luisterziek 95
 Luiwammes 63
 Luiwammesjes 63
 Luizen, erin laten – 61
 Luizestreek 84
 Luizig 62
 Lukraak 62, 64
 Lul 46, 94
 Lul de behanger 94
 Lul met vingers 94
 Lul, als – op drumstel 65
 Lulbroer 14
 Lulhannes 14
 Lulkoek 14
 Lulkous 14
 Lulla 14
 Lullage 14
 Lulleman 14
 Lullen 14, 33, 79
 Lullepot 14
 Lullepraat 14
 Lullelje lampekatoen 69, 94

- Lulletje lampepit 69
 Lulletje rozewater 69, 94
 Lulmeier 14
 Lulsmoes 100
 Lumineus idee 104
 Lummel 32, 54, 58, 79
 Lummelachtig 58
 Lummelig 58
 Lunatiek 63
 Lunderaar 13
 Lunderen 13
 Lunteren 13
 Luren, in – leggen 59, 76
 Lust 78
 Lusteloos 78, 105
 Lusten t.o. lasten 63
 Lustig 4, 63
 Lut 94
 Luttel, met – tevreden 35
 Lyrisch 92
- Maagdenhart 72
 Maan met handen grijpen 53
 Maan, naar – reiken 53
 Maas bij Bokhoven 4, 56
 Maat houden 9
 Maatje vullen 26
 Macaber 33
 Macht 41-42
 Macht fnuiken 42
 Macht, in – hebben 41-42
 Machteloos 40, 75
 Machtbegeerte 41
 Machtbelustheid 41
 Machtswellust 41
 Machtswellusteling 41
 Machtswil 41
 Madam 57
 Madammen 57
 Maf 66
 Maffer 101
 Mafferik 101
 Mafjanus 66
 Mafje, voor – houden 33
 Mafkees 66
 Mafketel 66
 Mafkikker 66
 Mafkoker 66
 Mafkont 66
 Mafkuiken 66
 Magnaniem 22
 Maitriseren 41
 Mak als lammetje 99
 Mak als schaap 99
 Makkelijk 21, 62, 68
 Malafide 60
 Malaise 75
 Malaisering 75
 Malen 55, 76, 83
- Malen om 70
 Malend 66
 Maling hebben aan 69
 Maling, in – nemen 33
 Maling, in de – 85
 Malle appie 10
 Malle beppie 10
 Malle Eppie 55
 Malle kwibus 10
 Malle praatjes 6
 Mallen 10
 Mallerd 10
 Malloot 10
 Malloterig 10
 Mallotig 10, 60
 Maltraiteren 24
 Mammon 46
 Man en paard 65
 Man van daad 9
 Man van de klok 62
 Man van de wereld 95
 Man van eer 29
 Man van praktijk 52
 Man van tref 29
 Man van vrede 23
 Man van zaken 85
 Man van zijn woord 35
 Man, op – af 7, 16
 Man, z.– tonen 76
 Mandarijn 72
 Mandje, niet in – melken 16, 94
 Mangel, door – halen 36
 Manhaft 76
 Manhaftig 76
 Maniak 33
 Maniakaal 33
 Manier, eigen – 50
 Manieren 32, 56
 Manieren, goede – 54
 Manierlijk 54
 Manipulator 43
 Manipuleren 43
 Manisch 67
 Manisch-depressief 67
 Mankeren in bol 55
 Manmoedig 75
 Mannelijk 90
 Mannetje voor mannetje 16
 Mannetje, zijn – staan 90
 Mannetjesman 9, 65
 Mans, heel wat – 9
 Manskerel 30
 Mantel afschuiëren 36
 Mantel der liefde 35
 Mantel uitvegen 41
 Manwijf 22
 Manziek 104
 Maren 49, 78
 Marge, rommelen in – 54
- Marionet 13
 Marren 19
 Martelaar 33, 76
 Martelaarsgezicht 104
 Martha 51
 Martiaal 8
 Masculien 90
 Masculinistisch 90
 Masker 4
 Maskeren 95
 Masochist 87
 Masochistisch 87
 Massa 25
 Massamens 102
 Maten, met twee – meten 53
 Materialist 80, 96
 Materialistisch 96
 Matig 16, 69
 Matten 25
 Matter 25
 Mauwen 83
 Mededeelzaam 3
 Mededogen 46
 Mededogend 46
 Mededoozaam 46
 Medegevoel 19
 Medelijden 46
 Medelijdend hart 46
 Medemenselijk 19
 Meditatief 96
 Mediteren 96
 Mee doen 85
 Meedogenloos 44
 Meegaand 48
 Meehobbelen 98
 Meeleven 19
 Meelopen 98
 Meeloper 68
 Meepraten 29
 Meepraten met 98
 Meeprater 48
 Meerderen, voor – kruipen 101
 Meerwaardigheidsgevoel 84
 Meeslepen 98
 Meesmuil 30
 Meester spelen 41
 Meester waar bezem staat 94
 Meester, z.z. – zijn 79
 Meewerken 21
 Mefisto 25
 Megalomaan 42
 Megera 47
 Meid 95
 Meier 14
 Meieren 14
 Meisje 90
 Melancholicus 78
 Melancholiek 78
 Melancholisch 78

- Mèleren, z.– in 7
 Melig 61, 97
 Melk loopt over 35
 Melk, van zijn – 85
 Melker 45
 Melodrama 83
 Melodramatisch 83
 Mem 82
 Memme 89
 Memmen 14, 79
 Menageus 53
 Menen 28
 Mengen, z.– in 7
 Mening 43
 Mening, eigen – 99
 Menistenleugentje 16
 Menistenstreken 53
 Menistenzuster 9, 100
 Menselijk 45
 Mensenhaat 39
 Mensenhater 39
 Mensenliefde 21
 Mensenplicht 69
 Mensenschuw 12
 Mensenvrees 12
 Mensenvriend 21
 Mensenlievend 21
 Mentale kracht 93
 Meppen 89
 Mepper 24, 70
 Mercurius 85
 Merg in knoken 9
 Merkwaardig 71
 Mert, merd hebben aan 69
 Mes in zak 8
 Mes op de keel 44
 Mesjoe 55
 Mesjoege 55
 Mesjogaas 55
 Mesjogge 55
 Mesjokke 10, 55
 Mesquin 103
 Mesquinerie 98, 103
 Messcherp verstand 99
 Met oordeel 103
 Meteen 89
 Methodisch 62, 64
 Meticuleus 62
 Metten lezen 36
 Meugal 97
 Middelmaat 94
 Mien 102
 Mieniker 102
 Mier in broek 38, 78
 Mier in hebben 81
 Miereneuken 20
 Miereneuker 20
 Mierennesten 76
 Mierig 37
 Mies 89
 Miesgasser 104
 Miesmacher 104
 Mieter om geven 69
 Mieteren 83
 Mieterjagen 83
 Mietje 16, 90
 Miezerig 81, 97
 Mijde 12
 Mijden 12
 Mijmeraar 78
 Mijmeren 78
 Mijmerij 78
 Mijmerzucht 78
 Mijn en dijn 61
 Mijnheer van zonderland 28
 Mijter 19, 78
 Mijteren 19, 78
 Mild 21, 25
 Milddadig 20
 Milde hand 20
 Mildelijk 20
 Militarist 45
 Milt kittelen 6
 Min 31
 Minder hersens dan kip 90
 Minderbegaafd 90
 Minderen, op – trappen 101
 Minderwaardig 52
 Mineur 75
 Mineurstemming 75
 Minheden 52
 Minkukel 94
 Minnetjes 31
 Minste der broeders 86
 Minutieus 62
 Minuut, op de – 62
 Minzaam 7, 29
 Misanthrop 39, 84
 Misanthropie 40
 Misanthropisch 39, 84
 Misbaar 35
 Misdaad 54, 58
 Misdadig 58
 Misdadiger 58
 Misdeeld van geest 93
 Miserabel 79
 Misfit 98
 Misgunnen 39
 Miskuiken 40
 Misleiden 26, 70, 75
 Mismoedig 75
 Misnoegd 78
 Mispunt 46
 Misselijk 31, 46
 Mistroostig 76
 Mistrouwen 5, 71
 Mistrouwig 5
 Modde 67
 Modder, door – sleuren 60
 Modder, met – gooien 60
 Modderaar 48
 Modderen 60
 Moddig 67
 Modegeek 80
 Modeheer 80
 Modepop 80
 Modern 104
 Modest 22, 72
 Modezot 80
 Moed 77, 90
 Moed erin houden 27
 Moed inspreken 20
 Moed laten zakken 12, 77
 Moed opgeven 77
 Moed schragen 27
 Moed verloren 77
 Moedeloos 77
 Moeder thuis, bij – 15
 Moederen 27
 Moeders kind 19
 Moeders pappot 15
 Moedig 90
 Moedwil botvieren 11, 45
 Moedwillig als var 11
 Moeilijk 13, 37, 81
 Moeilijk brok slikken 15
 Moeilijk doen 21
 Moeilijk te genaken, benade-
 ren 4
 Moeilijk te regeren 102
 Moeilijke pispot 19
 Moeilijkheid 37
 Moeite 51
 Moelvechten 49
 Moer, geen – schelen 69
 Moer, geen – verblotekonten,
 verdommen, verhippen
 69
 Moertje los 55
 Moeskop 83
 Moeskoppen 83
 Mokke 67
 Mokken 36
 Mokkerig 36
 Molen door de vang 3, 10,
 55
 Molen naar wind keren 69
 Molentjes op hoofd 90
 Molentjes, met – lopen 55
 Molesteren 24
 Molferd 28
 Mombakkes 70
 Momus 30
 Monadisch 27
 Mond 13
 Mond als hooischuur 8
 Mond als lazarusklep 17
 Mond als schuurdeur 8
 Mond als spongat 8
 Mond houden 3

- Mond in allebei handen 29
 Mond insteken 29
 Mond snoeren 40
 Mond vol tanden 75
 Mond voorbijpraten 14, 80
 Mond zemen 91
 Mond, naar – praten 94, 101
 Mond, wat voor – komt 63
 Mondain 25, 95
 Monden, met twee – spreken 69
 Mondig 89
 Mondje, op – gevallen 12, 15
 Mondjegauw 16
 Mondwerk 15
 Monkachtig 83
 Monken 83
 Monster 52, 68
 Monsterachtig 52
 Monsterlijk 52
 Monstrueus 52
 Monter 12
 Mooi beffen 100
 Mooi voorstellen 71
 Mooi weer spelen 100
 Mooidoener 101
 Mooie praatjes 59, 101
 Mooiklinkende praatjes 102
 Mooiprater 101
 Moord en brand 23
 Moord en brand schreeuwen 8
 Moordfantasie 31
 Moordkuil 5
 Moordlustig 31
 Moordzuchtig 31
 Mop 56
 Moppentapper 6
 Mopperaar 82
 Mopperen 38, 82
 Mopperig 81
 Mopperkont 82
 Mopperpot 82
 Moraal 64, 71
 Moraallos 64
 Moraalridder 103
 Moraline 103
 Moralisieren 34, 99, 103
 Moraliserend 103
 Moralist 34, 103
 Moralistisch 103
 Moraliteitsbesef 64
 Morbide 33
 Mordant 31
 Morele verontwaardiging 103
 Morose 81
 Morren 19, 36, 38, 82
 Morsebel 67
 Morsen 67
 Morsepot 67
 Morsig 67
 Morskant 67
 Morspot 67
 Mos, rare – 56
 Moser 65
 Mossel 79
 Mossel noch vis 86
 Mosterd, door – halen 44
 Mot 37
 Motorisch 16
 Motten 36
 Mouter 52
 Mouw aan passen 52, 104
 Mouw strijken 101
 Mouw vegen 101
 Mouw, op – speten, spelden 61, 71, 89
 Mouwen opstropen 89
 Mouwen, achter de – 95
 Mouwstrijker 101
 Mouwveger 101
 Mouwverdraaijer 48
 Mozen 67
 Muf 104
 Muffen 104
 Mug uitzijgen, kemel door-zwelgen 101
 Mug, van – olifant maken 39
 Muggeziften 20
 Muggezifter 20
 Muggezifterig 20
 Muilen 83
 Muis in donker knijpen 101
 Muis op haverzak 47
 Muisje 12
 Muite 37
 Muitziek 48
 Muizeneren 76
 Muizenissen 76
 Mullen 83
 Munt slaan uit 46, 97
 Muntjes, op – letten 66
 Mus, zot als – 60
 Mussen, als – in zand 68
 Muts op zij 4
 Muts staat niet wel 81
 Muts staat verdraaid 81
 Muts staat verkeerd 81
 Muts, in – hebben 34
 Muts, met – naar gooien 62
 Mutten 90
 Muur om z. heen 4
 Muzikaal 97
 Mysterie 13
 Mysterieus 13
 Mystiekkerig 104
 Mystificateur 100
 Mythomaan 70
 Naad, in – zitten 77
 Naadjje naaien 89
 Naadjje van de kous 14, 69
 Naaien 57
 Naakte waarheid 28
 Naald t.o. draad 16
 Naaldscherp 24
 Naäpen 98
 Naäper 98
 Naar 28
 Naar spook 28
 Naargeestig 77
 Naarheid 28
 Naarling 28
 Naaroor 28
 Naarstig 51
 Naast schoenen lopen 57
 Naastenliefde 21
 Naat 91
 Nababbelen 98
 Nabootsen 98
 Nabootser 98
 Nachtje over slapen 53
 Nachtopler 63
 Nachtmerrie 28
 Nadeel berokkenen 58
 Nadenken 86
 Nadenkend 9
 Nadoen 98
 Nadragen 47
 Nagemaakte 100
 Nages 5
 Naïef 89
 Naïeveling 89
 Najiver 40
 Najiverig 40, 83
 Nakkedakker 70
 Nakkedikker 70
 Nalatie 66
 Naprater 98
 Napraterij 98
 Nar 10
 Narcissus 51
 Narcistisch 51
 Narren 34, 82
 Narrenpoets 10
 Narrisjkat 57
 Natte vinger, met – te lijmen 85
 Natuurlijk 97
 Nauw kijken 62
 Nauw opaan komen 62
 Nauw steken 62
 Nauw, het – nemen 62
 Nauw, in het – brengen 58
 Nauwgezet 62
 Nauwkeurig 62
 Nauwkeurigheid 16
 Nauwlettend 62
 Nauwnemend 62

- Navelkijkerij 27
 Navelstaren 27
 Navoelen 45
 Navolgen 93
 Nawijzen 30
 Nebje 24
 Nederig 91
 Nee zeggen 48
 Neerbuigend 96
 Neerhalen 43
 Neerkijken op 27, 96
 Neerleggen, z. – bij 26, 41
 Neerslachtig 75
 Neerzien op 43
 Neet, rare – 56
 Neetoor 36
 Neetorig 36
 Negatief 5
 Negativist 5
 Negenoo 20
 Neger 31
 Negeren 4, 34
 Negligent 66
 Negligeren 66
 Nek onder juk 93
 Nek uitsteken 89
 Nek, uit – kletsen 65
 Nek, uit – lullen 65
 Nekharen, uit – kletsen 65
 Nekspier, uit – kletsen 65
 Nemen, iem. – 35
 Nemen t.o. krijgen 55
 Nep 61
 Neppen 61
 Nepper 60
 Nero 41
 Nervositeit 78
 Nes 69
 Nest 80
 Nesten 37
 Nesten, uit – helpen 20
 Nesterig 80
 Nestig 37, 80
 Net 54
 Netelig 80
 Neten op de jas wijzen 32
 Netenbos 36
 Netenkam 36
 Netenkop 36
 Netenvreter 98
 Netjes 54, 62, 71
 Neukbeer 72
 Neukdwang 72
 Neuken 82, 99
 Neuker 82
 Neulen 82
 Neuroot 78
 Neuropaat 78
 Neurose 78
 Neuroticus 78
 Neurotisch 78
 Neus afbijten 26
 Neus in wind 43
 Neus optrekken voor 62
 Neus steken in 7
 Neus, bij – nemen 34, 61
 Neus, bij – vatten 94
 Neus, uit – vreten 62
 Neuswijs 49
 Neuswijzig 23
 Neutelen 82
 Neutelig 82
 Niemandsvriend 4
 Niemendal 103
 Nieren, iem. in – zitten 34
 Niet komt tot iet 43
 Niet-gemeend 16
 Nietdeug 11
 Nieteling 103
 Nietigheid 42
 Nietsdoen 63
 Nietsdoener 62
 Nietsnut 62, 103
 Nietsnutten 62
 Nietswaardig 103
 Nietszeggend 103
 Nieuwe ideeën 104
 Nieuwe wegen inslaan 94, 104
 Nieuwerwets 104
 Nieuwigheid 104
 Nieuwlichter 104
 Nieuwsgierig 14
 Nieuwsgierig Aagje 14
 Nieuweerd 11
 Niezenproever 12
 Nihilist 9
 Nihilistisch 9
 Nijd 39
 Nijdas 31
 Nijdassen 33
 Nijdig 36
 Nijdiggaard 31, 83
 Nijdige tiet 26
 Nijpnaars 88, 98, 104
 Nijten 37
 Nijver 52
 Nijvere bij 52
 Nijverig 52
 Niks 99
 Niks, vent van – 103
 Niksen 62
 Nitwit 103
 Nobel 21
 Nodig hebben 22
 Noest 51
 Noeste vlijt 51
 Nollen 99
 Nolletje, van – geprikt 55
 Non 15
 Non-conformist 102
 Non-conformistisch 102
 Non-valeur 103
 Nonchalant 61
 Nonsens 65
 Nonsensicaal 65
 Nood lenigen 26
 Normaal 54
 Normafwijkend 68
 Normbesef 64
 Normgedrag 102
 Nors 19
 Nostalgie 88
 Nostalgisch 88
 Noten op zang hebben 48, 57
 Nu zus dan zo 85
 Nuance 28
 Nuanceren 28
 Nuchter 80
 Nuchter kalf 69, 79
 Nuchtere waarheid 28
 Nuchterling 79
 Nugger 54, 103
 Nukken 82
 Nukkgig 82
 Nul 103
 Nulliteit 103
 Nummer elf 55
 Nummer, op – zetten 36, 40
 Nurk 20
 Nurks 20
 Nuver 21, 55
 Objectief 46
 Objectiveren 46
 Obligaat 71
 Obligeant 48
 Obsceen 53, 72
 Obscuur 64
 Obsessief 25
 Obstinaat 48
 Obstructie 48
 Odieus 31
 Oedipus 103
 Oekeloen 94
 Oeken 38
 Oeleepoet 27, 48
 Oelewap 99
 Oelewapper 99
 Oen 94
 Oenig 94
 Oerdegeelijk 105
 Oergezellig 5
 Oermens 32
 Oertijd 32
 Oervervelend 46, 104
 Oester 4
 Oester, gesloten als – 3
 Oetlul 58, 69

- Oets 10
 Oetsen 11
 Offensief 49
 Offerbereidheid 22
 Offergezindheid 22
 Offervaardig 22
 Ogen de kost geven 99
 Ogen in gat 69
 Ogen in zak 69
 Ogen vliegen door hoofd 99
 Ogen voor en achter 99
 Ogen, door iem. anders –
 zien 89
 Ogen, goed uit – zien 99
 Ogen, in – kijken 12
 Ogen, naar – zien 94
 Ogen, onder – zien 80, 85
 Ogen, uit – kijken 104
 Ogen, uit eigen – kijken 89
 Ogenblikkelijk 89
 Ogendienaar 101
 Ogendienst 101
 Oha 14
 Ohaën 14
 Okkeloen 94
 Olibrius 58
 Oliebol 90
 Oliedom 90
 Oliekoek 90
 Olieslim 90
 Olifant door porseleinkast 58
 Olifantshuid 84
 Olijk 5, 16, 31
 Olijke schavuit 97
 Olijkerd 5
 Om het even 69
 Ombrageus 5
 Omgaan in 103
 Omgang 4
 Omgangsvormen 54, 102
 Omhaal, zonder – 89
 Omheen praten 16
 Omhoog werken 34
 Omkoopbaar 59
 Omkopen 44, 86, 96
 Omlaag halen 45
 Omluieren 62
 Omlummelen 62
 Ommezwaai 85
 Omnipotent 43
 Ompraten 85
 Omslag 57
 Omslag maken 7
 Omwegen, zonder – 65
 Omwentelingsgezind 102
 Omzichtig 28, 53
 Onaandoenlijk 5, 20
 Onaangedaan 47
 Onaangenaam 28
 Onaangenaamheid 31
 Onaangepast 98
 Onaardig 39
 Onachtzaam 66-67
 Onafhankelijk 89
 Onallegaars 93
 Onattent 56
 Onbaatzuchtig 97
 Onbarmhartig 44
 Onbedorven 29
 Onbeduidend 103
 Onbehaaid 58
 Onbeheerst 79
 Onbeholpen 79
 Onbehoorlijk 55
 Onbehouwen 51, 58
 Onbeklemede ziel 5
 Onbekommerd 68
 Onbekookt 64
 Onbekrompen 103
 Onbeleefd 28
 Onbeleefderik 28
 Onbenaderbaar 4
 Onbeneveld oordeel 103
 Onbenul 103
 Onbenullig 103
 Onberaden 53
 Onberedeneerd 64
 Onbereikbaar 4
 Onberekenbaar 67
 Onberispelijk 27, 55
 Onberoerd 5
 Onbeschaafd 32
 Onbeschaamd 59
 Onbeschaamderik 59
 Onbeschaamdheid 56
 Onbescheiden 29
 Onbeschoft 28
 Onbeschofterik 28
 Onbeschroomd 17
 Onbesneden van lippen 15
 Onbesproken gedrag 71
 Onbestaanbaar 78
 Onbestendig 85
 Onbesuisd 9
 Onbetamelijk 55
 Onbetrouwbaar 70
 Onbevangen 6
 Onbevooroordeeld 46
 Onbevreesd 89
 Onbewimpeld 5
 Onbewogen 20, 47, 80
 Onbezonnen 53
 Onbezorgd 68
 Onbillijk 39
 Onbuigzaam 42
 Onbuigzaamheid 42
 Onconformistisch 102
 Onconventioneel 102
 Ondankbaar 20
 Ondankbare hond 20
 Ondegelijk 63
 Onder de mensen komen 20
 Onder stoelen of banken 28
 Onderbuik 76
 Onderdanig 94
 Onderdrukken 42
 Onderen, ten – houden 42
 Onderen, z. ten – geven 93
 Onderhoudend 6
 Onderjukkan 42, 93
 Onderkoeld 80
 Onderkruiper 101
 Onderkruiperij 61
 Onderlip optrekken 25
 Ondernemend 12
 Ondernemingslust 12
 Ondernemingszin 12
 Onderscheiden, z.– van de
 massa 17
 Onderscheiding 28
 Onderscheidingsvermogen,
 fijn – 45
 Onderste uit kan 97
 Ondersteunen 27
 Onderstutten 27
 Onderuit halen 31
 Onderwerpen 41
 Onderworpen 99
 Onderworpene 94
 Onderworpenheid 94
 Ondeugd 11
 Ondeugd, in – verstaald 64
 Ondeugdzaam 64
 Ondeugend 11
 Ondisciplinair 71
 Ondogmatisch 102
 Ondoordacht 64
 Ondoorgrondeijk 4
 Ondubbelzinnig 65
 Onecht 100
 Onecht berouw 100
 Oneer, tot – strekken 55
 Oneerbiedig 28
 Oneerlijk 60-61
 Oneerlijk in spel 95
 Oneenigheid 37
 Onergdenkend 62
 Onethisch 55
 Onevenwichtig 76, 85
 Onfatsoenlijk 55
 Onfeilbaar 43
 Onfris 61
 Ongastvrij 7
 Ongebaande paden 94
 Ongebonden 90
 Ongecompliceerd 12
 Ongecultiveerd 32
 Onge disciplineerd 71
 Ongedrongen 16
 Ongeduld beteugelen 80

- Ongedurig 87
 Ongedwongen 16
 Ongegeneerd 55, 59
 Ongehoord 55
 Ongehoorzaam 103
 Ongeïnteresseerd 9
 Ongekunsteld 97
 Ongelijk van humeur 80
 Ongelikt 32
 Ongelikte beer 32, 58
 Ongelovig 103
 Ongelovige 103
 Ongeluk 57
 Ongeluk, stuk – 52
 Ongemakkelijk 12, 37
 Ongemakkelijk humeur 37
 Ongemakkelijk zeeschip 37
 Ongemanierd 56
 Ongemoed 24
 Ongemotiveerd 11
 Ongenaakbare trots 27
 Ongenadig 44
 Ongenietbaar 81
 Ongenuanceerd 58, 93
 Ongepast 46
 Ongepeperd 58
 Ongereflecteerd 64
 Ongeremd 9
 Ongerijmdheid 65
 Ongerust 87
 Ongesnoerde tong 14
 Ongestadig 80
 Ongeveinsd 28
 Ongevoelig 84
 Ongewillig 32
 Ongezellig 30
 Ongezellig 5
 Ongezouten 58
 Ongrijpbaar 4
 Onhandelbaar 37
 Onhandig 67
 Onhartelijk 20
 Onhebbelijk 46
 Onheilig 64
 Onheus 46
 Onhoffelijk 27
 Oninschikkelijk 25
 Onkies 56
 Onkreukbaar 27, 45, 86, 96
 Onkritisch 99
 Onlijdzzaam 93
 Onlust 78
 Onlustig 78
 Onmaatschappelijk 54
 Onmanierlijk 56
 Onmededeelzaam 4
 Onmeedogend 44
 Onmens 47
 Onmenselijk 47
 Onmin 37
 Onmogelijk 37, 39, 48
 Onnadenkend 64, 86
 Onnatuurlijk 100
 Onnauwkeurig 64
 Onnet 55
 Onnodige woorden 85
 Onnozel 69
 Onnozelaar 69
 Onnozele hals 69
 Onnozelheid 69
 Onnozeling 69
 Onnutte klap 14
 Onomkoopbaar 99
 Onomwonden 65
 Onoorbaar 64
 Onopgevoed 32
 Onoplettend 66
 Onoprecht 16
 Onordelijk 62
 Onordentelijk 55
 Onorthodox 102
 Onoverlegd 64, 97
 Onpartijdig 46
 Onpeilbaar 9
 Onpersoonlijk 5
 Onplezierig 20
 Onpraktisch 67
 Onrecht 53
 Onrechtvaardig 53
 Onrechtzinnig 102
 Onredelijk 38
 Onredzaam 89
 Onriddelijk 27
 Onrust 81
 Onrust stoken 98
 Onrustig 81
 Onruststoker 25, 98
 Onrustzaaier 98
 Onschuldig 29, 89
 Onscrupuleus 32
 Onsentimenteel 79
 Onsolide 63
 Onstabiel 85
 Onstandvastig 85
 Onstelselmatig 64
 Onstuimig 15
 Onsympathiek 20
 Onsystematisch 64
 Ontaard 47
 Ontactisch 27
 Ontactvol 27
 Ontdekken 94
 Ontdekking 94
 Onte mieter 8, 97
 Ontembaar 7
 Onterecht 56
 Onteren 57
 Ontेरik 97
 Ontevreden 78
 Ontfermen, z.– over 27
 Ontgaan 104
 Ontglippen laten 104
 Onthechting 80
 Ontheisterd 85
 Ontkommerd 68
 Ontlopen 13
 Ontmoedigd 77
 Ontoegankelijk 4
 Ontoegeeffelijk 25
 Ontoerekenbaar 57
 Ontoerekeningsvatbaar 57
 Ontoeschietelijk 20
 Ontoombaar 16
 Ontploffen van woede 35
 Ontredder 85, 87
 Ontremd 9
 Ontroerd 88
 Ontrouw 70
 Ontrouwig 5
 Ontspannen 75
 Ontsteken in toorn 35
 Ontvangen gelijk hond in ke-
 gelspel 7
 Ontvankelijk 92
 Ontvlambaar 79
 Ontvluchten 13
 Ontwijken 13
 Ontwijkend 13
 Ontzag 27
 Onuitstaanbaar 39
 Onvast 85
 Onveranderlijk 85
 Onverantwoordelijk 62
 Onverbeterlijk 32
 Onverbiddeijk 42
 Onverdraaglijk 40
 Onverdraagzaam 45
 Onverdroten 87
 Onvergenoegd 78
 Onverlaat 52
 Onvermoeibaar 12
 Onvermoeide vlijt 51
 Onvermurwbaar 42
 Onversaagd 76
 Onverschillig 69
 Onverschrokken 90
 Onverstand 66
 Onverstandig 66
 Onverstoortbaar 80
 Onvervaard 105
 Onverzettelijk 26, 42
 Onverzoenbaar 26
 Onverzoenlijk 26, 40
 Onverzorgd 65
 Onvoegzaam 55
 Onvolwassen 86
 Onvoorbedacht 3
 Onvoorspelbaar 57, 67
 Onvoorzichtig 54
 Onvrede 75

- Onvriend 38
 Onvriendelijk 20
 Onwaar 16
 Onwaarachtig 59
 Onwaardig 56
 Onwaarheid 70
 Onwankelbaar 86
 Onweer 19
 Onweerstandbaar 17
 Onwellevend 28, 46
 Onwelvoeglijk 55
 Onwelwillend 21
 Onwezenlijk 56
 Onwijs 66
 Onwillig 32
 Onwis 75
 Onwrikbaar 86
 Onzakelijk 86
 Onze-Lieve-Heer van kruis
 101
 Onzeker 75
 Onzelfstandig 89
 Onzelfzuchtig 45
 Onzin 65
 Onzorgvuldig 62, 66
 Oog, geheel – voor 99
 Oogje toedoen 26
 Oogje toedrukken 48
 Oor aanraaien 61
 Oor, aan – lellen 83
 Oor, geheel en al – 26
 Oorblazer 59, 98
 Oorblazerij 60, 98
 Oorblazing 60, 98
 Oordeel 103
 Oordeelkundig 103
 Oordjedood 98
 Oorlog 44
 Oorlog, op voet van – 37
 Oorlogszuchtig 25, 44
 Oorspronkelijk 93
 Oortje in vieren bijten 98
 Oorverdovend 7
 Oostenrijker 22, 69
 Oostindisch doof 4
 Ootje, in – nemen 99
 Ootmoed 29
 Ootmoedig 29
 Opblazen, z.– 43
 Opbouwend 99
 Opbouwende kritiek 21, 103
 Opbruising 35
 Opdraaien 101
 Opdringerig 29
 Opdwingen 38
 Open 5
 Open armen, met – 22
 Open hof 22
 Open kaart 28
 Open kaart spelen 55
 Open vizier 65
 Open, met – deuren wandelen
 5
 Open, ramen – zetten 6
 Openhartig 5
 Openstaan voor 6
 Opfokken 87
 Opgeblazen 42, 57
 Opgeblazen kikker 59
 Opgeblazen kwast 29
 Opgedirkt 67, 71
 Opgefokt 87
 Opgeheven hoofd 12
 Opgejaagd 82
 Opgeprikte kapel 15
 Opgeschroefd 59
 Opgetogen 3
 Opgevreten door zenuwen
 76
 Opgewarmd lijk 15
 Opgewekt 4
 Opgewit 71
 Opgewonden machine 13
 Opgewonden standje 7
 Ophakken 28
 Ophakker 28
 Ophef 83
 Opheuen 98
 Ophitsen 98
 Ophitsers 98
 Opjagen 44, 84, 87
 Opjuinen 44, 87, 98
 Opjutten 44, 87
 Opkamerig 58
 Opkijken tegen 91
 Opklooiën 98
 Opkomeling 58
 Opkomen voor 20
 Opkuiven 101
 Oplappen 67
 Oplawaai 25
 Opletten 66-67, 69
 Opletten 69
 Opleuken 4
 Opleukeren 4
 Oplichten 61, 97, 102
 Oplichter 60
 Oplichterij 61
 Oplichterspraktijken 61
 Oplichterstruc 61
 Oplopend 35
 Opmaker 66, 98
 Opmerken 99
 Opmerker 99
 Opmerkingsgave 99
 Opmerksaam 99
 Opmonteren 4
 Opnaaien 87
 Opnemen tegen 17
 Opnemen voor 20
 Opneuken 87
 Opofferen 22
 Opofferingsgezind 22
 Oppassen 64
 Oppassend 54
 Oppijpen 32, 39
 Opportunist 68
 Opportunistisch 68
 Opposant 48
 Oppotten 3, 66
 Oppoppen 3
 Oprecht 28
 Oprecht gemeend 28
 Oproer kraaien 98
 Oproerig 98
 Oproerkraaier 48, 98
 Oproerling 98
 Oproermaker 98
 Oproerprediker 98
 Oproerstichter 98
 Oproerstoker 98
 Oproervaar 98
 Oproervink 98
 Oproerzaaier 98
 Opruien 31, 98
 Opruier 98
 Opscheppen 28
 Opschepper 28
 Opschepperig 22, 28
 Opschepperij 29
 Opscherpende kritiek 103
 Opschieten 20, 89
 Opschieten met 21
 Opschik 47, 83
 Opschudding 8
 Opsluiten, z.– 4
 Opsmoezen 102
 Opsnijden 31
 Opsnijder 31
 Opsnijderij 31
 Opsnijderij 22
 Opspelen 39
 Opspraak 60
 Opspraak, in – brengen 45
 Opstand, in – komen 48
 Opstandig 48
 Opstangen 34
 Opstijgende drift 35
 Opstoepen 98
 Opstoken 44, 98
 Opstoker 98
 Opstuiven als buskruit 35
 Optimist 11
 Optimistisch 11
 Optornen 49
 Opvallen 57
 Opvarend 35
 Opvrijzen 98
 Opvliegen 35
 Opvliegend 35

- Opvrolijken 4
 Opwelling 13
 Opzetten 98
 Opzien tegen 76, 91
 Opzien verwekken 57
 Opzij gaan 90
 Opzitten en pootjes geven
 22, 98
 Orde 62
 Orde en regelmaat 62
 Orde op zaken 62
 Orde verstoren 98
 Ordellievend 72
 Ordelijk 62
 Ordeloos 62
 Ordentelijk 54
 Ordeverstoorder 98
 Ordinair 61
 Ordonnantie 7
 Ordonneren 41
 Oren afzagen 83
 Oren dicht bij kop 98
 Oren opsteken 35
 Oren wassen 26
 Oren, aan – leuren, malen 83
 Oren, aan – leuteren 59
 Oren, achter de – 95
 Organisatietalent 64
 Organisator 64
 Organiseren 13, 64
 Orgiastisch 80, 104
 Origineel 56, 93
 Origineeltje 56
 Originele vondst 104
 Orthodox 55, 102
 Os 20, 90
 Os op ezel 85, 87
 Os op ezel, van – springen
 85
 Ossekop 20
 Ostensief 71
 Ostentatief 57
 Oubollig 95, 97
 Oud wijf 82
 Oudbakken 103
 Oude pruik 103
 Oude snoeper 53
 Oude stempel 103
 Oude tang 47
 Oude, bij – laten 21
 Oudergewoonte 21
 Oudervets 103
 Oudewijvenpraat 14
 Oudwijfs 14
 Ouwe dief 77, 88
 Ouwe getrouwe 22
 Ouwe rot 13
 Ouwe soes 78
 Ouwe taaie 99
 Ouwehoer 14, 82
 Ouwehoeren 4, 14
 Over hebben voor 19
 Overbeleefd 106
 Overbeschaafd 28
 Overbezorgd 87
 Overblaffen 23
 Overbluffen 41, 87, 89
 Overbrieven 14
 Overdoen 42
 Overdonderen 23, 87, 89
 Overdrevren 39-40, 104
 Overdrijven 39
 Overduvelen 23, 87, 89
 Overeen komen met 20, 38
 Overgave 54
 Overgevoelig 88
 Overhaast 38, 53
 Overhaasting 7
 Overhalen 26, 40, 42, 48
 Overhalen, z. laten – 99
 Overhebben 22
 Overheen, z. – zetten 12
 Overheersen 23, 41-42, 94
 Overhoop liggen met 37
 Overijld 38, 53
 Overijverig 72
 Overkoken 35, 88
 Overkraaien 23
 Overlast 57
 Overleg 62, 64-65
 Overmacht 41
 Overmoedig 10
 Overpraten 14
 Overprikkelde zenuwen 88
 Overreden 26, 40, 48
 Overschreeuwen 23
 Overspannen zenuwen 76
 Overstag 85, 99
 Overstag werpen 41
 Overstromend gemoed 88
 Overstuur 85
 Overtroeven 41
 Overtuigd van gelijk 43
 Overtuigen 23
 Overtuigingskracht 23
 Oververtellen 14
 Overvlieger 90
 Overvoorzichtig 91
 Overweg kunnen met 20, 38
 Overweldigen 42
 Overwicht 23
 Overwonnen 103
 Paaien 44, 48, 97, 101
 Paal noch perk 9
 Paal, aan – geweest 33
 Paal, aan de – nagelen 30
 Paal, voor – zetten 30
 Paard 70
 Paard van Christus 90
 Paard, op – springen 35
 Paard, over – getild 47
 Paard, te – helpen 20
 Paard, werken als – 52
 Paardeleugen 70
 Paardelul 58
 Paardestront t.o. vijgen 89
 Pachyderm 33, 96
 Pacifiek 23
 Pacifist 23, 97
 Pacifistisch 97
 Pad der deugd 27
 Padaas 64
 Padvinder 104
 Pagadet 67
 Pageintje 7
 Pagud 88
 Pak zenuwen 76
 Pak, in het – nemen 97
 Pakaan 9
 Pakken, bij – neer 75
 Pakken, bij – neerzitten 77
 Pakken, iemand – 31
 Pakken, te – nemen 34
 Pal staan 85
 Paljas 10
 Palliatief 100
 Palliëren 48
 Pallieter 12
 Pallieteren 12, 68
 Paloeter 99
 Paloeteren 61
 Palterig 65
 Palullen 61-62
 Palurk 54
 Paniek 87
 Panieken 87
 Paniekkerig 87
 Paniekzaaier 87
 Panikeren 87
 Panisch 77
 Pannelikken 54, 91
 Pannelikker 54, 91
 Pannen, uit twee – bakken
 69
 Pantoffel, onder – zitten 93
 Pantoffelheld 93
 Pantser 3
 Panurgisch 46
 Papegaai 98
 Papegaaien 98
 Papeter 52
 Parade maken 28
 Parade maken met 71
 Parademaker 28
 Paraderen 71
 Parasiet 45, 54
 Parasiteren 46
 Parcimonieus 97

- Pardonneren 26
 Parettemaker 7
 Paretten 86
 Parlementair 28
 Parlementaire vormen 28
 Parlementen 13
 Parlesanten 35
 Parmant 15
 Parmantelijk 15, 86
 Parmantig 15
 Parmantigheidje 15
 Parmantje 15
 Part bakken 61
 Parten 86
 Particulier 71
 Partij geven 16
 Partij trekken van 46
 Partijdig 46, 95
 Partijen, boven de – 46
 Partijschap 46
 Parvenu 58
 Parvenuachtig 58
 Pas, in – lopen 102
 Pas, uit – lopen 103
 Pasen achter oren 9
 Pasklare oplossing 104
 Paskwil 10, 56
 Passagierder 54
 Passen, op z.z. – 89
 Passie 14, 16
 Passief 9
 Passieloos 16
 Passivist 9
 Patatten, in – zetten laten 89
 Paternalistisch 40, 103
 Paternosterlift 66
 Pathetisch 68, 104
 Patien, rare – 56
 Patiëntie 23
 Patjakker 30
 Patjepecer 58
 Patriarch 103
 Patroniseren 7, 29
 Patser 29, 59
 Patsierig 29
 Patstrapper 29
 Paus 41
 Pauwige trots 44
 Pauwin 44
 Pedalen verliezen 85
 Pedalen, op de – staan 52
 Pedant 44
 Pedanterie 47
 Pedanterik 47
 Pee in hebben 81
 Pee injagen 34
 Pee, rare – 56
 Peeën 34
 Peeën opscheppen 26
 Peentjes opscheppen 7
 Peentjes zweten 77
 Peer, in zijn – hebben 44
 Pees 98
 Peeuwen 81
 Pegelaar 98
 Peinzen 9
 Peinzer 9
 Pekel, door – halen 58
 Pekel, in de – laten 32
 Pekel, onder – zetten 58
 Pekel, uit – helpen 20
 Pels uitkloppen 26
 Penages 7
 Penning zestien, op de – 98
 Penning, op de – 66, 98
 Pensief 9
 Penteren 98
 Penterig 97
 Pentertjes, in de – 96
 Pep 10
 Peper geven 24
 Peper in gat strooien 25
 Peperen 24
 Per post 38
 Perfect 65
 Perfectie 42
 Perfectiedrang 53
 Perfectionist 53
 Perfectionistisch 53
 Perfide 52, 105
 Permissief 41
 Perpetuum mobile 7
 Persevereren 64
 Persifleren 30
 Persistent 64
 Persisteren 64
 Personaliteit 31
 Personeel 31
 Persoonlijk 31, 46
 Persoonlijk cachet 28
 Persoonsvergoding 104
 Persoonsverheerlijking 105
 Perspicaciteit 103
 Persuaderen 40, 42
 Perten 46
 Pertig 16, 82, 86
 Pertinent 62, 75
 Pervers 33, 71
 Perversiteiten 71
 Pessimist 76
 Pessimistisch 76
 Pest 38, 52, 97
 Pest in hebben 81
 Pest injagen 34
 Pest, geen – schelen 69
 Pestbui 81
 Pesten 34
 Pesterig 34
 Pestkop 34
 Pestman 98
 Pestvent 52
 Pet, met – naar gooien 62
 Pet, onder – te vangen 99
 Pet, wat in – hebben 93
 Petillant 103
 Petilleren 103
 Petrolepissier 19, 83
 Peuken schijten 86
 Peulen schijten 86
 Peuten 33
 Peuteraar 20
 Peuzel 79
 Peuzelaar 79
 Peuzelen 79
 Pezer 51
 Pezeweven 10
 Pezewever 84, 93
 Pias 10
 Piechem 105
 Piechem, rare – 56
 Pief, rare – 56
 Piek geven 31
 Piekeraar 76, 87
 Piekeren 75-76, 87
 Piekfijn 71
 Pienefen, geld – uit 97
 Pienter 90, 105
 Piepelen 61
 Piepen 83
 Pieper 40, 81
 Pier 54
 Pier, aan de – 54
 Pieren 54, 99
 Pierewaaien 54, 63
 Pierewaaier 54, 63
 Pierewiet 6
 Pieskaape 12
 Piet 57
 Piet als een muisje 3
 Piet snot 69
 Piet Snot, voor – zetten 31
 Piet, zich – houden 3
 Pietepeut 10
 Pietepeuterig 10
 Piëtist 72
 Piëtisterij 100
 Pietje de voorste 23
 Pietje Ongeduld 38
 Pietje precies 62
 Pietje rechtuit 28
 Pietje-secuur 62
 Pietjesneuker 20
 Pietlut 16
 Pietlut op lijf 28
 Pietluttig 16
 Pietmaker 28
 Pieuwen 81
 Piggelmee-syndroom 78
 Pijn lenigen 26
 Pijn, schijt hebben aan 69

- Pijnigen 34
 Pijnlijk nauwkeurig 62
 Pijpen, naar – dansen 98
 Pik hebben op 47
 Pik, op – getrapt 80
 Pikant 31
 Pikanterie 31
 Pikken 20, 76
 Pikvin 24
 Pilaarbijter 101
 Pin 8, 34
 Pin op neus 41
 Pin op staart 41
 Pince-sans-rire 6
 Pindachinees 56
 Pinken, bij de – 16, 66, 93,
 105
 Pinnig 8
 Pionier 104
 Pioniersgeest 104
 Pip afnemen 15
 Pis of kak 77
 Pismanijdig 7, 35
 Pissen 83
 Pissen om pot 16
 Pisserig 20, 39
 Pissig 7
 Pit 9, 46, 88
 Pitjes 46
 Pitloos 12
 Pittig 8
 Plaaag 34
 Plaaagal 33
 Plaaagbeest 33
 Plaaagduivel 33
 Plaaageest 33, 99
 Plaaagstaart 33
 Plaaagstok 33
 Plaaagziek 33
 Plaaagzucht 34
 Plaaaster 67
 Plaatboef 52
 Plaats weten 22, 29
 Plaats, op – zetten 40
 Plaats, zijn – weten 91
 Placide 80
 Plagen 88, 94
 Plager 33, 99
 Plagerig 93, 99
 Plagerij 94
 Plaisanterie 94
 Plak, onder – zitten 98
 Plak voeren 22
 Plak, onder – 22
 Plakkerig 91
 Plamodder 67
 Plan 94
 Plan, eigen – trekken 89
 Planjeren 88
 Plank voor hoofd 56, 90
 Plank, van de – 88
 Planloos 64
 Planmatig 64
 Plannenmaker 94
 Plannensmeder 94
 Planplan 7
 Plantrekker 89
 Plapperen 13
 Plastic 100
 Plastic glimlach 100
 Plastisch
 Plastisch, z. – uitdrukken
 Plat stoten 102
 Plat, in – proza 65
 Plat, in – Vlaams 65
 Platbroek 99
 Platgetreden paden 94
 Platitute 95
 Platneus 94
 Platte geest 94
 Platte waarheid 28
 Platte, zoete broodjes bakken
 102
 Platterd 16
 Platvloers 32, 56
 Platwalsen 23
 Platzak 52, 94
 Plebejer 32
 Plebejisch 32
 Plebs 31
 Plegiskop 34
 Pleuter 28
 Plezant 5
 Plezier 4
 Plezier bederven 34
 Plezier doen 35
 Plezier, met alle – 20
 Plezierig 5, 21
 Pleziermaker 5
 Plicht 71
 Plicht en regel 102
 Plichtbetoon 71
 Plichtbewust 71
 Plichten verwaarlozen 62
 Plichten verzaken 62
 Plichten verzuimen 62
 Plichtezel 104
 Plichtmatig 71
 Plichtpleging 65, 72
 Plichtsbesef 71
 Plichtsbetrachting 71
 Plichtsgetrouw 71
 Plichtsgevoel 71
 Plichtsverzaking 62
 Plichtsverzuim 62
 Plichtvergeten 62
 Plichtverzaker 62
 Plodde 52
 Ploeg, van achter de – 32
 Ploen 78
 Ploegpaard, als – werken 51
 Pluort 28-29, 47, 94
 Pluortachtig 28, 94
 Pluorterig 28, 94
 Pluorterij 53
 Pluortig 28, 47
 Plueteraar 51
 Plomp 30
 Plomperd 30
 Plompverloren 53
 Plooi, uit – raken 88
 Plooiën 26, 28, 34
 Plooier 26
 Plug 28
 Plum in gat 91
 Plumpeje 19
 Plumstrijken 91, 104
 Plumstrijker 91
 Pluis vallen 5
 Pluisterig 35
 Pluizen, het nauw – 62
 Pluizer 16
 Plukharen 49, 94
 Plurk 28
 Plussen en minnen 62
 Pochel vol schelden 28
 Pochen 29, 32
 Pocher 28, 32
 Pocherig 32
 Pochhans 32, 58
 Poëet 103, 105
 Poeha 29
 Poekelaar 13-14
 Poekelen 13-14
 Poen 28, 58
 Poenig 28
 Poepchinees 56
 Poepelderij 7
 Poepers, in – zitten 77
 Poepgaaien 63
 Poer uitgevonden 90
 Poerem 32
 Poeslief 104
 Poespas 29, 56
 Poespassen 65
 Poestig 35
 Poëtisch 103, 105
 Poëtiseren 103
 Poets bakken 94
 Poëzie in ziel 103
 Polemieker 49
 Polemiseren 49
 Polemist 49
 Politesse 28
 Politicus 90
 Politiek 90
 Politiek links 104
 Pollevieën vegen aan 69
 Pols, uit losse – 62
 Pomp 71

- Pomp noch pompstok 90
 Pomp, door – gaan 85
 Pomperij 71
 Ponteneur 34
 Pooier 31, 58
 Poop 99
 Poot stijf houden 65
 Poot uitdraaien 61
 Poot, geen – uitsteken 63
 Poot, op – spelen 35
 Pootaan spelen 9
 Popi 99
 Poppekop 94
 Populair 99
 Populist 99
 Porren, te – voor 3
 Porum drukken 62
 Poseur 104
 Positief 21
 Positieven, niet bij – 55
 Positivo 21
 Pot, op de – zetten 30
 Pot, van – getrokken 89
 Poten onder stoel weg 58
 Potentaat 41
 Potentaat, rare – 56
 Poteren 61
 Poteten 56
 Potje maken van 62
 Potkrauwer 98
 Potnat 37
 Potschrappert 98
 Potsenmaker 10, 60
 Potsenmakerij 104
 Potshoofd 86
 Potsierlijk 10
 Potsig 10
 Potskop 86
 Potter 66
 Potuul 58
 Potverteerder 67
 Pousseren, z.– 34
 Pozen, zonder – 89
 Praalhans 57, 71
 Praalziek 71
 Praalzucht 71
 Praam, om in – te zetten 94
 Praat 60
 Praat alleen 17, 29
 Praat hebben over 59
 Praat op zolder 65
 Praat, op de – brengen 60
 Praatal 4
 Praatgraag 4
 Praatje 14
 Praatjes 14, 59, 85
 Praatjes uitstrooien 60
 Praatjes voor de vaak 13
 Praatjesmaker 59
 Praatkous 4
 Praatlustig 4
 Praats 17, 57
 Praats voor zes 105
 Praats, van weinig – 3
 Praatsmaker 59
 Praatvaar 4
 Praatziek 17
 Praatzucht 17
 Prachen 32, 71
 Pracht en praal 71
 Prachtvertoon 71
 Practical joker 10
 Practicus 52
 Pragmaticus 105
 Pragmatisch 105
 Prakkezeren 76
 Prakkizeren 104
 Praktisch 52
 Praktisch vernuft 52
 Praktische geest 52
 Pral 28
 Praler 71
 Prallen 28
 Pramen 87
 Prang op de neus 41
 Prat gaan op 44
 Pratatief 3
 Pratelen 4
 Praten 4, 23
 Praten als Brugman 15
 Prater 3, 14
 Praterig 3-4
 Pratersbaas 4
 Prazelen 65
 Precies 62
 Preciesheid 62
 Precieus 100
 Preciezerd 62
 Preciezerig 62
 Preciezig 62
 Precisie 62
 Precisiteit 62
 Preekachtig 34
 Preken 34
 Preken voor eigen parochie
 27
 Preker 34
 Prekerig 34
 Prengel 33, 98
 Prengelaar 98
 Prengelen 38
 Prent, rare – 56
 Prentenboek 10
 Prenterig 10, 100
 Prentje 71, 80
 Presente kruisbei 103
 Pressen 38
 Presseren 38
 Pressie 38
 Prestatiedrang 34
 Prestatiegericht 34
 Pret alleen hebben 34
 Pret bederven 34
 Pret maken 4
 Pretbederver 34
 Pretenderen 44
 Pretentie 23, 29, 44
 Pretentieloos 23
 Préteren 26, 48, 89
 Pretfiguur 4
 Pretmaker 4, 54
 Prettig 19
 Preutelaar 38
 Preutelen 38
 Preutelig 37
 Preuts 12, 103
 Prevelen 38
 Prevenant 19
 Priaap 15
 Priapus 15
 Priesteren 75
 Prij 26
 Prikkelbaar 81
 Prikkelen 27
 Prim 94
 Primeren 41
 Principe 69
 Principekwestie 103
 Principieel 69
 Prins, van – geen kwaad 62,
 95
 Prinsipienreiter 103
 Prinsipienreiterij 103
 Privacy 4
 Probleem 21
 Probleem maken van 81
 Probleemgedrag 81
 Problematicus 105
 Problematisch 81
 Produkt 56
 Professor 90
 Profetenbees 15, 72
 Profijt trekken van 46
 Profijt zoeken 46
 Profiteren 46
 Profiteur 45
 Progressief 93
 Prol 32
 Proleet 32, 54
 Proleterig 32
 Prollierig 32
 Proluk 32, 54
 Prompt 62
 Prompt op tijd 62
 Pronken 47, 71, 83
 Pronken met geleende veren
 56
 Pronken met veren van ander
 56
 Pronkepink 47

- Pronker 83
 Pronkerig 47
 Pronkstuk 83
 Pronkziek 47
 Pronkzuchtig 47
 Pront 12, 54, 62
 Pront en kwiek 12
 Proper 54
 Pros 67
 Protest 48-49
 Protesteerder 48
 Protesthouding 48
 Proteus 85
 Protocol 23
 Protocollen 23
 Protocollig 25
 Protsen 28, 60
 Protser 28, 60
 Protserig 28, 60
 Protsig 60
 Protten 83
 Protter 88
 Provo 8, 99
 Provocant 8
 Provocateur 99
 Provocatief 8
 Provoceren 8, 87, 99
 Provocerend 8, 99
 Prozaïsch 99
 Prozamens 99
 Prude 103
 Prudent 86
 Pruderie 103
 Pruik staat scheef 19, 81
 Pruik, niet in – 81
 Pruikerig 93
 Pruil trekken 83
 Pruiler 83
 Pruilerig 83
 Pruilsnuit 83
 Pruim voor mandvol 43
 Pruimemondje 103
 Pruimen 83
 Pruimen, erin laten – 61
 Pruisen 57
 Prul 14, 99
 Prullen 83
 Prullen ophangen 71
 Prullevent 99
 Prut met peren 65
 Prut vallen 37
 Pruts 99
 Prutser 86
 Prutserig 10
 Prutsvent 99
 Pruttelaar 37, 82
 Pruttelen 82
 Psittacisme 98
 Psychisch gestoord 83
 Psychoot 83
 Psychotisch 83
 Puber 86, 89
 Puberaal 89
 Publiciteitsgeil 83
 Pudeur 13
 Pudiek 72
 Pueriel 89
 Puf 78
 Puim 99
 Puit berechten 91
 Pul 88
 Pummel 46, 94
 Pummelig 46
 Punaisepisser 20
 Punaisepoetser 20
 Punaisezeiker 20
 Punaisezoeker 20
 Punch 88
 Punctueel 62
 Punische trouw 32
 Punt maken van 48
 Puntelijk 62
 Punteneurig 80
 Puntig 64
 Puntig scherpe geest 99
 Puntigjes 72
 Puntje spellen 36
 Puntjes op i 62
 Puntjes, op de -, in de – 72
 Pups 40
 Pürim 7
 Purist 103
 Puritein 97
 Puriteins 97
 Pussilaniem 52
 Put, in de – 75
 Put, uit de – helpen 20
 Putlut op lijf 57
 Putten in aarde klagen 81
 Putterig 75
 Qu'en dira-t-on 94
 Quasi-diepzinnig 100
 Quasi-filosoof 58
 Querelleren 24
 Querulant 81
 Qui-vive, op – 5, 53
 Quidam, rare – 56
 Quiëscentie 7
 Ra, van – lopen 44
 Raad en daad 20
 Raad in wind slaan 23
 Raad weten 87, 105
 Raad, eigen – 49
 Raadselachtig 13
 Raadselen, z. in – hullen 4
 Raak, maar – doen 64
 Raak, maar – leven 63
 Raakrooien 49
 Raapsoep gegeten 94
 Raar 10
 Raar in zijn tuig 65
 Raar opkijken 88
 Raasbol 23
 Raaskallen 55, 65
 Rabauw 52-53
 Rabbelaar 14
 Rabbelen 14
 Rabbelkanis 14
 Rabbelzak 14
 Rabot, op – gaan 63
 Rachen 35
 Rachmones 46
 Racketeer 59
 Rad slaan 28
 Rad van tong 15-16
 Rad voor ogen draaien 61, 102
 Radau 7
 Raddraaier 48
 Radeloos 75
 Radicaal 99
 Raffelen 14
 Rage 84
 Raggen 94
 Railleren 94
 Raillierend 30
 Raisonabel 27
 Raisonneur 20, 29, 49
 Raken 88
 Rakken 54, 63
 Rakker 11
 Rakkeren 54
 Rakkerig 11
 Rallen 13
 Rambam, het – werken 51
 Rammel 17
 Rammelassen 25
 Rammelen 13, 17
 Rammelgat 13
 Rammelkees 13
 Rammelkont 13
 Rammekous 13
 Rammelslag 13
 Rammelzak 13
 Rammenassen 25
 Ramulte 7
 Rancune 22, 47
 Rancunegevoelens 47
 Rancuneus 47
 Rand, tot de – gaan 94
 Randfiguur 103
 Rang, op – gesteld 27
 Ranken onder staart 31
 Ranzig 19
 Rap 5
 Rap van tong 15

- Rapen en schrapen 98
 Rappe geest 99
 Rappelen 14
 Rapplement 40
 Raps 5
 Rare 56
 Rare snuiter 10
 Ras 9
 Ras van tong 16
 Rassurant 26
 Rat 13
 Ratel 17
 Ratelen 17
 Ratelkous 17
 Rationaliseren 80
 Rationalist 80
 Rationalistisch 80
 Rationeel 80
 Rats, in – zitten 77
 Rats, van – zweten 77
 Ratten, van – geneukt 13
 Ratten, van – gepoetst 13
 Rausjen 50
 Rauw 30
 Rauwelaar 28
 Rauzen 50
 Raveel 54
 Ravemoeder 47
 Ravenaas 52
 Ravotsen 7
 Ravotten 94
 Ravotter 93
 Razen 65
 Razen en dieren 35
 Razende mot 66
 Razende Roeland 50
 Razernij 23, 66
 Reactie, tot – dwingen 62
 Reactionair 96
 Realist 85
 Realistisch 85
 Realiteit 85
 Realiteitsbesef 85
 Realiteitszin 85
 Rebbel 17
 Rebbelaar 17
 Rebbelen 17
 Rebel 98
 Rebelleren 98
 Rebelle 98
 Rebellig 98
 Rebels 98
 Rebelsheid 98
 Recalcitrant 49
 Recht 45
 Recht betwisten 48
 Recht door leven 55
 Recht en billijkheid 45
 Recht in bed 27
 Recht in schoenen 55
 Recht praten 44
 Recht staan 16
 Recht voor raap 65
 Recht voor vuist 5
 Recht, het – buigen 53
 Recht, het – krommen 53
 Recht, het – met voeten treden 53
 Recht, het – verdraaien 53
 Rechtaf 65
 Rechtdoorzee 65
 Rechte bedde, van het – 99
 Rechte broeder 70
 Rechte gangen 55
 Rechte weg, op – helpen 20
 Rechte wegen 28
 Rechten laten gelden 80
 Rechten verkrachten 68
 Rechterhanden 69
 Rechtlĳnig 65
 Rechts conservatief 102
 Rechtschapen 28
 Rechtse bal 102
 Rechtse handen 69
 Rechtvaardig 45
 Rechtzinnig 55, 103
 Rechtzinnigheid 93
 Redden 89
 Redden, z.– uit 13
 Reddelaar 9
 Redderen 7, 9
 Rede 27, 86, 105
 Rede, met – begaafd 104
 Redelijk 27
 Redeloos 64
 Redematig 86
 Redeneerzucht 11
 Redeneren 23
 Redetwisten 26
 Ree te schieten 49
 Ree, over – gaan 99
 Reed 9
 Reëel 85
 Reële kijk 85
 Reet, achter – zitten 41
 Reet, geen – schelen 69
 Reet, geen – vermallemoeren 69
 Reet, iem. in – kruipen 101
 Reeuwer 92
 Reflectief 96
 Reformist 104
 Refouleren 4
 Regeerzucht 41
 Regelaar 7
 Regelen 7
 Regelingswoede 7
 Regelmaat van klok 62
 Regelneef 7
 Regelneverij 7
 Regels, z. aan – storen 102
 Regelvast 62
 Regelzucht 7
 Regentaliteit 40
 Regeren 41, 80, 103
 Reiger op het ijs 12
 Reïnardie 13, 30
 Reïslustig 17, 94
 Reïziger in knoopsgaten 62
 Rekbaar geweten 64
 Rekel 46
 Rekelachtig 46
 Rekenaar 44
 Rekenen kunnen op 71
 Rekenen op 35, 67
 Rekenen, naar z. toe – 44
 Rekening houden met 27
 Rekkebekken 26
 Rekkelijk 28, 41
 Rel 11
 Rel schoppen 98
 Relativeren 96
 Relativiteit 96
 Relaxed 7
 Religieus 65, 73
 Religieuze verering 104
 Rellerig 98
 Relletjesmaker 98
 Relnĳcht 98
 Relschopper 98
 Reltrapper 98
 Rementen 7
 Remmen losgooien 9
 Remming 9
 Renommeren 28
 Renommist 25, 28
 Repelen 94
 Repen 94
 Reppelen 94
 Reptiel 20, 92
 Repugnant 52
 Reren 35, 88
 Reserve 9
 Resolutie 85
 Resoluut 65-66, 85
 Resonantie 19
 Respect 28, 46
 Respectloos 46
 Respectueus 28
 Respectvol 28
 Ressentiment 26
 Retoriek 57
 Retorisch 15
 Reuen en teven bijten 24
 Reuk van heiligheid 72
 Reuring 4
 Reutelaar 38
 Reutelen 55, 83
 Revelen 65
 Reverentie 27

- Rêverie 80
 Reviaanse somberheid 11
 Revoltant 58
 Revolteren 48
 Revolutiemaker 103
 Revolutionair 102
 Ribbemoos 30
 Richtig 66
 Ridder 12
 Ridder van droevige figuur
 98
 Ridder zonder vrees of blaam
 75
 Ridderaard 28
 Ridderdeugd 28
 Ridderidealen 22
 Ridderlijk 22, 55
 Ridiculiseren 30
 Ridicuil 57
 Rieken 38
 Riemen, eigen – 89
 Riemen, op eigen – laten drij-
 ven 54
 Riet, in – lopen 51
 Rigide 61
 Rigorisme 61
 Rigoristisch 61
 Rigoureuus 61
 Rijden en omzien 89
 Rijden en rossen 67
 Rijden, 'm – als oude dief 35
 Rijk 22
 Rijk alleen 49
 Rijk alleen laten 26
 Rijk getooid 71
 Rijk zieleleven 93
 Rijkbegaafd 105
 Rijke verbeelding
 Rijk beraad 53, 65
 Rijk oordeel 86, 103
 Rijk van geest 86
 Rijkpelijk 62, 65
 Rijkje, op – zetten 72
 Ringeloren 89
 Ringetje, door – te halen 72
 Rinkelrooien 63
 Rinkelrooier 63
 Rinoceros 28
 Riposte in sabelgevecht 16
 Riposteren 16
 Risico's mijden 53
 Riskant 11
 Riskeren 11
 Rits 72
 Ritselaar 13
 Ritselen 13
 Ritsig 72
 Robbedoes 93
 Robbedoezen 94
 Robbertje vechten 25
 Robotachtig 21
 Robuust 89
 Roddel 59-60
 Roddelaar 59
 Roddelarij 60
 Roddelen 31
 Roddelpraat 60
 Roddeletje 60
 Roddelziek 59
 Roddelzucht 60
 Rode kam krijgen 35
 Rode pan, uit – eten 54
 Roede 94
 Roede kussen 94
 Roede sparen 40
 Roekeloos 53
 Roemer 28
 Roemzucht 34
 Roemzuchtig 34
 Roerend 84
 Roerig 7
 Roervink 81
 Roet in eten 58
 Roezemoezen 7
 Roezemoezerig 7
 Roezen 7
 Roffel, met – overheen 65
 Roffelaar 65
 Roffelen 13
 Roffeltuit 65
 Roffiaan 52
 Rokkengek 67
 Rokkenjager 67
 Rokkenridder 67
 Rol spelen 100
 Rol, aan de – 54
 Rolder 54
 Roldoorbrekend 104
 Rolgedrag 102
 Rollebollen 94
 Rollen 54
 Rollenpatroon doorbreken
 104
 Rolpatroon 104
 Romanesk 80
 Romanticoos 80
 Romantisch 80
 Romantiseren 80
 Rommelig 65
 Rommelkont 65
 Rommelpot 37
 Rond uitkomen voor 7, 16,
 55
 Rondbazuinen 14
 Rondborstig 7, 65
 Rondbrieven 14
 Rondcolporteren 14
 Ronde waarheid 35
 Rondement 65
 Rondslingeren 65
 Ronduit 5, 65
 Rondvertellen 14, 60
 Ronkend 59
 Ronker 59
 Ronkerig 58
 Roof, op – uitgaan 32
 Rooie, over de – 34, 35
 Rooien 89
 Rooiepanner 54
 Rook 83
 Room van de melk 46
 Roomser dan paus 103
 Rooskleurig 57
 Rooster, van – gehaald 86
 Ropvogel 65, 69
 Ros v.e. wijf 8
 Rosbeier 33, 93
 Rosmolen, in – lopen 55
 Rossen 67
 Rot 13
 Rot slaan 24
 Rotaap 46
 Rots in branding 85
 Rotstraal 46
 Rotsvast overtuigd 75
 Rotten 69
 Rotteraar 40
 Rotterd 46
 Rottig 16, 46
 Rottigheid 31
 Rotzak 46
 Rotzorg 69
 Roué 53
 Rouw 30
 Rouwdanus 30
 Rouwdouw 30
 Rouwdouwen 30
 Roven 95
 Rowdy 84
 Royaal 21-22, 67
 Roze bril 11
 Rozen sneeuwen 9
 Rozijnenkauwer 82
 Ruchtig 10
 Rücksichtslos 44
 Rug breken 41
 Rug stijf houden 65
 Rug, in – aanvallen 97
 Ruggengraat 52, 85
 Ruig 58
 Ruigaard 33
 Ruige apostel 33
 Ruim geweten 64
 Ruim hart 19
 Ruimdenkend 96
 Ruime blik 104
 Ruime opvattingen 96
 Ruimhartig 19
 Ruimte geven 96
 Ruinen 95

- Ruis 103
 Ruiten, in – slaan 90
 Ruitenbreker 50
 Ruiter 7
 Ruitertlijk toegeven 5
 Ruize 36
 Ruk om geven 69
 Ruk, geen – schelen 69
 Rul, aan – gaan 12
 Rumineren 76
 Rumoer maken 23
 Rumoeren 10
 Rumoerig 10
 Rumoermaker 10
 Rund 33
 Russisch optreden 44
 Rust 7, 10
 Rust in gat 87
 Rust noch duur 83, 87
 Rust, geen – hebben 83
 Rusteloos 83
 Rustig 7, 80
 Rustlievend 10
 Rustverstoorder 10
 Ruw 30
 Ruwe bonk 30
 Ruzie 9, 37
 Ruzie zoeken 26
 Ruzieachtig 36
 Ruziemaker 36
 Ruziën 36
 Ruziezoeker 36
 Ruzing 36
- Saai 15
 Saamhorigheidsbesef 20
 Sabbelaar 14, 82
 Sabbelen 14, 82
 Sabberaar 14
 Sabberen 14
 Sabreur 25
 Sacherijn 81
 Sacherijnig 81
 Sadisme 33
 Sadist 33
 Sadistisch 33
 Sadosomasochist 33
 Safe, op – spelen 53
 Sakkeren 23
 Sakkers 11
 Salamander 63
 Salamanders 8
 Salomo 105
 Salonfähig 71
 Sancho Panza 79
 Sang froid 88
 Sanguinisch 16, 23
 Sans rancune 26
- Sappel, te – maken 52
 Sappelaar 51
 Sar 32
 Sarcasme 48
 Sarcast 48
 Sarcastisch 48
 Sarder 32
 Sardonisch 30
 Sarren 32
 Sarrig 32
 Sas, in zijn – 4
 Satan 31
 Satanisch 31
 Satans 11
 Satans leven 7
 Satanskind 52
 Sater 15
 Satraap 41
 Saturnisch 29
 Saus geven 26
 Savant 104
 Savoir-faire 85
 Savooi 25
 Scaramouche 6
 Scène maken 80
 Scepsis 20
 Scepticisme 20
 Scepticus 20
 Schaakmat zetten 41
 Schaamschoenen uittrekken 56
 Schaamschoenen wegwerpen 56
 Schaamte afgelegd 56
 Schaamte uitgeschud 56
 Schaamte uitgetrokken 56
 Schaamte verloren 56
 Schaamteloos 56
 Schaap 99
 Schaapachtig 69
 Schaapshoofd 69
 Schaapskop 69
 Schabouwelijk 32
 Schaduw, in – laten 4
 Schaffen op 67
 Schalk 17
 Schalkachtig 17
 Schalks 17
 Schamen, z.– 56
 Schamp geven 30
 Schampen 30
 Schamper 43
 Schamperen 30
 Schampscheut 30
 Schandaal 28, 52
 Schandaleus 52
 Schandalig 52
 Schandaliseren 52, 59
 Schanddaad 52
 Schande 52
- Schande spreken van 45
 Schande, te – maken 60
 Schandelijk 31, 52
 Schandig 52
 Schandpaal 30
 Schandpaal, aan – nagelen 45
 Schapeaard 99
 Schapekop 69
 Schappelijk 26, 54
 Scharluin 52
 Scharminkel 9
 Scharrelaar 60
 Scharrig 85
 Schat 21
 Schateren 4
 Schatje 21
 Schattebout 21
 Schavot, op – brengen 58
 Schavotspijker 11
 Schavuit 11, 64, 68
 Schavuitenstuk 11
 Scheef aankijken 39
 Scheef aanzien 5
 Scheel zien 70
 Scheet in netje 86
 Scheet, als – zo bang 86
 Scheiden van geld 46
 Schelden 35
 Scheldkanonnade 28
 Schele ogen 39
 Schelen in bol 55
 Schelm 11, 17, 33, 52
 Schelms 17
 Schema 64
 Schemerig 16
 Schemerig 52
 Schendbrok 59
 Schenden 57
 Schend tong 59
 Schenen, tegen – schoppen 58
 Schenen, voor – werpen 47
 Scheppen, met – uitgeven 67
 Scheppend vermogen 104
 Scheppend vernuft
 Scheppende verbeeldingskracht
 Scheppingsdrang
 Scheppingsdrift
 Scheppingsvermogen
 Scheren zonder zeep 30
 Scherluin 52
 Schermen, achter – 22
 Schermutselen 49
 Scherp 7, 24, 31, 36, 99
 Scherp sabeltje 24
 Scherp staan 85
 Scherpe 38
 Scherpe tong 31

- Scherpslijper 16
 Scherpzinnig 103
 Scherpzinnigheid 103
 Scherts 10
 Schertser 6
 Schertsfiguur 57, 99
 Schetterbek 7
 Schetterbuik 7
 Scheur opentrekken 8
 Scheurkalenderwijsheden 103
 Scheurziek 26
 Scheut, op – gaan 12
 Scheutig 22, 66
 Scheuvels, is op – 65
 Scheuvels, op – gaan 53
 Scheve schaats rijden 55
 Schichtig 78
 Schieloos 53
 Schier 9
 Schiftig 78
 Schijn 58
 Schijn en wezen 103
 Schijnchristen 100
 Schijnen 59
 Schijnheilig 100-101
 Schijnheilige 101
 Schijnreden 59
 Schijnvertoning 59
 Schijnvroom 100
 Schijnwijsheden 59
 Schijtbak 86
 Schijtbroek 86
 Schijtekster 86
 Schijten, niet voor elven – 98
 Schijterd 86
 Schijterig 86
 Schijterij 29
 Schijtgat 86
 Schijthuis 58, 86
 Schijtkont 47, 86
 Schijtlaars 86
 Schijtlijster 86
 Schijtluis 86
 Schijtlul 58, 86
 Schijtvink 86
 Schik hebben 12
 Schik, in zijn – 4
 Schikkelijk 26
 Schikken, in der minne – 26
 Schikken, z. – 15
 Schild, in – voeren 95
 Schimmelig 15
 Schimpfen 27-28
 Schimpig 26
 Schimpscheut 27
 Schipperaar 26
 Schipperen 26, 69, 90
 Schitteren 103
 Schizofreen 13, 87
 Schizofrenie 87
 Schizoïde 87
 Schizothymie 87
 Schlemiel 12
 Schobbe 67
 Schobbejak 33
 Schobber 33
 Schobberdebonk 33
 Schoelie 33
 Schoelje 33, 52
 Schoeljeachtig 33
 Schoeljestuk 33
 Schoenen van voeten lopen 20
 Schoenen, in – zinken 77
 Schoenen, naast – lopen 29
 Schoffel, op de – lopen 54
 Schoffelen 54, 82
 Schofferen 57
 Schoft 28
 Schoftenstreek 28
 Schofterig 28
 Schok, op – gaan 12
 Schokker 98
 Schokkeren 27
 Schokschouderen 70
 Scholaster 44
 Schompermuilen 30
 Schone bellen in oren 71
 Schone schijn 100
 Schooier 11, 67-68
 School, uit – klappen 14
 Schoolfrik 44
 Schooljuffrouw 44
 Schoolmeester 44
 Schoolmeesterachtig 44
 Schoolmeesteren 44
 Schoolmeestersjargon 44
 Schoolmeesterswijsheid 44
 Schools 102
 Schoolvos 44
 Schoolvosserij 44
 Schoon 54
 Schoon klappen 102
 Schoon manneke spelen 102
 Schoon, z. – praten 102
 Schoon, z.z. – wassen 102
 Schoonklinkend 102
 Schoonmaken 54
 Schoonprater 101
 Schoonste kleuren, met – malen 71
 Schoontjes praten 102
 Schoontjes, z. – voordoen 102
 Schoonvegen, zijn paadje – 102
 Schoorvoetend 77
 Schoot, op – gebracht 63
 Schoothondje 84
 Schorem 30
 Schoremerd 31
 Schormen 82
 Schorren 23
 Schort in bovenste verdieping 55
 Schort, het – in hoofd 55
 Schort, het – in teen 55
 Schort, het – onder muts 55
 Schorten 55, 70
 Schot kruut, geen – waard 99
 Schotbeest 52
 Schotig 22, 66
 Schots 10, 33, 42
 Schouder buigen 93
 Schouders laten hangen 77
 Schouders zetten onder 9
 Schouw 56
 Schouwend 96
 Schraapachtig 97
 Schraapzucht 98
 Schraapzuchtig 97
 Schragen in voornemens 27
 Schrande 93
 Schrap 16
 Schrap stellen 48
 Schrap, z. – zetten 16
 Schraper 45, 98
 Schraperig 97
 Schreef, over de – 9
 Schreeuwbeek 23
 Schreeuwen 23
 Schreeuwerd 23
 Schreeuwerig 22
 Schreeuwlelijk 22
 Schreeuwmuil 23
 Schreeuwsmoel 23
 Schreien 88
 Schreien 88
 Schreier 88
 Schreierig 88
 Schremen 88
 Schretten 88
 Schriel 45
 Schriemen 88
 Schriepelig 97
 Schrieperig 97
 Schrieffuurplaats 101
 Schrik aanjagen 24
 Schrik eronder hebben 84
 Schrikachtig 78, 88
 Schrikken 88
 Schrikkerig 9, 88
 Schrimpeljeus 12
 Schrimpeljeuzig 12
 Schroefje los 55
 Schrok 60, 84
 Schrokhals 60
 Schrokghans 60

- Schrokken 60, 84
 Schrokker 60, 84
 Schrokop 60
 Schrollen 28
 Schromeloos 17
 Schromen 12
 Schromig 13
 Schrooien 51
 Schrooier 51
 Schroom 13
 Schroomachtig 12
 Schroomhartig 13
 Schroomvallig 13
 Schroomvol 12
 Schruwelen 88
 Schuchter 12
 Schuieren 36
 Schuifel 95
 Schuifelachtig 95
 Schuifelbout 64
 Schuiferluit 9
 Schuifjes, op de – lopen 54
 Schuil, z. – houden 12
 Schuilen 95
 Schuilt, het – onder oksel 63
 Schuim op lippen jagen 8
 Schuim(pje), op – lopen 54
 Schuimbekken 35
 Schuimen 95
 Schuimend van drift 35
 Schuimer 54
 Schuimklopperij 57
 Schuimloper 54
 Schuin 53
 Schuin oog 39
 Schuine schaats 63
 Schuinsloper 53
 Schuinsmarcheerder 53
 Schuiven, voor z. uit – 77
 Schuld afschuiven 100
 Schuldbesef 32
 Schuldbewustzijn 69
 Schuldeloosheid 89
 Schuldgevoel 78
 Schuldig 53, 58
 Schulp, in – kruipen 12
 Schun 52
 Schunnelap 52
 Schunnerd 52
 Schunnig 52
 Schurft 52
 Schurft in hebben 5
 Schurftig 52
 Schurftnek 52
 Schurk 33, 52
 Schurkachtig 33
 Schurkenstreek 33
 Schurkenstuk 33
 Schurkentrek 33
 Schut, voor – zetten 30
 Schutter 56
 Schutterig 12
 Schuurzak 75
 Schuw 12
 Schuw als ree 12
 Schuwen 12
 Schwadronneren 32
 Scrupules 32, 69
 Sebben 94
 Secuur 62
 Secuur broekje 62
 Seibelaar 82
 Seibelen 82
 Sekreet 31
 Seldrements 11
 Selfkicker 27
 Semmel 82
 Semmelaar 82
 Semmelen 82
 Semmelkous 82
 Semmeltrien 82
 Sensatiebelust 53
 Sensatiezoeker 94
 Sensatiezucht 53
 Sensibel 92
 Sensitief 92
 Sensualist 92
 Sensualiteit 92
 Sensueel 92
 Sentiment 40
 Sentimentaliseren 89
 Sentimentaliteit 89
 Sentimenteel 89
 Sereen 23
 Sereniteit 23
 Serieus 53, 57
 Serieus nemen 45
 Sérieux, au – 45
 Serpentinig 30
 Serviel 91, 93
 Setepelul 69
 Sfinx 4
 Show 58
 Showbink 58
 Showlijder 58
 Showpik 58
 Siberisch laten 70
 Sibille 4
 Sieveren 88
 Sieweren 88
 Sijbelaar 82
 Sijbelen 82
 Sijsjeslijmer 12
 Sim, onder – hebben 41
 Simmen 88
 Simpel 28, 104
 Simpelaar 57
 Simpele ziel 104
 Simpelmans 104
 Simpeltjes 104
 Simpen 88
 Simplificeren 102
 Simplistisch 102
 Simulant 100
 Sinceriteit 28
 Sinister 25
 Sinjeur 57
 Sip 76
 Sippig 12, 76
 Siroop in baard smeren 101
 Sjabloon 102
 Sjacheren 61
 Sjakes, z. – houden 4
 Sjanfoeter 52
 Sjappie 56
 Sjappietouwen 62
 Sjappietouwer 56
 Sjenken 88
 Sjochem, geen – 4
 Sjoeg 10
 Sjoege 104
 Sjoege, geen – 4
 Sjoemelaar 60
 Sjoemelen 61
 Sjouwelen 13
 Sjouwen 52
 Slaaf 42
 Slaaf der gewoonte 95
 Slaafs 93
 Slaafs berouw 91
 Slaaibek 8
 Slaaismoel 8
 Slaan 24
 Slaan, z. doorheen – 75
 Slaap, in – wiegen 13
 Slaatje slaan uit 84
 Slabakken 62
 Slabakker 62
 Slabbaris in slaan 29
 Slabek 8
 Slag in lucht 64
 Slag om de arm 3
 Slag slaan 12
 Slag slaan naar 64
 Slag, aan de – 89
 Slag, geen – uitvoeren 63
 Slag, van – 85
 Slagvaardig 12
 Slak 75
 Slakken, op – zout leggen 36
 Slakken, op alle – zout leg-
 gen 16
 Slamier 16
 Slamond 8
 Slampampen 62
 Slampamper 62
 Slampamperij 63
 Slang 26
 Slangenaard 26
 Slangentong 59

- Slangevel 59
 Slap 12
 Slapen 66
 Slapen, te – leggen 104
 Slaper 66
 Slaphartig 12
 Slapjanus 12
 Slaplende 12
 Slaplendig 12
 Slappe koord, op – dansen 53
 Slappe lul 12
 Slappe zenuwen 76
 Slasmoel 8
 Slavenaard 93
 Slavendrijver 84
 Slavenmoraal 93
 Slavenziel 93
 Slavets 67
 Slavodder 67
 Slavoen 31
 Slecht 28, 40, 64, 98
 Slecht en recht 45
 Slecht gehumeurd 46
 Slecht leven 64
 Slecht te spreken 81
 Slecht van leren 90
 Slecht van oppas 64
 Slechtaard 64
 Slechte luim 81
 Slechterik 28, 64
 Slechtgehumeurd 81
 Slechtgeluimd 81
 Slechtgemanierd 56
 Slechtgemutst 81
 Sleef 94
 Slem, op de – lopen 54
 Slet 53, 59
 Sleur 16, 95
 Sleuren 63
 Sleurmens 95
 Sleutelgat, door – piepen 95
 Slief 94
 Sliegeraar 40
 Slijk der aarde 46
 Slijk, door – halen 60
 Slijk, in het – wentelen 53
 Slijmbal 39
 Slijmen 101
 Slijmerd 101
 Slijmerig 101
 Slijmgast 12
 Slijmgat 101
 Slijmjurk 101
 Slijpen, langs straat 63
 Slikken 99
 Slim 16, 90, 94
 Slim, te – af 8, 40
 Slimbo 13
 Slimme vos 94
 Slimmeling 97
 Slimmerd 13, 94
 Slimmerik 94
 Slinger om de arm 3
 Slingeren, achter kont laten – 65
 Slingeraar 60
 Slingerpaden bewandelen 61
 Slingerslag 13
 Slinks 59
 Slinkse wegen 60
 Slippedrager 93
 Slippertje 53, 63
 Slobber 67
 Slobberdoes 67
 Slobberig 67
 Slobberkous 67
 Slodde 65
 Slodder 65
 Slodderachtig 65
 Slodderig 65
 Slodderkous 65
 Sloddervos 65
 Slof 79
 Slof, uit – schieten 35
 Sloffen 51
 Sloffen laten 51
 Sloffig 51
 Slofheid 51
 Slok 48
 Slokachtig 60
 Slokkerd 94
 Slokkerig 60
 Slokkig 60
 Slome duikelaar 9
 Slomp 80
 Slonk 97
 Slons 67
 Slonsachtig 67
 Slonzen 67
 Slonzig 67
 Sloof 51
 Sloom 9
 Sloor 67, 94
 Slordig 65
 Slot noch zin 65
 Sluiken 40
 Sluikswijs 95
 Sluip, ter – 95
 Sluipdeurtje 100
 Sluipend 95
 Sluipswijs 95
 Slungelachtig 58
 Slungelig 58
 Sluw 12
 Sluwe vos 12
 Sluwerd 12
 Smaad 31
 Smacht, op de – lopen 54
 Smachtend 9
 Smachterig 89
 Smachtlap 54
 Smachtloper 54
 Smadelijk 31
 Smaden 27
 Smakker(d) 30
 Smalar 47
 Smarotsen 54
 Smart lenigen 26
 Smeekklacht 91
 Smeerkees 52
 Smeerkwast 101
 Smeerlap 30, 52
 Smeerlappenstreek 52
 Smeerlapperij 52
 Smeerpoets 67
 Smekerig 91
 Smerig 52
 Smiecht 52
 Smiechtig 52
 Smieg 16
 Smiek 52
 Smiespelen 13
 Smiezen, in de – hebben 89
 Smijdig 48
 Smijten 67
 Smijten met deuren 35
 Smijter 25
 Smijtersbaas 25
 Smodderen 67
 Smodderig 67
 Smoel houden 3
 Smoeltje fokken bij 102
 Smoesje 12, 16, 102
 Smoesjesmaker 60
 Smoezelen 13, 102
 Smoezen 101-102
 Smoezen, z. ergens uit – 102
 Smok, z. – houden 4
 Smoor inhebben 36
 Smoorkuil 5
 Smous 70
 Smousen 70
 Smousenaar 70
 Smouten 5
 Smouter 101
 Smuigerd 70
 Snaak 6
 Snaak, vreemde – 56
 Snaaks 6
 Snabbel 13, 17
 Snabbelen 13
 Snabben 36
 Snabber 13, 17
 Snabberen 13
 Snak in gat geven 36
 Snakerig 6
 Snakken 28
 Snakken en snauwen 36
 Snakker 28, 36

- Snapachtig 17
 Snaphaan 56
 Snappen 17
 Snapper 17
 Snaps 17
 Snapzucht 17
 Snar 38
 Snarig 16, 94
 Snarren 28, 36
 Snars, geen – uitvoeren 63
 Snater 13
 Snateraar 13
 Snaterbek 13
 Snaterbekken 13
 Snateren 13
 Snauw 36
 Snauwerig 36
 Snavel 13
 Snebbe 13
 Snede, ter – 94
 Snedig 94
 Sneer 37
 Sneeren 37
 Snees 60
 Sneetje in lip 105
 Snel 5
 Snel denken 103
 Snel raden 105
 Snib, snibbe 37
 Snibben 37
 Snibbig 37
 Snibbigheid 37
 Snijboon 56
 Snijjer, rare – 56
 Snik, niet goed – 55
 Snob 58
 Snobistisch 58
 Snoek op zolder 12
 Snoeshaan 31, 56
 Snoeven 32, 59
 Snoever 28, 59
 Snoeverij 59
 Snol, in de – 65
 Snood 25, 31, 93
 Snoodaard 25
 Snor drukken 62
 Snorken 32
 Snorker 32
 Snorkerig 32
 Snorktaai 32
 Snotjongen 40
 Snottebel 67
 Snotteren 88
 Snotterig 88
 Snuffelaar 69
 Snuffelen 14, 69
 Snufferd insteken 29
 Snugger 90, 93, 105
 Snuisteren 14
 Snuiter 56
 Snul 94
 Sober 69
 Soberheid 69
 Sobriëteit 69
 Sociaal 20
 Sociaalvoelend 20
 Sociabel 4
 Sociale intelligentie 105
 Sodeflikker 63
 Sodemieter 63
 Soep geven 26
 Soep uitscheppen 26
 Soepel 19
 Soepel verstand 45
 Soeperig 11
 Soevereine minachting 27
 Soezen 78
 Soezerig 78
 Sofer 53
 Sofisme 59
 Soft 90
 Softie 90
 Soigneus 62
 Sokachtig 103
 Sokken, van – praten 15
 Sokkerig 78
 Solidair 45
 Solidariseren 45
 Solide 72
 Solipsistisch 27
 Solist 4
 Solitair 5
 Sollen 40, 42-43
 Sombere 11, 76
 Somberen 11
 Somberman 11
 Sonderen, niet te – 4
 Soos 94
 Sop, in – gaarkoken 19
 Sophisticated 28
 Sottise 57
 Sottises 28
 Soumis 99
 Soupçon 5
 Souplesse 19
 Spaarzaam 72
 Spaarzaam met woorden 3
 Spanader, van – gesneden 15
 Spankracht 85
 Sparen, het hooi – 66
 Spastisch 49
 Spat, geen – schelen 69
 Spatjes 29
 Spats 10
 Spatsies 29
 Speelbal 41, 94
 Speelpop 41
 Speels 93-94
 Spek van bord halen 90
 Spek, met – schieten 28
 Spektakel 7, 36
 Spel spelen met 41
 Speldeprikkers 31
 Spelen 89
 Spelletje 10
 Spetteren 36, 49
 Spichtig 24
 Spieken 70
 Spier om geven 69
 Spier verstand, geen – 90
 Spier vertrekken 75
 Spier, geen – vertrekken 88
 Spijker 43
 Spijker inslaan 87
 Spijker op kop 104
 Spijker t.o. gat 12, 84
 Spijkerhard 42
 Spijkers met koppen 85, 89
 Spijkers op laag water zoe-
 ken 36
 Spijkervast 97
 Spijtig 37, 39
 Spilzucht 67
 Spin 31
 Spinnig 26
 Spinnijdig 26
 Spinrokpraatje 14
 Spion 59
 Spirit 90
 Spiritueel 94
 Spits 38, 104
 Spits, op – drijven 50, 62
 Spitsboef 33
 Spitsboevenstreek 33
 Spitsburgerlijk 94
 Spitse geest 104
 Spitsgebekt 31
 Spitsvondig 104
 Spitsvondige haarkloverij
 104
 Spitsvondigheid 104
 Spleen 76
 Spoken op vliering 55
 Spoken zien 89
 Spontaan 3
 Spontaan 3
 Spook 14
 Spook der verbeelding 79
 Spookbeeld 79
 Spooksel 79
 Spoor bijster 64
 Sporelen 49
 Sport maken van 65
 Sportief 76
 Sportieveling 76
 Spot drijven 30
 Spotachtig 30
 Spotboef 30
 Spotgeest 30
 Spotlust 30
 Spotlustig 30

- Spotmeeuw 30
 Spotswijs 30
 Spotten 30, 44, 89
 Spotten met God en gebod 28
 Spottenderwijs 30
 Spotter 30
 Spottig 30
 Spotvogel 30
 Spotziek 30
 Spotzucht 30
 Spotzucht botvieren 30
 Spraak, op de – brengen 60
 Spraakwaterval 17
 Sprankelend 103
 Spreekbuis 98
 Spreeuw 98
 Spreken als advocaat 8
 Spril 12
 Spring-in-'t-veld 5, 63
 Springer 94
 Springrig 87
 Sprookje 14, 70
 Sprookjeswereld 86
 Spruitjeslucht 94
 Spruitjesmentaliteit 94
 Spuiter 6
 Spul 37
 Sputteren 36
 Spuwen op vestje 31
 Square 102
 Staagjes 64
 Staal 9
 Staal in zich 12
 Staan voor 89
 Staan voor muur 90
 Staan voor niets 90
 Staart omhebben 35
 Staarte, ten – stellen 43
 Staatsie voeren 71
 Stabiel 80
 Stade, op – 75
 Staf 79
 Stage vlijt 51
 Stalen voorhoofd 56
 Stalen zenuwen 87
 Stamelaar 12
 Stamelkees 12
 Stameraar 12
 Stampij 8
 Stand ophouden 102
 Standing 42
 Standje schoppen 8, 23
 Standvast 85
 Standvastig 85
 Standvastige gewoontes 93
 Stang, op – jagen, rijden 32, 62
 Stante pede 85
 Stap voor stap 53
 Stapel 66
 Stapel(gek) 55
 Stapelgek 66
 Stapelier 55
 Stapelierend 55
 Stapelierum 55
 Stapelzot 66
 Stapsgewijs 53
 Star 21, 48
 Staten, in alle – 80
 Statieus 71
 Status 42
 Statuszoeker 42
 Statuszucht 43
 Stavast 9
 Stechelen 26, 70
 Steek onder water 31
 Steek, geen – uitvoeren 63
 Steek, in de – laten 32
 Steekje los 55
 Steekneus 7
 Steeksnuif 7
 Steelsgewijs 95
 Steen 43
 Steen en been klagen 81
 Steen in vijver gooien 8, 99
 Steen in weg leggen 26
 Steen op andere laten 89
 Steen, op – houden 33
 Steenhard 84
 Steenkoud 84
 Steentjes in tuin 31
 Steentjes werpen 31
 Stege aard 50
 Steigeren 35
 Steil 5, 93
 Steil calvinist 93
 Steiloor 25, 93
 Steilorig 25, 93
 Stekelachtig 38
 Stekelig 38
 Stekelig vernuft 105
 Stekeligheid 38
 Stekels opzetten 81
 Steken, z.– in 7
 Stekezot 66
 Stel en sprong 38, 85
 Stel hersens 104
 Stel, van – 88
 Stelen 61
 Stelen als raaf 61
 Stellig 75, 86
 Stelselloos 64
 Stelselmatig 64
 Stelten, op – lopen 65
 Stelten, op – zetten 54
 Stem van geweten 69
 Stemmig 9
 Stemming bederven 46
 Stemming slaat om 80
 Stemningswisseling 85
 Stempel 28
 Stempel, van echte – 28
 Stenen 81
 Stenen gooien op 60
 Stenen uit grond klagen 81
 Stennis 15
 Ster, in zijn – hebben 44
 Sterallures 57
 Stereotiep 21
 Steriele geest 94
 Sterk 89-90
 Sterk als leeuw 89
 Sterk, z.– maken 20
 Sterke schouder 89
 Sterke wil 85
 Sterven, op – na dood 15
 Steun 20, 27
 Steunen 81
 Steuntje in rug 27
 Stevig 86
 Stevig in schoenen 85
 Stichtelijk 72
 Stiefelen, op af – 12
 Stiekem 95
 Stiekemerd 95
 Stierachtig 37
 Stierig 19
 Stierlijk het land hebben 81
 Stierlijk vervelend 46
 Stijf 15, 49
 Stijf en star 50
 Stijf en strak staande 26
 Stijf in kaken 94
 Stijf op zijn stuk 26
 Stijf van angst 77
 Stijf vloeken 26
 Stijfhoofd 26
 Stijfhoofdig 25
 Stijffes 10, 15
 Stijfkop 26
 Stijfkoppig 25
 Stijfzinnig 25
 Stijve Harmen 15
 Stijve kaken 17
 Stijve klaas 4
 Stijve kop 26
 Stijve nek 49
 Stijven, iem. – in 31
 Stikken 19
 Stil water 3
 Stille in den lande 3
 Stille verering 104
 Stilstaan bij 64
 Stimuleren 27
 Stinkerd 52, 86
 Stinkerig 30
 Stip en sprong 85
 Stüpt 62
 Stüpt op tijd 62

- Stoef 59
 Stoefen 28, 59
 Stoeien 94
 Stoeier 94
 Stoeipartij 94
 Stoeipoes 67
 Stoeis 93
 Stoeiziek 93
 Stoel en stoof 7
 Stoel in hemel verdienen 21
 Stoel onder gat vandaan 58
 Stoel, op – van ander gaan zitten 23
 Stoel, van – praten 15
 Stoelen of banken, iets onder – steken 65
 Stoeltje, iem. een – zetten 19
 Stoelzuster 62
 Stoepen 27
 Stoer 13, 20
 Stoere calvinist 42
 Stoere werker 51
 Stoerling 13
 Stoetel 79
 Stoetelen 79
 Stoetelig 79
 Stoethaspel 79
 Stoethaspelen 86
 Stoethaspelig 79
 Stof, in – kruipen 93
 Stoffel 86
 Stoffel stootgaren 86
 Stoffelachtig 86
 Stoffeltjes 86
 Stoffen 28
 Stoffen 28
 Stoïcijn 80
 Stoïcijns 80
 Stoïcisme 80
 Stoïsche wijsheid 80
 Stok in wiel 58
 Stok tussen benen 58
 Stok, aan – krijgen met 37
 Stokebrand 31
 Stoker 31
 Stokstijf volhouden 42
 Stom 90
 Stom als een vis 3
 Stom als otter 90
 Stom woord 3
 Stomkop 90
 Stomme koe 90
 Stommeling 90, 96
 Stommerd 90
 Stommerik 90
 Stommetje spelen 3-4
 Stommitieit 90
 Stomp 96
 Stompzinnig 96
 Stompzinnigheid 96
 Stomvervelend 46, 95
 Stoom op hebben 9
 Stoorder 37
 Stoormis 37
 Stoorzender 37
 Stoot, op – 85
 Stootje velen 90
 Stootje, tegen – kunnen 80
 Stootsheid 25
 Stopen, op – trekken 61
 Stoppen slaan door 80
 Storen, z. – aan 70
 Stormachtige gevoelens 14
 Stoten, z. – 81
 Stotend 58
 Stotershaantje, stappen als – 15
 Stotig 80
 Stout 11, 17, 94
 Stoute muil 10
 Stoute schoenen 75
 Stoute stukjes 75
 Stoute verbeelding 94
 Stouterd 11
 Stoutestik 11
 Stoutheid 11, 16, 75
 Stoutmoedig 94
 Stoutweg 105
 Straaltje licht 11
 Straat, op – brengen 60
 Straatje schoonvegen 13
 Straatmanieren 56
 Straatschenden 53
 Straatslijper 62
 Strabant 8
 Strabender 8
 Straf 62
 Straf aanpakken 9
 Straf in leer 61
 Strak 10
 Strakke hand 62
 Strank 19
 Streber 34
 Streberig 34
 Streberisch 34
 Streek door 55
 Streek, van – 88
 Streep door 55
 Streep trekken 61
 Streep trekker 60
 Streken en ranken 13
 Streken onder staart 12
 Streken op kompas 59
 Streken verbergen 95
 Strelen 101
 Streng 48, 61, 69
 Streng doch rechtvaardig 45
 Streng te stijf spannen 48
 Strengte tucht 62
 Strengelijk 62
 Strengen, over – liggen met 37
 Strepen, op – staan 40
 Strever 34
 Stribbelaar 49
 Stribbelig 49
 Strijd 36, 62
 Strijdbaar 45, 93
 Strijden met papier van ver – nuft 105
 Strijden tegen waarheid 70
 Strijder 16, 36
 Strijdvaardig 16
 Strijdlust 17
 Strijdlustig 16, 45
 Strijdvaardig 16
 Strijdzuchtig 24
 Strijkages 101
 Strijken 101
 Strijken, iem. onder kin – 101
 Strijker 101
 Strikken 61
 Strikt 62
 Striktheid 62
 Stro, geen – verleggen 63
 Stro, met – trekken 48
 Stroef 5
 Stroman 99
 Stront 36
 Stront aan gat 29, 84
 Stront maken 7, 84
 Stront op lijf 29, 84
 Stront ruiken 103
 Stront, door – halen 60
 Strontbroek 46
 Stronterij 36
 Strontgat 46
 Stronthoop 46
 Strontjongen 46
 Strontraper 46
 Strontvent 46
 Strontzak 46
 Strontzoeker 36
 Stroopkan 101
 Stroopkwast 101
 Strooplikken 101
 Strooplikker 101
 Stroopsmeerder 101
 Stroopsmeerderij 101
 Stroopsmeren 101
 Stroopsoldaat 101
 Strootje t.o. voorhamer 17
 Strop 5
 Stropop 99
 Stroppen 61
 Strosnijer 56
 Strubbelen 36
 Strubbeling 36
 Struisvogeltactiek 53

- Studie, man van – 104
 Studie, met – 62
 Studiebol 104
 Studiegeest 105
 Studiehoofd 104
 Studiekop 104
 Studieus 51
 Studiosus 104
 Stug 4
 Stugkop 4
 Stuipekop 19
 Stuipen op het lijf 24
 Stuiten 32
 Stuitend 52
 Stuiver kunnen missen 105
 Stuk hout 32, 92
 Stuk krijgen 65
 Stuk, op zijn – staan 65
 Stuk, van – 85
 Stukken in hand geven 8
 Stukslaan 67
 Stuksmijten 67
 Stumper 86
 Stumperachtig 86
 Stumperen 86
 Stuntel 86
 Stuntelen 86
 Stuntelig 86
 Stupide 96
 Stupiditeit 96
 Stut en steun 20
 Stuur kwijt 85
 Stuur, geen – hebben 79
 Stuurloos 80
 Stuurmanschap 35
 Stuurs 20
 Suave 40
 Subiet 89
 Submitteren 41
 Submitteren, z.– 29
 Subtiel 96
 Subtiliteit 104
 Subversief 103
 Suf 79, 103
 Suffen 66, 79, 104
 Suffend brein 79
 Suffer 66
 Sufferd 79, 91, 94, 104
 Suffferig 79
 Sufficiëntie 43
 Suffie 79
 Suffig 79
 Suffisant 29
 Sufkees 79
 Sufkloot 79
 Sufkont 79
 Sufkop 79
 Sufkous 79
 Suggestieve invloed 23
 Suïcidaal 79
 Suikerachtig 101, 104
 Suikeren mannetje 84
 Suikerkind 47
 Suikerpikkie 49
 Suilen 13, 62
 Suiloor 77
 Sukkel 12, 86, 89
 Sukkelaar 86
 Sukkelachtig 86
 Sukkelig 86
 Sul 22, 94
 Sullig 94
 Superieur 43
 Superindividualistisch 20
 Superindividueel 20
 Superioriteit 42
 Superioriteitswaan 42
 Superstitieus 91
 Suppliant 30
 Susceptibel 80
 Suspiciën 5
 Sussen 23
 Sussenderen 23
 Suzanna, kuise – 72
 Suzannaboef 15
 Swell 80, 83
 Swiet 29
 Swietslaan 29
 Sybariet 15
 Sybaritisch 15
 Sympathie 19
 Sympathiek 20
 Systeemdenker 21
 Systeemdwang 21
 Systeemloos 64
 Systematicus 64
 Systematisch 64
 Systematiseren 64
 Taai 45, 99
 Taai in het melken 45, 66
 Taai volhouden 64
 Taai, z.– houden 99
 Taai vlijt 51
 Taaierd 99
 Taainagel 99
 Taboes doorbreken 102
 Tackelen 24
 Tact 27, 35, 57
 Tact en beleid 28
 Tacticus 35
 Tactiek 27
 Tactisch 35
 Tactloos 27, 57
 Tactvol 28, 35
 Taedium vitae 76
 Tafel, onder – kletsen 23
 Tafelschuimend 95
 Tafelschuimer 54
 Tafelspringer 29
 Tagrijn 37
 Takkelijer 28
 Takkewrijf 28
 Talent, man van – 105
 Talentrijk 105
 Talentvol 105
 Talm 79
 Talmachtig 79
 Talmen 76, 79
 Talmer 13, 79
 Talmkous 79
 Tam 15
 Tamboeren 7
 Tamtam 7
 Tand, iem. – trekken 61
 Tandakken 100
 Tand en bloot maken 24
 Tand en laten zien 24
 Tand en op elkaar 86
 Tand en op – bijten 80
 Tand en op zijn – nemen 65
 Tang 47
 Tante 8
 Tantefeer 7
 Tapageus 7
 Taquineren 34
 Tararaboemdijeffiguur 99
 Tarten 8
 Tartuffe 101
 Tas 69
 Tast, op de – 64
 Tatelen 13
 Tater 13
 Taterbek 13
 Tateren 13
 Tatergat 13
 Tatervat, van – gedronken 3
 Te zot t.o. te bot 85
 Teder 84
 Tederheid 84
 Tederte 84
 Teem 82
 Teemkous 82
 Teems, door – gehaald 97
 Teer poppetje 84
 Teergevoelig 84
 Teerhartig 84
 Tegemoetkomend 20
 Tegen de draad 27
 Tegen, is op – 48
 Tegen stroom op 49
 Tegenaan gaan 88
 Tegendraads 27
 Tegengestelde beginselen 87
 Tegenin gaan 27
 Tegenkant 49
 Tegenpraat 27
 Tegenpruttelen 27
 Tegenspartelen 27

- Tegensporrelen 27
 Tegenspraak 27, 40
 Tegenspraak dulden 42
 Tegenspreken 23, 26-27, 48
 Tegenspreker 36
 Tegensputteren 27, 49
 Tegenstrevend 48
 Tegenstribbelen 27, 49
 Tegenstrijdig 78
 Tegenwerken 48
 Tegenwoordigheid van geest 104
 Teil, op – nemen 61
 Tekeer gaan 23, 35, 46, 50
 Tekeergaan 8
 Tekort schieten 66
 Tekst, bij – blijven 85
 Teljoorlikker 54
 Tellen, op – passen 69
 Temen 82
 Temer 82
 Temerair 10, 94
 Temerig 82
 Temeriteit 94
 Temmen, moeilijk te – 8
 Tempeest 26
 Tempeesten 35
 Temperament 15
 Temperamentvol 15
 Tempteren 34
 Tenen 34
 Tenen, op – getrapt 80
 Tenen, op – staan 8
 Tenen, op – trappen 27
 Tenen, op zijn – staan 51
 Tenen, spelen met – 63
 Tenger hart 84
 Tenger van gemoed 84
 Tent, uit – lokken 43
 Tenteren 44
 Terecht kunnen met 20
 Terechtwijzen 21, 40, 44
 Teren en smeren 63
 Tergen 34
 Tergend 8
 Tergiverseren 59
 Tergziek 34
 Tering in hebben 5
 Teringlijer 46
 Terneergedrukt 75
 Terneergeslagen 75
 Terre à terre 56
 Terreur uitoefenen 44
 Terribel 58
 Terroriseren 44
 Tersluiks 95
 Terstond 85
 Terugbekken 7
 Terugbijten 7
 Terugdeinen 56, 89
 Teruggetrokken 12
 Terughoudend 3
 Terugkrabbelen 77
 Terugpakken 26
 Terugplagen 26
 Terugplooien, z. op z.z. – 4
 Terugschelden 26
 Terugschrikken 56, 89-90
 Terugtrekken, z.– 12
 Terwille van smeer 101
 Terzijde staan 20
 Tetoor 14
 Tetter 14
 Teugel kort houden 42
 Teugel strak houden 62
 Teugels afwerpen 102
 Teugels laten voelen 42
 Teugels vieren 80
 Teut 13, 79, 82
 Teutachtig 79, 82
 Teutebel 67, 69
 Teutel 13
 Teutelen 79, 82
 Teuten 79, 82
 Teutenen 79, 82
 Teuterig 10
 Teutig 79, 82
 Teutoor 79, 82
 Tevreden 35, 43
 Teweer stellen 48-49
 Tezen 34, 79
 Theater, hoop – maken 7
 Theatraal 40
 Theetante 13
 Thomas 103
 Thuis, niet – 55
 Thuis, z. – voelen 5
 Thuis, z.– voelen 20
 Tielebuis, zot als – 60
 Tierelantijntje 16
 Tierelieren 63
 Tierig 12
 Tiet 12, 52
 Tij doodzeilen 85
 Tij kavelen 12
 Tij stoppen 85
 Tijd vooruit 104
 Tijd, bij de – 16, 105
 Tijd, niet van deze – 103
 Tijd, uit de – 103
 Tijdwinner 62, 79
 Tijgergenoegen 31
 Tik 55
 Tik van Kamper molen 69
 Tik-op-de-schaal 61
 Tillen 61
 Timide 15
 Timmeren, er op – 24
 Timon 39
 Tinnef, stuk – 52
 Tinsen 34
 Tintelhoofd 36
 Tiptop 72
 Tiran 42
 Tiranniek 42
 Tiranniseren 42
 Titan 98
 Titelzucht 58
 Tjiepen 81
 Tjieper 81
 To the point 85
 Tobben 35, 76
 Tobber 76
 Tobberig 76
 Tobias 86
 Todde 67
 Todden 67
 Todderig 67
 Toddik 67
 Toeblassen 26
 Toebrullen 26
 Toef geven 19
 Toefelen 22
 Toegankelijk 5, 20, 104
 Toegeven 19, 25, 85
 Toegevend 41
 Toegewijd 45
 Toenadering 26
 Toenadering afwijzen 4
 Toepe 63
 Toer bouwen 28
 Toer spelen 60
 Toer, op – gaan 10
 Toeren 10
 Toeren, over – raken 87
 Toeschietelijk 21
 Toesnauwen 26
 Toestand maken 38
 Toetast helpen 21
 Toeven 85
 Toevertrouwen 35
 Toewijding 27
 Tof 19
 Toffelen 86
 Tofferik 19
 Tokken 79
 Tokkeren 79
 Toktok 55
 Tolerant 35
 Tolereren 20
 Tolletje 7
 Toneelspel 100
 Toneelspeler 100
 Toneelstem 95, 100
 Toneeltranen 100
 Tonen 85
 Tong 13, 38-39
 Tong aan slinger 17
 Tong achter de kiezen 3
 Tong afbijten 4

- Tong als een scheermes 24
 Tong inslikken 71
 Tong intrekken 71
 Tong reppen 15
 Tong roeren 3
 Tong uitsteken 30
 Tong, onder – gesneden 15
 Tong, op – gevallen 15
 Tong, over – halen 60
 Tongriem, van – gesneden 15
 Toom, in – houden 41
 Toon aangeven 23
 Toon aanslaan 43
 Toon zetten 23
 Toon, uit – vallen 103
 Toongever 23
 Toontje 96
 Toorn 35
 Toornig 26
 Toppen, op – leven 16
 Toppezot 60
 Toren van Babel bouwen 37
 Torens hoog liegen 70
 Torf 19
 Torntje los 56
 Torntoffel 37
 Totebel 69
 Totelaar 86
 Totentrekker 100
 Touchant 84
 Touche-à-tout 7
 Toupet 8
 Touwen, in – klimmen 98
 Touwtje, aan – hebben 41
 Touwtjes in handen 41
 Touwtjes, aan – trekken 41
 Touwtjestrekker 41
 Toverwereld 80
 Traag 9, 62
 Traag als slak 9
 Traag van begrip 90
 Traag van hart 95
 Traag verstand 90
 Traagjes 95
 Traagzaam 95
 Tractabel 21
 Traditie 102
 Traditiegetrouw 102
 Traditiezin 102
 Traditionalistisch 102
 Traditioneel 102
 Trage lut 9
 Tragen 79, 95
 Traineren 58
 Trammelant 37
 Trammelanten 36, 79
 Tramontane 88
 Tranchant 38
 Tranen 88
 Tranen met tuiten 88
 Tranen, in – uitbarsten 88
 Tranquil 7-8, 16, 89
 Transeneren 34
 Transigeren 26
 Trantel 12
 Trap nageven 26
 Trappelen 38
 Trappen 101
 Trappen naar beneden 100
 Trappen op hart 31
 Trasbroek 94
 Tref, man van – 55
 Trefbaar 88
 Treffelijk 54
 Trefzeker 85
 Trefzeker in keuzen 103
 Treite 17
 Treite, met – afiggen 77
 Treiten 30, 34
 Treiter 39
 Treiteraar 34, 39
 Treiterachtig 34, 39
 Treiteren 34, 39
 Treiterig 34
 Trekker 98
 Trentelen 79
 Treuren 77
 Treurigheid 78
 Treurnis 77
 Treurwilg 9, 77
 Treutelen 79
 Treuzel 79
 Treuzelaar 79
 Treuzelachtig 79
 Treuzelen 16, 79, 82, 95
 Treuzelig 79
 Treuzelkous 79
 Treuzelpot 79
 Trezebees 89
 Tribune, voor de – spreken 25
 Tribuun 25
 Tricky 12, 104
 Triefel 30-31
 Triest 77
 Triesten 79
 Triestheid 78
 Triestig 77
 Triestigheid 78
 Trijp 24
 Trijzelen 79
 Tril, aan de – 10
 Triomfaal 42
 Triomfalistisch 42
 Triomfant 42
 Triomfantelijk 42
 Triomferen 43
 Triomferen over hartstochten 80
 Trippelen 38
 Triptrappelen van ongeduld 38
 Triviaal 32, 94
 Trivialiteit 95
 Troebel water, in – vissen 97
 Troebelen 34
 Troel 69
 Troggelarij 97
 Troggelen 97
 Trol 102
 Trom, op – slaan 8
 Troost en steun 26
 Troosteloos 77
 Troosteloosheid 78
 Troosten 27
 Troostende engel 26
 Trot, op – lopen 82
 Trots 12, 20, 43
 Trots als pauw 44
 Trots van parvenu 29
 Trotsaard 27
 Trotten 82
 Trotter 82
 Trotteren 82
 Trouw 29, 85
 Trouwe hond 28
 Trouweloos 32
 Trouwhartig 28
 Truc 44
 Trucje 13
 Trul 86
 Trullemerie 86, 94
 Trullen 94
 Trullig 66
 Truntaard 16
 Trunte 82
 Truntelen 16
 Trunten 16
 Trut 91
 Trut met vingers 91
 Trut van Hamburg 91
 Trut van Troje 91
 Truten 61
 Trutselen 95
 Truttebel 91
 Truttebol 91
 Truttekop 91
 Trutten 95
 Trutterig 91
 Truttig 91
 Tucht 61, 80
 Tucht ondermijnen 98
 Tuchtbesef 80
 Tuchteloos 52, 64
 Tudebekje 21
 Tuig van de richel 52
 Tuig van Laban 97
 Tuik 16, 62, 93
 Tuil laten tuilen 26

- Tuimelgeest 48
 Tuimelziek 48
 Tuimelzucht 48
 Tuimen 86
 Tuimen uitwerken 26
 Tuin, om – leiden 44, 60,
 104
 Tuitelen 61, 82
 Tuitter 23
 Tuk nemen 60
 Tuk op 47
 Tukkezet 60
 Turbulent 15
 Tureluur, uit zijn – 37
 Turken 34
 Tussenbeide komen 23
 Tut 91, 103
 Tuthola 91, 103
 Tuttebel 91, 103
 Tuttebol 91, 103
 Tuttekop 91, 103
 Tutten 91
 Tutteren 91
 Tutterig 91
 Twee gezichten, iem. met –
 101
 Twee monden, met – spreken
 87
 Tweede viool spelen 94
 Tweedracht 31, 45
 Tweeslachtig 78
 Tweespalt zaaien 26
 Twijfel 20, 75-76
 Twijfel, in – trekken 103
 Twijfelaar 76
 Twijfelen 76
 Twijfeling 76
 Twijfelmoedig 78
 Twijfelziek 78
 Twijfelzucht 76
 Twijfelzuchtig 76
 Twist zoeken 26
 Twisten om een haverstro 26
 Twisten om geitewol 16
 Twistgierig 26
 Twistmaker 26
 Twiststoker 26
 Twistziek 26
 Twistzoeker 26

 Ubiquist 20
 Uien tappen 7
 Uieren 17
 Uiiig 6
 Uil 90
 Uilachtig 90
 Uilebol 28
 Uilekiek 90
 Uilekop 90

 Uilenspiegel 5
 Uilenvanger 60
 Uilig 90
 Uilskop 90
 Uilskuiken 90
 Uitbijter 37, 71
 Uitbundig 3
 Uitdagend 8
 Uitdaging 12
 Uitdenker 104
 Uitdrogen 39
 Uiterlijk 101
 Uiterlijk kalm 80
 Uiterlijkheid 104
 Uitflappen 9, 14
 Uitfletsen 9
 Uitgaan van 103
 Uitgaander 12
 Uitgaansleven 20
 Uitgedoofd 78
 Uitgekookt 84
 Uitgelaten 3
 Uitgenast 84
 Uitgeslapen 84
 Uitgestudeerd 44
 Uitheinig 3
 Uithoorn, niet van – komen
 35
 Uithoren 35
 Uitjouwen 28
 Uitkafferen 26, 28
 Uitkakelen 14
 Uitkleden, z.– 9
 Uitkleutsen 14
 Uitknijpen als citroen 84
 Uitkomen voor 5
 Uitkuren 11
 Uitlachen 30
 Uitlachen in gezicht 8
 Uitleven, z.– 9
 Uitlokken 8
 Uitloper 12
 Uitmaken voor 26
 Uitmelken 46
 Uitmoeren 28
 Uitpakken 22, 28
 Uitrazen 26
 Uitschelden 28
 Uitschieten tegen 35
 Uitschijten 30
 Uitsliepen 30
 Uitslover 91
 Uitsloverig 91
 Uitsloverij 91
 Uitspatting 53
 Uitspelen tegen 25
 Uitstaan 40
 Uitstel, zonder – 89
 Uitstellen 77, 89
 Uitstellen tot sint-juttemis 63

 Uitsteller 62, 79
 Uittrompetten 60
 Uitvallen tegen 24
 Uitvaren 35
 Uitvechten, tot einde – 42
 Uitvegen, iem. – 41
 Uitveteren 26
 Uitvloeken 26
 Uitvlucht 16, 59, 67, 84-85,
 100
 Uitvoeren 62, 79
 Uitvreter 54
 Uitweg 16
 Uitwerken 59
 Uitzeggen 60
 Uitzinnig 66
 Uitzinnig van vreugde 3
 Uitzinnige 35
 Uitzuigen 57
 Uitzuiger 57
 Uitzuinigen 66
 Unfair 39
 Unvervroren 41
 Urbaan 22
 Urmen 76
 Urt 94
 Usurpator 42
 Usurperen 42
 Utopisch 105
 Utopist 105
 Utteren 53

 Va-banque 53
 Vaal 30
 Vaantjes aanhangen 89
 Vaar noch vrees 105
 Vaardig brein 93
 Vaardig ter spraak 15
 Vaardigheid van begrip 93
 Vaart zetten 9
 Vaartje 16
 Vaarwater 27
 Vaarwateriseren 27
 Vaatje buskruit 35
 Vadderik 63
 Vaddig 63, 78
 Vaderfiguur 27
 Vaderlijk 88
 Vadsig 62-63
 Vagant 94
 Vagantenleven 94
 Vagantisch 94
 Vakantie 63
 Valkuil 89
 Vallen als baksteen 32
 Vallen op 24, 104
 Vallen over 37, 45
 Vallen voor 104
 Vals 40, 70, 105

- Vals als kat 83
 Vals pathos 104
 Vals spelen 70
 Vals voorwendsel 13, 16
 Valsaard 60, 70
 Valse bescheidenheid 16
 Valse bliksem 60
 Valse broeder 70
 Valse geruchten 14, 60
 Valse kat 83
 Valse redenering 104
 Valse schaamte 12
 Valse tranen 104
 Valselijk 40
 Valserik 40, 100
 Valsgaweg 16, 40
 Valshartig 40
 Valsheid 40
 Valstrik 97
 Vampier 34
 Vampierachtig 34
 Van scheet donderslag 57
 Van-negen-tot-vijf-type 102
 Vandaal 57, 59
 Vandalist 57
 Vandalistisch 57, 59
 Vangen als aal bij staart 84
 Vaniteit 83
 Varen kunnen op 35
 Variatie 94
 Varken 46
 Varken, lui – 63
 Varkens scheren 46
 Varkensvlees onder arm 63
 Vast in beugels 86
 Vast in geloof 72
 Vast op stuk 75
 Vast staan 85
 Vast van geest 86
 Vastberaden 85
 Vastbesloten 85
 Vastbijten, z.– in 65
 Vaste beginselen 75
 Vaste regels 72
 Vasthouden aan 65
 Vasthoudend 65, 97
 Vasthoudendheid 65, 98
 Vasthouder 65, 93, 98
 Vastzetten 41
 Vastzitten 72
 Vastzitten aan 66
 Vat hebben 20
 Vat vol tegenstrijdigheden 87
 Vatbaar voor 45
 Vatbaar voor nieuwe indruk-
 ken 92
 Vatten 105
 Vazal 98
 Vazallentrouw 98
 Vazel 65
 Vechtachtig 26
 Vechten 25
 Vechten als leeuw 90
 Vechten voor ideaal 105
 Vechter 90
 Vechterij 25
 Vechtersbaas 25
 Vechtersnatuur 25, 90
 Vechtjas 24
 Vechtlust 25, 90
 Vechtlustig 24
 Vee van de richel 52
 Vee van Laban 52
 Veeg 8
 Veeg uit pan 26
 Veeg uit pan geven 31
 Veeg weg hebben 55
 Veel, te – zijn 19
 Veelreisend 48
 Veelprater 17
 Veelvraat 60
 Veelzijdig 104
 Veer in achterwerk 91
 Veer op hoed 91
 Veer uit staart 58
 Veerkracht 12
 Veerkrachtig 16
 Veest, van – donderslag
 maken 39
 Vegen aan achterlap, hemd-
 slip 69
 Vegen aan hielen 69
 Vegen, eigen baantje – 89
 Veger 9
 Vegeteren 9, 54
 Vei 80
 Veil 97
 Veiling, in – nemen 94
 Veiling, in de – nemen 33
 Veine, en – 6
 Veinzaard 100
 Veinzer 100
 Veinzerij 100
 Vel 26
 Vel afstropen 97
 Vel over oren 71
 Vel over oren halen 97
 Vel, uit – springen 35
 Veld behouden 85
 Veld, uit – geslagen 76
 Veld, uit – slaan 85, 89
 Velen, kunnen – 81
 Venaal 97
 Venerabel 21
 Venereren 104
 Venijn 39
 Venijn spuwen 39
 Venijn uitbraken 39
 Venijnig 7, 39
 Vent 9
 Vent van likmevestje 99
 Vent van niks 99
 Venusjonker 53
 Ver peinzen 104
 Ver van huis 55
 Verachtelijk 52
 Verachten 40
 Verachting 40
 Verafgoden 104
 Verafschuwen 40
 Veranderen 45
 Veranderen als weer 85
 Veranderen van mening 69
 Veranderlijk 92
 Veranderlijk als de wind 92
 Veranderzucht 92
 Verantwoordelijk 69
 Verantwoordelijkheid 23
 Verantwoordelijkheid ont-
 vluchten 62
 Verantwoordelijkheidsbesef
 69
 Verantwoordelijkheidsgevoel
 69
 Verantwoordelijkheidszin 69
 Verantwoorden 53, 62
 Verantwoording 89
 Verbaal begaafd 15
 Verbaal geweld 41
 Verbabbelen 13-14
 Verbambocheren 67
 Verband, in groter – zien 105
 Verbeelding 57
 Verbeeldingsarm 94
 Verbeeldingskracht 93
 Verbeeldingswereld 78
 Verbergen 95
 Verbeten 26
 Verbeten ijver 26
 Verbeten woede 26
 Verbeteraar 105
 Verbeuzelen 62
 Verbiage 17
 Verbidden 42
 Verbiedelijk 99
 Verbitterd 5
 Verblijd 5
 Verboden trotseren 48
 Verboemeld 53
 Verboemelen 53
 Verboeren 67
 Verbolgen 81
 Verborgene 95
 Verbrassen 67
 Verbruinen 48
 Verburgerlijkt 102
 Verdacht maken 60
 Verdacht op 89
 Verdachtmaking 60
 Verdansen 63

- Verdartelen 63
 Verdediging 13
 Verdeemoedigen, z.– 41
 Verdenking 5
 Verder kijken dan neus lang 104
 Verder springen dan pols 10
 Verder vertellen 14
 Verder, niet – dan neus lang 99
 Verderf, in – storten 57
 Verderfelijke invloed 58
 Verderven 57
 Verdienstelijk 20, 28
 Verdierlijken 67
 Verdijen 48
 Verdoemd 52
 Verdoemeling 52
 Verdoen 62, 67
 Verdoken 12
 Verdomde Lowietje 94
 Verdommeling 52
 Verdommen 48
 Verdonderen 67
 Verdonkeremannen 61
 Verdonkeren 61
 Verdoodheid der zinnen 66
 Verdorven 52
 Verdorvenheid 52
 Verdraagzaam 45
 Verdraaid kompas 11
 Verdraaien 48
 Verdrag 7
 Verdrag, zonder – 89
 Verdragen 20, 45
 Verdrietig 77
 Verdringen 79
 Verdromen 78
 Verduiveld 11
 Verdutten 79
 Verduvelen 67
 Verdwazing 66
 Vereelt 43
 Vereenzelvigen 4
 Vereerder 104
 Vereis van zaken, naar – 85
 Veren laten hangen 77
 Veren overeind 48
 Veren overeind zetten 8
 Veren, achter – zitten 84
 Veren, in de – zitten 26
 Vereren 104
 Verfijnd 45
 Verfuiven 63
 Vergallen 76
 Vergapen, z.– aan 58
 Vergauwelozen 67
 Vergeeflijk 26
 Vergeetachtig 67
 Vergeetel 67
 Vergeldingsmaatregelen 26
 Vergelijk, tot – komen 26
 Vergen 48
 Vergenoegd 35
 Vergenoegzaam 35
 Vergenoegzaamheid der deugd 43
 Vergeten en vergeven 26
 Vergeven 26
 Vergevensgezind 26
 Vergeving 26
 Vergif 39
 Vergiffenis 26
 Vergoddelijken 104
 Vergoden 104
 Vergoelijken 26, 48
 Vergramd 5
 Vergrimd 38
 Verguizen 27
 Verhaal zoeken 26
 Verhabbezakken 23
 Verhard 43
 Verheerlijken 91
 Verheffen, z.– op 58
 Verhelen, iets – 65
 Verheugd van hart 5
 Verheven 43
 Verheven minachting 27
 Verhevenheid 27
 Verhipt 11
 Verhit 23
 Verhit raken 23
 Verholen bedoelingen 95
 Verhullen 95
 Verinnerlijken 96
 Verjagen 41
 Verkalkt 103
 Verkankeren 58
 Verkeerd haar 27
 Verkeerde gangen 52
 Verkeerde muts ophebben 81
 Verkiezing, eigen – 89
 Verkild 20
 Verklappen 14, 40
 Verklapper 40
 Verkleffer 40
 Verkleinen 96
 Verkleinen, z.– 91
 Verkleetsen 14
 Verklikken 40
 Verklikker 40
 Verknabbelen 67
 Verknabbusen 67
 Verkniezen, z.– 78
 Verknijzen 40
 Verknipt 66
 Verknoeien 62, 67, 87
 Verknollen 61
 Verkolonialen 48
 Verkolonialen, geen bal – 69
 Verkopen en leveren 40
 Verkopen en verraden 8
 Verkotsen 40
 Verkrachten 57
 Verkramp 78
 Verkrijgen, van z. – 77
 Verkroppen 83
 Verkruimelen 62
 Verkwisten 66-67
 Verkwistend 66
 Verkwister 67
 Verlakken 70, 102, 104
 Verlakker 102
 Verlammen 48
 Verlangen 22, 48
 Verlangen n. verleden 78
 Verlanterfanten 62
 Verlappen 67
 Verlapswansen 62
 Verlaten 52
 Verlaten, z.– op 35
 Verlaten, z.– op woord 99
 Verleg zoeken 16
 Verlegen 12
 Verlegen maken 41
 Verlegen met houding 12
 Verlegen om praatje 4
 Verlegen zitten 87
 Verleidbaar 85
 Verleiden 85
 Verleidersfiguur 43
 Verleiderstypen 43
 Verleiding weerstaan 80
 Verleuteren 62
 Verlicht 96
 Verliedertje 52
 Verliefd 80
 Verlies 79
 Verlies nemen 76
 Verliezer 76, 79
 Verlinken 40
 Verloederd 52
 Verloenen 40
 Verlokken 85
 Verlokking 85
 Verlopen sujet 52
 Verloren 75
 Verloren, tijd – laten gaan 85
 Verlorenheid 75
 Verluieren 62
 Verlullen 62
 Verlummelen 62
 Vermaan, naar geen – luisteren 103
 Vermaffen 62
 Vermaft 66
 Vermakelijk 6
 Vermallen 62
 Vermassen 40
 Vermanen 40

- Vermaner 24
 Vermasseren 40
 Vermetel 17, 90, 94
 Vermetelheid 94
 Vermijden 13
 Vermijdingsgedrag 13, 89
 Vermijmeren 78
 Vermoeien, z.- 62
 Vermogen 54
 Vermommen 95
 Vermoorde onschuld 13, 100
 Vermorsen 62
 Vermosen 67
 Vermurwen 40, 42
 Vernaaien 61
 Vernaggelen 61
 Vernederen 27, 31, 42
 Vernederend 43
 Verneuken 59, 61, 99, 104
 Verneuker 59
 Verneukeraar 59
 Verneukeratief 59
 Verneuriën 59
 Vernielachtig 68
 Vernielal 56
 Vernielziek 56
 Vernielzucht 68
 Vernielzuchtig 68
 Vernieuwingsdrang 104
 Vernieuwingsgedachte 104
 Vernikkelen 59
 Vernoegd 5, 35
 Vernoggelen 61
 Vernuft 105
 Vernufteling 105
 Vernuftig 105
 Vernuftigheidjes 105
 Veronaangenamen 46
 Veronachtzamen 54, 66-67
 Verongelijken 53
 Verongelijkt 81
 Veronnuten 62
 Verontrusten 34
 Verontschuldigen, z.- 91
 Verootmoedigen 43
 Verootmoedigen, z.- 91
 Verordenen 41
 Verordineren 41
 Verorndonnen 41
 Veroveringsdrang 41
 Verpesten 79
 Verpiëren 59
 Verplicht, z.- voelen tot 54
 Verplichten 23
 Verplichtend 48
 Verplichting 71
 Verplichtingen opleggen 23
 Verpoedelen 87
 Verprossen 87
 Verprutselen 67, 87
 Verprutsen 67, 87
 Verraads 40
 Verraden 14, 60
 Verraden en verkopen 40
 Verrader 40
 Verraderij 40
 Verraderlijk 40, 105
 Verrechtvaardigen 96
 Verrekkeling 52
 Verrekken 54
 Verrekken, niets - 69
 Verrijken, z.- 61
 Verroesten 48
 Verrotten, niets - 69
 Versacherijnd 81
 Versagen 76, 85
 Versatiel 85
 Verschalken 17, 85, 104
 Verscheurd door twijfels 78
 Verscheurdheid 79
 Verscheurend 24
 Verscholen 12
 Verschonen 26
 Verschuchterd 12
 Verschut 30
 Verschutten 30
 Versierder 69
 Versieren 13, 69
 Versimpeld 104
 Verslaafd aan het aardse 97
 Verslempen 67
 Verslenteren 62
 Versleuren 62
 Versliechenen 40
 Versliecheren 40
 Verslodderd 65
 Verslodderen 65
 Versloffen 62
 Verslonzen 65
 Verslungelen 65
 Versmaden 43
 Versmiechelen 40
 Versomberen 11
 Verspelen 62, 67, 87
 Verspillen 62, 67
 Verspiller 67
 Verstaald 84
 Verstaan, zijn stuk - 65
 Verstaan, zijn vak - 65
 Verstaander, goed - 104
 Verstajem 103
 Verstajes 103
 Verstajing 103
 Verstand 80, 86, 91, 104
 Verstand in zak dragen 43
 Verstand verduisterd 66
 Verstand, goed bij - 66
 Verstandelijk 80, 86
 Verstandeloos 66
 Verstandhouding 20
 Verstandig 85
 Verstandsmens 80
 Verstandsverbijstering 66
 Verstoffelijkt 97
 Verstoken van geest 90
 Verstokt hart 84
 Verstokt zondaar 64
 Verstolen 95
 Verstompt 59
 Verstooraar 80
 Verstoord 38
 Verstoppertje 95
 Verstrikken 90
 Verstrooid 51
 Verstrooien 69
 Versukkelen 89
 Vertederd 84
 Vertelseltje 70
 Verteuten 13
 Vertier 4
 Vertij 5
 Vertoef 85
 Vertoon 40, 57
 Vertrappen 48
 Vertroeteld 47
 Vertroetelen 22
 Vertraoend 26
 Vertraoing 27
 Vertrouwen 5, 11, 28, 35, 70
 Vertrouwen inboezemen 35
 Vertrouwen voor geen cent
 70
 Vertrouwen wekken 35
 Vertrouwen, goed van - 28,
 89
 Vertrauenswaard 35
 Vertrauwendekend 35
 Veruiterlijkt 97
 Vervaard 89
 Vervaard maken 24
 Vervaard, voor jeen kleintje -
 75
 Vervaarlijk 23
 Vervalsen 61
 Verve, met - vertellen 16
 Verveeld 97
 Vervelen 28, 39
 Vervelend 39-40, 46
 Vervelens, tot - toe 83
 Vervloekeling 52
 Vervloeken 48
 Vervloekt 52
 Vervoering 3, 16
 Vervolgziek 45
 Vervolgzuchtig 45
 Vervuld van gal 47
 Verwaand 29
 Verwaardigen, z.- 43
 Verwaarlozen 51, 62
 Verward 65, 85

- Verwaten 43
 Verwegen 88
 Verwekelijkt 12
 Verwerpelijk 64
 Verwezen 65
 Verwezene 65
 Verwijl 85
 Verwijten 36
 Verwikken 88
 Verwilderd 88
 Verwoester 57
 Verwoesting 58
 Verwondbaar 88
 Verwonderlijk 58
 Verworden 52
 Verworden beschaving 57
 Verworpen 52
 Verworpene 52
 Verwrongen 16
 Verzaking 28
 Verzenen tegen prikkels slaan 48
 Verzenuwd 76
 Verzet 48
 Verzetje 5
 Verzetshouding 48
 Verzetten, z. - 98
 Verzetten, z.- 8, 48
 Verzien hebben op 38
 Verzinnen 70, 80, 104
 Verzinsel 16
 Verzoeken 48
 Verzoeking 44
 Verzoenend 26
 Verzoening, tot - brengen 23
 Verzoenlijk 26
 Verzonken 67
 Verzorgd 54, 72
 Verzorgd, in de puntjes - 54
 Verzorgingsdrift 27
 Verzuim 85
 Verzuren 34
 Verzuurd 5
 Verzwieren 63
 Verzwijgen 16
 Verzwijnen 53
 Vestaalse maagd 72
 Vet geven 26
 Vet maken 9
 Vet, in - gaar smoren 19
 Vexeren 34
 Vezen 16, 82
 Victoriaans 101, 103
 Vief 5, 9
 Vierder 104
 Vierkant 65
 Vierkant tegen 49
 Vierkant tegenspreken 24
 Vierkant uittlachen 30
 Vierkante boer 28
 Vies 67, 72
 Vies bij 16
 Vieze, in - 81
 Viezevazen 10
 Vigilant 65
 Vigilantie 65
 Vijand 38, 52
 Vijandig 38, 84
 Vijandschap 38, 52
 Vijf, alle - bij elkaar 105
 Vijf, een van - op loop 55
 Vijf, een van - te spelen 55
 Vijf, niet alle - op rijtje 55
 Vijfoog 86
 Vijg 52
 Vijgebladen zoeken 16
 Vijs 72
 Vijs los hebben 55
 Vijven en zessen 16
 Vilein 30
 Vileinig 30
 Vinden kunnen 20
 Vinden, te - voor 3
 Vinden, te - zijn 26
 Vinding 104
 Vindingrijk 104
 Vindingskracht 104
 Vinger achter krijgen 69
 Vinger in de as steken 19
 Vinger t.o. hand 46
 Vinger uitsteken 20
 Vinger, om - winden 40
 Vingerbreed in weg leggen 26
 Vingers, door - zien 26, 48
 Vingers, op - zien 7
 Vink, rare - 56
 Vinkenslag, op - zitten 38
 Vinkentouw, op - zitten 38
 Vinnig 24
 Vinnig op 47
 Violen 68
 Violen laten zorgen 10
 Violent 23
 Violeren 51
 Viool, eerste - spelen 23
 Viool, op grote - spelen 57
 Virago 76
 Viriel 90
 Virtuoots 65
 Vis noch vlees 86
 Visie 104
 Visionair 104
 Vissebloed 21
 Vissen in troebel water 44
 Vissen, uit - gaan 5
 Viswijf 35
 Vitaal 12
 Vitachtig 36
 Vitlust 36
 Vitriool spuiten 31
 Vitten 36
 Vitter 36
 Vitterig 36
 Vitziek 36
 Vitzucht 36
 Viveur 54
 Vlaai 25, 53
 Vlag strijken voor 94
 Vlag voeren 23
 Vlakaf 8
 Vlakaf weigeren 48
 Vlake, in - komen 5
 Vlake, z. op - houden 3, 68
 Vlakuut 8
 Vlakuut weigeren 48
 Vlakweg 8
 Vlakweg weigeren 48
 Vlasbaard 52
 Vlasbek 52
 Vlassen baard aandoen 101
 Vlees beter dan botten 97
 Vlees, geen - en geen vis 78
 Vlegel 8, 17, 33, 58
 Vlegelachtig 17, 58
 Vleien 28, 71, 91, 101
 Vlelend 102
 Vleier 91
 Vleierig 91
 Vleierij 102
 Vleizucht 101
 Vlekkeloos 55
 Vlerk 11, 28, 32
 Vlerkachtig 11
 Vlerken laten hangen 77
 Vlerkerig 11
 Vleugellam 84
 Vleugels laten hangen 77
 Vleugels, onder - nemen 26
 Vlieg, geen - kwaaddoen 22
 Vliegen afvangen 44
 Vliegen, vleugels 65
 Vliegen, ze zien - 55
 Vliegende Mercurius 85
 Vliegende vaart 82
 Vliegerig 82
 Vliender, onder - leiden 44
 Vlienders, achter de - leiden 44
 Vlijmscherp vernuft 105
 Vlijt 51
 Vlijtbetoon 51
 Vlinder 85, 105
 Vlinderachtig 85
 Vlo in oor 87
 Vloeiend 15
 Vloeken 23, 35
 Vloer aandweilen 46
 Vloer aanvegen met 31, 46

- Vloermat, op – laten staan 43
 Vlot 5, 15
 Vlotte babbel 12
 Vlotten laten 51
 Vluchten in verleden, ziekte 79
 Vluchten uit realiteit 13
 Vluchten voor werkelijkheid 78
 Vluchtgedrag 79
 Vluchtig 66
 Vlug van begrip 93, 104
 Vlug van bevattig 104
 Vlug verstand 93
 Vlugge jongen 104
 Vlugge kop 93, 105
 Vluggerd 93
 Vlugsten, tot – behoren 90
 Vlugvlug 82
 Vodden, achter – zitten 41
 Voddenbaal 99
 Vodevent 99
 Voddewerk 65
 Voddig 65
 Voeg, geen – geven 55
 Voeg, met – 27
 Voegen, z.– 26
 Voeglijkheid 54
 Voegzaam 54
 Voegzaamheid 54
 Voeler 88
 Voertje zetten 60
 Voet bij stuk 65, 85
 Voet dwars zetten 27, 48
 Voet geven 5
 Voet, geen – toegeven 50
 Voet, geen – verzetten 63
 Voet, geen – wijken 85
 Voet, onder – krijgen 42
 Voet, op grote – 29
 Voetbreed, geen – wijken 50, 85
 Voeten 68
 Voeten kussen 94
 Voeten vegen aan 54
 Voeten, aan – liggen 104
 Voeten, met – trappen 42
 Voetlikker 101
 Voetstoots 48
 Voetstoots aanvaarden 103
 Voetstuk, op – plaatsen 105
 Voetstuk, z. op – plaatsen 43
 Voetval 91
 Voetveeg 93
 Voetwis 93
 Vogel af hebben 6
 Vogel, vreemde – 56
 Vogeltje dat koe heet 63
 Vol vuur 16
 Vol, voor – aanzien 45
 Volgeestig 103
 Volgens het boekje 72
 Volgens regels 104
 Volgzaam 98
 Volgziek 98
 Volgzucht 98
 Volhardend 64
 Volharding 64-65
 Volhardingsvermogen 64
 Volhouden 64, 85
 Volhouder 64
 Vollijverig 51
 Volksbedrog 71
 Volksmenner 25
 Volksmisleiding 71
 Volksverlakker 70
 Volksverlakkerij 71
 Volle neef met lenen 70
 Volle toom laten 26
 Volle vlucht 82
 Volleerd in kwaad 52
 Volschieten 84
 Volstromen 84
 Volubiliteit 15
 Voluptueus 15
 Volvaardig 20
 Volwassen 89
 Vonden 13
 Voor de galerij 57
 Voor duvel dansen 90
 Voor karretje spannen 98
 Voor komen, iemand – 34
 Voor schut zetten 32
 Vóór zich houden 4
 Voor, ergens – in zijn 3
 Vooraan in kerk 100
 Voorbarig 64
 Voordeel 45
 Voordeel halen uit 45
 Voordeel trekken 46
 Voordeel van twijfel 96
 Voordeel, eigen – 19
 Voordeed, z.– als 28
 Voordringen 29
 Voorgescreven 71
 Voorgond, z. op – plaatsen 29
 Voorhoede 104
 Voorhoofd van staal 56
 Vooringenomen 46
 Vooringenomenheid 46
 Voorjokken 70
 Voorkomend 19, 28, 56
 Voorkomendheid 28
 Voorkruipen 29
 Voornaam 28, 43
 Vooroordeel 14, 46
 Vooroordelen 39
 Vooroordelen, in – vastge-
 roest 93
 Voorop lopen 29, 104
 Vooropgezet 39
 Voorschrijven 89
 Voorspelbaar 94
 Voorspiegelen 13
 Voorspoed 40
 Voorstaan, z. laten – op 43
 Voorstellingskracht 93
 Voorstellingsvermogen 93
 Voortouw geven 21
 Voortouw nemen 23
 Voortoveren 13
 Voortreffelijk 65
 Voortrekken 53
 Voortrekkersrol 104
 Voortvarend 9, 12
 Voortvarendheid 9
 Vooruit te branden, niet – 13
 Vooruit zien 104
 Vooruitstrevend 93, 104
 Voorvaderlijke gebruiken 102
 Voorvechter 16, 36
 Voorwendsel 59
 Voorzichtig 53, 91
 Voren t.o. achteren 104
 Vork in zak, met – lopen 54
 Vormelijk 29, 72
 Vormen 32, 72
 Vormen, aan – hechten 102
 Vossehuil 94
 Vossemelk gedronken 94
 Vossen 61
 Vot 94
 Vraagtekens zetten 20
 Vragen 48
 Vragen naar waarom 103
 Vrede, in – met 22
 Vredelievend 23
 Vredes, om des – wille 41
 Vredesapostel 23
 Vredesgezind 23
 Vredestichter 23
 Vredig 25
 Vreedzaam 25
 Vreemd 56, 58
 Vreemd fatsontje 104
 Vreemd potnat 56
 Vreemde gast 56
 Vreemde schaats rijden 56
 Vreempje 58
 Vrees voor straf 91
 Vreesachtig 89
 Vrek 84
 Vrekaard 84
 Vrekachtig 84
 Vrekkelig 84
 Vrekkigheid 98

- Vrèlen 34
 Vreselijk 40
 Vreugde in leven 4
 Vreugdedronken 3
 Vrezen 89
 Vriend in nood 20
 Vriend, te – houden 48
 Vriendelijk 19
 Vriendelijk als deur van rasp-
 huis 37
 Vriendendienst 20
 Vriendenplicht 20
 Vriendentrouw 20
 Vriendenzorg 27
 Vriendjespolitiek 53
 Vriendschap 20
 Vriendschappelijk 6, 20
 Vriezen t.o. dooien 68
 Vrij 96
 Vrij als vogeltje in lucht 102
 Vrij laten 96
 Vrijborstig 65
 Vrijbouter 94
 Vrijbouteren 94
 Vrijdenker 102
 Vrije toom laten 26
 Vrije verkiezing 89
 Vrije vogel 102
 Vrijegeest 102
 Vrijegevig 22
 Vrijegevochten 102
 Vrijheden 10, 16
 Vrijheid 96, 102
 Vrijheid belemmeren 42
 Vrijheid van optreden 16
 Vrijheidsdrang 96
 Vrijheidsdrift 96
 Vrijheidsgevoel 96
 Vrijheidsgezind 96
 Vrijheidszin 96
 Vrijmoedig 16
 Vrijmoedigheid 16
 Vrijpleiten, z.– 13
 Vrijpostig 10
 Vrijpostigheid 10
 Vrijuit 65
 Vrijwilliger 89
 Vrijzinnig 104
 Vroed 85
 Vroedheid 86
 Vrolijk 4
 Vrolijk, z.– maken over 30
 Vrolijke Frans 4
 Vrome 100
 Vrome overpeinzing 9
 Vromelijk 72
 Vromigheid 100
 Vroom 72
 Vroom als Job 72
 Vroom bedrog 26
 Vrouwachtig 87
 Vrouwelijk 87
 Vrouwenmanieren 87
 Vuige laster 60
 Vuige lusten 15
 Vuil bakkes geven 8
 Vuil spelletje 31
 Vuil, met – gooien 60
 Vuil, stuk – 46
 Vuilaardig 30
 Vuilak 97
 Vuile bras 52
 Vuile mond geven 28
 Vuilspuiter 59
 Vuiltong 59
 Vuist maken 49
 Vuist op tafel 35
 Vuist, op – gaan 35
 Vulgair 29
 Vulgarisme 29
 Vulkaan 15
 Vulkanisch 15
 Vult 26
 Vuns 52
 Vunzig 52
 Vurig 16
 Vurig geloof 72
 Vurig verlangen 16
 Vuur en vlam 16
 Vuur en vlam spuwen 35
 Vuur en water in één hand
 87
 Vuur na aan schenen 37
 Vuur uit de sloffen 20, 27, 51
 Vuur, door – gaan 22
 Vuur, in – raken 79
 Vuur, met – spelen 53
 Vuurvreter 25
 Waaghals 11
 Waaghalzig 11
 Waaglust 53
 Waagziek 53
 Waaien laten 51
 Waait jasje 69
 Waait mutsje 69
 Waait rokje 69
 Waakzaam 65
 Waakzaamheid 65
 Waandenkebeeld 66
 Waanidee 66
 Waanvoorstelling 83
 Waanwijs 47, 105
 Waanwijze 24, 47
 Waanziek 83
 Waanzinnig 83
 Waarachtig 28
 Waarachtigheid 28
 Waarde, iem. in – houden 96
 Waarde, iem. in – laten 96
 Waardeeloos 54, 99
 Waardig 80
 Waarheid 16, 41
 Waarheid dienen 28
 Waarheid geweld aandoen
 70
 Waarheid huldigen 55
 Waarheid verdoezelen 71
 Waarheid verhelten 71
 Waarheid, in – wandelen 55
 Waarheidlievend 55
 Waarheidsminnend 55
 Waarheidsbehoefte 55
 Waarheidsdrang 55
 Waarheidspreker 55
 Waarheidszucht 55
 Wachten, z.– voor 53
 Waffel 17
 Waffel houden 3
 Waffelen 17
 Wagen 11
 Wager 94
 Waken over 27
 Wakker 9, 65, 69, 90, 105
 Wakker liggen van 11
 Walg 40
 Walgelijk 40
 Walgingwekkend 40
 Wallebak 63
 Wallebakken 63
 Wallebakkerij 63
 Wallen, van twee – eten 87
 Walletje bij schuurtje 66
 Walsen, over iem. heen – 44
 Wandaad 64
 Wandan, door – bezeten 66
 Wangedrag 56
 Wangeloof 5
 Wangunst 39
 Wanhebbelijk 56
 Wanhoopsstemming 75
 Wanhopig 76
 Wankel 86
 Wankelbaar evenwicht 86
 Wankelemoedig 86
 Wanlustig 78
 Wanorde 9
 Wanordelijk 66
 Wanten, van – weten 65
 Wantenweven 83
 Wantenwever 83
 Wantrouwen 5
 Wantrouwig 5
 Wanvoeglijk 55
 Wanwil 32
 War, in de – 65, 85
 War, in de – schoppen 58
 Warboel 64
 Ware broeder 70

- Ware geloof 72
 Wargeest 65
 Wargeestig 65
 Warhoofd 65
 Warkop 65
 Warm 35
 Warm hart toedragen 19
 Warm lopen voor 16
 Warm of koud worden 70
 Warmbloedig 16
 Warmhartig 19
 Warmvoelend 19
 Warrelboel 64
 Warrig 38, 65
 Warring 85
 Wartaal 65
 Warziek 26
 Was, als – 90
 Was, als – te kneden 90
 Wassen neus aanzetten 61
 Water in wijn doen 48
 Water t.o. vuur 70
 Waterglad 46
 Waterhoofd 90
 Watje 12, 90
 Watten, in – gelegd 47
 Watten, in – leggen 22
 Wauwel 14
 Wauwelaar 14
 Wauwelen 13-14, 79
 Wazig 52
 Week 90
 Week als boter 78
 Week van hart 84
 Weekdier 101
 Weekhartig 84
 Weeklagen 81
 Weekmoedig 84
 Weelde opkunnen 6
 Weelderig 14, 71, 80
 Weemoed 78
 Weemoed en verlangen 78
 Weemoedig 78
 Weer, in de – 7
 Weerbaar 89
 Weerbaarheid 89
 Weerbarstig 49
 Weerder 89
 Weergaas 11
 Weerhaan 85
 Weerhouden 42, 90
 Weerhouden, z. laten – 10, 26
 Weerlichts 11
 Weerloze tobber 76
 Weerspanning 48
 Weerspanning 48
 Weerstand bieden 85
 Weerstandloos 48
 Weerstrevig 40
 Weerwolf 37
 Weerwoord 16
 Weerzin tegen leven 76
 Weerzinwekkend 52
 Weet hebben 69, 84
 Weetal 44
 Weetgierig 105
 Weetgraag 105
 Weetje weten 105
 Weetlust 105
 Weetniet 90
 Weg van minste weerstand 63
 Weg, aan – timmeren 23
 Weg, eigen – 89
 Weg, in – leggen 37
 Weg, uit – gaan 75, 77
 Wegbereider 104
 Wegdruken 29
 Wegen 91
 Weggeven 45
 Wegkwijnen 78
 Weglopen 89
 Weglopen voor blaas met bonen 89
 Wegpesten 41
 Weifelaar 76
 Weifelachtig 76
 Weifeling 76
 Weifelmoedig 78
 Weigeraar 49
 Weigerachtig 49
 Weigeren 48
 Weigerlijk 27, 53
 Weinig verdieping 90
 Weird 56
 Weirdo 56
 Wekelijk 90
 Wekeling 90
 Wel bij hoofd 66
 Wel ter tale 15
 Wel ter tong 15
 Welbedacht 53
 Welbehaaglijk 35
 Welbespraakt 15
 Welbewust 75
 Weldaad bewijzen 22
 Weldadig 22
 Weldenkend 28
 Weldoener 22
 Weldoordacht 53
 Welgeaard 28
 Welgebekt 15
 Welgevallen 48, 89
 Welig 35, 80
 Welig vlees 53
 Weligheid 80
 Wellevend 22
 Wellevendheid 22
 Wellusteling 15
 Welmenend 26
 Welopgevoed 28
 Weloverwogen 53
 Welsprekend 15
 Welsprekendheid 15
 Welstand 22
 Weltevreden 35
 Welfremd 15
 Weltschmerz 76
 Welverzorgd 72
 Welvoeglijk 54
 Welvoeglijkheid 56
 Welwijs 55
 Welwillend 26
 Welwillendheid 26
 Welzijn 20
 Wenken, op – vliegen 93
 Wensbeeld 105
 Wensen voorkomen 27
 Wereld aankunnen 12
 Wereld afzweren 12
 Wereld kennen 54
 Wereld verbeteren 105
 Wereld verstaan 85
 Wereld, door – rollen 68
 Wereld, z. door – helpen 89
 Wereldbestormer 94
 Wereldje, eigen – 15
 Werelds 25, 95
 Wereldsgezind 12
 Wereldverbeteraar 105
 Wereldvreemd 15
 Weren 89
 Werk schuwen 64
 Werkachtig 51
 Werkbeest 51
 Werkdrift 51
 Werkduivel 51
 Werkelijkheidsbesef 85
 Werkeloos 63
 Werken als paard 52
 Werkzeel 51
 Werkkracht 9
 Werkonwillige 64
 Werkschuw 64
 Werkschuw tuig 64
 Werkschuwheld 51
 Werktuig in hand van 93
 Werkverslaafde 51
 Werkwillig 52
 Werkzaam 51
 Werkzucht 52
 Wertheriaans 89
 Wervel in hoofd 55
 Wervelwind 7
 Werzelgat 16
 Wet braveren 102
 Wet met voeten treden 68
 Wet stellen 41
 Wet verkrachten 68
 Wet voorschrijven 41-42

- Weter 80
 Wetgetrouw 102
 Wetteloos 64
 Wettisch 102
 Wezelachtig 88
 Wezen, er mogen – 9
 Wezenlijke t.o. toevallige 103
 Wezenloos 77, 104
 Whizzkid 103
 Wie-doet-me-wat 68
 Wiebelen 16, 83
 Wiebelkont 83
 Wieden, eigen straatje – 75
 Wiek, in – geschoten 80
 Wieken, op eigen – 89
 Wielen, in – rijden 48
 Wielen, rijden in – 27
 Wiemelen 83
 Wierig 14
 Wieterik 90
 Wieties 69
 Wietkoker 90
 Wietmuis 90
 Wietstok 90
 Wijd geweten 56
 Wijd, te – gapen 48
 Wijde wereld intrekken 94
 Wijder standpunt 96
 Wijdlopig 11
 Wijdlopige 15
 Wijf met moustache 8
 Wijgochem 47
 Wijken 43, 85
 Wijntje en trijntje 53
 Wijs 15, 85, 99
 Wijs als Salomo's kat 24, 105
 Wijs, niet goed – 55
 Wijs, niet – 55
 Wijs, van – raken 87
 Wijsbek 24
 Wijsgeer 105
 Wijsgerig 105
 Wijsheid 86
 Wijsheid in pacht 24, 29, 43
 Wijs hoofd 24
 Wijsmaken 71, 89
 Wijsmaken, laten – 69
 Wijsneus 24
 Wijsneuzig 24
 Wijverig 95
 Wijzig 24
 Wikken en wegen 53, 76
 Wil 42
 Wil doordrijven 50, 65
 Wil, eigen 89
 Wil, iemands – breken, buigen 42
 Wil, van goede – 26
 Wild 7
 Wild haar 102
 Wilde klavier 9
 Wilde pandoer 8
 Wilde rabas 9
 Wilde, in het – weg 64
 Wildebras 7
 Wildeman 7-8
 Wildzang 9
 Wille, ter – 26
 Willekeur 49
 Willekeurig 49
 Willekeurigheden 49
 Willen 49, 77
 Willens blind 104
 Willetje 49
 Willig 48
 Willoos 13
 Wilskracht 85
 Wilskrachtig 85
 Wilszwak 85
 Wilvaardig 19
 Wind en stroom, tegen – 49
 Wind eronder 62
 Wind in hoofd 50, 86
 Wind maken 32
 Wind t.o. jasje, rokje, muts 85
 Wind uit zeilen nemen 41
 Wind v. voren 26
 Wind waait 68
 Wind, in – zien 69
 Windbreker 32
 Windbuil 28, 32
 Winden, met alle – draaien 85, 100
 Winden, om vinger – 23
 Winderig heertje 59
 Windhapper 28
 Windmaker 28
 Windowdressing 100
 Windschopper 7
 Windvaan 68, 85
 Windzak 28
 Winkel, eigen – 27
 Winkelen 80
 Winnen, iem. – voor 23
 Winzucht 46
 Wipper 45
 Wipperen 87
 Wisecrack 16
 Wiseguy 24
 Wispelturig 85
 Wisse voor ongewisse 53
 Wisselvallig 80
 Wisselziek 85
 Wisselzucht 85
 Wisseswasje 10, 16, 26
 Wit in de ogen 26
 Witheet 35
 Witz 6
 Woede 24, 35
 Woede beteugelen 80
 Woedeaanval 35
 Woedeorgasme 35
 Woede-uitbarsting 35
 Woeken met talent 105
 Woelen 98
 Woelgeest 98
 Woelwater 16, 87
 Woelziek 87, 98
 Woelzucht 87, 98
 Woest 50, 56
 Woestaard 50
 Woestaardig 50
 Woesteling 50
 Wol, door – geverfd 13, 52, 84, 97
 Wol, door – heen 13, 97
 Wolf in buik smoren 66
 Wolf in schaapskleren 59, 100
 Wolfs 31
 Wolken, in de – 6
 Wolken, tot in – verheffen 104
 Wolvenaard 31
 Wonden en builen 25
 Wonder, z. – wat verbeelden 43
 Wonderlijk 56
 Wonderlijk maaksel 56
 Woord breken 71
 Woord houden 35
 Woord is evangelie 85
 Woord is wet 41
 Woord nakomen 35
 Woord schenden 71
 Woord staan 35
 Woord verliezen 69
 Woord, bij – blijven 71
 Woord, op – geloven 99
 Woordbreker 70
 Woordbreuk 71
 Woorden verdraaien 102
 Woordenrijk 11
 Woordenvloed 17
 Woordhouder 35
 Woordje doen 15
 Workaholic 51
 Worm 99
 Worm in stof, als – kruipen 100
 Worst 69
 Would-be gentleman 57
 Wous 55
 Wraak nemen 26
 Wraakgedachte 26
 Wraakgierig 26, 39
 Wraaklust 26

- Wraakzuchtig 26
 Wrede boer 51
 Wreed 31, 47, 72
 Wreeddaard 31
 Wreeddaardig 47
 Wreedheid 31
 Wreedteder 47
 Wreken, z. – 26
 Wrevel 49
 Wreveldaad 52
 Wrevelig 37
 Wrevelmoed 37
 Wrevelmoedig 37
 Wriemelen 78
 Wrijten 26
 Wrikkelen 34
 Wringer, door – halen 27
 Wrochten 52
 Wroeging 77
 Wroegwezen 76
 Wroeten 76
 Wroeten als mol in aarde 97
 Wroeter 13
 Wrok 47, 83
 Wrokgevoelens 83
 Wrokken 83
 Wrokkig 36, 83
 Wuft 10-11, 63, 105
 Wulp 53
 Wulps 80
 Wulpsheid 80
 Wups 63

 Xantippe 26

 Zaad geven 26
 Zaag 82
 Zaagsel in hoofd 90
 Zaaïen 67
 Zacht 40
 Zacht eitje 95
 Zacht pitje, op – laten sudderen 7
 Zachtaardig 40
 Zachte hand 40
 Zachtheid 40
 Zachtjesaan 7
 Zachtmoedig als duif 22
 Zachtzinnig 40
 Zadelvast 75
 Zageman 82
 Zagen 82
 Zager 82
 Zagevent 82
 Zak 58
 Zak aan vinden 9
 Zak en as 75
 Zak om geven 69

 Zak tabak 58
 Zak, in – schijten 76
 Zak, in – steken 61
 Zakelijk 85
 Zaken, eigen – 9
 Zakken 54
 Zakken laten 27
 Zakkenvuller 45
 Zakkenwasser 58
 Zakkerig 58
 Zakkig 58
 Zalf 95
 Zalfachtig 95
 Zalfje 95
 Zalvend zeuren 99
 Zand in ogen strooien 61, 89
 Zanic 82
 Zanicachtig 82
 Zaniken 82
 Zaniker 82
 Zanikkous 82
 Zanikpiet 82
 Zanikpot 82
 Zebedeus 76, 94
 Zedelijke beginselen 27
 Zedelijkheidsapostel 99
 Zedeloos 59
 Zedemieren 99
 Zedenmeester 24, 99
 Zedenmeesteren 99
 Zedenprediker 99
 Zedenpreken 99
 Zedig 72
 Zee, geen – te hoog 90
 Zeef, in – nemen 61
 Zeem aan baard 91
 Zeer, in – tasten 45
 Zeer, op – trappen 45
 Zeggen 89
 Zeggen laten 30, 49
 Zeggen op 36
 Zeggen, weinig van – 3
 Zegje doen 15
 Zeik, in – nemen 61
 Zeik, in de – zetten 30
 Zeiken 82
 Zeikerd 82
 Zeikerig 82
 Zeikgriet 82
 Zeikhein 88
 Zeikkerel 82
 Zeiklijster 82
 Zeikmier 82
 Zeikneus 82
 Zeikpeer 82
 Zeiksnor 82
 Zeikstraal 82
 Zeiktrien 82
 Zeikvent 82
 Zeikwif 82

 Zeker 75
 Zeker van stuk 75
 Zeker van zaak 86
 Zeker, op – spelen 53
 Zekere voor onzekere 53
 Zelf doen 89
 Zelfbedwang 80
 Zelfbeeld 84
 Zelfbehaaglijk 43
 Zelfbehagen 43
 Zelfbeheersing 79-80
 Zelfbeklag 81
 Zelfbeschouwing 27
 Zelfbeschuldiging 76
 Zelfbespiegeling 27
 Zelfbewust 89
 Zelfconcept 84
 Zelfcontrole 80
 Zelfcorrectie 80
 Zelfcultus 43
 Zelfdiscipline 80
 Zelfgenoegzaam 43
 Zelfgenoegzaamheid 43
 Zelfgevoel 84
 Zelfhaat 76
 Zelfingenomen 43
 Zelfingenomenheid 43
 Zelfmoordgedachte 79
 Zelfredzaam 89
 Zelfredzaamheid 89
 Zelfrespect 75, 89
 Zelfstandig 89
 Zelfstandigheid 89
 Zelftucht 80
 Zelfverloochening 28
 Zelfvertrouwen 75
 Zelfvoldaan 84
 Zelfzeker 75
 Zelfzuchtig 19
 Zeloet 24, 104
 Zelotisch 104
 Zemel 82
 Zemelaar 82
 Zemelachtig 76, 82
 Zemelap 82
 Zemelappig 78
 Zemelen 47, 82
 Zemelig 47, 82
 Zemelkloot 82
 Zemelkloten 82
 Zemelknoop 82
 Zemelknopen 82
 Zemelknoper 20, 82
 Zemelknoperig 82
 Zenen, op de – hebben 76
 Zenuwachtig 76
 Zenuwachtigheid 76
 Zenuwbonk 76
 Zenuwen 76
 Zenuwen, in – zitten 76

- Zenuwen, z. in – gooien 76
 Zenuwnobbel 76
 Zenuwknop 76
 Zenuwlijder 76
 Zenuwpees 76
 Zenuwpil 76
 Zenuwstandje 76
 Zenuwtoeval 76
 Zenuwziek 76
 Zenuwzwakte 76
 Zeperd 61
 Zere been, tegen – schoppen 45
 Zessen, van – klaar 12, 16
 Zet 69
 Zet onder water 31
 Zet weten op 13
 Zetje geven 9
 Zetten 40
 Zeur 82, 103
 Zeurder 82
 Zeurderig 82
 Zeuren 82, 95
 Zeurend vleien 91
 Zeurig 82
 Zeurkanis 82
 Zeurkont 82
 Zeurkous 79, 82
 Zeurneus 82
 Zeurpiet 82
 Zeurpot 82
 Zeurzak 82
 Zeven gemakken 7
 Zeven kleuren bagger 86
 Zeven schreefjes uitbabbelen 14
 Zeven sloten 89
 Zevende dag zoeken 63
 Zevenzeiker 37
 Zever 61
 Zeveraar 61
 Zeverbaard 61
 Zeveren 61
 Zich groot houden 75
 Zichzelf het naast 27
 Zichzelf kennen 10
 Zichzelf tegenspreken 65, 86
 Zichzelf weggooien 43
 Ziegezagen 82
 Ziekelijk gevoelig 88
 Zieken 34
 Ziekte inhebben 81
 Ziel 69
 Ziel in brandkast sluiten 96
 Ziel in lijdzaamheid 15
 Zieledel 21
 Zielegrootheid 21
 Zielerust 80
 Zieleschoonheid 21
 Zieletroost 27
 Zielevrede 80
 Ziels medelijden 46
 Ziels ontroerd 84
 Ziels te doen hebben 46
 Zielsdiep bewogen 84
 Zielsgelukkig 6
 Zielskracht 90
 Zieltje zondr zorg 68
 Zien, geen gat – in 76
 Zien, het niet – zitten 76
 Zien, het nog moeten – 20
 Ziende blind 28, 104
 Zienswijze 85
 Zier, geen – kunnen schelen 69
 Ziften 36, 104
 Zifter 23, 36
 Zijden, van alle – bekijken 103
 Zije Mina 40
 Zije reet 104
 Zije sok 40
 Zijen 40
 Zijig 95
 Zijn plaats weten 91
 Zijnen, niet bij de – 55
 Zin 78
 Zin doen 26
 Zin doordrijven 41, 49–50, 65
 Zin krijgen 47
 Zin van bestaan 96
 Zin willen hebben 38
 Zin, eigen – 49
 Zin, naar de – maken 78
 Zindelijk 46, 72
 Zinkput, in – vallen 67
 Zinnelijk 92, 94
 Zinneloos 57, 66
 Zinneloze 66
 Zinnen 86
 Zinnen, goed bij – 66
 Zinnen, van – beroofd 66
 Zinnendrift 105
 Zinnenlust 105
 Zinnig 85
 Zinsverbijstering 66
 Zit in gat 87
 Zitgat 23
 Zitster 51
 Zitvlees 23
 Zoeker 105
 Zoet 102
 Zoet lijntje, met – te vangen 48
 Zoetaardig 40
 Zoete broodjes 91
 Zoete koek, voor – slikken 89, 99
 Zoete prater 15
 Zoete woordjes 91
 Zoetsappig 104
 Zoetsprakig 91
 Zog, in – varen 98
 Zogenaamd artistiek 105
 Zolen vegeen aan 69
 Zombie 13
 Zon in het water 39
 Zon van z. schijnen laten 4
 Zondags humeur 4
 Zonde kunnen ruiken 72
 Zondebesef 71
 Zondegevoel 71
 Zonder handschoenen aanpakken 24
 Zonder zorg 61
 Zonderbaar 56
 Zonderling 56
 Zonnestraaltje 4
 Zonnetje in huis 4
 Zonnig 4
 Zonzijde 11
 Zooien 11
 Zool 55
 Zootje 65
 Zorg 27, 68, 84, 87
 Zorg en toeleg 62
 Zorgelijk 87
 Zorgeloos 63
 Zorgen 68
 Zorgen verdrijven 26
 Zorgen voor 19, 27
 Zorgvol 62
 Zorgvuldig 62
 Zot 10, 60, 63
 Zot als top/deur 60
 Zot in kop 66
 Zot, voor de – houden 30
 Zothed 94
 Zotskap 60
 Zotte klap 65
 Zottebol 60
 Zottebollen 60
 Zotteklap 6, 65
 Zotternij 94
 Zottigheid 94
 Zottin 60
 Zucht naar avontuur 94
 Zucht naar macht 41
 Zuchten 78, 81
 Zuigen 34
 Zuigen uit duim, vinger 70
 Zuigen uit teen, tenen 70
 Zuimachtig 66
 Zuinig 66
 Zuinig met woorden 3
 Zuinig broek 66
 Zuinigheid 66
 Zuiver geweten 69
 Zuiver in de leer 102

- Zuiver in leer 103
 Zuiver oordeel 103
 Zuiver oordelaar 203
 Zuiver op graat 61
 Zuiver spel 61
 Zuiveraar 103
 Zuivere bedoelingen 28
 Zuivere waarheid 28
 Zult in kop 90
 Zulthoofd 94
 Zultkop 90
 Zure appel, door – bijten 88
 Zuren 61
 Zuur 19, 36
 Zuurkijker 19, 81
 Zuurmuil 19
 Zuurmuilen 19
 Zuurpruim 12, 19
 Zuurpruimen 19
 Zuursmoel 19
 Zwaar op hand 76
 Zwaar op hart liggen 77
 Zwaar opvatten 77
 Zwaar redeneren 79, 96
 Zwaar tillen 10-11, 77
 Zwaarhoofd 76
 Zwaarhoofdige 76
 Zwaarmoedige 76
 Zwaarmoedigheid 76
 Zwaartillend 76
 Zwaarwichtig 53, 79
 Zwabber 52
 Zwabber, aan de – 52
 Zwabberaar 52
 Zwadder 60
 Zwadder, op – 54
 Zwadderen 54
 Zwak 90
 Zwak riet 88
 Zwak van wil 85
 Zwak zelfbeeld 75
 Zwak zelfconcept 75
 Zwak, in – tasten 46
 Zwakbegaafd 90-91
 Zwakhoofd 90
 Zwakhoofdige 90
 Zwakke zenuwen 76
 Zwakkelijk 12
 Zwakkeling 90
 Zwakkerd 90
 Zwakzinnig 90
 Zwakzinnige 66
 Zwam 14, 59
 Zwammen 14, 59
 Zwammer 14, 59
 Zwammerig 59
 Zwamneus 14, 59
 Zwans 56
 Zwanzien 10
 Zwart inzien 76
 Zwart schilderen 60
 Zwart zien 70
 Zwart-wit denken 103
 Zwarte bril, door – zien 76
 Zwarte humor 12, 49
 Zwarte naaigaren uitgevonden 90
 Zwarte schaap 94
 Zwarte ziel 52
 Zwartekousenkerk 103
 Zwartgallig 12
 Zwartkijker 76
 Zwartkijkerij 76
 Zwartmakerij 60
 Zwartmaking 60
 Zwatelen 29
 Zweep 42
 Zweep erover 44
 Zweet zijns aanschijns 52
 Zweet, mag zijn – niet ruiken 63
 Zweet, z. in – werken 52
 Zwelgen 60
 Zwelger 60
 Zwemmen 54
 Zwendel 61
 Zwendelaar 60
 Zwerfdrang 102
 Zwerflust 102
 Zwerflustig 102
 Zwerfzucht 102
 Zwerveling 102
 Zwerper 102
 Zwets 14
 Zwetsen 4, 14, 29
 Zwetser 14
 Zwetserij 14
 Zwegend 86
 Zweverig 86
 Zwichten 41, 85
 Zwiebelen 16
 Zwier 47
 Zwier, aan de – 10, 12, 53-54, 63
 Zwierbol 54, 63
 Zwierbollen 54
 Zwieren 54
 Zwierig 5, 63
 Zwiert 29
 Zwiertsiaan 29
 Zwijgen 9, 14
 Zwijgen als graf 3
 Zwijgen als mof 3
 Zwijgen als pot 3
 Zwijgen in alle talen 3
 Zwijger 3
 Zwijmelen 80
 Zwijmelgeest 80
 Zwijn 52
 Zwijneard 52
 Zwijnegel 52
 Zwijnen 52
 Zwijnjak 52
 Zwijnjakken 52
 Zwoegen 51-52
 Zwoeger 51
 Zwoel 15